A 741
$38

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bwb_T5-CWS-457

ÄVENTYR

ÄVENTYR

AV

JACK LONDON

—

ÖVERSÄTTNING AV
M. DRANGEL

—

FJÄRDE UPPLAGAN

—

STOCKHOLM
BOHLIN & Co.

UDDEVALLA 1925
HALLMANS BOKTRYCKERI A.-B.
25443

I.

NÅGONTING MÅSTE GÖRAS.

Han var mycket sjuk, den vite mannen. Han bars på ryggen av en ullhårig svart vilde, vars örsnibbar voro genomstungna och uttöjda så att den ena hade brustit, och i den andra hade intvingats en cirkelrund träplugg som höll sina tre tum i diameter. Det trasiga örat hade blivit genomstunget på nytt, ehuru mindre storståtligt än förut, ty hålet rymde endast en kort lerpipa. Den som häst använde vilden var flottig, smutsig och naken så när som på ett ofantligt smalt och smutsigt ländskynke. Men den vite mannen klängde sig fast vid honom med förtvivlad ansträngning. Emellanåt sjönk hans huvud ned av svaghet och vilade mot den ullhåriges nacke, men så lyftes det åter och han stirrade med dimmiga ögon på kokospalmerna som tycktes vagga och dallra i den glindrande hettan. Han var klädd i en tunn tröja, och ett stycke bomullstyg var lindat omkring honom och räckte från midjan ned till knäna. På huvudet hade han en illa medfaren Stetson-hatt av den sort, som går i handeln under namnet Baden-Powell. Kring livet hade han ett bälte med en automatisk pistol av stor kaliber jämte ammunition i reserv för hastigt påkommande behov.

Efter dem följde en svart yngling om fjorton eller femton år bärande medicinflaskor jämte ett spann hett vatten och åtskilliga andra sjukvårdsartiklar. De gingo ut från gårdstomten genom en liten grind av flätat vide och fortsatte sedan i det brännande solskenet, slingrande sig fram mellan nyplanterade kokosträd som icke gåvo någon skugga. Icke en vindfläkt rörde sig, och den dödsstilla överhettade luften var tung av pestsmitta. Från det håll, dit de styrde kurs, hördes ett oredigt sorl, som förde tanken på kvidande själar och torterade varelsers jämmer. Framför dem stod ett långt och lågt skjul med väggar och tak av gräs, och det var därifrån ljudet kom. Där höjdes skrik och skrän, somliga tydligen framkallade av sorg, andra av outhärdliga plågor. När den vite mannen kom närmare, hörde han denna ihållande klagan och jämmer. Han ryste vid tanken på att han var tvungen att gå in i skjulet, och ett ögonblick kände han sig övertygad om att han skulle svimma. Ty det var det på Salomonsöarna mest fruktade plågoriset rödsoten som hade drabbat plantaget Berande, och han var alldeles ensam om att kämpa mot det. Och därtill var han själv sjuk.

Genom att luta sig så långt ned där han satt på vildens rygg lyckades han komma igenom den låga ingången. Han tog en liten flaska från gossen och inandades ammoniak i ett par djupa drag, för att klara sina sinnen till den förestående prövningen. Sedan ropade han: »Tyst!» och de jämrande ljuden dämpades. Längs skjulet gick en sex fot bred, litet sluttande veranda av trädstammar, kantad av en yardsbred gång. Utsträckta tätt bredvid varandra

på verandan lågo ett tjogtal svarta. Att de stodo mycket lågt på mänskligheten skala kunde man se vid första ögonkastet. Det var kannibaler. Deras ansikten voro osymmetriska och bestialiska, deras kroppar fula och aplika. De hade näsringar av sköldpadd- och musselskal, och från deras nässpetsar som också voro genomstungna, stack det ut hornlika prydnader av pärlor upptrådda på styva ståltrådar. De genomstungna öronen voro uttöjda för att bereda rum åt träpluggar, stickor, pipor och alla slags barbariska grannlåter. Ansikten och kroppar voro tatuerade och ärrade i hemska mönster. Så sjuka som de voro hade de ingenting på sig, icke ens gördlar, men sina armringar av musselskal och sina halsband hade de behållit jämte läderbältena, vari blottade knivar sutto instuckna intill de nakna kropparna. Många hade ohyggliga sår. Svärmar av flugor höjde sig och slogo ned eller drevo fram och tillbaka som moln.

Den vite mannen bars nedåt raden av sjuka och gav dem alla medicin. Somliga gav han klorodyn. Han måste koncentrera hela sin viljekraft på att komma ihåg vilka som kunde stå ut med kräkrot och vilka som voro ur stånd att tåla detta kraftiga läkemedel. En av de svarta låg död, och han befallde att denne skulle bäras ut. Han talade skarpt och befallande, som om han icke ville veta av motsägelser, och de svarta lydde honom, ehuru med illvilliga grimaser. En av dem grymtade någonting långt nere i strupen, då han grep tag i den dödes fötter. Och nu gav sig den vite mannens vrede luft både i ord och gärning. Det kostade honom en smärtsam ansträngning, men han

sträckte ut armen och gav den svarte ett slag på munnen med aviga handen.

»Vad betyda detta, Angara?» röt han. »Vad är det du mumla? Vad? Jag klå dig gul och blå — och det på fläcken!»

Med den automatiska snabbheten hos ett vilt djur hukade den svarte sig ned till språng. Vilddjurets ilska lyste i hans ögon, men han såg den vite mannens hand sänkas till pistolen i bältet. Språnget blev aldrig gjort. De spända musklerna slappades, och den svarte lutade sig ned över liket och hjälpte till att bära ut det. Den gången hördes intet mummel.

»Svin!» väste den vite mellan tänderna åt hela hopen av infödingar från Salomonsöarna.

Han var mycket sjuk, denne vite man, lika sjuk som de svarta omkring honom, vilka lågo där hjälplösa och som han måste sköta. Han kunde aldrig veta, när han kom in i skjulet, huruvida han skulle kunna fullfölja sin rond eller ej. Men däremot visste han alldeles säkert, att om han svimmade därinne bland de svarta, skulle de som orkade hugga honom i strupen som rasande vargar.

Ett stycke nedåt låg en döende. Han gav befallning att liket skulle bäras därifrån så snart livet hade flytt. En svart stack nu in huvudet genom dörren och sade:

»Fyra till micke sjuka.»

Således nya sjukdomsfall, ehuru de nu angripna ännu kunde hålla sig uppe och hade samlats kring den som talat. Den vite mannen valde ut den svagaste och lät honom intaga platsen efter den utburne. Han utpekade också den näst svagaste och tillsade honom

att vänta på plats tills nästa dödsfall hade inträffat. Därefter gav han en av de friska befallning att ta med sig en flock arbetare från fälten och uppföra en med sjukhuset sammanhängande tillbyggnad. Sedan fortsatte han nedåt gången, utdelade sin medicin och skämtade ibland på söderhavsengelska för att uppmuntra de sjuka. Då och då höjdes en gäll klagan längst bort i skjulet. När han kom dit, fann han att jämmern kom från en gosse som icke var sjuk. Den vite mannens vrede brusade genast upp.

»Vad betyda du tjuta alltjämt?» frågade han.

»Han vara migs bror», blev svaret. »Och han dö.»

»Jaså — du tjuta för att han bror dö», fotsatte den vite mannen i hotfull ton. »Men jag micke arg på dig. Varför du tjuta, vad? Du tjockskalle bara göra att bror dö micke strax. Men du sluta upp med att tjuta, begriper du? Om du inte sluta, jag lära dig sluta förbannat fort.»

Han hotade gossen med knytnäven, och den svarte kröp ihop och stirrade på honom med butter uppsyn.

»Tjuta inte alls bra», fortsatte den vite mannen vänligare. »Du *inte* tjuta. Du jaga bort flugor. För micke stora flugor. Du hämta vatten och tvätta broder, tvätta micke, och bror frisk. — Fort!» tillade han häftigt — och hans vilja verkade på den svartes låga intelligens med en rent mekanisk kraft, så att han skyndsamt grep verket an och jagade bort de plågsamma flugsvärmarna.

Den vite mannen red åter ut i den stinkande hettan. Han klängde sig hårt fast vid den svartes nacke och drog djupt efter andan. Men den dödstilla luften tycktes pressa ihop hans lungor, och han sänkte sitt huvud

och dåsade tills hans bostad var uppnådd. Varje viljeansträngning var en tortyr för honom, men han måste oupphörligt göra våld på sig. Han gav sin svarte bärare litet brännvin. Hans tjänstgosse Viaburi kom med sublimat och vatten, och han tog sig en grundlig antiseptisk tvagning. Därpå tog han en dosis klorodyn, mätte sin egen puls och temperatur och sträckte ut sig på sin bädd under kvävd jämmer. Det var mitt på eftermiddagen och han hade nu gjort sin tredje rond för dagen. Han ropade på tjänaren.

»Du kika efter *Jessie*», befallde han.

Gossen bar ut det långa teleskopet på verandan och kikade utåt havet.

»En skonarebåt långt bort», tillkännagav han. »En *Jessie*.»

Den vite mannen flämtade till av glädje.

»Om det vara *Jessie*, du få tobak snart», sade han.

Det blev tyst en stund och den vite mannen väntade otåligt.

»Kanske *Jessie*, kanske annan skonare», förklarade utkiken tvekande.

Den sjuke sköt sig till kanten av bädden och släppte sig på knä ned på golvet. Med stöd av en stol kom han upp på fötterna. Fortfarande hållande sig fast vid stolen och vilande mot den med nästan hela sin tyngd, sköt han den ut på verandan. Ansträngningen kom svetten att flöda över hans ansikte och tränga genom tröjan på axlarna. Men han lyckades ta plats i stolen och satt där hopsjunken och flämtande. Inom ett par minuter rätade han upp sig. Gossen höll teleskopet mot en av tvärbjälkarna på verandan, medan hans husbonde spejade utåt havet. Slutligen

fick han sikte på skonarens vita segel och studerade dem noga.

»Inte *Jessie*», sade han helt lugnt. »Det är *Malakula*.»

Han bytte ut sin plats mot en däcksstol. På trehundra fots avstånd bröt havet i små bränningar mot stranden. Till vänster kunde han se den vita randen av brottsjöar som markerade Balesunaflodens bank och där bakom ön Savos ojämna konturer. Rakt framför honom, på andra sidan om den tolv mil* breda kanalen, låg Floridaön. Längre åt höger kunde han i fjärran otydligt urskilja delar av den vilda ön Malaita, ett tillhåll för mord, plundring och kannibalism — den plats, varifrån hans egen tvåhundra man starka arbetarskara hade rekryterats. Mellan gården och stranden gick ett staket av rör. Grinden stod på glänt och han skickade gossen att stänga den. Innanför staketet växte några höga kokospalmer. På ömse sidor om vägen som ledde till grinden stodo ett par höga flaggstänger, planterade i tio fot höga uppkastade jordvallar. Nedtill omgåvos stängerna av korta, vitmålade stolpar, förenade medelst tunga järnkedjor. Själva stängerna liknade skeppsmaster och voro försedda med toppmaster, ditsplitsade på fullt nautiskt manér, med vanter, vevlingar, gafflar och flaggfall. Från den ena stångens gaffel hängde ett par flaggor i bjärta färger slankigt nedåt, den ena i rutigt schackbrädsmönster i blått och vitt, den andra vit med en röd rund skiva på mitten. Det var den internationella nödsignalen.

---

* Engelska.

I det avlägsnaste hörnet av gårdstomten hade en hök slagit sig ned. Mannen gav akt på honom och såg att fågeln var sjuk. Han undrade dåsigt, om höken kände sig lika dålig som han själv, och han erfor ett visst matt nöje vid den tanke på frändskap dem emellan som stundom dök upp för hans fantasi. Han ruskade upp sig och gav befallning att ringa i stora klockan till tecken att plantagearbetarna skulle upphöra med sitt dagsarbete och gå till barackerna. Sedan besteg han återigen den svarte gångarens rygg och gjorde sin sista rond för dagen.

Två nya sjukdomsfall hade inträffat. De senast angripna gav han var sin dosis bäverolja. Han kunde vara nöjd med dagens resultat. Icke mer än tre hade dött. Så inspekterade han copratorkningen, som hade pågått, och gjorde en tur genom barackerna för att se efter om där låg någon sjuk gömd, trotsande hans påbud om avskildhet från de friska. Då han kom tillbaka in, tog han emot sina tjänares rapporter och gav instruktioner för nästa dags arbete. Båtbesättningens förman måste också komma in, för att avge sin varje afton återkommande försäkran att roddbåtarna voro upphalade och fastlåsta med hänglås. Detta var ett högst nödvändigt försiktighetsmått, ty bland de svarta rådde ständig oro, och om en båt hade lämnats kvar vid stranden på kvällen var detta det samma som att ett tjog svarta saknades följande morgon. Och då de voro värda trettio dollars stycket — eller mindre i mån av hur stor del de fullgjort av sina kontrakt — hade plantaget Berande svårt att bära dylika förluster. För övrigt var det icke heller lätt att få båtar ersatta på Salomonsöarna, och dess-

utom reducerades det arbetande kapitalet dagligen genom dödsfall. Sju svarta hade under föregående vecka rymt inåt buskskogen, och av dem hade fyra släpat sig tillbaka utpinade av feber och berättat, att två av de övriga hade blivit dödade och uppätna — *kai-kai'd* — av de gästvänliga bushmännen. Den sjunde var ännu fri och ute på flykt, och han påstods hålla sig utmed kusten för att kunna komma över en kanot och ge sig av till sin egen ö.

Viaburi bar in två tända lyktor att inspekteras av den vite mannen. Han betraktade dem noga och såg att de brunno klart med ren och full låga, och han nickade gillande. En av lyktorna hissades upp till gaffeln på den ena flaggstången och den andra placerades på den långsträckta verandan. De tjänstgjorde som ledfyrar visande vägen till Berandes ankarplats, och varje kväll under årets lopp inspekterades de och upphängdes på detta sätt.

Den vite mannen sjönk ned på sin bädd med en suck av lättnad. Dagens arbete var gjort. En bössa låg på sängen bredvid honom. Revolvern inom räckhåll för hans hand. En timme gick, utan att han gjorde en enda rörelse. Han låg i ett slags halvslummer, nästan i dvala. Plötsligt spratt han till och blev klarvaken. Ett lätt knarrande ljud hade hörts från verandan bakom honom. Rummet hade form av ett L. Hörnet där sängen stod var dunkelt, men ute vid rummets långsida — bakom hörnet, så att ljuset icke föll på honom — hängde en klart lysande lampa över biljarden. Även verandan var klart upplyst. Han väntade utan att röra sig. Det knarrande ljudet upprepades och han förstod att flera män smögo omkring utanför.

»Vad vill det säga?» röt han till.

Hela huset, som var uppfört ungefär tolv fot över marken, skakade på sin pålgrund under flyende steg.

»De hålla på att bli fräcka», mumlade han. »Någonting måste göras.»

Fullmånen steg upp över Malaita och lyste på Berande. Ingenting rörde sig i den vindlösa luften. Från skjulet hördes fortfarande de sjukas jämmer. I de av grästak skyddade barackerna sovo nära tvåhundra ullhåriga människoätare bort sin trötthet efter dagens arbete, men många av dem lyfte huvudet för att lysna till förbannelser, uttalade av en som svor över den vite mannen för att han aldrig sov. På de fyra verandorna omkring hans hus brunno lyktorna klart. Och därinne låg han mellan bössan och revolvern och kastade sig jämrande av och an mellan små stunder av orolig sömn.

II.

NÅGONTING BLIR GJORT.

Morgonen därpå tyckte David Sheldon att han var sämre. Att han var avsevärt svagare kunde icke betvivlas, och det fanns även andra symptom som voro ogynnsamma. Han började sina ronder med att se sig om efter någon anledning till förargelse. Han behövde nödvändigt en sådan. Den spända situationen skulle ha varit tillräckligt allvarsam, om han varit riktigt frisk, men som det nu var, då han blivit så gott som hjälplös, måste någonting göras. De svarta hade börjat visa sig allt mer och mer buttra och trotsiga, och att de kvällen förut hade vågat sig ända upp på verandan — en av de allvarligaste förseelser som kunde förekomma på Berande — var olycksbådande. Förr eller senare skulle de överflygla honom, såvida han icke stukade dem förut — om han icke ännu en gång i deras mörka själar inpiskade förnimmelsen av den vite mannens omotståndliga herravälde.

Han återvände in med en känsla av missräkning. Icke ett enda tillfälle hade han funnit att statuera ett exempel och bestraffa oförskämdhet eller subordinationsbrott — sådana som förut hade erbjudits åt-

minstone varannan dag efter sjukdomens utbrott på Berande. Att ingen hade förgått sig var emellertid i och för sig misstänkt. De började bli listiga. Han ångrade att han icke kvällen förut hade väntat tills de närgångna hade kommit in. Då hade han kunnat skjuta ned en eller två och givit de övriga en läxa, skriven i rött, att fundera över. Han var ensam mot de tvåhundra, och han var rädd att sjukdomen skulle överväldiga honom, så att han föll i deras våld. Han tyckte sig se de svarta storma fram över plantaget, plundra förrådshuset, bränna upp byggnaderna och ge sig av till Malaita. Han hade också en hemsk vision av att hans eget huvud, soltorkat och inrökt, var uppsatt som prydnad på kanothuset i en av kannibalernas byar. Antingen måste *Jessie* komma snart, eller också måste han företa sig någonting.

Klockan hade ringt och kallat arbetarna ut på fälten, då Sheldon fick ett besök. Han hade låtit flytta ut sin bädd på verandan, och där låg han, då kanoterna paddlades in och halades upp vid strandbrädden. Fyrtio män, väpnade med spjut, bågar, pilar och stridsklubbor, samlades utanför grinden, men blott en enda kom in. De kände mycket väl till vad som i detta avseende var lag på Berande, liksom varenda inföding visste vad som var föreskrivet rörande varje vit mans gårdsområde inom alla de tusen mil som de avlägsna Salomonsöarna omfatta. Den som kom gående uppför vägen till verandan igenkändes av Sheldon som hövdingen Seelee från byn Balesuna. Vilden gick icke uppför trappan, utan stannade nedanför och talade till den vite härskaren däruppe.

Seelee var mera intelligent än hans stamförvanter

i allmänhet, men hans intelligens underströk endast så mycket mera rasens låga ståndpunkt. Ögonen voro små och sutto tätt ihop, de vittnade om list och grymhet. Ett pärlsnöre och ett patronbälte var allt vad han hade på sig. Den utskurna grannlåten av pärlmussleskal, som hängde ned från näsan till hakan och var i vägen för hans tal, bars endast för prydnads skull, men hålen i hans örsnibbar tjänstgjorde som förvaringsrum för pipa och tobak. Hans ojämna tandrader voro svarta av betelsaft, som han emellanåt spottade ut på marken.

När han talade eller lyssnade, grimaserade han som en apa. Han sade »ja» genom att sänka ögonlocken och köra fram hakan. Och han talade med en barnslig fräckhet, som stod i egendomlig motsats till hans underdåniga ställning nedanför verandan. Han — med sina många följeslagare — var herre och härskare över byn Balesuna. Men den vite mannen — utan några följeslagare alls — var herre och härskare över Berande. Ja — och tillfälligtvis hade han också en gång på egen hand gjort sig till herre och härskare över byn Balesuna. Seelee tyckte inte om att påminna sig detta. Det hade hänt under en tid, då han måste lära sig förstå de vita männens natur och akta sig för dem. Han hade en gång gjort sig skyldig till att ge skydd åt tre flyktingar från Berande. De hade givit honom allt vad de ägde till gengäld för detta skydd och för att han lovat dem hjälp att komma över till Malaita. Detta hade ingivit honom hopp om framtida förmåner, då hans by skulle utgöra den enda stationen på den underjordiska järnvägen mellan Berande och Malaita.

Olyckligtvis var han okunnig om de vita männens sätt att gå till väga. Men den härvarande vite mannen hade uppfostrat honom genom att komma till hans hydda i morgongryningen. I första ögonblicket kände han sig road. Han var så fullkomligt lugn i mitten av sin by. Men i nästa ögonblick — innan han hann uppge ett enda rop — hade ett par klovar på den vite mannens knogar hamnat på hans mun och kvävt larmropet i hans strupe. Och så hade den vite mannens andra knutna näve träffat honom nedanför örat, så att han ej vidare hade något intresse för vad som inträffade. När han kom till sans igen, befann han sig i den vite mannens båt på väg till Berande. I Berande blev han behandlad som om han vore utan ringaste vikt och betydenhet, man satte järnklovar på hans händer och fötter, för att inte tala om att han fängslades med kedjor. Sedan hans stam hade utlämnat de tre flyktingarna, blev han frigiven. Men den stränge vite mannen hade dessutom avpressat honom och byn Balesuna tiotusen kokosnötter i böter. Efter detta hade han icke vidare lämnat skydd åt förrymda Malaitamän. Han hade i stället gått med på att ta fast sådana rymlingar. Det var en säkrare hantering. Och för resten fick han en kardus tobak i betalning per styck. Men om han någonsin skulle »komma åt» den vite mannen — om han träffade honom sjuk eller stod bakom honom då han stapplade och föll inne i buskskogen — ja, då hade han där ett huvud som skulle betala sig bra på Malaita.

Sheldon var belåten med det Seelee hade haft att säga honom. Den sjunde av den senast förrymda flocken hade blivit infångad och stod därute vid grin-

den. Han fördes in, butter och trotsig. Hans armar voro fängslade med rep av kokosfibrer och kroppen var fläckad av torkat blod, som satt kvar efter striden med dem som fångat honom.

»Mig veta du vara bra karl, Seelee», förklarade Sheldon, medan hövdingen höll på att svälja ett mått brännvin. »Du fånga migs arbetare micke fort. Den här arbetare micke stark. Mig ge dig en kardus tobak — ja, en kardus tobak. Och därtill mig ge dig tre famnar kalikå och en stor kniv.»

Tobaken och det övriga hämtades från magasinet av två tjänstgossar och överlämnades till hövdingen över byn Balesuna. Han tog emot den extra ersättningen med en grymtning, som icke förband honom till någonting, och begav sig sedan ner till kanoterna. På Sheldons befallning fick fången bojor kring händer och fötter och bands vid en av de pålar, på vilka huset var byggt. När arbetarna kommo från fälten klockan sju, lät Sheldon dem samlas på gårdsplanen framför verandan. Varenda frisk man var tillstädes, även de som eljest hjälpte till med sjukvården. Till och med kvinnorna och de många barnungarna på plantaget ställdes upp med de övriga i två täta grupper — en hord nakna vildar, nära tvåhundra man. Förutom de sedvanliga prydnaderna av pärlor, musselskal och ben hade de i sina genomstungna örsnibbar och näsvingar säkerhetsnålar, spikar, hårnålar, rostiga järnhandtag till kokkärl och nycklar till konservlådor. Somliga hade pennknivar fasthakade vid sina säkerhetsnålar. En hade en dörrknapp av porslin dinglande på bröstet, en annan ett metallhjul ur en väckarklocka.

Ansikte mot ansikte med dem och med ett ansträngt

grepp om ett av verandans stöd för att hålla sig uppe stod den sjuke vite mannen. Vem som helst av dem skulle ha kunnat stöta omkull honom med ett lillfinger. Trots hans skjutvapen skulle de kunna rusa på honom och ge honom ett slag, och både hans huvud och plantaget vore då i deras händer. Hat och mordlust och hämndbegär fanns hos dem i överflöd. Men *ett* saknade de, som han ägde — den medvetna överlägsenhetens flammande eld, som icke kunde kvävas, utan lågade lika friskt som någonsin i den av sjukdom härjade mannens bröst, alltid färdig att bryta ut för att bränna och sveda dem med sin vrede.

»Narada! Billy!» ropade Sheldon i skarp ton.

Två av de svarta togo motvilligt några steg framåt och väntade.

Sheldon räckte nycklar till handbojorna till en av sina tjänare, och denne gick ner och lösgjorde fången från pålen.

»Du Narada och du Billy leda denna karl bort till träd och göra fast med händerna högt uppe!» kommenderade Sheldon.

Medan detta utfördes, långsamt och under ett oroligt mummel bland åskådarna, hämtade en av tjänarna en stor piska med tungt skaft och väldig snärt. Och så började Sheldon ett tal.

»Den här Arunga — mig micke ond på honom. Mig icke ha stulit denne Arunga. Mig icke narrats. Mig säga: »All right — du komma med mig till Berande, arbeta där tre år.» Han säga: »All right — mig komma med dig och arbeta tre år.» Han komma.

Han få god *kaikai*,* god lön. Vad han rymma bort för? Mig micke ond på honom. Mig låta piska honom för att han rymma. Mig betala Seelee, stor hövding i Balesuna, en kardus tobak, emedan han fånga Arunga. All right, Arunga betala denna tobak! Sex pund Arunga betala. Ett år till Arunga arbeta i Berande. All right. Nu han få tio piskslag tre gånger. Du Billy ta piska, ge Arunga tio slag tre gånger. Alla män se på, alla Marys** se på, för om de vilja rymma bort, de här se stark karl icke kunna rymma bort. Billy, tio slag tre gånger.»

Viaburi räckte Billy piskan, men han tog den ej. Sheldon väntade lugnt. Alla människoätarna höllo sina ögon fästade på honom i ovisshet, fruktan och otålighet. Det var ett avgörande ögonblick — skulle den vite mannen segra eller gå under?

»Tio slag tre gånger, Billy», sade Sheldon uppmuntrande. Men hans röst hade fått en viss metallklang.

Billy gjorde en bister min, såg upp och såg ned, men rörde sig icke.

»Billy!»

Sheldons röst exploderade som ett pistolskott. Vilden ryggade ett par steg tillbaka. Brett grin förvred de övrigas groteska drag och här hördes ett sakta fnitter.

»Om ni vilja se Arunga micke hårt piskad ni ta honom med er till Tulagi», sade Billy. »Regeringsagent piska hårt. Detta vara lag. Mig veta detta vara lag.»

Det *var* lagen, och Sheldon visste det. Men han

---

* Föda.

** *Mary* = *kvinna* på söderhavsengelska.

ville leva i dag och i morgon — han ville icke dö under väntan på att lagen skulle gripa in nästa vecka eller veckan därpå.

»Du prata för micke!» skrek han ursinnigt.

»Mig veta lag», upprepade vilden envist.

»Astoa!»

En annan av de svarta kom fram nästan ivrigt och tittade trotsigt upp till verandan. Sheldon valde ut de värsta för att ge dem alla en läxa.

»Du, Astoa, och du, Narada, binda Billy bredvid den andre och på samma sätt — med starka rep», befallde han. »Och du, Astoa, ta piska och ge bägge tio slag tre gånger. Förstår du?»

»Nej», grymtade Astoa.

Sheldon tog bössan, som han hade haft stående lutad mot räcket, och spände hanen.

»Jag känner dig, Astoa», sade han lugnt. »Du arbeta på Queensland sex år.»

»Mig missionär», avbröt den svarte trotsigt.

»På Queensland du sitta i fängelse ett år. Vit herre förbannat dum icke hänga dig. Du micke dålig karl. På Queensland sitta i fängelse sex månader två gånger. Två gånger begå stöld. All right, missionär. Då kunna bön?»

»Ja, mig kunna bön», blev svaret.

»All right — då du läsa bön och det genast. Läsa bön fort, sedan mig döda dig.»

Sheldon höll bössan riktad mot honom och väntade.

Vilden såg sig om på kamraterna, men ingen rörde sig för att hjälpa honom. De stodo alla i stark spänning under väntan på det kommande skådespelet och stirrade som förhäxade på den vite mannen som stod

ensam däruppe på den stora verandan med döden i sina händer. Sheldon hade vunnit spelet, och han visste det. Astoa stod där obeslutsam och trampade. Han betraktade den vite mannen och såg hans ögon glimma i jämnhöjd med siktet.

»Astoa», sade Sheldon, begagnande sig av det psykologiska ögonblicket. »Mig räkna tre gånger. Sedan mig skjuta dig död, alldeles slut och förbi med dig.»

Sheldon visste, att då han hade räknat till tre skulle han fälla Astoa där han stod. Astoa visste det också. Och det var därför som Sheldon icke behövde göra det, ty han hann icke mer än räkna »ett» förrän vilden räckte ut sin hand och tog piskan. Och sedan skötte han den grundligt, ty han var ursinnig på sina kamrater för att de icke hade hjälpt honom, och hans vrede gav sig luft med varje slag. Från verandan eggades han av Sheldon att slå med kraft, tills de bägge dömda tjöto och skreko, medan blodet sipprade utför deras ryggar. Läxan blev väl inpräntad och skriven i rött.

När den siste av hopen, de bägge tjutande brottslingarna inbegripna, hade gått ut genom grinden, sjönk Sheldon halvt avsvimmad ned på sin bädd.

»Du är en sjuk man», flämtade han. »En sjuk man.»

»Men i natt kan du sova lugnt», tillade han en halvtimme senare.

III.

JESSIE KOMMER.

Två dagar gingo och Sheldon kände att svagare kunde han icke bli och fortfara att leva, än mindre göra sina fyra dagliga ronder på sjukhuset. I medeltal inträffade där fyra dödsfall om dagen, och antalet nyinsjuknade översteg de tillfrisknades. De svarta voro i stor ångest. Alla som angrepos av sjukdomen tycktes göra vad de kunde för att dö. Sedan de väl blivit liggande saknade de mod att kämpa emot för att leva. De trodde att de skulle dö och gjorde sitt bästa för att hävda denna tro. Till och med de friska voro förvissade om att det endast var en tidsfråga när sjukdomen skulle drabba dem och ta deras liv. Och ehuru detta var deras fasta övertygelse, hade de likväl ej nog företagsamhet att överfalla den skröpliga skuggan av en vit man och fly i hans båtar från det av döden härjade plantaget. De föredrogo den död, som de voro förvissade om väntade dem ehuru den dröjde, framför den ögonblickliga, som alltid säkrare skulle träffa dem om de reste sig mot sin herre. Att han aldrig sov, det visste de. Att han icke genom besvärjelser kunde träffas av döden, visste de också, ty det hade de försökt. Och till och med

sjukdomen som sopade bort dem kunde icke döda honom.

Efter den stora bestraffningen på gården hade disciplinen förbättrats. De svarta ödmjukade sig under den vite mannens järnhand. De gjorde sina sura miner med bortvända ansikten och gåvo honom ondskefulla ögonkast endast då han vände ryggen till. Det knotande mumlet sparades tills de om kvällarna befunno sig i barackerna, där han ej kunde höra dem. Och det förekom icke mer något försök till flykt eller några nattliga besök på verandan.

I daggryningen på tredje dagen efter bestraffningen kommo *Jessies* vita segel i sikte. Hon var då åtta mil från land, och det dröjde ända till klockan två innan den lätta brisen satte henne i stånd att kasta ankar en kvarts mil från stranden. Åsynen av fartyget gav Sheldon nytt mod, och väntans långa timmar tröttade honom ej. Han gav sina order till förmännen och gjorde sina regelbundna turer till sjukhuset. Nu var ingenting svårt längre. Hans bekymmer voro slut. Han kunde få ligga stilla och sköta sig, och hans förbättring skulle gå framåt. *Jessie* var kommen. Och där var hans kompanjon ombord, rask och duktig efter en sex veckors rekryteringstur till Malaita. *Han* skulle nu ta hand om Berande, och allt skulle bli gott och väl.

Sheldon låg i sin vilstol och såg *Jessies* livbåt styra kurs åt stranden. Han undrade varför det endast var tre som rodde, och han undrade ännu mera då han såg hur långsamt det gick för dem att komma i land ur båten. Men det dröjde ej länge innan han förstod. De tre svarta som hade rott gingo uppför stranden

med en bår på sina skuldror. En vit man — Sheldon såg att det var *Jessies* kapten — gick före och öppnade grinden och drog sig efter för att stänga den. Sheldon förstod att det var Hughie Drummond som låg på båren, och en dimma lade sig över hans ögon. Han kände en överväldigande längtan att få dö. Missräkningen var för stor. Han kände att det i hans nuvarande ytterliga svaghetstillstånd vore en omöjlighet för honom att behålla sitt järnhårda grepp över plantaget Berande. Men så flammade hans viljekraft upp igen, och han befallde de svarta bärarna att sätta ned sin börda bredvid honom på golvet. Hughie Drummond, som han senast sett vid full hälsa, var nu utmärglad till ett skelett. De slutna ögonen voro djupt insjunkna, de skrynkliga läpparna voro åtskilda, så att tänderna blottats och kindknotorna tycktes vara på väg att tränga ut genom huden. Sheldon skickade en av sina tjänare efter en termometer och såg frågande på kaptenen.

»Gastrisk feber», sade kaptenen. »Och nu har han legat medvetslös i sex dagar. För resten ha vi rödsot ombord. Hur står det till här?»

»Jag begraver fyra man om dagen», svarade Sheldon. Han böjde sig över stolskarmen och stack termometern under Drummonds tunga.

Kapten Olesen gav ifrån sig en kötted och skickade en tjänare efter whisky och soda. Sheldon såg på termometern.

»Hundrasju», sade han. »Stackars Hughie!»

Kapten Olesen bjöd honom whisky.

»Ingen tanke på sådant», sade Sheldon. »Behåller ingenting, ser ni.»

Han skickade efter en av tjänarna och gav befallning att det skulle grävas en grav och att ett par packlådor skulle slås ihop till en likkista. För de svarta anordnades aldrig någon sådan. De stoppades ned i sin nakenhet, så som de dogo, och buros på en galvaniserad järnplåt från sjukhuset till den grop som grävts åt dem. Sedan Sheldon givit sina order, lutade han sig tillbaka i stolen med ögonen slutna.

»Det har varit ett rent litet helvete, ska' jag säga», förklarade kapten Olesen medan han slog i mera whisky åt sig. »Rent av ett helvete, mr Sheldon. Motvind och vindstilla. Vi ha drivit omkring därute i tio dagars tid. Och väl tiotusen hajar ha följt efter oss för att ta rätt på avskrädet som kastades ut till dem. När vi skulle ro i land, nafsade de efter årorna. Jag önskar vår Herre ville skicka en nordväststorm, som blåste Salomonsöarna rakt åt helvete! Vi fick sjukdomen genom vattnet — vatten från Owgaån. Fyllde mina fat där. Hur skulle vi kunna ana oråd? Har fyllt där förut och ingen skada skett. Vi hade sextio rekryter — fullt upp således — och så besättningen femton man. Men vi ha fått begrava både nätter och dar. Dom ville inte leva, dom fördömda uslingarna! Tror att dom lade sig att dö av ren elakhet. Av besättningen har jag bara tre på fötter. Fem ligger sjuka. Sju döda. Fan anamma! Men vad tjänar det till att tala om eländet?»

»Hur många rekryter finns det kvar?» frågade Sheldon.

»Hälften har gått åt. Trettio kvar. Tjugu av dem liggande och tio stappla ännu omkring.»

Sheldon suckade.

»Således en ny tillbyggnad vid sjukhuset. Vi måste emellertid laga att vi få dem i land. Viaburi! Hej, Viaburi — du ringa stor klocka, ringa väldigt!»

Sedan arbetarna sålunda blivit inkallade från fälten vid denna ovanliga tid, avdelades de i trupper. Somliga skickades inåt skogen att hugga timmer till bjälklag, andra att skära rör till takläggning, och fyrtio lyfte upp en roddbåt över sina huvud och buro den ned till vattnet. Sheldon hade med sammanbitna tänder gjort våld på sina domnande sinnen och ännu en gång tagit tyglarna över plantaget Berande i sina händer.

»Har ni sett på barometern?» frågade kapten Olesen och hejdade sig nedanför trappan, då han var på väg för att övervaka de sjukas landsättning.

»Nej», svarade Sheldon. »Står den lågt?»

»Den sjunker.»

»Då gjorde ni klokast i att sova ombord i natt», förklarade Sheldon. »Bry er inte om begravningen — jag skall sörja för stackars Hughie.»

»En av negrerna höll också på att dö när jag kastade ankar härute.»

Kapten Olesen nämnde det som ett enkelt faktum, men han väntade tydligen på något slags svar. Sheldon greps av plötslig retlighet.

»Så häv honom då överbord», utbrast han häftigt. »Du store Gud — tror ni inte att jag har tillräckligt med gravar här förut?»

»Ville bara veta vad ni tyckte, det var alltsammans», svarade kaptenen på intet sätt förolämpad.

Sheldon ångrade sin överilning.

»Å, kapten Olesen», ropade han, »om ni kan se någon

möjlighet till det, så kom i land i morgon och ge mig en handräckning. Går det inte, så skickar ni kanske styrmannen.»

»Gärna. Kommer själv. Johnson är död, ser ni. Har glömt säga er det. Han dog för tre dagar sedan.»

Sheldon såg efter *Jessies* kapten, medan denne gick nedåt vägen svängande med armarna och under högljudda svordomar anropande Gud om att sänka Salomonsöarna i havets djup. Därefter fäste han blicken på *Jessie*, som gungade på de långa blanka böljorna, och där bortom i nordväst, högt över Floridaön, höjde sig en alpliknande kedja av mörka molnmassor. Så vände han sig mot den medvetslöse kompanjonen och ropade på sina tjänare för att få honom inburen i huset. Men Hughie Drummond hade icke långt kvar. Hans andedrag voro nästan omärkliga. Genom att lägga handen på honom kunde Sheldon förvissa sig om att den döendes temperatur var i sjunkande. Det måste den ha varit redan då termometern visade hundrasju. Han hade brunnit ut. Sheldon föll på knä bredvid honom och tjänstgossarna stodo omkring dem i sina vita skynken, som lyste i egendomlig kontrast mot deras svarta hud och deras vildmansansikten, deras stora öronpluggar och deras blanka utskurna näsringar. Slutligen reste sig Sheldon på sviktande ben och så gott som föll tillbaka ned i stolen. Hur tryckande hettan än hade varit förut, var den nu ännu värre. Det var svårt att andas. Sheldon flämtade efter luft. Negrernas ansikten och nakna armar voro fulla med svettdroppar.

»Husbonde», vågade en av dem framstamma, »stor vind komma, vind stark.»

Sheldon nickade utan att se upp. Han hade hyst en varm tillgivenhet för Hughie Drummond, och vännens död jämte den därmed följande begravningen tycktes vara en outhärdlig ökning av den börda, under vilken han redan förut höll på att digna. Han hade en känsla av — eller rättare sagt en visshet om, att vad han hade att göra var att sluta sin ögon och låta allting gå — att han skulle dö, sjunka i oändlig vila. Han visste det. Det var helt enkelt. Allt vad han hade att göra var att sluta ögonen och släppa taget, ty han hade kommit därhän att han levde endast därför att han ville det. Hans utmattade kropp tycktes redan vara stadd i begynnelse till upplösning. Det var bara dårskap av honom att hålla fast vid livet. Han hade redan gått igenom ett tjogtal dödsstunder, och vad tjänade det till att förlänga det hela till två tjog till innan döden kom på allvar? Och han var icke allenast icke rädd för döden, han rentav önskade att få dö. Både hans utmattade kropp och hans levnadströtta själ önskade det, och varför skulle då icke livslågan slockna helt och hållet?

Men det inom honom som kunde vilja liv eller död pulserade fortfarande. Han såg de båda båtarna lägga i land nere vid stranden, och han såg de sjuka bäras förbi på bårar eller på kamratryggar i en dystert klagande procession. Han såg ovädret nalkas vid den molnhöljda horisonten och han tänkte på de sjuka därnere i skjulet. Där hade han någonting som väntade på honom, någonting som skulle göras, och det låg icke i hans natur att lägga sig ned att sova eller dö så länge något arbete var ogjort.

Förmännen tillkallades och fingo order att staga

skjulet och dess båda tillbyggnader säkrare med grova linor. Han kom att tänka på den extra ankarkedjan, som hängde ny och svartmålad på pålarna under huset, och han befallde att även den skulle användas till samma ändamål. Några kommo med kistan som var klumpigt hopsatt av packlådor, och under hans tillsyn lades Hughie Drummond ned i den. Ett halvt dussin negrer buro kistan till stranden, och på ryggen av en annan bars Sheldon, med sina armar om den svartes hals och en bönbok hårt omsluten av den ena handen.

Medan han läste begravningsformuläret, höllo de svarta sina ögon aningsfullt fästade på den mörka linjen ute till havs, ovanför vilken de häftigt drivande molnen ursinnigt tumlade om. Den första vindfläkten, svag och silkeslen, hjärtstyrkande och livgivande, trängde igenom Sheldons torrbrända kropp just då han slutade läsa. Så kom vindens nästa andedrag, en häftig pust, och skovlarna sköttes raskt för att graven skulle fyllas med sand. Vindpusten var så häftig att Sheldon, som ännu stod på marken, måste gripa tag i sin svarte gångare för att icke blåsa bort. *Jessie* syntes icke längre, och man hörde ett dovt olycksbådande brus medan otaliga små vågor skummande yrde mot stranden. Det liknade bubblandet i en kolossal kittel. Från alla håll hördes tunga dunsar av fallande kokosnötter. De höga finstammiga träden förvredos och klatschade som pisksnärtar. Luften tycktes vara full av deras flygande blad — blad, av vilka vart och ett med sitt skaft kunde döda en människa. Och så kom regnet, en riktig syndaflod, som, trotsande tyngdlagen, drevs fram i horisontal riktning likt en väldig

ström. Den svarte som bar Sheldon på sin rygg dök huvudstupa in i det värsta regnet, djupt framåtlutad för att undvika att bli kastad överända.

»Lugnt han sover i jordens mull», citerade Sheldon sakta vid tanken på den döde, som vilade därborta under sanden och med regnvattnet strömmande ned över sin grav.

De strävade uppför strandbrädden. De andra negrerna fattade tag i Sheldons gångare och drogo och halade av alla krafter. Bland dem fanns det nog en och annan vars högsta önskan det skulle ha varit att knuffa ned den ridande på marken, störta sig över honom och hacka honom till ett motbjudande intet. Men pistolen i hans bälte med dess smattrande, plötsligt dödande kulor, och den dödstrotsande energien hos mannen själv kom dem att rygga tillbaka och i stället anstränga sig för att bringa honom i säkerhet undan ovädret.

Han kom in genomvåt och utmattad, men överraskades av hur lätt det gick för honom att byta om kläder. Han var oerhört svag, men han kände sig i alla fall bättre. Sjukdomen hade nått sin kulmen och bättringen hade börjat.

»Om jag nu bara inte får feber», sade han högt, och i samma ögonblick beslöt han att ta kinin så snart han blev nog stark att våga göra det.

Han stapplade ut på verandan. Regnet hade upphört, men blåsten hade övergått till halv storm och tilltog allt mer och mer. Det gick hög sjö, och milslånga brottsjöar reste sig tvåhundra yards från stranden för att slutligen brytas mot densamma. *Jessie* dök vilt upp och ned där den låg för två ankare, och

varannan eller var tredje sjö spolade över hennes bog. Två flaggor vajade så styvt och stelt från fallen som om de voro av tunn järnplåt. Den ena var blå, den andra röd. Sheldon visste deras betydelse enligt Berandes privata signalsystem. »Vad ger ni för instruktioner? Skall jag försöka föra båten i land?» En tablå över signalsystemet var uppsatt på väggen mellan signalskåpet och biljardreglerna, och innan Sheldon besvarade signalen förvissade han sig om att han tolkat den rätt. Sedan hissades av en tjänstgosse på flaggstångens gaffel en vit flagga ovanför en röd, vilket betydde: »Gå till Nealön för att få skydd.»

Att kapten Olesen väntat denna signal märktes tydligt på den snabbhet varmed bägge ankarkettingarna lossades. Han lät sina ankare ligga, utprickade med bojar, för att tagas upp i bättre väder. *Jessie* svängde ut till sjöss för fullt stagsegel, och sedan hissades dubbelrevad fock. Nu flög fartyget i väg som en kapplöpningshäst och klarade Balesunaskären på en halv kabellängds avstånd. Nyss innan hon dubblerade udden försvann hon i en ursinnig regnskur, mycket värre än den första.

Hela denna natt, medan den ena våldsamma regnskuren efter den andra strömmade ned över Berande, ryckte upp träd med rötterna och välte omkull copraskjul, låg Sheldon i djup sömn. Han hade ingen förnimmelse av vad som hände därute, vaknade icke en enda gång. Och han drömde icke heller, bytte icke om ställning. På morgonen vaknade han som en ny människa. Och han kände sig hungrig. Det var mer än en vecka sedan någon föda gick över hans läppar. Han drack ett glas kondenserad grädde utspädd med

vatten, och klockan tio vågade han förtära en kopp buljong. Tillståndet på sjukhuset var också uppmuntrande för honom. Trots ovädret hade där icke inträffat mer än ett enda dödsfall och ett nytt sjukdomsfall, och ett halvt dussin arbetare kunde kravla sig i väg till barackerna. Han undrade om det var vinden som jagade bort sjukdomen och renade den pestsmittade platsen.

Klockan elva kom en budbärare från byn Balesuna, skickad av Seelee. *Jessie* hade strandat halvvägs mellan byn och Nealön. Först i skymningen infunno sig två av besättningen och berättade att kapten Olesen och den tredje av dem hade drunknat. Vad *Jessie* beträffade, kunde Sheldon av vad de berättade icke dra någon annan slutsats än att fartyget var vrak. Till råga på allt överfölls han av rysningar och en halvtimme därefter hade han brinnande feber. Och han visste att åtminstone en dag till måste gå innan han kunde ta den allra ringaste dosis kinin. Han kröp ned under en hel massa filtar och efter en stund låg han där och skrattade högt. Han måste ju nu ha nått höjden av allt vad motgångar hette. Förutom jordbävning och översvämning hade det värsta redan drabbat honom. Eftersom ingenting kunde hända som var värre än det som redan hade hänt, måste helt enkelt förbättring inträda. Och det var därför han skrattade, där han låg och skakade av köld under sina filtar, så att hans tjänare i tysthet undrade vilka djävlar som nu hade fått makt med honom.

IV.

JOAN LACKLAND.

Andra dagen under nordväststormens rasande framfart låg Sheldon alldeles förbi av feber. Den hade lömskt nog dragit fördel av hans svaghetstillstånd, och ehuru det endast var vanlig malaria, hade den på fyrtioåtta timmar tagit honom lika hårt som tio dagars feber skulle ha gjort om han varit i god kondition. Men rödsoten var bortsopad från Berande. Ett tjogtal konvalescenter voro kvar på sjukhuset, men deras förbättring fortskred med varje timme. Endast ett dödsfall till hade inträffat — den sjuke, vars bror hade klagat och jämrat i stället för att vifta bort flugorna från honom.

På morgonen av sin fjärde feberdag låg Sheldon på verandan och stirrade matt utåt den upprörda oceanen. Vinden höll på att mojna, men det gick ännu stark sjö, som med åsklikt dån slog in mot Berandes strand, och det yrande skummet nådde ända upp till flaggstängernas jordvallar och avsatte sig mot portstolparna. Sheldon hade tagit två gram kinin, och det surrade nu i hans öron som i ett getingbo, hans händer och knän darrade och han hade obehagliga känningar i magen. En gång, då han öppnade ögonen,

såg han någonting som han tog för en hallucination. Icke långt ute, närmande sig förbi *Jessies* ankarplats, stack en livbåt upp fören mot skyn på en skummande vågkam och försvann sedan helt naturligt, precis som en verklig livbåt skulle ha försvunnit ner i en vågdal. Han visste att ingen av hans egna båtar kunde vara därute, och han var fullkomligt säker på att ingen människa tillhörande Salomonsöarnas befolkning vore nog vanvettig att ge sig ut i en sådan storm.

Men hallucinationen fortfor. En minut senare öppnade han händelsevis åter sina ögon, och nu såg han livbåten i hela dess längd och såg rakt in i den då den lyftes upp av en våg. Han såg sex roddare i fullt arbete, och i aktern stod en storväxt man upprätt, tydligt avtecknande sig mot det vita skummet där bakom och reglerande styråran med sin tyngd. Förutom dessa såg han också en åttonde man som låg hopkrupen i båten och stirrade mot land. Men vad som väckte Sheldons stora förvåning var att en kvinna satt på båtens aktersäte, mellan aktersta åran och styrmannen. Det *var* en kvinna, ty en av hennes flätor hade gått upp, och hon höll just på att samla ihop det fladdrande håret och stuva in det under en huvudbonad som hade den allra största likhet med hans egen »Baden-Powell».

Båten försvann bakom vågen och kom åter i sikte på den följande. Sheldon betraktade den på nytt. Männen voro mörkskinnade och större till växten än invånarna på Salomonsöarna, men kvinnan vit, det såg han tydligt. Vem hon kunde vara och vad hon hade där att göra — det var funderingar som endast flyktigt berörde hans medvetande. Han var för sjuk

att kunna bli livligt intresserad för någonting, och dessutom hade han en obestämd känsla av att alltsammans måste vara en dröm. Men han gav akt på att roddarna vilade på årorna medan kvinnan och styrmannen uppmärksamt studerade vågornas gång bakom dem.

»Duktiga sjömän», var Sheldons omdöme, då han såg båten ta ett hopp framåt ytan av en väldig brottsjö och roddarna blixtsnabbt höggo i för att hålla farkosten kvar på krönet av den framåtstörtande vattenmassan, som med ursinnig fart rusade mot stranden. Det var bra gjort. Till en del fylld med vatten kastades båten upp på land, och männen sprungo ur och släpade den vidare med fören i riktning mot portstolparna. Sheldon hade förgäves ropat på sina tjänare, som för ögonblicket voro upptagna av att dela ut medicin till de patienter som ännu voro kvar på sjukhuset. Han visste att han var ur stånd att resa sig och gå nedåt vägen för att möta de nykomna, och han låg kvar i sin stol och såg på under en evighetslång tid, medan de styrde och ställde med båten. Kvinnan stod vid sidan om grinden med ena handen vilande på den. Då och då sköljde en sjö havsvatten över hennes fötter, som voro klädda i sjöstövlar. Hon betraktade huset forskande med skarp blick, och en stund fäste hon stadigt ögonen på honom själv. Slutligen sade hon någonting till två av männen, som genast följde efter henne, och så fortsatte hon uppför vägen.

Sheldon försökte resa sig och lyckades till hälften komma upp ur sin stol, men sjönk sedan hjälplöst tillbaka igen. Han var överraskad av männens storlek, de bägge som följde efter kvinnan sågo ut som rik-

tiga jättar bakom henne. Bägge höllo sina sex fot och deras kroppsbyggnad var grov i proportion därefter. Han hade aldrig sett sådana öbor. De voro icke svarta som Salomonsöarnas vildar, utan ljusbruna, och deras anletsdrag voro större, mera regelbundna och till och med vackra.

Kvinnan — en ung flicka efter vad han kunde se — kom gående på verandan till den plats där han satt. De bägge männen väntade i trappan och sågo nyfiket på. Flickan var ond. Det såg han. Hennes läppar skälvde och hennes gråa ögon blixtrade. Där fanns temperament — det var vad han tänkte. Men hennes ögon voro frappanta. Han kom nu till den slutsatsen, att de icke voro gråa när allt kom omkring, eller att de åtminstone icke voro *bara* gråa. De voro stora och långt åtskilda, och de betraktade honom under en hög och klar panna. Hennes anletsdrag påminde om en kamé, så rent skurna voro de. Det fanns också andra märkliga ting hos henne — cowboyhatten, de tjocka, bruna hårflätorna och en långpipig 38 kalibers Colt-revolver, som hängde i sitt hölster vid hennes sida.

»Skön gästvänlighet ni visar, det måste jag säga», ljöd hennes hälsning. »Att låta främlingar gå till botten eller simma i land mitt för er gårdsplan . . .»

»Jag — jag ber om förlåtelse», stammade Sheldon.

Och genom en ytterlig ansträngning lyckades han komma upp på sina fötter.

Men benen veko sig under honom, och med en känsla av att hålla på att kvävas började han sjunka till golvet. Han fick en svag förnimmelse av tillfredsställelse, då han såg ett uttryck av deltagande i flickans ögon.

Men så blev allting svart omkring honom just i samma ögonblick han uppfattade detta — och han svimmade för första gången i sitt liv.

Han väcktes av att det ringde i stora klockan. Han öppnade ögonen och fann, att han låg på bädden inne i sitt rum. Då han såg på klockan, upptäckte han att hon var sex, och av riktningen hos solstrålarna som strömmade in i rummet förstod han att det var morgon. Först funderade han över att någonting besynnerligt måste ha hänt. Så fick han se en cowboyhatt hängande på väggen och under den ett fullproppat ammunitionsbälte och en 38 kalibers Coltrevolver. Bältets ringa vidd skvallrade om ägarens kön — och nu kom Sheldon ihåg livbåten från dagen förut och de gråa ögonen som blixtrat under den höga pannan. Det måste ha varit hon som nyss ringt i klockan. Omsorgerna om plantaget stormade över honom. Han satte sig upp i sängen och grep tag i väggen till stöd, därför att mosquitoskärmen krängde så betänkligt omkring honom. Han satt så ännu och höll sig fast med slutna ögon, strävande att få makt med sin yrsel, då han hörde hennes röst.

»Lägg er genast ned igen, sir», sade hon.

Det var en skarpt befallande ton, en röst som var van att kommendera. Och på samma gång tryckte en hand honom tillbaka mot kudden, medan en annan lades bakom hans rygg för att hjälpa honom tillrätta.

»Ni har legat medvetslös i tjugufyra timmar och jag har tagit vård om er», fortsatte hon. »När jag ger er lov till det får ni stiga upp, men inte förr. Vad tar ni för medicin? Kinin? Här har ni ett halvt gram. Det är rätt. Ni blir nog en hygglig patient.»

»Men för all del...» började han.

»Ni får inte tala», avbröt hon, »det vill säga inte protestera. Annars är det tillåtet.»

»Men plantaget...»

»En halvdöd man kan inte vara till någon nytta för ett plantage. Har ni inte lust att få veta någonting om *mig*? Min fåfänga är sårad. Här är jag nu — efter att ha gått igenom mitt första skeppsbrott — och där ligger ni, inte det minsta nyfiken, utan börjar prata om ert eländiga plantage! Kan ni inte se, att jag är färdig att krevera av längtan att få berätta för någon — vem det vara månde — om mitt skeppsbrott?»

Han smålog. För första gången på vecktal. Och han smålog inte så mycket åt det hon sade som åt sättet varpå hon sade det — med det lustiga uttrycket i sitt ansikte, med ögonen fulla av skratt och små glimtar av humor i munvinklarna. Inom sig undrade han nyfiket hur gammal hon kunde vara, och högt sade han:

»Ja, var så snäll och berätta om det för mig.»

»Men det vill jag inte — nu», svarade hon med en knyck på huvudet. »Jag får nog tag i någon att berätta min historia för utan att behöva tigga om det. Men jag behöver få veta en hel del saker. Jag lyckades komma underfund med tiden då klockan skulle ringa till arbete. Det är ungefär allt. Jag begriper inte alls ert folks löjliga språk. Hur dags blir det rast?»

»Klockan elva — och så gå de ut igen klockan ett.»

»Det är bra. Tack skall ni ha! Och nu en annan sak. Var har ni nyckeln till skafferiet? Jag behöver mat åt mina sjömän.»

»Åt edra sjömän!» upprepade han. »Vill ni ha konserver åt *dem*? Nej, nej — låt dem gå och äta tillsammans med mina arbetare.»

Hennes ögon blixtrade liksom de gjort dagen förut, och han såg återigen det befallande uttrycket i hennes ansikte.

»Det vill jag inte. Mina karlar ä' ordentligt folk. Och jag har varit ute vid edra eländiga baracker och sett arbetarna äta där. Usch! Potatis! Ingenting annat än potatis. Inte ens salt. Ingenting. Bara potatis. Jag kanske misstar mig, men av deras ord trodde jag mig förstå att *det* var det enda de någonsin få att äta. Två mål om dagen och alla dagar i veckan?»

Han nickade.

»Det skulle mina sjömän inte stå ut med en enda dag, och än mindre en hel vecka. Var har ni nyckeln?»

»Den hänger på kroken under klockan.»

Han gav med sig villigt nog, men då hon sträckte sig efter nyckeln, hörde hon honom säga:

»Att bara tänka sig negrer och konserver!»

Den gången blev hon riktigt ond. Hon vände sig om mot honom med blossande kinder.

»Mina sjömän ä' *inte* negrer. Ju förr ni lär er förstå det, desto bättre är det för vår bekantskap. Vad konserverna beträffar, skall jag betala allt vad de förtära. Var god och oroa er inte för det. I ert nuvarande tillstånd är det alls inte bra att oroa sig för någonting. Och jag kommer inte att stanna här längre än jag måste — det vill säga tills jag har fått er på fötter igen, så att jag inte behöver ge mig av härifrån

med den obehagliga känslan att ha lämnat en vit man utan hjälp.»

»Ni är amerikanska, eller hur?» frågade han lugnt.

Frågan tycktes förvåna henne ett ögonblick.

»Ja», svarade hon sedan med trotsig uppsyn. »Hur så?»

»Å — för ingenting. Jag tänkte så bara.»

»Ingenting mera?»

Han skakade på huvudet.

»Nej — varför det?»

»Å, för ingenting. Jag tänkte ni kunde ha någonting artigt att säga.»

»Mitt namn är Sheldon, David Sheldon», sade han hastigt besinnande sig och sträckte fram sin magra hand.

Hon räckte impulsivt ut sin, men hejdade sig.

»Och mitt namn är Lackland, Joan Lackland.» Nu sträcktes handen ut ordentligt. »Låt oss så vara vänner.»

»Motsatsen skulle aldrig kunna komma i fråga...» började han lamt.

»Och jag får ta så mycket konserver jag behöver åt mina karlar? fortsatte hon ivrigt.

»Tills korna komma hem», svarade han med ett försök att slå in samma lätta ton som hennes, varefter han tillade: »det vill säga när de komma till Berande. Ty vi ha inga kor här, ser ni.»

Hon fixerade honom kallt.

»Skall det vara ett skämt?» frågade hon.

»Det vet jag verkligen inte — jag — jag tänkte att det skulle det, men — men jag är ju sjuk, som ni vet.»

»Ni är engelsman, eller hur?» ljöd hennes nästa fråga.

»Nej — *det* är då för mycket, till och med för en sjuk», utbrast han. »Ni vet mycket väl att jag är det.»

»Å!» sade hon i frånvarande ton. »Då är ni det således?»

Han rynkade ögonbrynen och knep ihop läpparna, men brast i skratt och hon instämde.

»Det var mitt eget fel», erkände han. »Jag skulle inte ha retat er till det. Men jag skall ta mig till vara härefter.»

»Håll på och skratta, ni, så går jag och ser till frukosten. Är det någonting särskilt ni skulle vilja ha?»

Han skakade på huvudet.

»Det gör er gott att äta litet. Febern har brunnit ut, och nu är ni bara kraftlös. Vänta ett par minuter!»

Hon skyndade ut ur rummet åt det håll där köket låg, sedan hon vid dörren trätt in fötterna i ett par sandaler som voro mycket för stora åt henne, varefter hon försvann med ett smått generat uttryck i sitt rosiga ansikte.

»För tusan, det är ju mina sandaler», tänkte han. »Flickan har intet annat att ta på sig än det hon gick och stod i då hon steg i land, och då var hon klädd i sjöstövlar.»

V.

HON VILL SKAFFA SIG ETT PLANTAGE.

Sheldons tillfrisknande gick raskt. Febern hade brunnit ut, och nu behövde han endast samla krafter. Joan hade tagit hand om matlagningen, och Sheldon förklarade att han nu för första gången på Berande fick »ordentlig vit mans kost». Joan tillredde med egna händer den sjukes mat, och tack vare den och hennes uppmuntrande sällskap var han efter ett par dagar i stånd att med stapplande steg bege sig ut på verandan. Den nuvarande situationen föreföll honom rätt märkvärdig, och ännu märkvärdigare var att den icke alls tycktes förefalla den unga flickan besynnerlig. Hon hade helt enkelt slagit sig ned där och tagit hand om hushållet, som om det vore en naturlig sak — alldeles som om han vore hennes far eller bror eller hon av samma kön som han.

»Det är riktigt förtjusande trevligt», försäkrade hon. »Det är som en episod i en roman. Här kommer jag utifrån oceanen och träffar på en sjuk, alldeles ensam man med tvåhundra slavar...»

»Arbetare», rättade han. »Arbetare bundna genom kontrakt. De tjäna inte längre än tre år och gå frivilligt in på överenskommelsen.»

»Ja, ja visst», inföll hon hastigt och fortsatte ivrigt: — »en sjuk vit man alldeles ensam med tvåhundra arbetare på en ö som bebos av människoätare — ty de ä' ju kannibaler, eller hur? Men kanske *det* är bara prat?»

»Prat?» upprepade Sheldon småleende. »Det är nog litet mer än så. De flesta av mina arbetare ä' från bushlandet, och varenda bushman är kannibal.»

»Väl inte sedan de ha låtit värva sig ändå? Inte skulle de arbetare ni har här kunna göra sig skyldiga till sådant.»

»De skulle äta upp er så snart de finge tillfälle till det.»

»Säger ni det bara som en teori? Eller *vet* ni det verkligen?» frågade hon.

»Jag vet det.»

»Hur kan ni veta det? Hur har ni kommit på den tanken? Edra egna arbetare här, säger ni?»

»Ja, mina egna arbetare här — till och med pojkarna — själva kocken som för närvarande, tack vare er uppsikt, bakar så delikata bullar. Det är inte mer än tre månader sedan elva stycken av dem stulo en båt och gåvo sig av till Malaita. Nio hade kommit hit därifrån och två voro bushmän från San Cristoval. De där från San Cristoval voro ett par enfaldiga stackare — och lika enfaldigt skulle det ha varit om två från Malaita hade vågat sig i båt tillsammans med nio från San Cristoval.»

»Nå?» frågade hon ivrigt. »Hur gick det?»

»De nio från Malaita åto naturligtvis upp de två från San Cristoval... Allt utom deras huvud, ty huvud anses för värdefulla att ätas. Dem stuvade de in un-

der aktertoften tills de kommo i land. Och nu sitta de båda huvudena uppspikade som prydnader i någon bushmansby bortom Langa Langa.»

Hon slog ihop händerna och hennes ögon glänste.

»Således riktigt äkta kannibaler! Tänk — i tjugonde århundradet! Och jag som trodde att äventyr och romantik numera hörde till fossila ting.»

Han såg på henne med ett milt löje.

»Nå, vad är det nu?» frågade hon.

»Å — ingenting. Men jag kan bara inte tänka mig att det skulle ligga den allra minsta romantik i att bli uppäten av en hop smutsiga vildar.»

»Nej, naturligtvis inte», medgav hon. »Men att vistas bland dem, leda dem och regera dem — tvåhundra stycken — och undgå att bli uppäten av dem, *det* är då sannerligen kvintessensen av äventyr. Och äventyr och romantik hör ihop, som ni vet.»

»Nå, men då skulle det väl också vara kvintessensen av äventyr att till sist komma i en negermage», genmälde Sheldon.

»Jag tror inte att ni har den ringaste aning om romantik!» utropade Joan. »Ni är precis lika slö och trög och prosaisk som ert lands affärsmän i allmänhet. Jag kan inte begripa varför ni alls är här. Ni borde ha stannat hemma och vegeterat i ro som bankbiträde eller — eller ...»

»Handelsbokhållare, kanske? Tack skall ni ha!»

»Ja, det eller — vad som helst. Vad i hela livet gör ni här i världens utkanter?»

»Förtjänar mitt uppehälle och försöker slå mig fram i världen.»

»På yngre söners tunga stråt», citerade den unga

flickan. »Nå, om *det* inte är romantik, så vet jag inte vad som är det. Tänk på alla yngre söner som ä' spridda över världen, ute för myriader äventyr och inbegripna i kamp 'för egen härd och egen sadel'. Och här är ni mitt uppe i det och gör det — och här är jag också mitt uppe i det och gör det.»

»Å, jag ber så mycket om ursäkt, men...» invände han.

»Nå, så är jag väl en yngre *dotter* då», rättade hon, »och jag har varken sadel eller härd — och jag har ingen och intet — jag är i samma predikament jag som ni.»

»Då får jag lov att medge att det finns en viss romantik i er kasus», sade han.

Han kunde ej låta bli att tänka på de nätter hon sovit i hängmattan ute på verandan, under mosquitonätet och med sin tahitiska besättning liggande inom hörhåll i verandans avlägsnaste hörn. Han hade varit för hjälplös att kunna opponera sig mot det, men nu beslöt han att hon skulle ta hans sovplats inomhus och att han skulle ligga i hängmattan.

»Ser ni, jag hade läst och drömt om romantiska äventyr i hela mitt liv», sade hon, »men aldrig ha mina vildaste fantasier gått så långt att jag tänkte mig få leva med i ett sådant. Alltsammans kom så oväntat. Bara för två år sedan trodde jag att det enda jag kunde göra var att...» hon avbröt sig och gjorde en sur min — »ja, jag inbillade mig verkligen att det enda en flicka kunde ta sig till var att gifta sig.»

»Och ni föredrog en ö med kannibaler och ett patronbälte framför giftermålet?» framkastade Sheldon.

»Ön med kannibalerna tänkte jag aldrig på, men patronbältet var en härlig sak.»

»Å — ni skulle nog aldrig kunna använda revolvern, om ni också vore tvungen till det.» Han såg en plötslig glimt i hennes ögon och tillade: »Jag menar, att om ni nödgades göra det, skulle ni knappast kunna skada någon.»

Hon reste sig hastigt för att gå in. Han förstod att hon ville gå efter sin revolver.

»Gå inte», sade han. »Här är min. Vad kan ni uträtta med den?»

»Skjuta ned blocket från edra flagglinor till exempel.»

Han smålog klentroget.

»Men jag känner inte till ert vapen», sade hon betänksamt.

»Det är löstryckt och ni behöver inte hålla under målet. Tryck helt lätt.»

»Ja, ja», utbrast hon otåligt. »Jag vet mycket väl att de automatiska skjutvapnen krångla om de gå hett — det är bara det att jag inte känner till *er* revolver.» Hon betraktade den ett ögonblick. »Den är spänd. Är den laddad?»

Hon sköt, men träffade ej.

»Det är långt håll», sade han för att trösta henne.

Hon bet sig i läppen och sköt på nytt. Kulan ven skarpt genom luften. Metallblocket rasslade av och an. Hon sköt gång på gång ända tills alla åtta kulorna voro använda. Sex av skotten träffade. Blocket svängde ännu på änden av gaffeln, men det var så illa tilltygat att det icke dugde till någonting. Sheldon var förvånad. Hon hade skjutit bättre än han eller till

och med Hughie Drummond skulle ha gjort. Då han förut hade sett kvinnor händelsevis avskjuta en bössa eller en revolver, brukade de skrika och blunda och fyra av på måfå utåt rymden.

»Det var verkligen bra gjort av en kvinna», förklarade han. »Ni bommade bara två gånger och hade ett vapen som ni inte kände till.»

»Men jag kommer i alla fall inte ifrån de två bommarna», klagade hon. »Och revolvern gick så ypperligt! Ge mig nya patroner, så skall jag träffa åtta gånger å rad på vad ni vill.»

»Det tvivlar jag inte på. Nu måste jag skaffa dit ett nytt block. Viaburi! Hitåt — du gå efter ett block från förrådsrum.»

»Jag kan slå vad om vad som helst, att ni inte kan skjuta åtta träffar på åtta skott», sade Joan utmanande.

»Det vadet aktar jag mig allt för», blev hans svar. »Vem har lärt er skjuta?»

»Å — först min far, och sedan Von och hans cowboys. *Det* var en skytt, må ni tro — min farsgubbe, menar jag, fastän Von också var styv.»

Sheldon undrade i tysthet vem Von var — kanske det var han som för två år sedan hade fått henne att tro att det bästa hon kunde göra vore att gifta sig.

»I vilken trakt av Förenta staterna har ni er hembygd?» frågade han. »Chicago eller Wyoming eller var? Ni har inte berättat någonting alls om er själv. Allt vad jag vet är att ni är miss Joan Lackland från någonstans.»

»Ni får gå längre västerut för att finna min hemort.»

»Aha — låt mig se! Nevada?»

Hon skakade på huvudet.

»Californien?»

»Ändå längre åt väster.»

»Det går inte — såvida jag inte har alldeles glömt min geografi.»

»Det är politiken ni har glömt», sade Joan skrattande. »Har ni glömt, att det finns någonting som kallas att 'annektera'?»

»Å, Philippinerna!» utropade Sheldon triumferande.

»Nej — Hawaii. Där är jag född. Det är ett vackert land. Herre Gud — jag är nästan hemsjuk efter det redan. Inte för att jag inte har sett mer av världen. Jag var i Newyork när kraschen kom. Men jag tror, att det är den vackraste fläck på jorden — Hawaii menar jag.»

»Men vad i himlens namn har ni då att göra här så långt från all ära och redlighet?» frågade han. »Det är bara galningar som komma hit», tillade han med bitterhet.

»Men Nielsen var väl ändå inte så galen, eller hur?» frågade hon. »Efter vad jag har hört, förtjänade han tre millioner här.»

»Endast allt för sant — och detta faktum bär ansvaret för att jag befinner mig här.»

»Sak samma med mig», förklarade hon. »Min farsgubbe fick höra talas om honom på Marquesasöarna, och så startade vi. Men stackars far skulle aldrig få komma hit.»

»Jaså, er far — han dog?» sade Sheldon sakta.

Hon nickade. Hennes ögon blevo milda och fuktiga.

»Jag kan lika gärna börja från början.» Hon höjde

sitt huvud, som om hon med en stolt åtbörd avskedat sin sorgsenhet — alldeles i stil med att hon bar en Baden-Powell och en långpipig revolver. »Jag är född i Hilo, som ligger på ön Hawaii, den största och förnämsta av hela gruppen. Jag uppfostrades på samma sätt som de flesta andra flickor i Hawaii. De leva friluftsliv och kunna rida och simma innan de ha lärt sig vad sex gånger sex gör. Vad mig beträffar, kan jag omöjligt påminna mig när jag först sattes på hästryggen eller lärde mig simma. Det var innan jag började lära mig a b c d. Far ägde lantgårdar på Hawaii och Maui — stora i förhållande till öarna. Ensamt Hokuna höll tvåhundratusen acres. Den sträckte sig mellan Mauna Kea och Mauna Loa, och det var där jag lärde mig skjuta getter och vildboskap. På Molokai finns det stora fläckiga rådjur. Von var förvaltare på Hokuna. Han hade två döttrar som voro jämnåriga med mig, och jag brukade alltid tillbringa den varmaste årstiden där — en gång var jag där ett helt år. Vi tre flickor voro nästan som indianer. Vi fick ju inte precis löpa vilt, men nog voro vi vilda på att få göra det. Guvernanter och läxor och sömnad och hushållsbestyr hade vi också över oss, förstås, men jag är rädd att vi ofta lockades till arbete genom löften om hästar och boskapsbedrifter.

Von hade tjänat vid armén och far var en gammal sjöbjörn, så att de höllo styvt på sträng disciplin. Men de bägge andra flickorna hade ingen mor, och ingen hade jag — och de båda gubbarna voro ju män. De skämde bort oss alldeles förskräckligt. De hade inga hustrur, ser ni, och därför sällskapade de med oss — när vi hade slutat vårt arbete. Vi måste lära oss att

utföra alla husliga sysslor dubbelt så väl som de infödda tjänarna — för att vi med tiden skulle kunna sköta ett hushåll. Och deras cocktails måste vi alltid blanda till, emedan detta var en alltför högtidlig akt för att kunna lämnas åt tjänare. För övrigt hade vi aldrig tillåtelse att vara med om någonting som vi inte kunde sköta själva. Naturligtvis brukade våra cowboys alltid fånga våra hästar och sadla dem, men vi måste *kunna* gå ut i hästhagen själva och ta dem...»

»Hur gick det till?» frågade Sheldon.

»Vi fångade dem med lasso. Och far och Von undervisade oss i sadling och höllo en förskräckligt noggrann examen med oss efteråt. På samma sätt med våra revolvrar och bössor. Tjänstgossarna rengjorde och oljade dem alltid, men vi måste lära oss det för att kunna tillse att det gjordes ordentligt. I början hände det mer än en gång, att en av oss fick vara utan sitt skjutvapen en hel vecka, därför att man upptäckt en liten rostfläck på det. Vidare måste vi lära oss att göra upp eld med sur ved i hällande regn, då vi slogo läger ute, och *det* var det svåraste av allt, tror jag — utom grammatik. Far lärde oss franska och Von lärde oss tyska. Bägge dessa språk lärde vi oss tämligen passabelt, och det skedde uteslutande under ritter och på våra lägerplatser.

Under den kalla årstiden brukade flickorna komma ned till mig i Hilo, där far hade två hus — det ena av dem låg vid stranden. Eller också brukade vi tre följas åt till vår gård i Puna, och det betydde kanoter och båtar och fiske och simturer. Far var också medlem av Hawaiiska kungliga segelklubben, och

han tog oss med sig på kappseglingar och långturer. Far kunde aldrig komma ifrån sin kärlek till havet, ser ni. Vid fjorton år skötte jag min fars hushåll och hade fullständig makt över tjänarna, och jag är mycket stolt över denna period av mitt liv. När jag blev sexton år, skickades vi tre flickor upp till Mills seminarium i Californien, som var mycket modernt och stiligt. Vad vi längtade hem! Vi fraterniserade inte alls med de andra flickorna, som kallade oss för kannibaler, därför att vi kommo från Sandwichöarna, och de gjorde obehagliga hänsyftningar på att våra förfäder hållit kalas på kapten Cook — vilket var en historisk osanning, och för övrigt voro våra förfäder inte från Hawaii.

Tre år tillbringade jag vid Mills seminarium — med hemresor emellanåt, förstås — och därefter var jag två år i Newyork. Sedan blev far ruinerad, han stöp på ett sockerplantage på Maui. Ingenjörernas uppgifter hade inte hållit streck. Så hade han också byggt en järnväg, som man kallade för »Lacklands dårskap», fastän den nog kommer att bli inbringande till sist. Den bidrog också till kraschen. Men ändå skulle ingenting ha hänt, om inte den stora paniken hade uppstått vid Wall Street. Min käre gamle farsgubbe! Inte ett ord skrev han till mig om det. Men jag läste om kraschen i en tidning och for genast hem. Innan detta hände var det folk som tutade mig i öronen att allt vad en kvinna hade att vinna här i livet var att bli gift. För romantik fanns ingen plats. Men när far blev bankrutt, råkade jag i stället komma rakt in i romantiken.

»När hände det där?» frågade Sheldon.

»Förra året — då paniken kom.»

»Låt mig se», sade Sheldon fundersamt. »Sexton plus fem, plus ett — lika med tjugutvå. Ni är således född 1887?»

»Ja — men det var inte vackert gjort av er.»

»Jag är verkligen ledsen», förklarade han, »men problemet var så självklart att...»

»Kan ni då aldrig säga några angenäma saker? Eller är ert sätt det vanliga hos engelsmännen?» Det blixtrade till i hennes gråa ögon och hennes läppar skälvde en smula då hon fortsatte: »Jag skulle verkligen vilja rekommendera en bok till läsning åt er, mr Sheldon — det är »*Amerikanska hustrur och engelska äkta män*» av Gertrude Atherton.»

»Jag tackar, den boken har jag läst. Den står därborta.» Han pekade på sin välfyllda bokhylla. »Men jag fruktar att den är ganska partisk.»

»Det måste allt icke-engelskt nödvändigt vara», genmälde hon. »Jag har aldrig tyckt om engelsmän. Den siste jag lärde känna var en överuppsyningsman. Far var tvungen att avskeda honom.»

»En svala gör ingen sommar.»

»Men den engelsmannen ställde till massor av obehag!... Och var nu så snäll och gör mig inte mera ofördragsam än jag redan är.»

»Jag försöker låta bli.»

»Å, vad det beträffar, så...» Hon gjorde en kastning med huvudet och öppnade munnen för att fullborda tillrättavisningen, men hejdade sig. »Jag skall nu fortsätta min historia. Far hade faktiskt ingenting kvar, och han bestämde sig för att gå till sjöss igen. Han hade alltid älskat sjömansyrket, och jag

tror nästan att han var glad över att det hade gått som det gjort. Han var munter som en pojke och sysslade med planer och förberedelser från morgon till kväll. Halva nätterna satt han uppe och talade om allting med mig. Det var sedan jag hade sagt honom att jag var fast besluten att följa med.

Han hade gjort sin första start på Söderhavet, ser ni — fiskat pärlor och pärlemo — och han var övertygad om att där måste finnas flera förmögenheter att hämta. Kokosplantering vurmade han på, och så skulle han kanske idka pärlfiske och även försöka andra saker medan han väntade på att planteringarna skulle ge frukt. Han bytte ut sin yacht mot en skonare — den hette *Miélé* — och så gåvo vi oss av. Jag skötte hushållet åt honom och studerade navigation. Han var sin egen skeppare. Vi hade en dansk styrman, mr Ericsen, och besättningen bestod av japaner och hawaiianer. Vi seglade av och an mellan Linjeöarna, tills far blev alldeles sjuk åt det. Allting var förändrat. Öarna hade blivit annekterade och delade mellan olika makter, stora bolag hade slagit sig ned där och huggit för sig land, handelsrättigheter, fiskrättigheter — allting.

Sedan seglade vi till Marquesasöarna. Där var vackert, men infödingarna voro så gott som utdöda. Far blev mycket förargad då han fick höra, att fransmännen hade lagt skatt på exporten av copra — han kallade det medeltidsmässigt — men han tyckte om själva landet. Där fanns en dal om femtontusen acres på Nukahiva, som halvt omslöt en ypperlig ankarplats, han förälskade sig i den och köpte den för tolvhundra Chilidollars. Men den franska beskatt-

ningen var oerhört dryg — det var därför jorden var så billig — och det värsta var att vi inte kunde få några arbetare. Kanakerna ville inte göra någonting alls, och ämbetsmännen tycktes sitta uppe om nätterna och tänka ut nya hinder att ställa i vägen för oss.

Sex månaders vistelse där var nog för far. Situationen var fullkomligt hopplös. 'Vi ge oss av till Salomonsöarna', sade han, 'så få vi se en skymt av hur England regerar. Och om det inte finns några möjligheter där heller, så ge vi oss vidare till Bismarcks arkipelag. Jag vill slå vad om att Amiralitetsöarna ännu inte ä' civiliserade.' Alla förberedelser voro gjorda, allt var stuvat ombord och ny besättning — marquesaner och tahitier — anländ. Vi voro just i begrepp att segla till Tahiti, där *Miélé* skulle undergå en behövlig reparation och förses med en del ny utrustning, då min stackars farsgubbe sjuknade och dog.»

»Och då stod ni alldeles ensam?»

Joan nickade.

»Så ensam som möjligt. Jag hade varken bröder eller systrar och fars alla anhöriga hade omkommit under ett skyfall i Kansas. Det hade hänt när han var en liten gosse. Naturligtvis kunde jag resa tillbaka till Von. Där kan jag alltid ha ett hem. Men varför skulle jag göra det? Jag funderade över fars planer och tyckte att det nu var min plikt att fullfölja dem. Det vore ju en vacker uppgift. Jag fick stor lust att göra det. Och — nu är jag här.

Följ mitt råd och far aldrig till Tahiti, mr Sheldon! Platsen är härlig och infödingarna hyggliga, men de vita! Där föres ett riktigt rövarliv! Tjuvar, roffare och lögnare — det är vad de ä'. Hederligt folk finns

inte ens så många att man behöver använda alla fingrarna på sin ena hand för att räkna dem. Att jag var kvinna gjorde endast saken så mycket enklare för dem. De roffade åt sig vad jag ägde under alla möjliga slags förevändningar, och de ljögo utan några förevändningar alls, och om det också alls inte behövdes. Stackars mr Ericsen blev fördärvad genom mutor. Han gjorde gemensam sak med rövarepacket och attesterade falskeligen allt vad de fordrade av mig, ända upp till tusen procent. Och när man bestal mig på tio francs, fick han tre på sin del. En räkning på femtonhundra francs, som jag betalade, inbringade honom femhundra francs. Allt detta fick jag naturligtvis höra efteråt. Men *Miélé* var ett gammalt fartyg, reparationerna måste göras och man debiterade mig inte tredubbla, utan sjudubbla pris.

Jag kan aldrig få veta hur mycket Ericsen förtjänade på affären. Han bodde i land, i ett vackert möblerat hus. Skeppsbyggmästarna läto honom ha det hyresfritt. Frukt, grönsaker, fisk, kött och is avlämnades där för hans räkning varenda dag utan att han behövde betala något. Det var en del av hans dusörer från de olika affärerna. Och hela tiden beklagade han med tårar i ögonen den dåliga behandling jag rönte av bolaget. Nej, jag hade inte råkat in bland yrkestjuvar. Men jag hade kommit till Tahiti.

När tjuvarna började bli oense, fick jag emellertid första klaven till hur det stod till. En av de lurade rövarna kom till mig sedan det blivit mörkt och framlade fakta, bestyrkta av siffror och bestämda försäkringar. Jag visste, att om jag anlitade lagens hjälp, vore jag ruinerad. Domarna voro bestuckna såväl som

alla andra. Men en sak gjorde jag. Mitt i nattens mörker gick jag till Ericsens bostad. Jag hade samma revolver då som nu, och jag tvang honom att ligga kvar i sin bädd, medan jag visiterade hans gömmor. Något över nittonhundra francs var vad jag förde med mig därifrån. Han klagade inte för polisen och kom aldrig tillbaka ombord. Vad de övriga i bolaget beträffar, skrattade de bara och gjorde narr av mig. Det fanns ett par amerikaner på platsen, och de varnade mig för att söka lagens hjälp — så vida jag inte hade lust att även bli av med mitt fartyg.

Och så seglade jag till New Zealand och fick en tysk styrman. Han hade betyg som kapten och stod som sådan i papperen, men jag var bättre navigatör än han, och det var i själva verket jag som förde kommandot. Nå, jag förlorade mitt fartyg i alla fall, men det hade ingenting med min sjömansskicklighet att göra. Vi lågo på drift därute i fyra dagars dödstilla. Så kom nordväststormen och körde oss mot land på läsidan. Vi försökte pressa med segel för att gå klara, men nu fick man riktigt erfara, vilket uselt arbete skeppsbyggmästarna på Tahiti hade gjort. Klyvarbommen och alla våra förstag miste vi genast. Vår enda utväg var nu att vända och ta passagen mellan Florida och Ysabel. Och när vi hade lyckligt kommit igenom där i skymningen och enligt kartan befunno oss på fjorton famnars vatten, där det var som grundast, törnade vi på ett korallrev. Stackars gamla *Miélé* fick inte mer än en enda törn och gick sedan klar, men det var i alla fall för mycket för henne, och vi hade nätt och jämnt tid att gå i båten innan hon sjönk. Den tyske styrmannen drunknade. Hela

natten lågo vi därute för drivankare, och på morgonen kom den här ön i sikte.»

»Jag förmodar att ni nu ämnar vända tillbaka till Von?» sade Sheldon.

»Visst inte. Fars plan var att gå till Salomonsöarna. Jag skall se mig om efter land och starta ett litet plantage. Känner ni till någon lämplig jordbit här i trakten som kan fås för billigt pris?»

»Ni yankees ä' verkligen ett märkvärdigt släkte, mycket märkvärdigt», sade Sheldon. »Aldrig skulle jag ha drömt om ett sådant vågspel.»

»*Äventyr* menar ni väl», rättade Joan.

»Mycket riktigt — äventyr är rätta ordet. Och om ni hade gått i land på Malaita i stället för på Guadalcanar, så skulle både ni och edra bålda tahitiska sjömän blivit *kai-kai'ade* av människoätare för längesedan.»

Joan ryste till.

»Sanningen att säga», erkände hon, »voro vi mycket rädda för att gå i land på Guadalcanar. Jag läste i *Sailing Directions* att innevånarna lära vara bedrägliga och fientliga. Men jag skulle ha lust att någon dag fara över till Malaita. Finns där några plantager?»

»Inte ett enda. Och ingen vit affärsman heller.»

»Då skall jag ge mig dit över någon gång med ett rekryteringsfartyg.»

»Omöjligt!» utbrast Sheldon. »Det är ingen lämplig plats för en kvinna.»

»Jag ger mig av på det sättet i alla fall», förklarade Joan.

»Men ingen kvinna med självaktning kan...»

»Akta er!» varnade hon. »Jag far dit endera dagen, och då blir ni kanske ledsen över de fula saker ni nu har sagt mig.»

VI.

STORMAR INOMHUS.

Det var första gången Sheldon kommit i närmare beröring med en amerikansk flicka, och han skulle ha undrat om alla Amerikas döttrar liknade Joan Lackland, ifall icke hans förstånd hade sagt honom att hon alldeles icke kunde vara någon typ. Hennes livliga sinne och dess växlande stämningar gjorde honom häpen, och hennes syn på livet var så olik vad enligt hans uppfattning en kvinnas borde vara, att han mycket ofta råkade i strid med henne. Han kunde aldrig beräkna vad hon skulle säga eller göra härnäst. Endast *ett* var han säker på, och det var att vad hon än sade eller gjorde skulle bli någonting oförberett och oväntat. Det tycktes ligga någonting nästan hysteriskt i hennes väsen. Hennes lynne var häftigt och stormigt, och hon litade för mycket på sig själv och för litet på honom, vilket på intet sätt överensstämde med hans ideal av en kvinnas sätt att uppföra sig då hon har en man i sin närhet. Hennes förmätenhet att anse sig likställd med honom var irriterande, och emellanåt kunde han vara halvt medveten om att han förargade sig över det oförsynta och bizarra i hennes intrång hos honom — hon hade ju kommit direkt ur

havet i en tjutande nordväststorm efter att nyss ha hållit revolvern under Ericsens näsa, och skyddad av en flock storväxta polynesier hade hon lika ogenerat slagit sig ned i Berande som om hon varit en skeppsbruten sjöman. Allt detta harmonierade fullkomligt med hennes Baden-Powell och hennes långa revolver.

I alla händelser passade icke hennes utseende för det där uppträdandet. Och det kunde han icke förlåta. Om hon haft kortklippt hår, bred käk och grova muskler, och om hon varit väderbiten och obehaglig på alla sätt, skulle allt ha kunnat fördragas. Men i stället var hon alldeles hopplöst och utsökt kvinnlig. Hennes hår riktigt plågade honom, därför att det var så utomordentligt vackert. Och hon var så smärt och behagfull, den unga kvinnan — eller flickan — att det riktigt skar honom i hjärtat att se och höra henne med skarp, sakkunnig blick och befallande röst dirigera livbåten genom bränningen. Han kunde mycket väl föreställa sig henne fångande en häst med lasso, och den tanken kom honom alltid att rysa. Och så var hon så mångsidig. Hennes kännedom om litteratur och konst väckte hans förvåning, men i djupet av sin själ hade han en känsla av att en flicka som har kunskap om dylika ting icke har någon rättighet att veta hur man riggar fartyg, lättar ankare och seglar skonare runt Söderhavet. Lika väl som hon hyste sådana kunskaper i sin hjärna kunde svordomar gå över hennes läppar. Och att en sådan flicka som hon envisades att vilja gå med på en rekryteringsfärd runt Malaita, var rent av ett helgerån mot henne själv.

Han kom åter och åter tillbaka till hennes kvinnlig-

het. Hon spelade piano mycket bättre och med långt finare uppfattning än hans systrar därhemma — på det instrument som stackars Hughie så heroiskt arbetat med att hålla i stånd. Och när hon knäppte på gitarren och sjöng sina klara, sammetsmjuka hawaiiska *hulas*, satt han som förhäxad. Då var hon helt och hållet kvinna, och hennes köns trollmakt utplånade alla dagens förtretligheter och kom honom att glömma den stora revolvern, cowboyhatten och allt det övriga. Men vilken rätt — så viskade nästa klara tanke i hans hjärna — hade en sådan flicka att spankulera omkring som en man och jubla över att äventyr ännu ej var någonting utdött? Kvinnor ute på äventyr voro äventyrerskor, och det begreppet innebar ingenting vackert. För övrigt hade *han* ingen smak för äventyr, hade icke känt sig tilltalad av sådant sedan sin gosstid — fastän han nog skulle ha haft svårt att förklara vad som fört honom från England till Salomonsöarna, om det icke var äventyrslust.

Sheldon kände sig ingalunda belåten. Den mot konvenansen stridande situationen var för pinsam för hans konservativa natur och den uppfostran han fått. Berande, bebott av en enda vit man, var ingen lämplig plats för Joan Lackland. Han bråkade sin hjärna för att finna någon lösning på problemet och talade även med henne om saken. Först och främst kunde ångbåten från Australien icke väntas förrän om tre veckor.

»Nå, ett är då klart — ni vill inte ha mig här», sade Joan. »Jag skall bemanna båten i morgon och fara över till Tulagi.»

»Men jag har ju sagt er förut att det är omöjligt»,

utbrast han. »Där finns ingen att resa till. Den där stationerade kommissionären har rest till Australien. Där finns nu bara en enda vit man, en tredje assistent, grovhuggare och f. d. simpel sjöman, som sköter styrelsen på Salomonsöarna — för att inte tala om ett hundratal negerfångar. För övrigt är han så enfaldig, att han skulle kunna döma er till fem punds böter för att ni inte först gick i land vid Tulagi, som är den egentliga inloppshamnen. Han är ingen hygglig karl, och jag säger er ännu en gång att det är omöjligt.»

»Så har man ju Guvutu», framkastade hon.

Han skakade på huvudet.

»Där finns ingenting annat än feber och fem vita som hålla på att supa ihjäl sig. Jag skulle aldrig kunna tillåta att ni reste dit.»

»Tack så mycket», sade hon lugnt. »Jag tänker att jag kan ge mig av redan i dag. Viaburi! Ni gå till Noah och säga att han komma hit.»

Noa Noah var hennes högbåtsman från *Miélé*.

»Vart ämnar ni er då?» frågde Sheldon överraskad. »Viaburi! Du vänta!»

»Till Guvutu — nu genast», lydde hennes svar.

»Det kan jag inte tillåta.»

»Det är just därför jag reser. Ni har sagt det där en gång förut, och det är något som jag inte kan tåla.»

»Vad för slag?» Hennes plötsliga vrede gjorde honom förvirrad. »Om jag har förolämpat er på något sätt...»

»Viaburi! Ni genast hämta Noa Noah hit till mig!» kommenderade hon.

Den svarte gossen ämnade lyda.

»Viaburi! Om du inte vänta, jag krossa skalle mycket fort! Och nu fordrar jag att ni förklarar er, miss Lackland. Vad har jag sagt eller gjort för att förtjäna detta?»

»Ni har djärvts — ni har vågat...»

Hon flämtade och sväljde och var ur stånd att fortsätta.

Sheldon såg rent förtvivlad ut.

»Jag får bekänna att jag är alldeles yr i huvudet av det här», sade han. »Om ni bara kunde tala öppet och tydligt.»

»Lika öppet och tydligt som ni kanske, när ni sade att ni inte skulle tillåta mig att fara till Guvutu?»

»Nå — men vad var det för orätt i det?»

»Ni har ingen rättighet — lika litet som någon annan man — att säga mig vad ni tillåter eller inte. Jag är för gammal att stå under förmyndare, och inte heller har jag rest den långa vägen till Salomonsöarna för att skaffa mig en sådan.»

»En gentleman är givet beskyddare för vilken kvinna som helst.»

»Men jag *är* inte vilken kvinna som helst. Vill ni vara god och tillåta mig att skicka pojken efter Noa Noah? Jag vill att han skall sätta båten i sjön. Eller skall jag själv gå efter honom?»

Bägge hade rest sig — hon med glödande kinder och vrede i ögonen, han förbryllad, häpen och orolig. Den svarte gossen stod där orörlig som en staty. Han hyste intet intresse för ordväxlingen mellan dessa obegripliga vita. Med ett lugnt uttryck i sina ögon drömde han om en viss bushmansby högt uppe på Malaitas snårbeväxta sluttningar, där blåaktig rök höjde sig

från en hydda och avtecknade sig mot den gråa bakgrunden av en annalkande regnskur.

»Men inte kan ni företa er någonting så dåraktigt...» sade han.

»Börjar ni nu igen!» utropade hon.

»Jag menade inte alls på det sättet, och det vet ni.» Han talade långsamt och allvarligt. »Och vad det andra beträffar — det där om att tillåta — så är det ju bara ett talesätt. Naturligtvis är jag inte er förmyndare. Ni vet att ni kan fara till Guvutu, om ni så vill...» Han var nästan frestad att tillägga: »Ni kan till och med dra åt häcklefjäll», men han fortsatte i stället: »Jag skulle emellertid djupt beklaga det, det är alltsammans. Och jag är mycket ledsen över att jag har sagt någonting som sårat er. Ni måste komma ihåg att jag är engelsman.»

Joan smålog och återtog sin plats.

»Jag har kanske förhastat mig», erkände hon. »Ser ni, jag hyser en sådan avsky för allt tvång. Om ni bara visste hur jag har nödgats kämpa för min frihet! Det är en ömtålig punkt hos mig, att jag inte kan fördra att bli tillsagd vad jag skall göra eller inte göra av någon bland er, som själva ha upphävt er till skapelsens herrar. Viaburi! Ni gå och stanna i köket. Inte hämta Noa Noah. Och nu, mr Sheldon — vad skall jag göra? Inte vill ni ha mig här, och det tycks inte finnas någon annan plats för mig.»

»Det är överdrift. Att ni led skeppsbrott just här var ju en riktig skickelse för mig. Jag var mycket ensam och mycket sjuk. Jag är verkligen inte alls säker på huruvida jag skulle ha gått igenom eller ej, om ni inte hade råkat komma hit. Men det är inte

det som är huvudsaken. Personligen, rent självisk personligen, skulle jag med ledsnad se er resa härifrån. Men jag tänker inte på mig själv. Det är er jag tänker på. Att ni stannar här är — det är inte riktigt passande, ser ni. Om jag vore gift — eller om det funnes någon kvinna av er egen ras här... Men som det nu är...»

Hon lyfte sina händer med en gäckande åtbörd av förtvivlan.

»Jag kan omöjligt följa med er tankegång», sade hon. »Ena sekunden säger ni att jag måste härifrån, och den andra att det inte finns någon plats för mig att gå till och att ni inte skall tillåta mig att gå. Vad skall då en stackars flicka göra?»

»Det är just det som är frågan», sade han hjälplöst.

»Och den nuvarande situationen besvärar er?»

»Endast för er skull.»

»Låt mig då lugna edra känslor genom att säga er, att mig generar den inte det minsta — utom för det bråk ni håller om den. Jag låter aldrig oroa mig av sådant som inte kan ändras. Det tjänar till ingenting att strida mot det som inte kan undvikas. Låt oss se närmare på saken. Ni är här. Jag är här. Enligt ert eget påstående kan jag inte bege mig någon annanstans. Ni kan naturligtvis inte ge er av åt annat håll och lämna mig här ensam med hela plantaget och tvåhundra ullhåriga kannibaler att sköta. Och därför stannar ni här, och jag måste också stanna. Det är mycket enkelt. Och det är också äventyr i det. Vidare behöver ni inte vara orolig för egen del. Jag är inte böjd för äktenskap. Jag har kommit till

Salomonsöarna för att skaffa mig ett plantage, inte för att få en man.»

Sheldon fick högre färg, men sade ingenting.

»Jag vet vad ni tänker!» Hon skrattade muntert. »Att om jag vore man, skulle ni vrida nacken av mig. Och jag har också förtjänat det. Jag är verkligen riktigt ledsen. Jag borde inte ständigt såra edra känslor.»

»Jag fruktar att jag ofta ger er anledning till det», sade han, lättad emedan han såg att stormen var i avtagande.

»Jag har det!» tillkännagav hon ivrigt efter en kort tystnad. »Låna mig ett arbetslag av edra rekryter för i dag. Jag skall bygga en hydda åt mig där borta i det avlägsnaste hörnet av tomten — på pålar naturligtvis. Jag kan flytta in där i kväll. Där får jag det bekvämt och lugnt. Mina tahitiska sjömän få hålla vakt, precis som om vi vore ombord på ett fartyg. Och så skall jag studera kokosodling. Till gengäld skall jag ta hand om ert kök och laga att ni får litet anständig mat. Och nu vill jag bara säga er till sist, att jag inte vill lyssna till några protester. Jag vet allt vad ni tänker säga och erbjuda — ni vill lämna er bungalow åt mig och bygga en gräshydda åt er. Men jag vill inte ha det så. Ni kan så gott anse allting för uppgjort. Det vill säga, att om ni inte går in på det, så ger jag mig av tvärsöver floden, bortom ert jurisdiktion, och bygger en by åt mig och mina sjömän — de få väl sedan fara med båten till Guvutu efter födoämnen. Sesså — nu vill jag att ni skall lära mig spela biljard.»

VII.

SVÅRTUKTAT FOLK.

Joan tog energiskt hand om hushållet och åstadkom en sådan omstörtning i huset att Sheldon knappast kände igen sig där. För första gången såg han sin bungalow ren och välordnad. Det var icke längre så, att tjänstgossarna drevo omkring lättjefullt och uträttade så litet de kunde; kocken klagade oupphörligt över att »migs huvud gå runt för micke» i anledning av den stränga matlagningskurs som Joan lät honom genomgå. Och Sheldon undgick icke en grundlig läxa för sin lojhet att bara äta konserverad föda. Hon kallade honom både »trögmåns» och »dumbom» och andra obehagliga saker för hans lojhet att icke hålla sig med hälsosam kost.

Hon skickade sin livbåt tjugu mil nedåt kusten efter limoner och apelsiner, hon gjorde retsamma frågor varför dessa fruktslag icke för längesedan blivit planterade vid Berande, och hon var utom sig av förakt därför att där icke fanns någon köksträdgård. Nästan skrumpna äpplen, som av Sheldon ansetts omöjliga att äta, visade sig efter hennes behandling förvandlade till en aptitretande frukostdessert och serverades vid middagarna i puddingar som väckte hans ode-

lade beundran. Bananer från buskskogen kommo på bordet antingen okokta eller anrättade på ett dussin olika sätt, vilka allesammans av Sheldon förklarades vara det ena bättre än det andra. Joan själv eller hennes sjömän togo dagligen fisk med dynamitskott och infödingarna i Balesuna betalades med tobak för att de kommo med ostron från mangroveträsken. Hennes förmåga att använda kokosnötter var någonting oerhört. Hon lärde kocken att göra jäst av mjölken, varigenom brödet sedan blev lätt och poröst. Av den finaste märgen i trädet lagade hon en deliciös sallad. Av mjölken och nötens kött tillredde hon en mängd olika såser och stuvningar, än söta och än syrliga, vilka sedan serverades allt efter som de passade till olika rätter, från fisk till pudding. Hon lärde Sheldon hur mycket bättre det var att använda grädden av kokosmjölk än kondenserad grädde till kaffet. Ur gamla nötter, som börjat gro, tog hon det fasta svampaktiga inmätet och använde det till sallader. Tillredningen av sallader tycktes egentligen vara hennes starkaste sida, och hon förvånade Sheldon med en den läckraste sallad av unga bambuskott. Vilda tomater, som hade sått sig själva eller blivit skoningslöst bortrensade under anläggningen av Berande, insamlades till sallader, soppor och såser. Hönsen, som förut alltid hade gått in i busksnåren och där gömt sina ägg, lockades nu av för dem anordnade värplådor, och Joan själv gick ut för att skjuta vilda duvor och änder till hushållet.

»Inte för att jag tycker särskilt om det där arbetet», förklarade hon i fråga om matlagningen, »men jag kan inte komma ifrån vad far fostrade mig till.»

Bland annat brände hon också upp det pestsmittade sjukhuset, grälade med Sheldon om sitt dåd och satte förargad sitt eget folk att bygga ett nytt och — som hon uttryckte sig — »anständigt» sjukhus. Hon tog bort de gamla muslin- och lenong-gardinerna från fönstren och satte upp nya av kaliká i bjärta färger, som hon tog från magasinet, varjämte hon själv sydde en hel del nattrockar åt blivande patienter. När hon gjorde upp en förteckning på saker och kläder, som med första ångbåt skulle skickas från Sydney för hennes egen räkning, undrade Sheldon hur länge hon egentligen hade beslutat stanna där.

Helt visst var hon olik alla kvinnor han hittills sett eller tänkt sig. Enligt hans uppfattning var hon egentligen icke kvinna alls. Hon var varken smäktande eller inställsam. Inga kvinnliga lockelser slösades på honom. Könet hade så litet att göra med den egendomliga situationen, att han gärna kunde ha varit hennes bror eller också hon hans. Varje artighet ignorerade hon fullständigt, såvida han icke fick snubbor för den, och han upphörde mycket snart att erbjuda henne sin hjälp när hon skulle stiga i båt eller klättra över något hinder — och han måste erkänna för sig själv att hon mycket väl var i stånd att reda sig själv. Oaktat hans varningar för krokodiler och hajar envisades hon att simma ut från stranden på djupt vatten, och lika litet kunde han förmå henne att låta någon av sjömännen hantera dynamiten när hon var med i båten för att skjuta fisk. Hon förklarade att nog var hon väl ändå någon smula mera intelligent än de, och därför var det ju mindre troligt att en olyckshändelse skulle inträffa om *hon* skötte dynami-

ten. Enligt hans uppfattning var hon på samma gång den mest maskulina och den mest feminina kvinna han någonsin sett.

En sak, som gav anledning till oupphörliga strider dem emellan, var deras åsikter om sättet att behandla de svarta. Hon regerade sina underlydande med allvarlig vänlighet, belönade sällan, men straffade aldrig — och han måste medge att hennes sjömän dyrkade henne och att hans tjänare voro hennes slavar; de uträttade tre gånger så mycket arbete åt henne som han någonsin kunnat få utfört av dem. Hon märkte mycket snart den upproriska anda som rådde bland plantagets arbetare, och hon var icke blind för den fara som därigenom hotade både henne och Sheldon. Ingendera av dem vågade någonsin gå utan revolver, sjömännen, som höllo nattvakt utanför Joans hydda, voro beväpnade med bössor. Men Joan påstod att denna osäkerhet hade framkallats genom den skräckregering som förut övats av de vita. Hon hade växt upp bland de fogliga hawaiierna, som aldrig blevo illa behandlade eller hårt hanterade, och hon förfäktade som sin åsikt att även infödingarna på Salomonsöarna skulle bli fogliga om de behandlades vänligt.

En afton blev det ett förskräckligt oväsen i barackerna, och det var med bistånd av Joans sjömän som Sheldon räddade två kvinnor från att bli ihjälslagna av männen. För säkerhets skull låstes de in i kokhuset över natten. Det var de bägge kvinnorna som skötte matlagningen åt arbetarna, och deras förbrytelse bestod i att den ena av dem hade tagit sig ett bad i den stora kitteln, vari potatisen brukade kokas. Det var icke från renlighetssynpunkt betraktat som män-

nen ansågo detta tilltag som ett brott, de brukade själva ofta bada på samma sätt. Felet var att den badande tillhörde det usla, eländiga kvinnokönet — ty bland infödingarna på Salomonsöarna räknas alla feminina varelser för usla och underordnade.

Under frukosten följande morgon störtes Joan och Sheldon plötsligt av ett sorl av vredgade röster som tilltog i styrka. Förordningen numro ett i Berande hade blivit överträdd. De svarta hade utan befallning eller tillåtelse beträtt gårdstomten, och alla de tvåhundra — med undantag av husets tjänare — hade gjort sig skyldiga till förbrytelsen. De skockade sig tätt nedanför verandan under skrik och hotande skrän. Sheldon böjde sig ut över räcket och såg ned på dem, Joan stod ett par steg bakom. När skränet hade tystnat, stego två bröder fram ur hopen. Det var ett par stora karlar med präktiga muskler och ovanligt grymma ansikten, till och med för att vara infödingar på Salomonsöarna. Den ene av dem hette Carin-Jama, eller »Den tystlåtne», och den andre Bellin-Jama, eller »Skrävlaren». Bägge hade tjänat vid plantager på Queensland i forna dagar och voro överallt bland vita män kända som dåligt folk.

»Vi män vilja ha ut dem två fördömda svarta Mary», sade Bellin-Jama.

»Och vad ni vilja göra med dem två svarta Mary?» frågade Sheldon.

»Döda dem», svarade Bellin-Jama.

»Vad betyda ni män komma och tala till mig?» frågade Sheldon med synbart stigande vrede. »Stora klocka ha ringt. Ni icke komma här. Ni vara på fälten. När stor klocka ringa härnäst och ni gå till *kai-*

kai, då ni komma och tala till mig om två Mary. Nu ni alla gå ut härifrån.»

De övriga väntade för att se vad Bellin-Jama skulle göra, och Bellin-Jama stod kvar.

»Mig icke gå», sade han.

»Akta dig, Bellin-Jama», sade Sheldon skarpt, »eljest mig sända dig till Tulagi för att få strängt straff. På mitt ord — strängt straff.»

Bellin-Jama såg fientligt upp till honom.

»Du vilja kanske slåss», sade han och lyfte upp sina knutna nävar på äkta Queenslandmanér.

På Salomonsöarna — där de vita äro få och de svarta många, men de vita ha stiftat förordningarna — är ett dylikt anbud om slagsmål den dödligaste förolämpning. Det skulle aldrig kunna tänkas att en svart djärvdes erbjuda sig att slåss med en vit man. Allt vartill han kan komma är i bästa fall att få ta emot stryk av den vite.

Ett sorl av beundran över Bellin-Jamas mod höjdes av den lyssnande flocken. Men luften vibrerade ännu efter Bellin-Jamas svar, och sorlet var just i sin begynnelse, då Sheldon blixtsnabbt tog ett hopp över räcket. Det var femton fot till marken från räckets övre kant och Bellin-Jama stod där rakt nedanför. Sheldon fällde den svarte till jorden med sin tyngd. Där behövdes ingenting vidare, Bellin-Jama låg hjälplöst slagen. Joan, som spratt till vid det oväntade hoppet, såg Carin-Jama — den tystlåtne — sträcka sig fram och gripa Sheldon vid strupen då denne var halvvägs på fötter igen, och hon såg tio tjog svarta strömma till för att få vara med om att döda. Hon höjde sin revolver — och i nästa sekund släppte Carin-Jama sitt

tag och vacklade bakåt med en kula i axeln. I det första flyktiga ögonblicket hade hon tänkt skjuta honom i armen, vilket antagligen skulle ha lyckats på detta korta avstånd. Men de andras framstörtande hade förmått henne att i stället placera skottet i hans axel. Det var ett ögonblick av den yttersta fasa.

I samma ögonblick som greppet om Sheldons strupe slappnade, slog han till med knuten näve, och Carin-Jama sjönk till marken bredvid sin bror. Upproret var kvävt, och efter fem minuters förlopp buros de bägge bröderna till sjukhuset, medan de övriga upprorsmakarna under sina tillsyningsmäns ledning voro på väg till arbetet ute på fälten.

När Sheldon kom upp på verandan igen, fann han Joan nedsjunken i däcksstolen och upplöst i tårar. Denna syn gjorde honom mera nervös än det överståndna uppträdet någonsin kunde ha gjort. En gråtande kvinna var för honom i alla händelser en förbryllande situation, och när nu den gråtande var Joan Lackland, av vilken han var van att vänta sig allt möjligt otänkbart, blev han riktigt rädd. Han såg hjälplöst på henne och fuktade sina läppar.

»Jag ville tacka er», började han. »Det kan inte vara något tvivel om att ni har räddat mitt liv, och jag måste säga att...»

Hon tog häftigt händerna från ansiktet, och han såg att det var högrött av vrede och fläckat av gråt.

»Ni eländiga odjur!» utropade hon. »Ni har varit orsaken till att jag har skjutit en människa, och det har jag aldrig gjort förut i hela mitt liv.»

»Det var bara ett köttsår, och han kommer inte att dö av det», lyckades Sheldon inflicka.

»Vad betyder det? Jag sköt på honom i alla fall. Det var alls inte nödvändigt att ni hoppade ner på det där sättet. Det var både brutalt och fegt.»

»Å — men jag får då säga att...» började han lugnande.

»Gå er väg! Ser ni inte att jag hatar er — ja, just hatar er! Å, varför kan ni inte gå!»

Sheldon bleknade av harm.

»Men varför i det sunda förnuftets namn sköt ni då?» frågade han.

»Dä-dä-därför att ni var en vit man», snyftade hon. »Och far skulle aldrig ha lämnat någon vit man utan hjälp i nöden. Men alltsammans var ert fel. Ni hade ingen rättighet att försätta er i en sådan belägenhet. Och för resten var det alls inte nödvändigt.»

»Jag är rädd att jag inte förstår er riktigt», sade Sheldon kort och vände sig ifrån henne. »Vi kan ju tala om det där litet senare.»

»Se bara hur jag reder mig med edra svartingar», sade hon, och han stannade med stelt hövlig min i dörröppningen för att höra på. »Tänk på de bägge sjuka som jag sköter om. De komma att göra vad som helst för mig när de bli friska, och jag skall inte behöva hålla dem i ständig fruktan för att mista livet. Jag säger er, att all denna hårdhet och brutalitet alls inte är nödvändig. Om de nu också ä' kannibaler! De ä' i alla fall människor, alldeles som ni och jag, och man kan leda dem till förnuft. Det är ju det som skiljer oss alla från de lägre djuren.»

Han böjde på huvudet och gick.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

»Jag förmodar, att jag har burit mig oförlåtligt enfaldigt åt», ljöd hennes hälsning, då han flera timmar senare kom tillbaka från en rundtur på plantaget. »Jag har varit på sjukhuset och det är ingen fara med den skjutne. Såret är inte svårt.»

Sheldon kände sig oförklarligt nöjd och glad över omslaget i hennes lynne.

»Ni förstår inte situationen här, ser ni», började han. »De svarta måste regeras med stränghet. Godhet är nog mycket bra, men det går inte att sköta dem med bara godhet. Jag går med på allt vad ni säger, för så vitt det är fråga om infödingar från Hawaii och Tahiti. Ni säger att de kunna skötas på det sättet, och jag tror er. Jag har inte haft några erfarenheter i fråga om dem. Men ni har inte haft några erfarenheter i fråga om de svarta, och jag begär att ni skall tro på mig. De ä' helt olika edra landsmän. Ni är van vid polynesier. De här ä' melanesier. De ä' svarta till färgen. De ä' negrer — se på deras ulliga hår. Och de stå betydligt lägre än de afrikanska negrerna. Det är verkligen stor skillnad mellan dem och dessa. Hos de här finns ingen tacksamhet, ingen medkänsla, ingen välvilja. Är man god emot dem, tycka de att man är enfaldig. Är man vänlig, tro de att man är rädd. Och *det* får man akta sig för, ty tro de att man är rädd så överfalla de en. För att bevisa mitt påstående vill jag säga er vilken process som ofelbart äger rum i den svartes hjärna, om han möter en främling på sitt hemlands hedar. Hans första tanke är ett förskräckt: Skall främlingen döda honom? Ser han då att han icke blir dödad, är hans nästa tanke: Kan han döda främlingen? Tolv mil nedåt kusten bodde en kolo-

mialhandlande vid namn Packard. Han skröt med att han regerade genom godhet och att han aldrig slagit en neger. Resultatet var att han icke regerade alls. Han brukade komma ned i sin båt och hälsa på Hughie och mig. Men när hans båtbesättning beslöt att fara hem, måste han avbryta sitt besök och följa med. Jag kommer ihåg en söndagseftermiddag, då Packard hade antagit inbjudning att stanna till middagen hos oss. Soppan var just serverad när Hughie såg en neger titta in genom dörren. Han gick ut till honom, ty negerns beteende var ett brott mot Berandes ordningsregler. En neger måste sända in bud genom hustjänarna och själv hålla sig utanför gårdstomten. Den som nu var därute på verandan var en av Packards båtkarlar. Och han borde veta bättre än så. »Vad betyda detta?» sade Hughie. »Ni säga vit man därinne att vi besätning nu gå hem med båt. Om han icke komma nu, vi icke vänta. Vi gå.» Men i samma ögonblick gav Hughie honom en örfil, som skickade honom utför trappan och verandan.»

»Men det var ju en onödig hårdhet», invände Joan. »På det sättet skulle ni aldrig behandla en vit man.»

»Det är just däri det ligger. Han var inte en vit man. Han var en eländig svart neger, och han hade med berått mod förolämpat inte allenast sin egen vite husbonde, utan varenda vit husbonde på Salomonsöarna. Han förolämpade mig. Han förolämpade Hughie. Han förbröt sig emot Berande.»

»Ja, naturligtvis enligt edra åsikter och ert förfäktande av den starkes rätt...»

»Men det var enligt sina åsikter om de svagas rätt som Packard regerade sitt folk. Och vad blev resul-

tatet? Jag lever än. Packard är död. Han fortfor att vara oföränderligt god och vänlig mot sina negrer, och hans negrer väntade tills han låg sjuk i feber. Hans huvud finns nu därborta på Malaita. De togo också med sig två båtar och så mycket varor ur magasinet som dessa kunde rymma. Här fanns också en kapten Mackenzie — på kitsen *Minota*. Han trodde på godhetssystemet. Han drev också den satsen att det ingav mera förtroende om man inte bar vapen. På sin andra rekryteringsfärd till Malaita gick han in till Binu, som ligger i närheten av Langa Langa. Reffelbössorna, varmed besättningen skulle ha varit beväpnad, lågo inlåsta i hans kajuta. När båten gick i land för att rekrytera, promenerade han runt däcket utan att ens ha en revolver på sig. Han blev dödad med tomahawk. Hans huvud stannade på Malaita. Det var så gott som ett självmord. Sak samma med Packards död.»

»Jag medger att försiktighet är nödvändig gentemot dem», förklarade Joan, »men jag tror, att man skulle kunna vinna bättre resultat genom att behandla dem med *klok* mildhet och godhet.»

»Och däri ger jag er fullkomligt rätt. Men en sak till måste ni veta. Berande är otvivelaktigt det sämst lottade plantaget på Salomonsöarna i fråga om arbetare. Hur det har kommit sig ger stöd åt er teori. De förra ägarna av Berande visade ingen klok mildhet. Det var ett par riktiga lymlar. Den ene var en ostkustyankee — jag tror de kallas så — och den andre en fyllhund till tysk. Bägge uppträdde som slavpådrivare. Att börja med togo de sina arbetare från Satans Johnny, den mest beryktade rekrytören

på Salomonsöarna. För närvarande håller han på med tioårigt straffarbete, som han blivit ådömd för att han utan orsak dödat en neger. Sista tiden hade han gjort sig så förhatlig, att infödingarna på Malaita ej ville ha någonting att göra med honom. Den enda möjligheten för honom att värva arbetare var att skyndsamt bege sig till någon plats, där ett eller flera mord hade begåtts. Mördare äro vanligen endast alltför villiga att underteckna arbetskontrakt och ge sig av för att undgå hämnd. Här nere kallas dylika rymningar för »strandhopp». Man hör plötsligt ett vilt tjut från stranden och en neger kommer störtande ner mot vattnet, förföljd av ett helt moln av kastspjut och pilar. Naturligtvis låg Satans Johnnys livbåt färdig att ta upp rymmaren. På sin sista tid fick han aldrig andra arbetare än dylika strandhoppare.

Och de första ägarna av Berande köpte hans fångst — en svårtuktad samling mördare. Alla voro bundna genom kontrakt på fem år. Den fördelen har rekrytören, då han tar upp en strandhoppare. Han skulle få skriva in honom på tio år, om bara lagen tillät det. Nå — det är emellertid en del av denna samling mördare som vi nu laborera med. Naturligtvis ha somliga dött av sjukdom, andra ha blivit dödade av kamrater och åtskilliga avtjäna straffdomar i Tulagi. Mycket litet hade röjts här av de första ägarna och ännu mindre planterats. Här var ett ständigt krig. En förvaltare dödades. En av delägarna fick sin ena axel sargad av en arbetares skära. Den andre träffades av spjut vid två olika tillfällen. Bägge voro skrävlare och således även i viss mån fega, och slutligen måste de uppge hela företaget. De jagades bort — blevo bok-

stavligen bortkörda av sina egna negrer. Och så kommo vi — stackars Hughie och jag — ett par nya kompanjoner, som måste ta hand om det svårtuktade folket. Vi visste ingenting om situationen, vi hade köpt Berande — och det var ingenting annat att göra än hänga i och knoga sig igenom på ett eller annat sätt.

Först gjorde vi oss skyldiga till det misstaget att visa en oklok vänlighet. Vi försökte styra genom vänligt tilltal och god behandling. Negrerna drogo genast den slutsatsen att vi voro rädda. Jag blygs vid tanken på hur narraktiga vi voro under denna första tid. De svarta uppträdde befallande mot oss, de hotade och förolämpade oss till och med — och vi hade överseende med det i hopp att vårt humana beteende snart skulle förbättra alltsammans. I stället blev allting värre och värre. Så kom en dag, då Hughie tillrättavisade en av arbetarna och var nära att bli dödad av dem. Vad som räddade hans liv var att så många hade kastat sig över honom, att jag hann fram i tid.

Men nu började ett strängare styrelsesätt. Vi hade att välja mellan detta eller att lämna alltsammans, och vi hade nedlagt nästan allt vad vi ägde på företaget, så att vi kunde inte släppa det. Och för övrigt var ju också vår stolthet med i spelet. Vi hade rest ut för att göra någonting, och vi voro så danade att vi inte kunde låta bli att hålla ut. Kampen har varit hård, ty ännu i dag anses Berande som det sämst lottade plantaget på Salomonsöarna i fråga om arbetarna. Det har varit oss alldeles omöjligt att få hit någon vit. Vi ha erbjudit förvaltarplatsen åt minst ett halvt dussin. Jag vill inte säga att det är rädsla som har hindrat dem, ty vi ha vänt oss till orädda män. Men

de ansågo platsen för ohälsosam — åtminstone anfördes det skälet av den som sist avböjde anbudet. Och därför ha Hughie och jag skött förvaltningen själva.»

»Och när han dog, var ni beredd att fortsätta ensam?» utropade Joan med glänsande ögon.

»Jag tänkte att jag skulle försöka sträva mig igenom. Och nu ber jag er, miss Lackland, att ni ville vara god och döma en smula barmhärtigt, då jag förefaller hård — och att ni ville komma ihåg att förhållandena här ä' enastående svåra. Vi ha fått svårtuktat folk, och vi måste ha dem att arbeta. Ni har gått över plantaget, så att ni bör känna till det. Och jag försäkrar er att det på intet annat plantage på Salomonsöarna finns bättre tre- och fyraåriga träd än här. Vi ha arbetat träget för att få allting förbättrat. Det var därför vi köpte *Jessie*. Vi ville själva välja våra arbetare. Nästa år är tiden ute för de flesta av det ursprungliga arbetslaget — de rekryterades under plantagets första år och deras kontraktstid går ut under olika månader. Naturligtvis ha de i viss grad fördärvat dem som sedermera antagits — men detta kan lätt botas, och sedan skall Berande bli ett aktningsvärt plantage.»

Joan nickade, men hon sade ingenting. Hon var alldeles för upptagen av att i sitt minne återkalla bilden av den ensamme vite mannen, sådan hon först såg honom — hjälplös av feber, en hopsjunken skugga i en däcksstol, men till sitt sista andedrag genom någon egendomlig rasens alkemi bestämd för att härska.

»Det är skada», sade hon. »Men den vite mannen måste väl härska.»

»Jag tycker inte om det», försäkrade Sheldon. »Om det så gällde att rädda mitt liv, skulle jag inte kunna fundera ut varför jag någonsin kom hit. Men här är jag emellertid, och jag kan inte springa min väg.»

»Rasen måste blint lyda sitt öde», sade hon med ett svagt småleende. »Vi som tillhöra den vita ha varit landrövare och sjörövare från urminnes tider. Det ligger oss i blodet, antar jag, och vi kan inte komma ifrån det.»

»Jag har aldrig haft så abstrakta funderingar över det», förklarade han. »Men nog har jag grubblat bra mycket över varför jag skulle komma hit.»

VIII.

LOKALFÄRG.

I solnedgången drev en liten kits in till ankarplatsen, och litet senare kom skepparen i land. Det var en tjugu års man med mjuk stämma och behagligt sätt att uttrycka sig, och Joans beundran vann han på förhand därigenom att Sheldon berättade, att han seglade kitsen ensam med sin svarta besättning från Malaita. Joan såg idel romantik glimra för sina ögon, då hon fick veta att han var öbo från Norfolk och hette Christian Young, ättling i rakt nedstigande led av John Young, en bland upprorsstiftarna på *Bounty*. Att han var av blandat tahitiskt och engelskt ursprung syntes på hans milda ögon och gulbruna hudfärg, men den engelska strävheten tycktes vara utplånad. Den fanns där likväl, och det var den som satte honom i stånd att ensam segla sin kits och tillkämpa sig ett levebröd bland de stridslystna inbyggarna på Salomonsöarna.

Joans oväntade därvaro tycktes genera honom, men hon återgav honom fattningen genom sitt obesvärade, kamratlika sätt, vilket däremot djupt sårade Sheldons känsla av vad som passade sig för en kvinna. Nyheter från den yttre världen hade Young inga alls, men däremot var han fullproppad med nyheter från Salomons-

öarna. Fjorton svarta hade stulit bössor och rymt inåt busklandet från plantaget Lunga, som var beläget längre åt öster på Guadalcanars kust. Och från busklandet hade de sedan skickat bud att de skulle komma igen och »plåna ut» de tre vita förmännen, medan två av dessa höllo jakt på flyktingarna. Young antydde också, att i buskskogen rymmarna, om de icke blevo infångade, kunde kretsa runt och hemsöka kusten vid Berande för att stjäla båt.

»Jag glömde tala om, att er agent i Ugi har blivit mördad», sade han till Sheldon. »Fem stora kanoter kommo dit ner från Port Adams. De landade nattetid och överföllo Oscar medan han sov. Vad de inte kunde stjäla med sig brände de upp. *Havstrollet* fick höra nyheten vid Mboli Pass och gick skyndsamt till Agi. Jag var i Mboli när underrättelsen kom.»

»Jag tänker att jag måste överge Ugi», sade Sheldon.

»Det är den andre handlaren som ni har förlorat där inom ett år», inföll Young. »För att där skulle vara säkert, borde där finnas minst två vita män. De där kanoterna från Malaita härja alltid åt det hållet, och ni vet hurdant packet från Port Adams är beskaffat. Apropå — jag har en hund med mig åt er. Tommy Jones skickade upp den från Neal. Han sa', att han lovat er den. Det är en förstklassig negerhund. Han hade inte varit ombord i två minuter förrän han hade jagat hela min besättning upp i riggen. Tommy kallar honom Satan.»

»Jag har många gånger undrat, varför ni inte hade hundar här», sade Joan.

»Svårigheten ligger i att få behålla dem. De bli alltid uppätna av krokodilerna.» —

»Jack Henley blev dödad vid Marovo Lagoon för två månader sedan», tillkännagav Youngs milda röst. »Den underrättelsen kom helt nyss med *Aposteln*.»

»Var ligger Marovo?» frågade Joan.

»I New Georgia, ett par hundra mil västerut», svarade Sheldon. »Bougainville ligger strax nedanför.»

»Det var hans egna tjänare som gjorde det», fortfor Young, »men de uppviglades till det av infödingarna i Marovo. Hans båtbesättning, som var från Santa Cruz, flydde i livbåten till Choiseul, och Mather seglade över till Marovo med »*Lily*». Där brände han en by och tog igen Henleys huvud. Han fann det i ett hus där negrerna hade det på tork. Det där är nu alla nyheter jag har samlat, utom att en hop nya Lee-Enfieldbössor ä' ute igen vid östra ändan av Ysabel. Ingen vet hur infödingarna ha kommit över dem. Styrelsen måste göra noggranna undersökningar. Och — ja, det var sant — ett krigsfartyg, *Cambria*, var med på den expeditionen. *Cambria* brände tre byar vid Binu — för *Minotas* skull, ni vet — och skickade granater inåt buskskogen. Sedan styrde hon kurs till Sio för att reda ut förhållandena där.»

Samtalet blev nu mera allmänt, och nyss innan Young tog avsked för att gå ombord, frågade Joan:

»Hur kan ni reda er med allting ensam, mr Young?»

Hans stora, nästan kvinnligt milda ögon betraktade henne oavvänt ett par sekunder innan han svarade, och när svaret kom, uttalades det med den mjukaste och mildaste röst i världen.

»Å, jag reder mig mycket bra med de svarta. Naturligtvis blir det krakel emellanåt, men det får man vara beredd på. Man får bara aldrig låta dem tro att man

är rädd. Jag har varit det många gånger, men det ha de aldrig fått veta.» —

»Man skulle tro, att han inte ens kunde slå ihjäl en mygga som bet honom», sade Sheldon till Joan, sedan Young hade gått ombord. »Alla öbor från Norfolk som härstamma från *Bountys* besättning ä' på samma sätt. Men låt oss se litet närmare på Young. Bara för tre år sedan, när han först hade lagt sig till med *Minerva*, låg han en gång i Suu på Malaita. Där finns en hop infödingar som kommit tillbaka från Queensland, råa och vildsinta. De ville komma åt hans huvud. Sonen till deras hövding, den gamle enögde Billy, hade tagit treårskontrakt på Lunga och dött där av rödsot. Det betydde för dem, att Suu hade att fordra en vit mans huvud — vilken vit mans som helst, det gjorde detsamma, bara de kunde få huvudet. Och Young var helt ung, och de gjorde sig säkra på att det skulle bli lätt att ta hans. De lockade hans livbåt i land genom löfte om rekryter, och där blev hela båtbesättningen dödad. I samma stund rusade hela den vilda flocken från Suu, som var ombord på *Minerva*, mot Young. Han hade just gjort i ordning ett dynamitrör för att ta fisk, och han tände tråden och kastade röret mitt in i flocken. Man kan aldrig förmå honom att berätta om det, men stubintråden var ju kort och de kvarlevande hoppade överbord, varpå han gjorde loss sitt ankare och seglade bort. Nu ha de satt ett pris om hundra famnar musselskal — vilket representerar ett värde av hundra pund sterling — på hans huvud. Men han gör fortfarande reguliära turer till Suu. Han var där för kort tid sedan och förde till-

baka trettio arbetare från Cape Marsh, Fulcrum Brothers' plantage.»

»I alla händelser ha hans berättelser i kväll givit mig bättre kännedom om livet härnere», sade Joan. »Och det är då minst sagt ett färgrikt liv. Salomonsöarna borde utmärkas med rött på kartan — och även med gult för att beteckna sjukdomar.»

»Salomonsöarna te sig inte alltid så här», svarade Sheldon. »Berande är naturligtvis det värsta plantaget, och allt som drabbar det är av värsta slag. Jag undrar om det någonsin har rasat en värre sjukdomsepidemi än den vi just höllo på att övervinna när ni kom. Det var ju en förskräcklig otur att också *Jessie* skulle bli smittat. Berande har aldrig haft lycka med sig. Alla som ä' gamla på platsen i trakterna häromkring skaka på huvudet åt det. De säga, att det har vad ni amerikaner kalla en *hoodoo* över sig.»

»Berande skall nog komma att blomstra», förklarade Joan bestämt. »Jag skrattar åt all vidskepelse. Ni strävar er säkert igenom och kommer ut på solsidan. Otur kan inte räcka i evighet. Men jag fruktar i alla fall att Salomonsöarnas klimat inte är lämpligt för de vita.»

»Det kan bli det. Få vi femtio år på oss och buskskogen blir bortröjd ända till bergen, så försvinner febern och allting blir mycket hälsosammare. Här kommer då att byggas både små och stora städer, ty här finns ofantliga sträckor god jord, som nu ligger obrukad.»

»Men det blir i alla fall aldrig ett klimat för de vita, trots allt det där», upprepade Joan. »De vita bli aldrig i stånd att utföra det grovarbete som fordras.»

»Det har ni rätt i.»

»Och det betyder detsamma som nödvändigheten av slaveri», fortfor hon ivrigt.

»Ja — liksom överallt i tropikerna. De svarta, de bruna och de gula måste göra arbetet under de vitas ledning. De svartas arbete är emellertid för kostsamt, och med tiden kommer man att importera kinesiska eller indiska kulis. Plantageodlarna fundera redan på den saken. Och för min del är jag utledsen åt de svarta som arbetare.»

»Då skulle således de svarta dö ut?»

Sheldon ryckte på axlarna och genmälde:

»Ja, liksom Nordamerikas indianer — den mycket ädlare ras än melanesierna. Jorden är endast så och så stor, som ni vet, och den håller på att bli fullt upptagen...»

»Och de odugliga måste gå?»

»Alldeles. De odugliga måste gå.» —

Följande morgon väcktes Joan av gälla skrik och stort oväsen. Det första hon gjorde var att sträcka handen efter revolvern, men när hon hörde Noa Noah, som höll vakt utanför, skratta med full hals, förstod hon att det icke var någon fara å färde och gick ut för att se på munterheten. Kapten Young hade landsatt Satan i samma ögonblick som arbetslaget av brobyggare satte sig i gång nedåt stranden. Satan var stor och svart, korthårig och muskulös och vägde drygt fyrtio kilo. Han tyckte icke om negrer. Tommy Jones hade tränat honom förträffligt, hållit honom bunden flera timmar om dagen och under denna tid kommenderat en eller två svartingar i sänder att reta honom. Därigenom hade Satan fått avsky för hela den

svarta rasen, och i nästa sekund efter hans landsättning var arbetslaget statt i vild flykt över gårdsstaketet och upp i kokospalmerna.

»God morgon!» ropade Sheldon från verandan till Joan. »Vad säger ni om den där negerjägaren?»

»Jag tänker att vi få åtskilligt att göra med att vänja honom vid husets tjänare», ropade hon tillbaka.

»Och vid edra tahitier också. Se upp, Noah! Spring!»

Satan, som nu hade övertygat sig om att de tre höga träden voro fullkomligt oåtkomliga för honom, satte av rakt mot den storväxte tahitiern.

Men Noah stod kvar där han stått, fastän en smula obeslutsam, och till allas förvåning hoppade och dansade Satan omkring honom med munter uppsyn och viftande svans.

»Nå, det kan man då kalla en väluppfostrad hund», utbrast Joan. »Han är ju förståndigare än ni, mr Sheldon. Han behövde inte alls någon undervisning för att se skillnaden mellan en tahitier och en neger. Vad tänker du om det, Noah? Varför bet han dig inte? Han veta du vara tahitier — vad?»

Men Noah skakade på huvudet och grinade.

»Han icke veta mig tahitier», förklarade han. »Han veta mig bära långbyxor som vit man.»

»Ni får väl lov att ge honom en kurs i människokännedom», sade Sheldon skrattande till Joan och gick ner för att göra sig till vän med Satan.

Just då kommo ett par av Joans sjömän — Adamu Adam och Matauare — in på gården genom den avlägsna sidoingången. De hade varit till Balesuna för att göra en alligatorfälla, och i stället för att ha långbyxor voro de klädda i lava-lavas, som fladdrade be-

hagfullt omkring deras stora och starka lemmar. Satan såg dem och slet sig genast ifrån Sheldons vänskapsbetygelser för att rusa till anfall.

»De inte byxor», förklarade Noah med ett grin, som tilltog i bredd när Adamu Adam tog till flykten.

Han klättrade upp på ställningen under de galvaniserade järnbehållarna, vari vattnet uppsamlades när det rann ner från taket. Då Satan såg sig gäckad på detta håll, vände han om och rusade mot Matauare.

»Spring, Matauare! Spring!» ropade Joan.

Men tahitiern stod kvar och inväntade hunden.

»Hans namn betyder 'Den oförskräckte' — och det namnet gör han också skäl för», sade Joan till Sheldon.

Tahitiern gav kallblodigt akt på Satan, och när det uppretade djuret med öppet gap flög emot honom genom luften i ett sista hopp, sträckte mannen ut sin hand. Den tog ett fast grepp om hundens underkäk, och i nästa sekund beskrev Satan en halvcirkel i luften och slungades bakut, så att han snurrade om och föll tungt på ryggen. Tre gånger gjorde han samma hopp och tre gånger slungades han till marken med samma slags grepp. Sedan nöjde han sig med att följa Matauare tätt i hälarna och vädrande bevaka honom med misstänksam uppmärksamhet.

»All right, Satan — all right», försäkrade Sheldon. »Matauare snäll gosse som hör mig till.»

Men Satan följde misstroget tahitierns minsta rörelse i en hel timmes tid, innan han beslöt sig för att anse Matauare som hemma på platsen. Sedan vände han sin uppmärksamhet till de tre tjänarna i huset. Han jagade in kocken Ornfiri i ett av kökets hörn, så att han måste söka skydd bakom den heta spiseln, han

slet lava-lavan från Lalaperu, när den uppskrämde ynglingen klättrade upp på en av verandans stolpar, och han förföljde Viaburi upp på biljarden, där striden dem emellan rasade tills Joan kom den svarte ynglingen till hjälp.

IX.

SOM MELLAN MAN OCH KVINNA.

Det var Satans outtröttliga energi och hans livaktighet som gjorde det djupaste intrycket. Hans tänder tycktes sändigt klia efter att få bitas, och i brist på svarta ben att hugga dem i nöjde han sig med kokosnötterna, som föllo från träden inne på gårdstomten, vilken han höll fri från höns, förutom att han gjorde en fientlig bekantskap med varje neger som kom för att avlägga rapport. Han var ur stånd att glömma den pina han utstått under sin valptid, då ett outrotligt hat till de svarta blivit invävt i hans medvetandes fibrer, och han hetsade upp sig till ett sådant ursinne, att Sheldon var nödsakad att stänga in honom i boningsrummet, då främmande negrer av en eller annan orsak fått tillstånd att komma in på gården. Detta sårade alltid Satans känslor och underblåste hans vrede i så hög grad, att till och med husets tjänare måste akta sig för honom då han släpptes lös igen.

Christian Young seglade därifrån med *Minerva*, medförande en inbjudning — ingen visste när den skulle kunna framföras — till Tommy Jones att säga till vid Berande nästa gång han kom i närheten. —

»Vad har ni för planer när ni kommer till Sydney?» frågade Sheldon samma kväll, när de åto middag.

»Har inte alls hört förut att jag skall till Sydney», svarade Joan. »Men jag förmodar, att ni per busktelegraf blivit underrättad om att den där tredje assistenten i Tulagi — fånguppsyningsmannen och f. d. sjömannen — ämnar deportera mig som misshaglig immigrant.»

»Nej, nej — ingenting alls i den vägen, det försäkrar jag er», började Sheldon med tafatt iver, rädd att på något sätt ha förolämpat henne, fastän han icke visste hur. »Jag undrade bara, det var alltsammans. Ser ni, eftersom ni har förlorat er skonare och — och allt det andra — ni förstår — så tänkte jag, att om — ja — om — det var då också tusan — jo, om ni, tills ni hunnit meddela er med edra vänner, skulle vilja genom mina agenter i Sydney ta emot ett lån, tillfälligt förstås, så skulle det bara göra mig allt för glad att kunna — ja, ni förstår. Vad som ...»

Men han tystnade tvärt och betraktade henne på samma gång oroligt och retligt.

»Nå, vad står på?» frågade han häftigt. »*Vad* har jag nu gjort för ont?»

Joans ögon blixtrade stridslystet och hennes läppar hade fått ett drag av gäckeri.

»Ingenting oväntat», svarade hon lugnt. »Bara ignorerat mig på ert vanliga överlägsna sätt, i er ständiga manliga självhävdelse. Naturligtvis kan det inte räknas för någonting att jag sade er, att jag inte har någon tanke på att resa till Sydney. Till Sydney måste jag i alla fall, därför att ni i er överlägsna vishet har så beslutat.»

Hon tystnade och betraktade honom nyfiket som om han varit ett underligt djur.

»Naturligtvis är jag tacksam för det bistånd ni erbjuder mig», fortsatte hon, »men icke ens det räcker till för att läka sårad stolthet. För övrigt är det inte mer än vad en vit man kan vänta av en annan. Skeppsbrutna sjömän brukar man alltid hjälpa vidare. Men ifrågavarande sjöman behöver ingen hjälp. Och dessutom ämnar han sig *inte* till Sydney — så att tack skall ni ha!»

»Men vad ämnar ni då göra?»

»Leta rätt på någon fläck, där jag kan slippa den vedervärdigheten att bli beskyddad och mästrad av det överlägsna könet.»

»Å, men — det där är väl ändå att driva det litet för långt.» Sheldon skrattade, men skrattet lät ansträngt och alls icke naturligt. »Ni vet ju själv hur omöjlig er nuvarnde situation är.»

»Det vet jag ingenting alls om, sir. Och om den också vore omöjlig — har jag inte klarat den i alla fall?»

»Men det kan inte fortgå så här. Det är verkligen . . .»

»Jo för all del, det kan det visst. Har jag klarat mig med den hittills, så kan jag också göra det fortfarande. Jag ämnar stanna på Salomonsöarna, men inte på Berande. I morgon far jag med min båt över till Pari-Sulay. Jag talade om den saken med kapten Young. Han säger, att där finns minst fyrahundra acres ypperlig planteringsjord. Och eftersom Pari-Sulay är en ö, behöver jag inte oroa mig för att vildsvin skola förstöra de unga träden. Allt vad jag har att göra är att hålla ogräset borta tills träden börja

bära frukt. Först och främst skall jag köpa ön, därefter skaffa mig fyrtio eller femtio svarta arbetare, börja rödja och plantera och under tiden uppföra en bungalow. Sedan blir ni befriad från min brydsamma härvaro — nej, kom nu inte och säg att den *inte* är det!»

»Den *är* brydsam», förklarde han öppet. »Men ni vill inte se saken från min synpunkt, och det tjänar till ingenting att diskutera den. Var nu så snäll och glöm allt rörande den frågan, och kom ihåg att jag står till er tjänst angående den plan ni uppgjort. Jag vet mera om kokosplantering än ni. Och ni talar som om ni vore kapitalist. Jag vet inte hur mycket pengar ni har, men jag kan inte föreställa mig att ni vältrar er i guld, som ni amerikaner bruka säga. Jag vet emellertid vad det kostar att röja land. Låt oss anta, att styrelsen säljer Pari-Sulay till er efter ett pund per acre — röjningen kostar er minst fyra pund dessutom — således fyrahundra acres till fem pund per styck, d. v. s. tiotusen dollars. Har ni så mycket?»

Hon var djupt intresserad, och han såg att den sammanstötning, som nyss ägt rum mellan dem, redan var glömd. Det var med tydlig nedslagenhet hon förklarade:

»Nej — jag har inte fullt åttatusen.»

»Det finns också en annan synpunkt att beakta. Efter vad ni sade skulle ni behöva femtio svarta arbetare. Oberäknat premierna går en svart arbetares lön till trettio dollars om året.»

»Jag betalar mina tahitier femton i månaden», inföll hon.

»De skulle inte duga till någonting vid ordentligt plantagearbete. Men låt oss återgå till våra beräk-

ningar. De femtio svartas årliga lön skulle således gå till trehundra pund, d. v. s. femtonhundra dollars. Och det dröjer sju år innan edra träd börja bära frukt. Sju gånger femtonhundra gör tiotusenfemhundra dollars — således mer än allt vad ni äger, och alltsammans slukat av arbetarnas löner, så att ni inte har det ringaste kvar att betala för bungalow, andra byggnader, verktyg, kinin, resor till Sydney och så vidare.» Sheldon skakade på huvudet. »Det där kan ni inte tänka på vidare.»

»Men jag vill inte till Sydney», utbrast hon häftigt. »Jag vill det helt enkelt inte. Jag skall så långt mina pengar räcka köpa mig in som delägare i något plantage. Låt mig bli delägare i Berande!»

»Å — himlen bevare oss för det!» utropade han med så uppriktig motvilja, att hon brast i ett hjärtligt skratt.

»Seså — det var inte min mening att oroa er. Ni borde förstå att jag inte är van att tvinga min närvaro på någon som inte anser den önskvärd. Ja, ja — jag vet att ni just nu brinner av begär att påpeka att jag har tvingat mig på er ända sedan min landstigning här, fastän hövligheten hindrat er från att säga det. Men det var, som ni själv sade, omöjligt för mig att fara härifrån, och jag måste således stanna. Ni ville inte låta mig segla till Tulagi. Ni tvingade mig till att tvinga mig på er. Men jag skall inte köpa in mig som delägare hos någon. Jag skall köpa Pari-Sulay, men jag skaffar bara tio arbetare — röjningen får gå långsamt. Jag skall också köpa aktier i någon gammal kits och skaffa mig handelslicens. Vad den

saken beträffar, så kan jag göra rekryteringsturer till Malaita.»

Hon väntade sig en protest och hon såg den i Sheldons knutna hand och varje linje i hans regelbundna ansikte.

»Ja, säg ni ut vad ni tänker», uppmanade hon. »Var så god och ta ingen hänsyn till mig. Jag — jag håller på att vänja mig vid det, ser ni. Det gör jag verkligen.»

»Jag önskar att jag vore kvinna för att kunna klargöra för er hur orimligt oförnuftigt och omöjligt ert tilltag skulle vara», utbrast han häftigt.

Hon såg på honom betänksamt och sade:

»Bättre än så är att ni är en man. Och därför är det ingenting som hindrar er från att tala rent ut med mig, ty jag vill också bli betraktad som en man. Jag kom inte hit ner för att promenera med släpande kjolar på Salomonsöarna. Kan ni inte vara så god och glömma, att jag råkar vara annat än en man som vill skaffa sig ett levebröd?»

Sheldon kände vrede sjuda inom sig. Drev hon gäck med honom? Led hon av en absolut okvinnlighets smygande ohälsa? Eller var det endast ett fall av oblandad, häpnadsväckande, sentimental och idiotisk naivitet?

»Jag har redan sagt er», började han stelt, »att rekrytering på Malaita vore en omöjlighet för en kvinna — och detta är allt vad jag vill eller vågar säga.»

»Och jag säger er att det alls inte behöver förhålla sig så. Jag har som egen kapten seglat *Miélé* hit, hela vägen från Tahiti — och att fartyget gick förlorat var inte mitt, utan edra sjökartors fel. Jag *är*

navigatör, och det är mer än som kan sägas om edra kaptener här. Kapten Young talade om allt det där för mig. Och jag är sjöman också — bättre sjöman än ni, när det gäller, och det vet ni. Jag kan sköta skjutvapen. Jag är inte enfaldig. Jag kan reda mig själv. Och jag skall alldeles säkert köpa en kits, segla den själv och värva arbetare på Malaita.»

Sheldon gjorde en hopplös åtbörd.

»Det är rätt», fortfor hon ivrigt. »Två ni edra händer vad mig beträffar. Men jag säger som Von brukade säga: 'Ni ska' nog få se mig flyga!'»

»Det tjänar till ingenting att diskutera saken. Låt oss nu få litet musik.»

Han steg upp och gick bort till den stora grammofonen. Men innan musiken började, medan han höll på att vrida upp maskinen, hörde han henne säga:

»Jag förmodar att ni i hela ert liv varit van att bara se kvinnor som liknat Jane Eyre. Det är därför ni inte kan förstå mig. — Kom du, Satan, så lämna vi honom i fred med sin gamla musik!»

Han betraktade henne retad och utan avsikt att säga någonting, tills han såg henne ta en reffelbössa från stället och undersöka om den var laddad, varefter hon gick mot dörren.

»Vart går ni?» frågade han kort och bestämt.

»Precis som det brukar låta mellan man och kvinna», svarade hon. »Men det skulle bli alltför svårt — eller kanske för opassande — för er att förklara för mig varför jag inte borde gå ut och skjuta krokodiler. God natt! Sov gott!»

Han stängde ögonblickligen av grammofonen och ru-

sade mot dörren efter henne, men hejdade sig tvärt och kastade sig ned i en stol.

»Ni hoppas väl just nu, att jag skall bli tagen av en alligator, eller hur?» ropade hon från verandan, och medan hon gick utför trappan ljöd hennes klingande skratt gäckande in till honom genom den breda dörren.

X.

ETT BUDSKAP FRÅN BOUCHER.

Dagen därpå var Sheldon ensam. Joan hade begivit sig ut på upptäcktsfärd till Pari-Sulay och väntades icke tillbaka förrän sent på eftermiddagen. Sheldon kände sin ensamhet ganska tryckande, och åtskilliga tunga regnskurar under eftermiddagens lopp drevo honom allt emellanåt ut på verandan med teleskopet i hand, för att oroligt speja utåt havet efter livbåten. Under mellanstunderna satt han med rynkade ögonbryn lutad över plantagets räkenskapsbok, gjorde beräkningar, adderade och avslutade konton och fick en allt mera bekymrad uppsyn. Förlusten av *Jessie* var ett hårt slag för Berande. Det var icke allenast det att hans kapital minskats genom den summa fartyget varit värt, utan han kunde icke längre räkna med de inkomster som båten skaffat honom, och dessa inkomster hade rikligt räckt till plantagets löpande utgifter.

»Stackars gamle Hughie», mumlade han en gång, »det gläder mig att du slapp leva för att se det, gamle gosse. En sådan förlust!»

Mellan ett par regnskurar drev *Havstrollet* in på redden, och fartygets skeppare kapten Peter Olesen —

bror till Olesen på *Jessie*, gammal, gråsprängd, med vilt stirrande ögon och utmärglad av feber — släpade sin trötta kropp uppför verandatrappan och sjönk ihop i en däcksstol. Wisky och sodavatten höllo honom uppe, medan han avgav sin rapport och lämnade sina räkningar.

»Ni är alldeles förbi av feber», sade Sheldon. »Varför far ni inte till Sydney för att få en pust av ett hyggligt klimat?»

Den gamle skepparen skakade på huvudet.

»Jag kan inte. Jag har varit på öarna för länge. Jag skulle dö därborta. Febern blir alltid värre där.»

»Antingen dör man, eller också blir man kurerad», sade Sheldon uppmuntrande.

»Det vore givet döden för mig. Jag försökte det för tre månader sedan. Kylan tvingade mig till sängs innan vi kom i land. Jag bars till ett sjukhus, och där låg jag medvetslös i två veckor. Sedan skickade doktorerna mig tillbaka till öarna — de sa' att det var enda utvägen att rädda mig. Nå, jag lever ju än. Men jag är genompyrd av feber. En månad i Australien skulle bli min död.»

»Men vad ämnar ni då göra?» frågade Sheldon. »Ni kan väl inte stanna här tills ni dör.»

»Jag har intet annat val. Ville nog gärna vända om till det gamla landet, men jag skulle inte stå ut med det. Jag lever längre här, och jag stannar här tills jag slocknar — men jag önskar till Gud att jag aldrig sett Salomonsöarna, det säger jag.»

Han avböjde inbjudningen att sova i land över natten, tog sina order och återvände ombord på kuttern. Den blekgula solnedgången dränktes i den häftigaste

regnskuren för dagen, och mitt under denna skur såg Sheldon livbåten nalkas. Då spriseglet var intaget och båten styrde kurs mot stranden, kände han ett avgjort obehag vid att se Joan stå vid styråran och med sin tyngd balansera den för att motstå trycket som ville kasta båten bredsides mot bränningen. Hennes tahitier hoppade ur och körde båten högt upp på land, varefter hon gick före sina egendomliga följeslagare genom gårdsgrinden.

Regnets första droppar kommo drivande tunga som hagel, de höga kokosplantorna sviktade och vredo sig för vinden och digra molnmassor förvandlade hastigt den korta tropiska skymningen till nattligt mörker.

Helt omedvetet befriades Sheldon från den gnagande ångest som han känt hela eftermiddagen. Han erfor en egendomlig känsla av glädje, då han såg henne komma skrattande, springande uppför trappan med röda kinder, fladdrande hår och bröstet flämtande efter de sista kraftansträngningarna.

»Härligt, rent av härligt därborta på Pari-Sulay», flämtade hon. »Jag skall köpa det. Jag skriver till kommissionären i kväll. Och platsen där min bungalow skall ligga — jag har redan valt ut den — är helt enkelt underbar. Ni måste komma med dit över en dag och ge mig råd. Ni tar väl inte illa upp att jag stannar här tills jag kan flytta in? Var det inte en härlig regnskur? Jag kommer väl sent till middagen? Skall bara springa in och tvätta mig, kommer igen om en minut!»

Och under hennes korta frånvaro gick han av och an i det stora rummet och väntade otåligt på hennes återkomst.

»Vet ni, jag tänker aldrig käbbla med er mera», tillkännagav han sedan de hade satt sig till bords.

»Käbbla!» upprepade hon. »Det är ett fult ord. Simpelt och obehagligt. Jag tycker att 'gräla' är trevligare.»

»Ni må kalla det vad ni vill, men vi ska' inte göra det mer, eller hur?»

Han klarade nervöst sin strupe, ty han såg på hennes ögon att fientligheter icke voro långt borta.

»Jag ber om förlåtelse», inföll han skyndsamt, »jag borde ha behållit den tanken för mig själv. Vad jag menar är att jag inte vill gräla. Ni har ett alldeles horribelt sätt att utan ett ord narra mig att bära mig dumt åt. Jag började verkligen med de vänligaste avsikter i världen, och här håller jag nu på att...»

»Göra fula anmärkningar», avslutade hon på hans vägnar.

»Det är just på det sättet ni driver mig till det», klagade han.

»Å — men jag har ju inte sagt ett ont ord. Jag satt bara här så listigt lurad med löften om frid på jorden och allt så'nt där, och så börjar ni helt plötsligt att säga fula saker till mig.»

»Knappast det ändå, tänker jag.»

»Jo visst — ni sa' ju att jag var horribel, eller att jag hade ett horribelt sätt på något vis, och det måtte väl vara alldeles detsamma. Jag önskar att min bungalow vore färdig, så skulle jag flytta i morgon dag.»

Men hennes darrande läppar talade ett annat språk, och i nästa ögonblick kände Sheldon sig mera illa till mods än någonsin vid hennes muntra skratt.

»Jag ville bara retas med er, ädle hövding! Och om

ni inte skrattar med, misstänker jag att ni är förargad på mig. Det är rätt — skratta, skratta! Men nej — låt bli», tillade hon i orolig ton, »skratta inte om det pinar er. Ni ser ju ut som om ni hade tandvärk. Så, så — säg inte emot. Ni har lovat att inte gräla, medan jag däremot har privilegium att fortsätta med att vara hur hatfull som helst. Nå — att börja med ska' vi tala om *Havstrollet*. Jag visste inte att kuttern var så stor. Men den är i eländig kondition. Riggen är någonting högst besynnerligt, och under nästa starka regnskur ryker den antagligen. Jag såg på Noa Noah när vi seglade förbi. Han sa' ingenting. Han bara drog på munnen. Och jag klandrar honom inte för det.»

»Skepparn är alldeles förbi av feber», förklarade Sheldon. »Och han fick lov att lämna sin styrman att ta hand om förhållandena i Ugi — det var där jag förlorat min agent Oscar. Och ni vet hurudana sjömän negrerna ä'.»

Hon nickade medgivande, och medan hon tycktes överväga ett viktigt omdöme, bad han att få en andra portion konserverat kött — icke därför att han var hungrig, utan därför att han tyckte om att se på hennes smala, fasta fingrar, som voro så utan allt vad juveler och ringar hette, och hans ögon hade också en fröjd av att betrakta underarmens rundning, som syntes under klädningsärmen ovanför den släta runda handleden, vilken ännu icke misspryddes av det nät av ådror som framträder sedan ungdomen är förbi. Joans fingrar voro brunfläckiga av tjära och sågo avgjort ut som en pojkes. Och nu gick plötsligt ett ljus upp för honom. Ja — *så* var det. Han hade oför-

modat funnit nyckeln till hennes plågsamt gäckande väsen. Hennes solbrända pojkfingrar förrådde hur det förhöll sig. Det var inte underligt att hon så ofta gjorde honom rasande. Han hade försökt tala med henne som med en kvinna, men det var hon inte. Hon var bara en flickunge, och därtill en pojkaktig flickunge, med solbrända fingrar, som gärna sysslade med samma saker som pojkar svärma för, med kropp och muskler som tränats genom simning och alla slags kraftansträngningar, med ett sinne som var oförväget, men vars oförvägenhet likväl icke gick utöver en viss vurm för pojkäventyr, för reffelbössor och revolvrar, cowboyhattar och ett könlöst *camaraderie* med män.

Medan han funderande satt och gav akt på henne, fick han det intrycket att det nästan var som om han sutte i kyrkan därhemma och lyssnade till skolgossarnas sång. Hon påminde om dessa gossar eller snarare om deras röster. Samma könlösa klang. Till kroppen var hon ju kvinna. Men till sitt inre var hon ännu icke fullväxt. Hon hade icke varit utsatt för inflytanden av det slag som befordra mognad. Hon hade icke haft någon mor. Von, hennes far, infödda tjänare och ett primitivt öliv hade utgjort hennes utveckling. Hästar och skjutvapen hade varit hennes leksaker, färdvägar och tält hennes barnkammare. Efter vad hon sagt honom, hade hennes seminarietid varit en landsflykt ägnad åt studier under ständig längtan efter de vilda ritterna och simturerna på Hawaii. En gosses träning och en gosses synpunkter! Detta förklarade hennes förakt för »släpkjolar» och hennes upproriskhet mot vad som endast var anständigt kon-

ventionellt. Hon skulle nog bli fullväxt en gång, men ännu var hon endast stadd i utvecklingsprocess.

Nå — han hade således endast ett att göra. Han måste möta henne på hennes egen grund av barnslig gossaktighet och icke begå det misstaget att bemöta henne som kvinna. Han undrade om han skulle kunna älska den kvinna hon skulle bli, när hennes rätta natur vaknade — och han undrade om han skulle kunna älska henne sådan hon nu var och själv väcka henne. På det hela taget, hurudan hon än var, hade hon kommit att intaga en stor plats i hans liv, det hade han upptäckt denna eftermiddag, medan han spejade utåt havet mellan regnskurarna. Men så kom han ihåg Berandes dåliga finanser och tänkte på utgifter som skulle komma och satt där med rynkade ögonbryn.

Så blev han varse att hon talade.

»Jag ber om förlåtelse», sade han. »Vad var det ni sade?»

»Ni hörde inte ett ord, jag visste det», bannade hon. »Jag sa', att *Havstrollets* kondition är *för* eländig, och att jag i morgon — sedan ni har talat vid skepparen om det, så att hans känslor ej bli sårade — tänker ta mina karlar med mig ditut och ge henne en överhalning. Vi ska' skrapa henne ren i bottnen. Det hänger fyra tums långt skägg på förhydningen. Jag såg det när hon rullade därute. Glöm inte, att jag tänker göra en tur med *Havstrollet* endera dagen, om jag också skall nödgas rymma med henne.»

Medan de sutto vid kaffet ute på verandan, började Satan föra ett hiskligt oväsen i närheten av stora grinden till gården, och Sheldon hjälpte slutligen en uppskrämd och illa ansatt neger att bli fri från hunden,

varefter han drog honom med sig upp på trappan för att hålla förhör med honom.

»Vilken herre ni tillhöra?» frågade han. »Och vad betyda ni komma hit då sol gå ned?»

»Mig tillhöra Boucher. För många män från Port Adams vara hos min master. Micke, micke bråk.»

Den svarte drog fram ett papper ur sitt bälte och avlämnade det. Sheldon genomläste det hastigt.

»Det är från Boucher», förklarade han, »den som tog Packards plats. Packard var den jag talade om, som blev dödad av sin egen båtbesättning. Han skriver att en hop infödingar från Port Adams ha kommit — femtio stycken i stora kanoter — och de ha slagit läger på hans strand. De ha redan dödat ett halvt dussin av hans svin och tyckas vilja ställa till bråk. Han är rädd att de kunna sätta sig i förbindelse med de femton förrymda från Lunga.»

»Och i så fall?» frågade Joan.

»I så fall blir Billy Pape tvungen att skicka hit en efterträdare till Boucher. Det är Papes station, ser ni. Jag önskar att jag visste vad jag skulle göra. Jag tycker inte om att lämna er ensam här.»

»Så tag mig med då.»

Han smålog och skakade på huvudet.

»Då vore det bäst att ni tog några av mina karlar med er», tillrådde hon. »De ä' duktiga skyttar och de ä' inte rädda för någonting — utom Utami som ä' rädd för spöken.»

Det ringdes i stora klockan, och femtio svarta buro ner livbåten till vattnet. Båten bemannades med sin vanliga besättning och Matauare och tre andra tahi-

tier, försedda med ammunitionsbälten och bössor, sutto i aktern där Sheldon stod vid styråran.

»Ack, vad jag önskar att jag kunde följa med», sade Joan längtansfullt när båten svängde ut.

Sheldon skakade på huvudet.

»Jag är så god som en man», fortfor hon enträget.

»Ni behövs verkligen här», svarade han. »De förrymda från Lunga skulle kunna komma hit till kusten, och om vi bägge voro borta, skulle de kanske kasta sig över plantaget. Adjö! Vi komma tillbaka någon gång i morgon. Det är bara tolv mil dit bort.»

När Joan vände om för att gå in, var hon tvungen att gå mitt igenom hopen av båtbärare, som stodo kvar vid stranden och pladdrade på ett underligt aplikt sätt om kvällens tilldragelser. De drogo sig åt bägge sidorna för henne, men när hon befann sig mitt ibland dem, fick hon en plötslig förnimmelse av egen hjälplöshet. De voro så många. Vad kunde hindra dem från att slå henne till marken, om de ville? Men så kom hon ihåg, att ett enda rop av henne genast skulle kalla dit Noa Noah och hennes övriga kvarvarande sjömän — och var och en av dem kunde i en strid mäta sig med ett dussin svarta. Då hon öppnade grinden, kom en av de svarta efter henne. I mörkret kunde hon icke se vem det var.

»Vem där?» frågade hon skarpt. »Vilket namn?»

»Mc Aroa», blev svaret.

Hon kom ihåg honom — det var den ene av de båda patienter hon vårdat på sjukhuset. Den andre hade dött.

»Mig taga micke medicin», sade Aroa.

»Och därför du vara frisk nu», svarade hon.

»Mig vilja ha tobak, micke tobak — mig vilja ha kalikå, mig vilja ha delfintänder, mig vilja ha ett bälte.»

Hon såg på honom med munter uppsyn, väntande att få se ett leende eller åtminstone ett grin i hans ansikte. Men det var fullkomligt uttryckslöst. Förutom ett par trånga knäbyxor, ett par örpluggar och en bindel av kaurisnäckor omkring det ulliga håret hade han ingenting på sig. Hans kropp var nyoljad och glänsande och ögonen lyste i stjärnljuset som på ett vilt djur. Kamraterna hade skockat sig bakom honom tätt som en mur. Somliga av dem fnittrade, men de övriga stirrade på henne under surmulen och hotfull tystnad.

»Nå?» sade hon. »Varför du vilja ha så micke?»

»Mig tagit den medicin», förklarade Aroa. »Du betala mig.»

Där hade hon ett exempel på deras tacksamhet, tänkte hon. Det såg ut, som om Sheldon hade haft rätt när allt kom omkring. Aroa väntade slött. Långt utifrån vattnet hördes plasket av en hoppande fisk. En liten våg slog matt mot stranden. Skuggan av en förbiilande räv drev förbi dem i sammetslen tystnad. En lätt vindpust fläktade henne kylande om kinden, det var landvinden som började blåsa.

»Du gå till kvarter», sade Joan och ville vända sig om för att gå in genom grinden.

»Du betala mig», sade negern.

»Aroa — du vara för micke enfaldig. Jag inte betala dig. Gå.»

Men den svarte stod kvar. Hon kände att han betraktade henne nästan fräckt, medan han upprepade:

»Mig taga den medicin. Du betala mig. Du betala mig nu.»

Då förlorade hon tålamodet och slog honom vid örat så eftertryckligt att han vacklade tillbaka bland kamraterna. Men hopen skingrades ej. En annan neger steg fram.

»Du betala *mig*», sade han.

Hans ögon hade det oroliga trätlystna uttryck som hon förut lagt märke till hos apor. Han kände sig tydligen obehagligt berörd av hennes forskande blick, men hans tjocka läppar voro fast slutna, som om han ansträngde sig att visa en butter beslutsamhet.

»Vad för?» frågade Joan.

»Mig vara Mc Gogoomy», sade den svarte. »Bawo migs broder.»

Hon kom ihåg att Bawo var namnet på den sjuke som hade dött.

»Fortsätt!» kommenderade hon.

»Bawo tagit den medicin. Bawo död. Bawo migs broder. Du betala mig. Migs fader stor hövding vid Port Adams. Du betala mig.»

Joan skrattade.

»Gogoomy, ni vara lika enfaldig som Aroa. Minsann! Vem betala mig för medicin?»

Hon avslutade samtalet genom att gå igenom grinden och stänga den efter sig. Men Gogoomy tryckte sig tätt intill den och sade oförsynt:

»Migs fader stor hövding. Ni inte slå migs huvud. Minsann — ni för micke rädd.»

»Mig rädd?» frågade hon skälvande av vrede.

»För micke rädd slå migs huvud», sade Gogoomy med stolthet.

Då sträckte hon sig över grinden och slog till honom. Det var en eftertrycklig örfil tilldelad med utbredd hand och så kraftig att negern stapplade åt sidan och var nära att falla. Han tog ett hopp mot grinden, som för att skuffa upp den med våld, medan de övriga närmade sig staketet. Joans tankar arbetade raskt. Hon hade sin revolver hängande på väggen i sin hydda. Men första rop skulle föra hennes sjömän till platsen och hon visste att hon kunde vara lugn. Så att hon ropade icke på hjälp. I stället visslade hon på Satan och ropade hans namn. Hon visste att han var instängd i det stora rummet, men negrerna väntade icke för att se om han kom. De flydde med vilda skrik genom mörkret och Gogoomy följde dröjande efter, medan hon gick in till sig, först skrattande, men till sist förargad så att hon var färdig att gråta för det som hänt. Hon hade suttit uppe en hel natt hos den som dog, och ändå begärde hans bror betalning för hans liv.

»Usch! En så'n otacksam bengel!» mumlade hon och funderade sedan huruvida hon skulle tala om händelsen för Sheldon eller ej.

XI.

INFÖDINGARNA FRÅN PORT ADAMS.

»Och så var alltsammans ganska lätt ordnat», sade Sheldon. Han satt på verandan vid kaffet, medan livbåten bars in i sitt skjul. »I början var Boucher en smula rädd för att gripa saken an med kraftig hand, men sedan vi väl hade kommit i gång, skötte han sig mycket bra. Vi låtsade hålla rättegång och den gamle skurken Telepasse böjde sig för domen. Han är en av hövdingarna därborta i Port Adams, en smutsig usling. Vi dömde honom att böta tio gånger så mycket som svinen voro värda och körde honom sedan vidare med sitt följe. Ett skönt sällskap, det må jag säga — minst sextio stycken i fem stora kanoter, och ute för att öva illdåd. De hade kommit över ett dussin Snidergevär, och de borde då bli konfiskerade.»

»Varför gjorde ni inte det?» frågade Joan.

»Då hade jag råkat i gurgel med kommissionären! Han är förskräckligt ömsint när det gäller hans 'svarta skyddslingar', som han kallar dem. Nå, vi körde i alla fall av dem, men de lade i land igen för att få *kai-kai* åtskilliga mil längre bort. Tänker att de gå förbi här någon gång i dag.»

Två timmar senare voro kanoterna där. Ingen hade

sett dem komma. Tjänarna sysslade i köket med sin frukost. Plantagearbetarna voro sysselsatta på samma sätt i sina kvarter. Satan låg på rygg i djup sömn under biljarden, även i sömnen viftande bort de retsamma flugorna med sin svans. Joan höll på att ordna i förrådsrummet, och Sheldon tog sin siesta i hängmattan ute på verandan. Han vaknade plötsligt, men låg alldeles stilla. På något mystiskt sätt hade en varning att inte allt var som det skulle stört hans sömn och väckt honom. Utan att göra en rörelse såg han ned på gårdsplanen och fann, att där var fullt av beväpnade vildar. Det var desamma som han skilts ifrån samma förmiddag, men han såg att antalet hade ökats. Där fanns många som han ej hade sett förut.

Han släppte sig ur hängmattan och gick med avsiktlig långsamhet fram till räcket, varpå han gäspade grundligt och såg på dem. Det föreföll honom egendomligt, att det tycktes vara hans öde att ständigt stå på denna upphöjda plats och se ned på oupphörliga horder av upproriska svarta, som behövde styras, skrämmas eller vinnas genom fagert tal. Men medan han obekymrat tittade ned på dem, gjorde han skarpa iakttagelser. De nykomna voro allesammans beväpnade med modärna bössor. Nå, det var just vad han hade trott. De voro femton, utan tvivel var det flyktingarna från Lunga. Dessutom hade ju den ursprungliga skaran ett dussin gamla Snidergevär, och de övriga voro väpnade med spjut, klubbor, pilar, bågar och tomahawker med långa handtag. Nere vid stranden såg han de stora krigskanoterna ligga uppdragna med sina höga och fantastiskt utskurna för- och akterstycken prydda med snirklade

ornament av vita kaurimusslor. Det var dessa infödingar som hade dödat hans affärsombud Oscar i Ugi.

»Vad betyda ni komma till denna plats?» frågade han.

På samma gång stal han sig till att kasta en blick utåt havet, där *Havstrollet* speglade sig i ett lugnvatten blankt som glas. Inte en själ syntes till under båtens solsegel, och han såg att jollen ej fanns på sin plats vid långsidan. Tahitierna hade tydligen med den begivit sig uppåt Balesuna för att skjuta fisk. Han var alldeles ensam på sin upphöjda plats ovanför det fientliga följet, medan hans omgivning låg i fridfull sömn under den dödsstilla tropiska middagshettan.

Ingen svarade, och han upprepade sin fråga — denna gång med skarpare härskareton i stämman, som förrådde en tilltagande vrede. Vid ljudet av hans röst uppstod en orolig rörelse bland de svarta som bland en hop boskap. Men ingen talade. Allas ögon voro riktade på honom med en viss förväntan. Någonting skulle hända och de väntade på det — väntade med endräktig obeslutsamhet på den av dem som skulle först skrida till handling och därigenom driva dem alla till att handla gemensamt. Sheldon såg sig också om efter denne, ty det var den ende han hade att frukta. Rakt nedanför sig fick han syn på en bössmynning, som nätt och jämnt stack fram mellan två svarta kroppar och långsamt riktades mot honom. Geväret vilade mot höften på en inföding i andra raden.

»Vad vilja ni här?» utbrast Sheldon plötsligt och pekade direkt på den som höll geväret. Den svarte ryggade tillbaka och bössmynningen sänktes.

Sheldon hade fortfarande övertaget, och han ämnade behålla det.

»Gå härifrån, ni alla män», kommenderade han. »Härifrån och ut till salta vatten. Förstår ni?»

»Mig tala», utlät sig en fet och flottig vilde, vars håriga bröst var täckt med ett tjockt lager av smuts, som samlats där under många års brist på tvättning.

»Å, det vara du, Telepasse?» frågade den vite mannen glatt. »Du säga till dem gå härifrån, och du stanna och tala till mig.»

»Han god man», blev svaret; »han höra tal.»

»Nå, vad du vilja säga?» frågade Sheldon, bemödande sig att genom låtsad likgiltighet överskyla svagheten att han givit med sig.

»Denne yngling tillhöra mig.» Den gamle hövdingen pekade på Gogoomy, som Sheldon kände igen.

»Digs vita Mary för micke ond», fortfor Telepasse. »Hon slå Gogoomys huvud. Och Gogoomy snart hövding. Mig vara död, Gogoomy vara stor hövding. Vita Mary slå honoms huvud. Inte bra. Du betala mig micke tobak, micke krut, micke kalikå.»

»Din gamle skurk», sade Sheldon inom sig. För en timme sedan hade han skrattat åt Joans berättelse om vad som hänt, och här kom nu Telepasse själv så snart efteråt för att kräva skadeersättning.

»Gogoomy!» sade Sheldon i befallande ton, »vad betyda du gå omkring här? Du gå till kvarter micke fort.»

»Mig stanna», ljöd det trotsiga svaret.

»Digs vita Mary slå honoms huvud», började Telepasse på nytt. »Sannerligen micke stort oväsen ifall du icke betala.»

»Du tala till övriga män», sade Sheldon med tillta-

gande retlighet. »Du säga dem dra åt helvete ner till strand. Sedan jag tala med dig.»

Sheldon kände en lätt vibration i verandan och förstod, att Joan hade kommit ut och stod vid hans sida. Men han vågade icke kasta en blick på henne. Det fanns för många skjutvapen där nedanför, och de hade ett sätt att kunna smälla av stödda mot höften.

Verandan gungade åter under hennes lätta tyngd och han visse, att Joan hade gått tillbaka in. En minut därefter var hon åter ute bredvid honom. Han hade aldrig förut sett henne röka, och det slog honom som någonting besynnerligt att hon skulle röka just nu. Plötsligt begrep han orsaken. Med en hastig blick såg han hennes hand vid sidan, och i den det välbekanta paketet dynamit. Han såg också ändan av tändröret, vederbörligt klyvt, och i detsamma en vaxtändsticka införd.

»Telepasse, du gammal usling, säga män gå bort till strand. Minsann, mig icke skämta med er.»

»Mig icke heller skämta», sade hövdingen. »Mig vilja ha betalning för vita Mary slå Gogoomys huvud.»

»Jag komma ner och slå digs huvud», svarade Sheldon och lutade sig mot räcket, som om han ville ta ett hopp över det.

Ett förargat mummel uppstod bland de svarta och de rörde sig oroligt av och an. Många bössmynningar höjdes från höfterna. Joan tryckte den brinnande ändan av cigarretten mot tändröret. Ett gevärsskott smällde av med en skräll som om det skjutits ur en mörsare, och Sheldon hörde en glasruta splittras bakom sig. I samma ögonblick slungade Joan ut dynamiten med det väsande och spottande tändröret mitt i den

tätaste hopen av svarta. De skingrade sig för hastigt att hinna lossa flera skott. Satan, som hade vaknat vid det första, skällde och väsnades för att bli utsläppt. Joan hörde det och skyndade sig att släppa ut honom — varpå den tillämnade tragedien var avvänd och förvandlad till komedi.

Bössor och spjut tappades eller kastades bort under vilda ansträngningar att finna skydd i kokospalmerna. Satan tycktes mångfaldiga alla sina krafter. Aldrig förut hade han varit i tillfälle att bita och slita i så mycket negerkött, och han högg och nafsade också efter de flyendes ben, tills det sista paret befann sig högt ovanför hans huvud. Alla hade kommit upp i träden utom Telepasse, som var för gammal och tjock, och han låg utsträckt på marken utan att röra sig, på samma fläck där han fallit. Satan, som var för nobel att bråka med en fiende som inte rörde sig, rusade ursinnig från träd till träd och hoppade och skällde på dem som befunno sig längst ner.

»Jag antar att ni behöver en lektion eller två i fråga om att sköta tändrör», anmärkte Sheldon torrt.

Joans ögon voro fulla av förakt.

»Där fanns intet tändrör», sade hon. »Dessutom finns ännu inte det tändrör till som skulle komma den laddningen att explodera. Det är bara en flaska klorodin.»

Hon stack fingrarna i munnen, och Sheldon ryckte till då han såg och hörde henne alldeles som en pojke uppge en skarp och befallande vissling — en signal som hon alltid använde för att tillkalla sina underlydande och som alltid kom honom att vändas.

»De hade givit sig av uppåt Balesuna för att skjuta fisk», förklarade han. »Men därborta kommer Olesen

med sin besättning. Han är som en gammal stridskamp när han kommer i farten. Se hur han tuktar sina negrer! Han tycker nog inte att de ro tillräckligt fort.»

»Och vad skall nu göras?» frågade Joan. »Ni har kört upp ert villebråd i trädet, men där kan ni inte ha dem kvar.»

»Nej — men jag kan ge dem en läxa.»

Sheldon gick över till den stora klockan.

»Det är all right», sade han till svar på hennes protesterande åtbörd. »Mina svarta ä' faktiskt allesammans bushmän, då däremot de här ä' 'saltvattensmän', och mellan dessa bägge kategorier råder ingen överflödig vänskap. Nu skall ni få se på roligt.»

Han ringer till allmän inställelse, och när hans tvåhundra arbetare samlades för att tåga in på gården, blev Satan åter instängd i biljardrummet, där han himmelshögt gav luft åt sin klagan över den avskyvärda behandling han undergick. Under tiden dansade plantagearbetarna krigsdanser nedanför varje träd och fyllde luften med okvädinsord och skarpa utlåtelser emot sina arvfiender. Mitt under allt detta anlände *Havstrollets* befälhavare. Han befann sig i första skedet av ett annalkande feberanfall, gick med stapplande steg och skälvde så häftigt att han knappt förmådde hålla fast bössan. Ansiktet var spöklikt blekt, tänderna skallrade, och icke ens det brännande solskenet kunde göra honom varm.

»Ja-ja-jag ska' sätta mig och hå-hå-hålla utkik på dem», stammade han. »Det ä' då också tu-tu-san att jag alltid ska-ska få fe-ber, så snart det stå-står nå'nting på. V-v-vad tänker ni göra?»

»Först och främst samla upp gevären.»

På Sheldons befallning samlade hans tjänare och arbetsförmän upp de kringkastade vapnen och lade dem i en hög uppe på verandan. De moderna bössorna, som stulits från Lunga, ställde han undan, de gamla Snidergevären slog han sönder i bitar. Alla spjut, klubbor och tomahawker överlämnade han åt Joan.

»Det blir verkligen ett unikt tillägg till er samling», sade han småleende. »Och därtill är det vapen uppsamlade på själva slagfältet.»

Nere vid stranden gjorde han en brasa av vad som fanns i kanoterna, sedan hans svarta hade fördärvat och slagit sönder allt vad de kommo över. Själva kanoterna tilltygades så illa som möjligt, fylldes med sand och stora korallstycken, bogserades ut på tio famnars vatten och sänktes.

»Tio famnars djup kan var lagom för dem», förklarade Sheldon under återvägen till gården.

Där hade uppträdet tilltagit i vildhet. Krigssångerna och dansen rasade utan återhåll, och plantagets arbetare hade från okvädinsord övergått till att bombardera sina hjälplösa fiender med trästycken, hela händer fulla med småsten och stora stycken korallsten. Och de sjuttiofem lystna kannibalerna klängde sig stoiskt fast vid sina platser i träden, uthärdade regnet av projektiler och brummade löften om hämnd.

»Det kommer att bli ett fyrtioårigt krig på Malaita av den här anledningen», sade Sheldon skrattande. »Men jag tänker att gamle Telepasse aldrig mer gör något försök att överfalla ett plantage. — Nå, du gamle skälm», fortfor han, vändande sig till den gamle hövdingen, som satt och tjattrade i vanmäktigt raseri ne-

danför trappan till verandan. »Nu du få digs huvud slaget också. Kom, miss Lackland, och slå honom grundligt vid örat. Det bli för honom höjden av förnedring.»

»Usch, han är mycket för smutsig! Jag vill hellre att han skall få sig ett bad. Hör hit, Adamu Adam — tag och ge denne smutsige otäcking en grundlig tvagning. Skaffa tvål och vatten! Tvättbaljan full. Spring och hämta en skurborste, Ornfiri.»

Tahitierna hade nu kommit tillbaka från sitt fiske och grinande åt den uppståndelse som rådde på gården voro de genast med om upptåget.

»*Tambo! Tambo!*» skreko kannibalerna från träden, förfärade över ett så ohyggligt vanhelgande som då deras hövding vräktes i tvättbaljan och den heliga smutsen blöttes och skurades från hans kropp.

Joan hade gått in i bungalow'n och kastade därifrån ned ett stycke vit kalikå, vari gamle Telepasse hastigt sveptes in, varefter han uppenbarade sig glänsande av renhet, fortfarande kiknande och spottande efter tvållöddret, varmed Noa Noah hade tvungit honom att gurgla sig.

Sheldons tjänare blevo tillsagda att hämta handbojor, och den ene efter den andre av de förrymda från Lunga halades ner ur träden och bundos. Sheldon fängslade dem parvis genom att fästa en stålkedja mellan järnlänkarna. Gogoomy fick en läxa för sitt upproriska beteende och stängdes in för hela eftermiddagen. Sedan belönade Sheldon sina plantagearbetare genom att ge dem eftermiddagen fri, och när de hade lämnat gården, fick följet från Port Adams tillåtelse att gå ner ur träden. Hela eftermiddagen

uppehöllo sig han och Joan i svalkan på verandan och sågo dem dyka efter sina sänkta kanoter för att tömma ur dem sand och sten. Det blev skymning innan de hunno få upp dem och paddla i väg med några trasiga åror. Det hade börjat blåsa och *Havstrollet* var redan på väg till Lunga för att föra tillbaka flyktingarna.

XII.

MR MORGAN OCH MR RAFF.

Sheldon befann sig längre bort på plantaget för att övervaka byggandet av en bro, då skonaren *Malakula* löpte in och fällde ankar. Joan åsåg med äkta sjömansintresse hur seglen beslogos och livbåten svängdes ut, och hon gick själv och mötte de bägge männen som kommo i land. Medan en av tjänarna sprang för att hämta Sheldon, lät hon servera de besökande whisky och sodavatten och satt och talade med dem.

De föreföllo tafatta och besvärade i hennes sällskap, och hon märkte att först den ene och sedan den andre i hemlighet betraktade henne nyfiket. Hon kände med sig att de beräknade och taxerade hennes värde, och för första gången insåg hon tydligt och klart, vilken undantagsställning hon innehade på Berande. Å andra sidan satte de henne myror i huvudet. De voro varken köpmän eller sjömän av de typer hon hittills hade sett. De talade icke heller som bildat folk, fastän det icke var något ohyfsat i deras sätt och de icke voro utan den vanliga sällskapliga artighetens fernissa. Det var utan tvivel affärsmän — något slags affärsmän — men vilka affärer kunde de ha med Salomonsöarna och särskilt på Berande? Den äldre av dem,

mr Morgan, var storväxt, brunhyad och mustaschprydd; den andre, mr Raff, var spenslig och omanlig, hade nervösa händer och vattniga urtvättade gråa ögon, och han talade med en obeskrivlig accent som påminde om londonengelska, men likväl icke var londonengelska av det slag hon förut hört. Vad de nu än månde vara, så antog hon att de voro »selfmade men», och hon nästan ryste vid tanken på att råka i deras händer i affärsväg. På det området skulle de säkert vara utan barmhärtighet.

Hon gav noga akt på Sheldon när han kom, och hon gissade sig till att han icke var särskilt förtjust över att ta emot dem. Men ta emot dem måste han, och detta var så tvingande nödvändigt att han efter ett litet formellt allmänt samtal tog de bägge männen med sig till magasinet. Längre fram på eftermiddagen frågade hon Lalaperu vart de hade gått.

»Minsann», sade Lalaperu, »de micke gå omkring, micke se sig om. Se på träd, se på mark under träd, se på alla bro, se på coprahus, se på gräsmark, se på flod, se på livbåt — minsann, micke stor man se för micke.»

»Vad vara dessa två män?» frågade hon.

»Stor master bland vita män», lydde hans beskrivning.

Men Joan drog den slutsatsen att de voro män av betydenhet på Salomonsöarna, och att deras besiktning av plantaget och vad därtill hörde var ett ledsamt omen.

Under middagen fälldes icke ett ord som gav en vink om deras ärende. Samtalet rörde sig om allmänna ämnen. Men Joan kunde icke hjälpa att hon lade

märke till det oroliga och frånvarande uttryck, som emellanåt skymtade i Sheldons ögon. Efter kaffet gick hon in till sig, och ännu vid midnatt hörde hon från andra sidan om gården det dämpade ljudet av deras röster och såg glöden lysa från deras cigarrer. Hon steg själv tidigt upp, men fann att de tre männen redan voro ute på ny vandring över plantaget.

»Vad du tänka?» frågade hon Viaburi.

»Sheldon master han sluta här kort tid», blev svaret.

»Vad du tänka?» frågade hon Ornfiri.

»Sheldon master snart gå till Sydney. Ja — mig tänka så. Han sluta med Berande.»

Hela dagen pågick besiktningen av plantaget och de tre männens diskussion. Och hela dagen skickade skepparn på *Malakula* oupphörliga bud i land till de bägge männen, att de skulle skynda sig. Men först i solnedgången gingo de ner till båten, och till och med då ägde ett nära timslångt samtal rum vid stranden. Sheldon förfäktade någonting, det såg hon tydligt — och att de två besökande icke gåvo med sig, det såg hon också.

»Vad betyda detta?» frågade hon i lätt ton, då Sheldon satte sig till bords för att äta middag.

Han såg på henne och smålog, men det var ett mycket blekt och bekymrat leende.

»Minsann», fortsatte hon. »En stor master tala. Sol gå ned — tala, tala! Sol komma igen — tala, tala! Hela tiden tala, tala. Vad betyda detta tal, tal?»

»Å, ingenting särdeles.» Han ryckte på axlarna. »De försökte att få köpa Berande, det var alltsammans.

Hon såg utmanande på honom.

»Det måste ha varit mer än så. Det var ni som ville sälja.»

»Nej, miss Lackland. Jag försäkrar er att jag är långtifrån att vilja sälja.»

»Låt oss inte krångla med ord nu», uppmanade hon. »Låt oss i stället tala rent ut. Ni har bekymmer. Jag är väl ingen narr. Säg mig alltsammans. Jag kan ju möjligen vara i stånd att hjälpa er med att — att föreslå någonting.»

Under den tystnad som nu följde tycktes han överväga — icke så mycket om han skulle berätta allt för henne, utan hur han skulle börja.

»Jag är amerikan, ser ni», fortfor hon, »och hos oss amerikaner finns en god del affärsgeni nedärvt. Jag tycker inte om det, men jag vet att jag har det — åtminstone mer än ni. Låt oss resonera om saken och försöka finna en utväg. Hur stor är er skuld?»

»Ettusen pund och litet därutöver — några små räkningar. Därtill kommer att kontraktstiden utgår för trettio av mina negrer i nästa vecka, och vad de ha att fordra uppgår till i genomsnitt tio pund per man. Men vad tjänar det till att bråka er hjärna med det? Ser ni, faktiskt är...»

»Vad är Berande värt? I denna stund?»

»Vad herrar Morgan och Raff kunna vara villiga att betala för det.» Då han såg hennes sårade min, bestämde han sig för att tala öppet. »Hughie och jag ha lagt ned åttatusen pund i Berande, förutom vår tid. Plantaget har god jord och är värt mer än så. Men det måste gå tre år till innan det ger några inkomster. Det är därför som Hughie och jag slog oss på köpenskap och rekrytering. *Jessie* och våra handelsstatio-

ner lyckades nästan betala alla Berandes löpande utgifter.»

»Och hur mycket bjöds er nu av Morgan och Raff?»

»Tusen pund netto, sedan alla räkningar blivit betalda.»

»Då har ni ju rent av med tjuvar att göra!» utropade hon.

»Nej — de ä' duktiga affärsmän, det är alltsammans. Och de ha sagt mig att en sak är inte mera värd än man är villig att betala eller att ta emot för den.»

»Och hur mycket skulle ni behöva för att kunna behålla Berande de tre närmaste åren?» fortfor Joan brådskande.

»Tvåhundra arbetare à sex pund om året gör tretusen sexhundra pund — det är det viktigaste.»

»Bevare oss! Vad billigt arbete går till för summor! Tretusen sexhundra pund — aderton tusen dollars — för en hop kannibaler! Men plantaget är ju en god säkerhet. Ni kunde fara ned till Sydney och skaffa pengar på det.»

Han skakade på huvudet.

»Där skulle man numera inte kunna få dem att ens titta åt plantager som säkerhet! De ha blivit lurade för ofta. Men jag har den största motvilja för att överge Berande — egentligen mera för Hughies skull än för min egen. Han höll mycket styvt på den här platsen. Han var en uthållig människa, ser ni, och han avskydde att känna sig slagen. Och det — ja, det väcker obehagliga känslor också hos mig att tänka ditåt. Det gick långsamt för oss, men med *Jessie* till hjälp hoppades vi ändå kunna sträva oss igenom på något sätt.»

»Ni voro nog ena konfysa krabater bägge två, tänker jag. Men ni behöver inte sälja till Morgan och Raff. Jag far ned till Sydney med nästa ångbåt, och jag skall komma tillbaka med en skonare köpt i andra hand. Jag skulle kunna köpa en för fem- eller sextusen dollars...»

Han höjde sin hand till protest, men hon gjorde en avböjande åtbörd.

»Jag kan gärna ta frakt med mig på återvägen. I alla händelser skall skonaren träda i *Jessies* ställe. Ni kan göra edra anordningar därefter, och laga att ni har fullt upp med arbete åt skonaren, när jag kommer igen. Jag tänker bli delägare i Berande så långt mina sovereigns sträcka sig — jag har mer än femtonhundra som ni vet. Vi göra upp en överenskommelse just nu — det vill säga med er tillåtelse, och jag vet att ni inte vägrar.»

Han såg på henne med godlynt och road uppsyn.

»Ni vet att jag har seglat hit hela vägen från Tahiti för att skaffa mig ett plantage», sade hon, »och ni vet vad jag hade för planer. Nu har jag ändrat dem, det är alltsammans. Jag vill hellre bli delägare i Berande och få reveny av det om tre år än jag vill bryta grund på Pari-Sulay och vänta i sju år.»

»Och — och — hm — den där skonaren...» Sheldon ändrade tankar och hejdade sig.

»Ja — än se'n?»

»Ni blir väl inte ond?» frågade han.

»Nej, nej — nu är det ju fråga om affärer. Fortsätt!»

»Ja — hm — tänker ni segla den själv? Som kapten, menar jag — och — rekrytera på Malaita?»

»Ja visst. På det viset spara vi in en skepparlön. Vi skulle ju också kunna komma överens om att ge er lön som förvaltare och mig som kapten. Det vore mycket enkelt. För övrigt — om ni inte vill låta mig bli er kompanjon, så köper jag Pari-Sulay, skaffar mig en mycket mindre båt och seglar den själv. Så att vari ligger skillnaden?»

»Skillnaden? Å — den är så stor den kan vara. Slår ni er ned på Pari-Sulay, så är ni fullkomligt oberoende i fråga om ert vågspel. Ni kan då bli kannibal utan att jag har någon rätt att ingripa i saken. Men här på Berande skulle ni bli min kompanjon, och då vore jag ansvarig för edra handlingar. Naturligtvis kunde jag aldrig tillåta att min kompanjon vore skeppare på ett rekryteringsfartyg — och det vill jag säga er, att något sådant skulle jag heller aldrig tillåta en syster eller hustru eller...»

»Men nu ska' jag inte bli er hustru, gudskelov, utan bara er kompanjon.»

»För övrigt vore det hela rent av löjligt», fortfor han envist. »Betänk situationen. En man och en kvinna, bägge unga, kompanjoner på ett isolerat plantage. Den enda praktiska lösningen bleve väl då att jag gifte mig med er...»

»Jag har framställt ett affärsförslag och alls inte något giftermålsanbud», avbröt hon med iskall harm. »Jag undrar nu verkligen, om det i hela vida världen finns en enda man som vill hålla mig för kamrat.»

»Men ni *är* i alla fall en kvinna», började han, »och det finns vissa regler för det passande...»

Hon reste sig häftigt och stampade med foten.

»Vet ni vad jag nu skulle vilja säga?» frågade hon.

»Ja», svarade han småleende, »ni skulle vilja säga: 'förbaskade kjolar'!»

Hon nickade med ynklig min.

»Det var just det jag ville säga, men det låter inte på samma sätt från er mun. Det låter som om ni själv tänkte så — och gjorde det för min skull. Nåja, nu går jag och lägger mig. Men var så snäll och tänk på mitt förslag och låt mig veta ert beslut i morgon. Det tjänar ingenting till att vi diskutera det nu. Ni förargar mig bara. Ni är feg, ser ni, och mycket egoistisk. Ni är rädd för vad annat dumt folk skulle säga. Hur hederliga edra motiv än vore, skulle edra känslor såras om andra kritiserade edra handlingar. Och ni tänker mycket mera på edra egna förfördelade känslor än på mina. Och så — en feg stackare är ni, det ä' innerst alla män — och ni överskyler er feghet genom att kalla den för ridderlighet. Jag tackar i alla fall himlen för att jag inte har blivit född till man. Godnatt! Tänk på förslaget. Och var inte dum. Vad Berande behöver är en ordentlig amerikansk uppryckning. Det vet ni inte vad det är. Ni hör till dem som skämma bort allting för sig. Och för resten är ni enerverad. Jag har friska krafter att stå emot klimatet med. Låt mig bli er kompanjon, så skall ni få se att jag sätter liv i de torra benen här på Salomonsöarna. Medge, att jag redan har skakat om edra.»

»Det håller jag med om», svarade han. »Ty det har ni verkligen gjort. Jag har aldrig fått en sådan uppsträckning i hela mitt liv. Om någon förut hade sagt mig, att jag skulle komma att spela en roll i en sådan situation som denna... Ja, jag medger, att ni

har skakat om mina torra benknotor, och det grundligt.»

»Men det är ingenting mot vad som väntar dem härefter», försäkrade hon, då han steg upp och tog hennes framsträckta hand. »Godnatt! Och se till att ni meddelar mig ett förnuftigt beslut i morgon.»

XIII.

UNGDOMENS LOGIK.

»Jag önskar att jag visste antingen ni bara är oppositionell eller verkligen har för avsikt att sköta plantage på Salomonsöarna», sade Sheldon följande morgon vid frukosten.

»Och jag önskar att ni vore mera tillmötesgående», svarade Joan. »Ni har flera förutfattade meningar än någon jag hittills har träffat på. Varför i sunda förnuftets namn, i namn av allt som är ärligt spel, kan ni inte få i ert huvud att jag är olik de kvinnor ni förut sett — och behandla mig därefter? Ni borde kunna förstå att jag inte är som de andra. Jag seglade min skonare hit som egen skeppare. Jag kom hit för att söka min utkomst. Det där vet ni — jag har talat om det för er tillräckligt ofta. Det var min farsgubbes plan och jag skall fullfölja den — precis som ni försöker utföra er Hughies. Far startade för att segla och segla tills han kunde finna en ö som vore lämplig för plantering. Han dog, och så seglade jag och seglade tills jag kom hit. Nå — nu ligger min skonare på havsbottnen» — hon ryckte på axlarna — »och jag kan inte segla längre, därför stannar jag här. Och plantageodlare skall jag bli, det är då säkert.»

»Men ser ni...» började han.

»Jag har inte talat till punkt än», avbröt hon. »När jag ser tillbaka på mitt uppförande från och med den stund jag satte foten på er strand, kan jag inte finna att jag kommit med några osanningar angående min person och mina avsikter. Jag har från början visat mitt naturliga jag. Och jag har omtalat mina planer för er. Men ändå sitter ni här och säger mig helt lugnt, att ni inte vet antingen jag verkligen vill ha ett plantage att sköta, eller om alltsammans bara är oppositionslust och hyckleri. Låt mig nu emellertid för sista gången försäkra, att jag verkligen och sannerligen skall bli plantageodlare — tack vare er, och trots er. Vill ni ha mig till kompanjon?»

»Men inser ni inte att jag skulle bli ansedd som den fånigaste narr på Söderhavets område, om jag tog en ung flicka som ni hit till mig på Berande?» frågade han.

»Nej, alls inte. Men nu är ni där igen — oroar er för vad idioter och illvilligt folk skulle tänka om er. Jag tycker att ni på Berande borde ha lärt er att lita på er själv, i stället för att behöva moraliskt stöd av Söderhavets whiskypimplande, värdelösa vagabonder.»

Han smålog och sade:

»Ja — det är det värsta av alltsammans. Ni är oansvarig. Ni handlar enligt ungdomens logik, och den kan ingen människa resonera bort. Livets fakta skulle kunna göra det, men för dem finns ingen plats i ungdomens logik. Och ungdomen måste pröva på att leva i enlighet med sin logik. Det är enda utvägen för den att lära sig vad som är bättre.»

»Det är ju intet ont i att försöka?» inflickade hon.

»Jo, det är det. Det är just knuten. Fakta krossa ständigt ungdomens logik, och de krossa vanligen hjärtan också. Det är alldeles som med platoniska vänskapsförbindelser — och — och allt i den vägen. Det är nog all right i teori, men det håller inte streck i praktiken. Jag har också i forna dagar trott på så'nt där. Och därför befinner jag mig nu här på Salomonsöarna.»

Joan var otålig. Han såg att hon icke kunde förstå hans ord. Livet föreföll henne så enkelt och så klart. Det var ungdomen själv som resonerade med honom — en ungdom med ungdomens renhjärtade och egensinniga tankegång. Hon var ju bara en ynglings själ i en kvinnas kropp. Han såg på hennes av iver glödande ansikte, på de tjocka ringlar av hår som lågo uppvridna på hennes lilla huvud, på hennes gestalts runda linjer, som tydligt avtecknade sig under den hemsydda klänningen, och på ögonen, dessa gossögon som blickade fram under den släta och jämna pannan — och han undrade i tysthet varför en varelse som till så stor del var en vacker kvinna, skulle vara ingen kvinna alls. För tusan, varför var hon inte rödhårig — varför var hon inte vindögd eller harmynt?

»Antag nu att vi skulle bli kompanjoner här på Berande», sade han med en förnimmelse av fruktan blandad med välbehag, »så skulle jag antingen förälska mig i er eller också ni i mig. Nära grannskap har sina faror, ser ni. Det är vanligen det som ger ungdomens logik ett slag i ansiktet.»

»Om ni tror att jag har kommit till Salomonsöarna för att bli gift», utbrast hon förargad, »så vill jag bara säga er att det finns bättre män i Hawaii. Att döma

efter ert sätt att ständigt fila på den enda strängen skulle verkligen en fördomsfri åhörare kunna komma till den slutsatsen att ni måste vara full av syndiga begär...»

Hon avbröt sig förskräckt. Hans ansiktsfärg hade skiftat så plötsligt mellan högrött och likblekt, att hon blev helt bestört. Han var tydligen mycket ond. Hon drack ur det sista av sitt kaffe och reste sig sedan och sade:

»Jag väntar tills ni blir vid bättre lynne — då ta vi upp vår diskussion igen. Det är just det som är felet med er. Ni blir för lätt ond. Vill ni komma med på en simtur? Det är alldeles lagom flodtid.»

»Om hon vore man, skulle jag kasta ut henne från plantaget med rubb och stubb — livbåt, tahitier, sovereigns och allt», sade han för sig själv, sedan hon hade lämnat rummet.

Men det var just svårigheten. Hon var icke en man, och vart skulle hon ta vägen, och hur skulle det gå för henne?

Han steg upp och tände en cigarrett. Hans blick föll på hennes cowboyhatt, som hängde på väggen ovanför revolverbältet. Det var då också rent förbannat! Han ville inte låta henne fara sin väg. Hon *var* ju inte fullväxt än. Det var därför hon sårade genom sina ord. Det var bara ungdomens logik, förstås, men den kunde såra alldeles förbaskat emellanåt. I alla händelser ville han besluta sig för en sak — aldrig mer skulle han förlora humör gentemot henne. Hon var bara ett barn, det måste han komma ihåg. Han suckade tungt. Men varför i all rimlighets namn hade

ett sådant barn blivit inkorporerat i en sådan kvinnlig gestalt?

Och han fortfor att stirra på hennes hatt och fundera; hans förargelse dunstade bort, och nu satt han där och bråkade sin hjärna med att finna någon passabel utväg för att hon skulle kunna stanna på Berande. En sällskapsdam? Ja, varför inte? Han kunde skicka efter en sådan med första båtlägenhet till Sydney. Han kunde...

Han störde sig i sina funderingar av hennes klingande skratt, och han gick till dörren och såg henne springa utför vägen ned till stranden. Efter henne följde två av hennes tahitier, Papehara och Mahamémé, i skarlakansröda lava-lavas och med blottade slidknivar i sina bälten. Där hade han ett nytt exempel på hennes egensinnighet. Oaktat alla hans böner och föreskrifter, alla varningar för faror som hotade från hajarna, envisades hon att ge sig ut och simma när som helst och vid alla möjliga tider — det föreföll honom, som om hon med särskild förkärlek brukade bege sig ut strax efter måltiderna.

Han såg henne störta sig i vattnet och dyka alldeles som en pojke från ändan av den lilla piren, och han såg henne sträcka ut med kastsim, följd på vardera sidan ungefär på tolv fots avstånd av sina bägge tjänare. Han hade icke stor tillit till deras förmåga att köra undan en hungrig människoslukare, men däremot hyste han en osviklig tro på att de modigt skulle offra sina liv för henne, ifall de bleve angripna.

De simmande begåvo sig rakt ut till havs och deras huvuden syntes allt mindre och mindre. Sjön gick i lätta, rastlösa vågor, och snart försvunno de tre hu-

vudena allt oftare bakom dem. Sheldon ansträngde sina ögon för att behålla dem i sikte och hämtade slutligen ut teleskopet på verandan. En regnby nalkades från Floridahållet, men vad gjorde det — hon och hennes tahitier skrattade alltid åt regnskurar och åt hur »vitnoppig» sjön blev vid sådana tillfällen. Visst kunde hon simma, det hade han förstått för längesedan, och det hade hon sin uppfostran i Hawaii att tacka för. Men hajar voro hajar, och han visste mer än en duktig simmare som hade drunknat i flodtidens böljegång.

Regnbyn gjorde luften svartgrå och piskade havet vitt där han sist hade sett de tre huvudena, och sedan utplånades hav och himmel och allt i en syndaflod av regn. Byn gick över och Berande dök upp i klart solsken, då de tre simmarna återkommo från havet. Sheldon gick in med teleskopet, och genom dörren såg han henne komma springande uppför vägen, i det att hon skakade ut sitt hår för att låta det få en ordentlig dusch regnvatten från taket.

Den eftermiddagen framställde han ute på verandan sitt förslag att skaffa dit ett s. k. förkläde, och han gjorde det så hänsynsfullt han kunde. Han förklarade, att det var alldeles nödvändigt för Berande att där fanns en sådan person, en husföreståndarinna som skulle sköta tjänstfolk och magasin och uträtta diverse andra nyttiga sysslor. När han hade slutat sitt anförande, väntade han oroligt på vad Joan skulle säga.

»Ni gillar således inte mitt sätt att sköta hushållet!» var hennes första invändning. Och sedan förekom hon hans tillämnade förklaringar genom att ut-

brista: »Ettdera av två ting skulle då hända! Antingen skulle jag upplösa vårt kompanjonskap och ge mig av härifrån, så att ni finge tillfälle att skaffa ett nytt förkläde till skydd åt det första förklädet — eller också skulle jag ta det gamla hönset med mig ut i livbåten och dränka henne. Kan ni ett enda ögonblick inbilla er att jag har seglat min skonare hit ner för att bortom all ära och redlighet göra mig beroende av ett förkläde?»

»Men — hm — ni vet ju att — att ett förkläde är ett nödvändigt ont», invände han.

»Vi ha ju hittills rett oss mycket bra det förutan! Inte hade jag något förkläde på *Miélé!* Och ändå var jag den enda kvinnan ombord. Det är bara tre saker som jag är rädd för: getingar, skarlakansfeber och s. k. förkläden. Usch! Så'na där kacklande illasinnade odjur, som tycka att allting är orätt, stämpla den oskyldigaste handling som synd och väcka tankar på synd — ja, rent av framkalla synd genom sina sjukliga inbillningar.»

»Uff!» Sheldon lutade sig tillbaka i stolen med låtsad förfäran. »Ni behöver då visst inte vara orolig för er utkomst, miss Lackland», tillade han utmanande. »Om ni misslyckas som plantageodlare, kan ni vara viss om att lyckas som författare — genom att skriva tendensromaner, menar jag.»

»Jag trodde inte att det skulle finnas någon på Salomonsöarna som vore i behov av sådana böcker», svarade hon. »Men *ni* tycks verkligen vara det, mr Sheldon — ni och edra dygdeväkterskor.»

Han var plågad, men Joan fortfor att prata med

ungdomens vanliga sätt att framställa gamla axiom som nyupptäckta sanningar.

»Som om det goda vore värt något, om det måste vaktas och fängslas med fotbojor och handklovar för att kunna bevaras gott! Er önskan att få hit en duenna stämplar mig nästan som en sådan varelse. Men jag föredrar att vara god därför att det är gott att vara god, hellre än att vara det därför att jag inte kan vara motsatsen, emedan en gammal otäck käring med argusögon inte lämnar mig tillfälle att vara dålig.»

»Men — det är inte *det*», inföll han. »Det är vad andra människor ska tänka...»

»Låt dem tänka vad de vilja, de gemena varelserna. Det är därför att sådana män som ni ä' rädda för dem, som deras meningar bli rådande.»

»Jag är rädd att ni är en feminin Shelley», svarade han. »Och på det sättet driver ni mig till att ta er till kompanjon, för att jag skall kunna beskydda er.»

»Tar ni mig till kompanjon för att beskydda mig, så — så blir jag det inte, det skall jag säga er. Ni vill ändå driva mig till att köpa Pari-Sulay.»

»Så mycket mera skäl vore det väl...» började han.

»Vet ni vad jag skall göra?» frågade hon. »Jag skall söka rätt på någon annan manlig individ här på Salomonsöarna, som inte bryr sig om att beskydda mig.»

Sheldon kunde icke dölja det obehagliga intryck dessa ord gjorde på honom.

»Det menar ni väl inte ändå», sade han i bedjande ton.

»Jo, det gör jag. Jag menar det verkligen. Jag är trött på det där pratet om beskydd. Ni borde inte

ett ögonblick glömma att jag är fullkomligt i stånd att reda mig själv. Och för övrigt har jag åtta stycken de bästa beskyddare i världen — mina sjömän.»

»Ni borde ha levat för tusen år sedan», sade han skrattande, »eller också tusen år härefter. Ni är mycket primitiv och i lika hög grad supermodärn. Det tjugonde århundradet är inte rätta platsen för er.»

»Men det är Salomonsöarna. Ni levde som en vilde, när jag först kom hit och fann er här — ni åt ju ingenting annat än konserverat kött och bröd som skulle ha fördärvat matsmältningen för en kamel. Nå — det där har jag ju avhjälpt nu, och eftersom vi ska' bli kompanjoner, blir det fortfarande avhjälpt. Ni kommer inte att dö av undernäring, det kan ni lita på.»

»Om vi verkligen ska bli kompanjoner, måste det underförstås att ni inte får segla skonaren själv», förklarade han. »Ni kan ju resa till Sydney och köpa den, men en skeppare måste vi ha...»

»Och så och så mycket ökade utgifter — och antagligen en whiskypimplande, ansvarslös och oduglig krabbsaltare i stället för mig! För resten skulle väl jag ta saken mera nitiskt än någon lejd mansperson. Vad dugligheten beträffar, så vill jag säga er, att jag kan segla bättre än någon medelmåttig krake till kapten eller examinerad styrman som ni kan få tag i på Söderhavet. Och ni vet att jag är navigatör.»

»Men om ni blir min kompanjon», sade han helt lugnt, »måste ni vara en *dam*.»

»Tack skall ni ha för påminnelsen, att ni anser mitt tilltänkta arbete för ofint.»

Hon reste sig med ögonen fulla av vredens tårar och gick bort till grammofonen.

»Jag undrar, om alla män ä' lika löjliga som ni?» sade hon.

Han ryckte på axlarna och smålog. All diskussion var gagnlös — det hade han lärt sig inse, och han var besluten att behålla sitt goda humör. Och innan dagen var slut kapitulerade hon. Med första ångare skulle hon bege sig till Sydney, köpa en skonare och segla tillbaka med skeppare från öarna ombord. Sedan förledde hon Sheldon till ett medgivande, att hon skulle kunna företaga tillfälliga färder mellan öarna, men han var hård som diamant i fråga om rekryteringsturer till Malaita. Detta var det enda som framkallade gräl dem emellan.

Och sedan alltsammans var över och en klar och affärsmässig skriftlig överenskommelse på Joans begäran blivit uppsatt och undertecknad, gick Sheldon en hel timme av och an och genomgick i tankarna på hur många olika sätt han nu hade gjort sig till narr. Situationen var ju omöjlig, men icke i högre grad än den föregående, och icke heller omöjligare än den som skulle ha inträtt i fall hon hade givit sig ut på egen hand och köpt Pari-Sulay. Aldrig hade han sett en mera självsäker kvinna i större behov av beskyddare än denna flicka med gosslynne, som hade hamnat vid hans strand med åtta måleriska vildar, en långpipig revolver, en påse guldmynt och en munter ballast av längtan efter äventyr och romantik.

Aldrig hade han läst något som kunde jämföras med detta. Härvidlag överträffades dikten av verkligheten, så som det ofta händer. Alltsammans var för onaturligt att kunna vara sant. Han bet i sina mustascher och rökte den ena cigarretten efter den andra.

Satan, som kom tillbaka efter en spejande rundtur kring gårdstomten, sprang upp till honom och berörde hans hand med sin kalla och fuktiga nos. Sheldon smekte hans öron och kastade sig sedan i en stol, skrattande av hjärtans lust. Vad skulle kommissionären för Salomonsöarna tänka? Vad skulle hans anhöriga därhemma tänka? Han kände sig på samma gång glad över att kompanjonskapet var ingånget och ledsen över att Joan Lackland någonsin hade kommit till Salomonsöarna. Och så gick han in och betraktade sig själv i en handspegel. Han studerade vad han såg både länge, tankfullt och undrande.

XIV.

»MARTHA.»

De voro ivrigt inbegripna i ett parti biljard dagen därpå efter frukosten klockan elva, då Viaburi kom in och tillkännagav:

»Stor skonare strax här.»

Han hade knappast talat ut förrän de hörde rasslet av ankarkettingarna som firades ut, och från verandan syntes en stor svartmålad skonare som svängde för ankaret, sedan det nyss gripit fast.

»Det är en yankee!» utropade Joan. »Se på bogen! Och se på den elliptiska aktern! Å — trodde jag inte det...» tillade hon ivrigt, när stjärnbaneret fladdrade ut från masttoppen.

På Sheldons tillsägelse hissade Noa Noah upp Union Jack till flaggstångens topp.

»Men vad kan ett amerikanskt fartyg ha att göra här?» undrade Joan. »Det är ingen yacht, fastän jag vill slå vad att hon kan segla. Se efter namnet! Vad heter hon?»

»*Martha,* San Francisco», läste Sheldon genom teleskopet. »Det är den första yankee jag hört talas om här på Salomonsöarna. Nå, vilka de nu ä', så komma de i land, ser jag. Och minsann — se på männen

vid årorna! Uteslutande vit besättning. Vad kan ha fört dem hit?»

»Inte vidare dugliga sjömän», förklarade Joan. »Jag skulle skämmas för svarta som inte rodde bättre än så. Se på den där i fören — han som just nu hoppar ur båten — han skulle vara mera på sin plats på ryggen av en ko.»

Roddarna spredo sig hit och dit på stranden och sågo sig nyfiket omkring, medan två män som hade suttit på aktertoften öppnade grinden och kommo uppför vägen till Sheldons bungalow. Den ene av dem, en lång och smidig man, var klädd i en vit linnekostym, som satt väl på honom, nästan som en uniform. Den andre hade en underlig dräkt, som måste vara avsedd både för land och hav och vara obehagligt varm. Han släpade med fötterna och linkade som en förvuxen apa. För övrigt stack en massa tätt och yvigt rött skägg ut åt alla håll i hans ansikte, och hans ögon voro små, skarpa och oroliga.

Sheldon gick dem till mötes vid trappan och presenterade dem sedan för Joan. Den skäggige, som såg ut som en skotte, hade det teutoniska namnet von Blix och talade med stark amerikansk accent. Den långe i vita dräkten uppgav som sitt namn det engelska Tudor — John Tudor — och talade en ren och korrekt engelska, så som varje bildad amerikan brukar göra, förutom att hans dialekt hade en lätt och nästan omärklig tysk accent. Joan ansåg sig ha kommit på det klara med denna accent på grund av hans korta tyska mustascher, som icke dolde munnen och dess fylliga röda läppar, vilka skulle ha haft samma form som

Kupidos båge, om icke ett drag av stränghet och allvar gjort dem fullt maskulina.

Von Blix var butter och tölpig, men Tudor var behagfullt obesvärad i varje min och i allt vad han gjorde eller sade. Hans blåa ögon blixtrade och glänste, och hans regelbundna anletsdrag tycktes avspegla allt vad han sade och kände. Han porlade av entusiasm, och hans minsta leende eller skratt föreföll naturligt och äkta. Men i början var det endast undantagsvis han sade något, ty det var von Blix som berättade deras historia och framförde deras ärende.

De voro ute för att söka guld. Han var expeditionens ledare och Tudor hans andre man. Hela båtbesättningen — den utgjordes av tjuguåtta man — voro i olika grad delägare i företaget. Många av dem voro sjömän, men de flesta voro guldgrävare, utvalda från alla möjliga guldgrävarläger från Mexiko till Norra Ishavet. Det var den gamla outtröttliga jakten efter guld, och nu hade de kommit till Salomonsöarna för att finna vad de sökte. En del av dem skulle under Tudors ledning gå uppåt Balesuna och tränga in i Guadalcanars bergiga innandömen, medan *Martha* under von Blix skulle segla till Malaita och där företaga en liknande upptäcktsfärd.

»För mr Tudors expedition behöva vi emellertid några svarta. Kan man få dem av er?»

»Vi betala naturligtvis för dem», inföll Tudor. »Ni behöver endast debitera oss för vad ni anser dem vara värda. Ni betalar dem sex pund per år, eller hur?»

»För det första kunna vi omöjligt undvara dem vi ha», svarade Sheldon. »Vi ha inte tillräckligt med arbetare här förut.»

»*Vi?*» upprepade Tudor hastigt. »Existerar här således någon firma eller ett kompanjonskap? Jag tyckte mig förstå av vad man sade mig i Guvutu, att ni skulle vara ensam om plantaget — att ni hade mist er kompanjon.»

Sheldon böjde på huvudet inför Joan, och när han sedan talade, hade hon en förnimmelse av att han stramat till en smula.

»Miss Lackland har sedan dess gått in som delägare i plantaget. Men låt oss återgå till frågan om de svarta. Vi kunna inte undvara dem, och för övrigt skulle de vara er till föga nytta. Ni skulle aldrig kunna förmå dem att följa er bortom Binu, dit man har en knapp dagsresa med båt härifrån. Våra arbetare ä' från Malaita, och de ä' rädda för att bli uppätna. De skulle överge er vid första tillfälle. Från Binu skulle ni kanske kunna få några som följde er en dagsresa längre över gräsfälten, men vid första skymten av en kulle finge ni se dem vända om. De ha inte heller någon lust för att låta sig ätas.»

»Är det verkligen så illa som ni säger?» frågade von Blix.

»Det inre av Guadalcanar har aldrig blivit genomforskat», förklarade Sheldon. »Bushmännen ä' så vilda som vildar kunna vara här i världen i våra dagar. Jag har aldrig sett någon av dem. Och jag har aldrig träffat en människa som sett någon. De komma aldrig ner till kusten, men det händer emellanåt att någon av deras kringströvande skaror låter en eller annan inföding från kusten hamna i sina magar, om han har vågat sig för långt inåt landet. Ingen vet något om dem. De använda inte ens tobak — ha aldrig lärt sig

dess bruk. En österrikisk expedition — vetenskapsidkare, förstås — kom ett gott stycke inåt busklandet, innan den höggs i stycken. Monumentet över dem står flera mil uppåt stranden. En enda man kom tillbaka till kusten för att berätta vad som hänt. Och nu har ni hört allt vad jag eller någon annan vet om det inre av Guadalcanar.»

»Men guld — har ni hört något om guld?» frågade Tudor otåligt.

Sheldon smålog. De bägge sökande slukade ivrigt varje ord han nu svarade.

»Man kan gå två mil uppåt Balesuna och vaska smått nedspolat guldgrus ur sanden. Jag har gjort det ganska ofta. Det finns utan tvivel guld där bakom i bergen.»

Tudor och von Blix utbytte triumferande ögonkast.

»Gamle Wheatsheafs historia var således sann», sade Tudor, och von Blix nickade. »Och om så Malaita visar sig vara lika givande...»

Tudor avbröt sig och såg på Joan.

»Det var den gamle strandrövarens historier som förmådde oss att fara hit», förklarade han. »Von Blix gjorde sig till vän med honom och fick veta hemligheten.» Han vände sig därefter till Sheldon. »Jag tänker vi ska' bevisa att vita män ha rannsakat Guadalcanars innandöme långt före den österrikiska expeditionens tid.»

Sheldon ryckte på axlarna.

»Det ha vi aldrig hört talas om härnere», sade han lugnt. Sedan vände han sig till von Blix. »De svarta härifrån skulle ni aldrig kunna använda längre än till Binu, och jag skall låna er så många ni behöver för

att komma dit. Hur många av ert sällskap följer med, och hur snart ämnar ni starta?»

»Tio man», sade Tudor. »Det vill säga nio förutom mig.»

»Och ni bör vara färdig att starta i övermorgon», sade von Blix till honom. »Båtarna måste samlas i eftermiddag. I morgon portioneras och packas utrustningen. Och vad *Martha* angår, mr Sheldon, så föres utrustningen i land i eftermiddag och vi segla i solnedgången.»

När de bägge männen gingo utför vägen ner till sin båt, betraktade Sheldon miss Lackland med skälmaktig uppsyn.

»Där har ni väl romantik och äventyr tillräckligt», sade han. »Jakt efter guld bland kannibaler.»

»En bra titel för en bok!» utropade hon. »Eller kanske 'Guldgrävare bland huvudskallejägare' skulle göra sig ännu bättre. Tänk vad den boken skulle gå!»

»Men är ni inte ledsen för att ni nu har bundit er vid kokosplantering?» retades han. »Tänk att ni eljest hade kunnat få deltaga i ett sådant äventyr!»

»Nå, om jag nu vore det, så tänker jag att von Blix inte skulle ha något emot att ta mig med sig till Malaita.»

»Betvivlar alls inte att han skulle gå in på det med förtjusning.»

»Vad tänker ni om dem?» frågade hon.

»Å — von Blix är nog all right, på sitt sätt en solid karl. Men Tudor är för lätt — för ytlig. Gällde det ett skeppsbrott och en öde ö, så skulle jag föredraga von Blix.»

»Men jag förstår er inte riktigt», invände Joan. »Vad har ni emot Tudor?»

»Ni kommer väl ihåg Brownings *Sista härtiginnan*?» Hon nickade.

»Nåja, Tudor påminner om henne...»

»Hon var ju förtjusande!»

»Det var hon. Men hon var kvinna. Man väntar sig någonting helt annat av en man — mera behärskning, mera lugn och förtänksamhet. Han måste vara mera solid, mera stadig och mindre översvallande. En man av Tudors typ irriterar mina nerver. Man fordrar mera ro hos en man.»

Joan tyckte, att hon icke kunde helt och hållet instämma i hans omdöme, och Sheldon hade en förnimmelse av det och råkade ur humör. Han kom ihåg att han hade sett hennes ögon stråla, då hon talade med den nykomne gästen — kunde han hålla på att bli svartsjuk? frågade han sig själv. Varför skulle inte hennes ögon få stråla? Vad hade han med det att göra?

En andra båt hade satts i sjön från skonaren, och utrustningen för den nyförvärvade flottiljen fördes raskt i land. Ett dussin av besättningen samlade ihop båtarna uppe på stranden. Det var fem sådana farkoster — smäckra och smala, med utfallande sidor och anmärkningsvärd längd. Varje båt var utrustad med tre tvåbladiga åror och några järnskodda pålar.

»Ni tycks vara säkra i ert yrke, gossar», sade Sheldon till en av timmermännen.

Den tilltalade spottade ut en munfull tobakssaft i den vita sanden och svarade:

»Vi ha så'nt folk i Alaska. De ä' anpassade efter

båtarna på Yukon, och ni kan lita på att de ä' ena överdängare. Strömmarna här ä' nog ingenting i jämförelse med dem där i Norden. Med femhundra skålpunds last i en så'n båt kan två man driva den framåt på ett sätt som skulle förvåna er.»

I solnedgången lättade *Martha* ankar och gav sig i väg, hälsande med flaggan och med ett kanonskott. Union Jack löpte upp och ned och Sheldon avlossade ett skott ur sin signalkanon. Guldsökarna slogo upp sina tält på gården och lagade sin mat vid stranden. Tudor åt middag tillsammans med Joan och Sheldon. Deras gäst tycktes ha varit överallt, sett allting och träffat alla människor, och uppmuntrad av Joan utbredde han sig stortaligt angående sina upplevda äventyr. Han var en äventyrare av första klass, och enligt sin egen berättelse hade han blivit född under äventyr. Han var ättling av en gammal New-Englandssläkt, hans far var generalkonsul, han hade kommit till världen i Tyskland, och i detta land hade han fått sin första uppfostran och sitt uttal. Därefter hade han som gosse återförenats med sin far i Turkiet och sedan följt honom till Persien, där fadern blivit utnämnd till minister.

Tudor hade alltid varit på resande fot, och med lätt och livlig berättarekonst hoppade han från en episod och plats till annan episod och plats och skildrade sina erfarenheter, som det tycktes, icke därför att de voro hans, utan därför att de voro bizarra och unika, därför att det var en ovanlig tilldragelse eller en skrattretande situation. Han hade varit med om revolutioner i Sydamerika, han hade varit Rough Rider på Cuba, scout i Sydafrika, krigskorrespondent under rysk-japanska

kriget. Han hade kört hundar i Klondyke, vaskat guld ur Nomes sand och givit ut en tidning i San Francisco. Presidenten i Förenta staterna var hans vän. Han var lika hemmastadd på Londons klubbar som på kontinentens, han kände till Grand hotel i Yokohama och det avlägsnaste Australiens nybyggarkrogar. Han hade skjutit vilt i Siam, idkat pärlfiske vid Paumotuöarna, besökt Tolstoy, sett passionsspelen och färdats över Anderna på mulåsna. Dessutom var han ett levande lexikon i fråga om feberhålorna i Västafrika.

Sheldon satt tillbakalutad i sin stol på verandan, smuttade på sitt kaffe och hörde på. Mot sin vilja kände han sig berörd av trollmakten hos den som fört ett så skiftesrikt liv. Och ändå kände Sheldon sig ingalunda belåten. Det föreföll honom som om Tudor egentligen berättade för Joan. Både hans ord och hans leenden fördelades opartiskt mellan dem bägge, men Sheldon var viss om att ifall de bägge männen varit allena, skulle konversationen ha artat sig på helt annat sätt. Tudor hade sett den effekt hans skildringar gjorde på Joan och lät därför med avsikt flödet av sina hågkomster svalla vidare och fånga henne i romantikens trollnät. Sheldon såg hennes förtjusta uppmärksamhet, han hörde hennes livliga skratt, hennes hastiga frågor och i förbigående uttalade omdömen, och han kände inom sig ett gryende medvetande av att han älskade henne.

Så att han satt där mycket tyst och nästan sorgsen; emellanåt var han tydligt medveten om att han kände sig uppretad mot sin gäst, och han funderade till och med över hur stor procent av Tudors tal som kunde vara sant och i vad mån dess hållbarhet skulle kunna

bevisas. Just i detsamma — alldeles som om scenen hade förberetts av en skicklig teaterförfattare — kom Utami upp på verandan för att underrätta Joan att en krokodil fångats i fällan som de hade gjort åt henne.

Tudors ansikte, som belystes av tändstickan varmed han tände sin cigarrett, föll Utami i ögonen, och Utami glömde att framföra sitt budskap.

»God dag, Tudor!» utbrast han med en förtrolighet som förbluffade Sheldon.

Polynesiern sträckte fram sin hand och Tudor tryckte den, medan han stirrade honom i ansiktet.

»Vem är det?» frågade han. »Jag kan inte urskilja edra drag.»

»Utami.»

»Och vem tusan är Utami? Var har jag träffat er förut?»

»Ni väl icke ha glömt *Huahine*?» sade Utami i förebrående ton. »Sista gång *Huahine* segla?»

Tudor fattade åter tahitierns hand och skakade den hjärtligt.

»Det var bara en enda kanak, som överlevde *Huahines* sista resa, och det var Joe. För tusan hakar, jag är väldigt glad att träffa dig igen, fastän jag aldrig har hört ditt nya namn förut.»

»Nej, alla på *Huahine* kalla mig Joe. Men Utami vara mitt namn hela tiden i alla fall.»

»Men vad gör du här?» frågade Tudor, i det han släppte sjömannens hand och lutade sig ivrigt fram.

»Mig segla åt missie Lackalanna hennes skonare *Miélé*. Vi gå Tahiti, Raiatea, Tahaa, Bora-Bora, Manua, Tutuila, Apia, Savaii och Fidjiöar — många Fidjiöar.

Mig stanna hos missie Lackalanna i Salomonsöar. Hon snart köpa annan skonare.»

»Han och jag voro de enda kvarlevande efter *Huahines* skeppsbrott», förklarade Tudor för de bägge andra. »Femtiosju ombord när vi seglade från Huapa, och Joe och jag voro de enda som satte foten i land igen. En orkan, ser ni, ute bland Paumotu-öarna. Det var när jag var ute på pärlfiske.»

»Och du har aldrig talat om för mig, Utami, att du lidit skeppsbrott under en orkan», sade Joan förebrående.

Den långe tahitiern stödde sig tungt på andra foten och blottade sina tänder med ett urskuldande leende:

»Mig tycka det vara ingenting», sade han.

Han vände sig halvt om, som om han ville gå: han visade att han ansåg det vara tid att avlägsna sig fastän han gärna ville stanna kvar.

»All right, Utami», sade Tudor. »Jag skall söka upp dig i morgon och prata med dig.»

»Han räddade mitt liv, den krabaten», förklarade Tudor, medan tahitiern gick utför trappan med mjuka, tunga steg. »Aldrig har jag sett en bättre simmare.»

Varefter Tudor på Joans enträgna begäran berättade om *Huahines* undergång, medan Sheldon rökte och funderade och kom till den slutsatsen, att vilka fel den mannen än kunde ha, så var han åtminstone icke en lögnare.

XV.

ETT SLAGS TRÄNING.

Dagarna gingo, och Tudor tycktes ogärna vilja lämna Berande. Allt var färdigt för uppbrott, men han dröjde kvar, tillbragte mycken tid i Joans sällskap och ökade därigenom den motvilja Sheldon hade fattat för honom. Han företog simturer tillsammans med henne och överträffade henne i djärvhet, han var ute med henne för att ta fisk med dynamit, och han dök ner bland hungriga grundvattenshajar och kivades med dem om det förlamade rovet, så att han tillvann sig hela den tahitiska sjömansflockens gillande. Arahu frågade utmanande, om han kunde slita en fisk ur en hajs käkar, så att hajen fick behålla den ena hälften och han själv förde den andra halvan med sig upp till ytan — och Tudor gjorde det, ehuru en skrapning mot den förbluffade hajens sträva hud flådde flere tums skinn från hans skulda. Joan var alldeles hänförd, och Sheldon, som åsåg vågstycket, måste inom sig erkänna att här hade hon hjälten i sina äventyrsdrömmar förverkligad. Hon frågade icke efter kärlek, men han kände med sig, att om hon någonsin skulle älska någon, så måste det bli en man sådan som denne — »en man,

som kunde visa sig på styva linan» klassificerade han honom.

Han kände sig tryckt i Tudors närvaro, därför att denne hade en förmåga att exponera alla sina företräden. Sheldon visste själv att han var en modig man, och därför gjorde han intet väsen av detta faktum. Han visste att han skulle vara lika färdig som Tudor att dyka ner bland hajar för att rädda ett människoliv, men han kunde icke finna något berättigat i den vansinnigt djärva handlingen att dyka ner bland hajar efter en halv fisk. Skillnaden mellan honom och Tudor låg däri, att han hade sitt butiksfönsters gardin nedrullad. Livet pulserade djupt och stadigt inom honom, men det låg icke i hans natur att i onödan röra upp ytan, så att världen skulle se vad som försiggick under den. Och den verkan den andres häpnadsväckande prestationer hade på honom, var att han drog sig allt djupare inom sig själv och svepte in sig tätare än någonsin i det kalla, stoiska lugn som stämplar hans ras.

»Ni har varit så dum de här sista dagarna», sade Joan klagande till honom. »Man skulle kunna tro att ni är sjuk eller på misshumör! Det är som om ni inte hade en tanke i ert huvud, utom vad som rör negrer och kokospalmer. Vad är det åt er?»

Sheldon smålog och slöt sig ännu djupare inom sig själv. Han satt tyst och hörde på, medan Joan och Tudor talade om hur den vite mannen med kraftig hand reglerade livet för de lägre raserna. Och under tiden slog det honom som en uppenbarelse, att det var just det *han* gjorde. Medan de filosoferade om saken, omsatte han den i det levande livet — han hade

fast och bestämt lagt den vita rasens kraftiga hand på de lägre stående varelsers skuldror, som arbetade vid Berande eller hotade det utifrån. Men varför tala om det? frågade han sig själv. Det var tillräckligt att göra det och göra det grundligt.

Han uttalade sig ungefär på det sättet i torra och lugna ordalag och fann sig därigenom invecklad i en diskussion, varunder Joan och Tudor togo parti emot honom. Och denna diskussion framkallade ett mera förvånande utfall än han någonsin drömt sig mot den specifikt engelska behärskning och tillbakadragenhet som i hemlighet utgjorde hans stolthet.

»Yankees tala en hel hop om vad de göra och ha gjort», sade Tudor, »och engelsmännen anse dem för skrävlare. Men en yankee är som ett barn, han vet egentligen inte vad det är att skryta. Han bara talar om det, ser ni. Men engelsmannen överträffar honom vida genom att *inte* tala om sådana saker. När allt kommer omkring, är engelsmannens till ordspråk blivna brist på skrytsamhet endast en mera spetsfundig form av skryt. Och klokt är detta verkligen, det måste ni medge.»

»Det har jag aldrig tänkt på förut», utropade Joan. »Naturligtvis! En engelsman utför någon förskräckligt hjältemodig bedrift, och han uppträder mycket blygsamt och reserverat, vägrar att tala om saken alls — och effekten blir den, att hans tystnad ungefär kan tolkas så: *Jag* gör sådant varenda dag. Det är lika lätt som att slå en kullerbytta. Ni skulle bara se vilka verkligt heroiska ting jag kunde göra, om tillfälle erbjöds. Men den här småsaken, den här lilla episoden — vet ni, den kan jag verkligen inte anse

som något märkvärdigt eller ovanligt. Vad mig beträffar, så skulle jag — om jag flög i luften under en krutexplosion eller hade räddat hundra människoliv — vilja att alla mina vänner och vänners vänner finge höra det. Jag skulle vara stoltare än själva Lucifer över det som hänt. Handen på hjärtat, mr Sheldon — känner ni er inte stolt, när ni har utfört en djärv eller modig handling?»

Sheldon nickade.

»Men är det då inte detsamma som en lögn, om man döljer denna stolthet under en mask av vårdslös likgiltighet?» fullföljde hon sin attack.

»Visserligen», medgav han. »Men vi göra oss väl alla dagligen skyldiga till sådana lögner. Det är ett slags träning, och engelsmännen ä' bättre tränade, det är alltsammans. Edra landsmän bli lika väl tränade med tiden. Mr Tudor har rätt i att yankees ännu äro unga.»

»Nå, gudskelov att vi ännu inte ha börjat ljuga på det sättet!» utbrast Joan.

»Det ha ni visst», svarade Sheldon hastigt. »Ni gjorde er just skyldig till en dylik lögn häromdagen. Kommer ni ihåg, när ni äntrade uppför lanternfallen hand över hand? Vid det tillfället var ert ansikte det personifierade hyckleriet.»

»Å, visst inte!»

»Ursäkta ett ögonblick», fortsatte han. »Ert ansikte var lika lugnt och fridfullt som om ni suttit tillbakalutad i en bekväm stol. Att döma efter dess uttryck, skulle man ha trott, att företaget att lyfta er kroppstyngd uppåt så där grepp efter grepp var ett helt alldagligt tilltag, lika lätt som att slå en kullerbytta. Och det

är inte värt att ni säger mig, miss Lackland, att ni inte grinade illa första gången ni försökte klättra upp för ett rep. Men liksom cirkusatleterna har ni genom träning övervunnit den där grimaseringsperioden. Ni tränade ert ansikte till att dölja edra känslor och bemantla den stora ansträngning edra muskler gjorde. Det var, för att avända mr Tudors ord, en spetsfundigare exposé av fysisk förmåga. Och det är just vad all vår engelska behärskning är — helt enkelt ett slags träning. Visst ä' vi inom oss stolta över saker som vi göra och ha gjort — stolta som Lucifer själv — ja, kanske ännu stoltare. Men vi ä' fullväxta och tala inte längre om dessa saker.»

»Jag ger mig», utbrast Joan. »Ni är inte så dum, när allt kommer omkring.»

»Ja, nu har ni oss i fällan», medgav Tudor. »Men det hade ni inte haft, om ni inte brutit mot er tränings regler.»

»Vad menar ni?»

»Genom att tala om den.»

Joan klappade händerna. Tudor tände en ny cigarrett, och Sheldon satt där under orubblig tystnad.

»Nu har han er fast, mr Sheldon», sade Joan utmanande. »Varför ger ni honom inte ett förkrossande svar?»

»Jag kan verkligen inte tänka ut någonting att säga», svarade Sheldon. »Jag vet att min position är sund, och det är tillfredsställande nog.»

»Ni skulle kunna invända», föreslog Joan, »att när en fullmogen människa är tillsammans med kindergartenbarn, måste hon nedlåta sig till kindergartenspråk för att göra sig begriplig. Det var därför ni bröt mot

träningsreglerna. Det var enda sättet att lära oss barn förstå vad ni menade!»

»Å — ni deserterar mitt under stridens hetta och går över till fienden, miss Lackland», sade Tudor klagande.

Men hon hörde icke på honom. I stället spejade hon ivrigt tvärs över gården och utåt havet. De bägge männen följde hennes blick och fingo där ute sikte på ett grönt ljussken och vita segel.

»Jag undrar, om det kan vara *Martha* som kommer tillbaka», sade Tudor på måfå.

»Nej, sidolanternan sitter för lågt», svarade Joan. »Och för resten ha de årorna ute. Hör ni inte det? Och en så stor båt som *Martha* skulle de aldrig kunna försöka att ro.»

»Och *Martha* är dessutom försedd med en bensinmotor om tjugufem hästkrafter», tillade Tudor.

»Just den sortens fartyg som skulle lämpa sig för oss», sade Joan ivrigt till Sheldon. »Jag måste verkligen se till, om jag inte kan få en skonare med motor. Jag skulle kunna köpa en begagnad och låta sätta in den.»

»Det skulle öka våra utgifter med lön till maskinist», invände han.

»Men det skulle betala sig genom snabbare resor», förklarade hon. »Och det vore så gott som en assurans. Jag vet det. Jag har kastats omkring bland rev mer än en gång. Och för övrigt — om ni inte vore så medeltidsaktig i edra åsikter, kunde jag tjänstgöra som skeppare, och därigenom sparade vi in mer än vad maskinisten skulle ha i lön.»

Han besvarade icke hennes utfall och hon såg på honom. Han höll blicken riktad utåt havet, och i lykt-

skenet gav hon akt på hans ansiktslinjer. Det var kraftiga, stränga, buttra drag — munnen nästan kysk, men med tunnare läppar och mera bestämd än Tudors. För första gången fick hon klart för sig, hur mycken kraft, stillhet och lugn hans ansikte uttryckte, och att det var stämplat av ärlig rättskaffenhet och förtroendeingivande beslutsamhet. Hon kastade en hastig blick på Tudor, som stod på andra sidan om henne. Det var ett vackrare ansikte, ett som behagade mera vid första påseendet. Men hon tyckte icke om hans mun. Den föreföll skapad för kyssar, och hon avskydde kyssar. Det var icke en grundligt övervägd dom hon fällde, det var snarare en svag och obestämd förnimmelse av motvilja. I detta ögonblick drog ett lätt tvivel angående Tudors värde genom hennes själ. Kanske hade Sheldon rätt i sitt omdöme om honom. Hon visste det icke, och icke heller frågade hon efter det, ty båtar och hav och saker och ting, som hände på havet, voro för henne av mycket större intresse än män — och nu stirrade hon genom det varma tropiska mörkret ut till seglen och det gungande gröna ljusskenet, ivrigt lyssnande till årornas smällar mot roddluckorna. För sin inre syn kunde hon se de svarta roddarnas nakna gestalter kraftigt hugga i och böja sig i takt under sitt arbete, och hon visste, att någonstädes på den främmande båtens däck fanns den oundvikliga examinerade skepparen, som styrde farkosten in till ankarplatsen, medan hans blick skärptes för att kunna urskilja strandens oklara trädlinje, medan hans hjärna arbetade med att beräkna de under nattens mörker förvillande avstånden och hans kind omfläktades av de första pustarna från landvinden, som nyss börjat blåsa. Han

stod där övervägande, tänkande, mätande och justerande det tjogtal ständigt skiftande krafter, genom vilka, med vilka och i trots av vilka han styrde fartygets kurs stadigt och säkert. Hon visste det därför att hon älskade sådant, och hon var lika livligt intresserad därför som någon sjöman kunde vara.

Två gånger hörde hon lodet plaska, och hon lyssnade med spänd uppmärksamhet efter det rop, som skulle följa. En gång ljöd en manlig stämma, låg och befallande, uttalande en order, och hon spratt till av förtjusning då hon hörde den. Det var endast en tillsägelse åt mannen vid ratten att lägga rodret babord. Hon gav ivrigt akt på den lätta ändringen i kursen och hon visste att den hade företagits för att de slakt hängande seglen skulle kunna fånga landvindens första fläktar. Hon väntade nu på att samma låga stämma skulle uttala orden: »Rätt så!» och hon spratt till på nytt när hon hörde det. Ännu en gång plaskade lodet därute, och efter ett kort dröjsmål ropades resultatet: »Elva famnar!» Strax efteråt hördes den låga stämman om igen utifrån mörkret: »Låt gå!» varpå följde det häftiga rasslet av en ankarkedja. Smällandet i blocken när seglen löpte ned — focken först — var som musik för henne. Hon hörde ögonblickligen när ett skot kom i beknip under klyvarens nedhalning, och hon tyckte nästan hon såg det otåliga ryck varmed sjömännen måste klara det. Något intresse för de bägge som stodo bredvid henne hade hon icke förrän bägge sidolanternorna, en röd och en grön, kommo i sikte, då ankaret hindrade båten att gå vidare.

Sheldon undrade vad det kunde vara för en båt,

och Tudor framhärdade i sin tro att det kunde vara *Martha.*

»Det är *Minerva*», förklarade Joan bestämt.

»Hur vet ni det?» frågade Sheldon misstroget.

»För det första är det en kits. Och för övrigt kände jag mycket väl igen rasslet i pikblocken — de ä' för stora för fallen.»

En mörk gestalt kom gående tvärs över gården från grinden åt strandsidan, varifrån vandraren hade givit akt på fartyget.

»Är det du, Utami?» ropade Joan.

»Nej, missie. Mig Matapuu», blev svaret.

»Vad är det för en båt?»

»Mig tänka *Minerva.*»

Joan såg triumferande på Sheldon, och han bugade sig.

»Om Matapuu säger det, måste det väl vara så», mumlade han.

»Men när Joan Lackland säger det, tvivlar ni», utropade hon, »alldeles som ni betvivlar hennes duglighet som skeppare. Men det gör detsamma — ni kommer en gång att ångra all er ovänlighet... Där sätts nu en båt i sjön, och inom fem minuter få vi skaka hand med Christian Young.»

Lalaperu bar ut glas och cigarretter och den evinnerliga whiskyn med sodavatten, och innan de fem minuterna voro gångna, smällde det i gårdsgrinden och Christian Young, guldbrun i hyn och mild och mjuk både till röst och blickar och händer, kom uppför trappan till bungalow'n och slog sig ned hos dem.

XVI.

FLICKAN SOM ÄNNU ICKE VAR FULLVÄXT.

Som vanligt var Christian Young fullproppad med nyheter — han hade nyheter att berätta om superiet i Guvutu, där männen skröto av att de söpo mellan suparna — om de nya gevären som voro på väg till Ysabel — om de senaste morden på Malaita — om att Tom Butler låg sjuk på Santa Ann — och den sista och viktigaste nyheten att *Matambo* hade stött på ett rev vid Shortlands och måst hoppa över en tur för att reparera.

»Vilket betyder att det dröjer fem veckor till innan ni kan fara till Sydney», sade Sheldon till Joan.

»Och att vi på det sättet förlora en dyrbar tid», tillade Joan bedrövad.

»Om ni vill till Sydney, så seglar *Upolu* från Tulagi i morgon eftermiddag», sade Young.

»Men jag trodde att *Upolu* skulle föra rekryter åt tyskarna från Samoa», invände hon. »I alla händelser kunde jag fara med dit och sedan i Apia gå över till någon av Weirlinjens fraktbåtar. Det blir en lång omväg, men det kommer ändå att spara tid.»

»Den här gången skall *Upolu* gå direkt till Sydney», förklarade Young. »Hon skall i torrdocka, ser ni — och man kan gå ombord så sent som klockan fem i

morgon eftermiddag — åtminstone har kaptenen sagt så till mig.»

»Men jag måste först till Guvutu.» Joan såg på de övriga med lustig min. »Jag har ärenden att uträtta. Jag kan ju inte komma till Sydney klädd i gardintyg från Berande. Jag måste köpa kläde i Guvutu och sy en dräkt åt mig under resan ner till Sydney. Om en timme startar jag. Lalaperu, ni gå efter Adamu Adam. Säga också till att Ornfiri göra *kai-kai* åt mig att ta med på roddbåten.» Hon reste sig hastigt och såg på Sheldon. »Ni är kanske så god och låter gossarna bära ner båten — min båt, ni vet. Jag reser om en timme.»

Både Sheldon och Tudor sågo på sina ur.

»Det är ju redan natt», sade Sheldon. »Ni borde vänta till i morgon...»

»Och avstå från mina uppköp? Nej, jag tackar. För resten är inte *Upolu* någon reguliär passagerarebåt, och det kan vara lika möjligt att den seglar före den utsatta tiden som att den avgår på slaget. Vad jag har hört om sybariterna i Guvutu tyder också på, att det är bäst att gå i bodarna där på mornarna. Och nu måste ni ursäkta mig, ty jag skall gå och packa.»

»Jag följer er ditöver», förklarde Sheldon.

»Låt mig föra er dit på *Minerva!*» sade Young.

Hon skakade på huvudet och skrattade.

»Jag tänker fara med min båt. Att döma av alla edra omsorger, skulle man kunna tro att jag aldrig har varit utom knutarna förr. Inte kan jag tillåta min kompanjon mr Sheldon att överge Berande och allt sitt arbete här för att utföra en handling av malplacerad artighet. Om han inte vill tillåta mig att uppträda som skeppare, så vill jag inte heller tillåta honom att

fjäska i väg till havs som beskyddare för unga kvinnor som intet skydd behöva. Och vad er beträffar, kapten Young, så vet ni mycket väl att ni har gått från Guvutu i dag på morgonen, att ni är på väg till Marau, och att ni själv har sagt att ni måste ge er av efter två timmar.»

»Men kan jag inte få föra er ditöver?» frågade Tudor med ett bedjande tonfall som raspade mot Sheldons nerver.

»Nej, nej, och återigen nej», utropade Joan. »Ni ha bägge ert arbete att sköta, och det har jag också. Till Salomonsöarna har jag kommit för att arbeta, och inte för att ledas omkring som en docka. För övrigt — här kommer min följeslagare, och jag har sju till av samma sort.»

Adamu Adam stod bredvid henné, längre än hon och längre än de tre vita männen. Den snäva bomullströjan kunde nätt och jämnt dölja hans svällande muskler.

»Se på hans nävar», sade Tudor. »Jag skulle inte gärna vilja ta emot ett slag av dem.»

»Undrar inte på det.» Joan skrattade åt ett minne. »Jag såg honom en gång slå till kaptenen på en svensk bark på stranden vid Levuka, Fijiöarna. Det var kaptenens fel. Jag såg det med egna ögon, och det var verkligen dråpligt. Adamu slog till honom en enda gång och bröt med det slaget av svenskens arm. Kommer du ihåg det, Adamu?»

Den långe tahitiern smålog och nickade, men hans svarta, milda rådjursögon tydde alls icke på någon stridslysten natur.

»Vi ge oss av till Guvutu inom en timme i livbåten, Adamu», sade Joan till honom. »Säg det till alla dina bröder, så att de göra sig i ordning. Vi ska fara med *Upolu* till Sydney. Ni ska' allesammans följa med och segla tillbaka till Salomonsöarna med den nya skonaren. Tag med edra extra skjortor och tröjor. Kallt därnere. Spring nu och säg till dem att skynda sig. Lämna bössorna kvar. Hos mr Sheldon här. Vi behöva dem inte.»

»Om ni nödvändigt vill resa...» började Sheldon.

»Det är avgjort för längese'n», sade hon kort. »Nu går jag in och packar. Men jag skall säga er något som ni kan göra för mig — tag fram litet tobak och annat som mina sjömän kunna behöva.»

En timme därefter hade de tre männen skakat hand med Joan nere vid stranden. Hon gav signal till avfärd och båten sattes i gång med sex man vid årorna, den sjunde i fören och Adamu Adam vid styråran. Joan stod i aktern och upprepade sina avskedshälsningar — en smärt kvinnogestalt i den tätt åtsittande jackett hon hade burit, då hon kom i land efter skeppsbrottet, med den långpipiga revolvern hängande vid det löst sittande bältet omkring hennes liv. Och hennes regelbundna drag voro alldeles lika en gosses under Stetsonhatten, som likväl icke räckte till att dölja de rika hårmassorna under brättet.

»Bäst att ni gå under tak», ropade hon till dem. »Det kommer strax en duktig regnskur. Och jag hoppas ni ligger säkert förankrad, kapten Young. Adjö — adjö, allesammans!»

Hennes sista ord kommo utifrån mörkret, som nu omsvepte båten. Men de tre stodo fortfarande kvar

och stirrade åt det håll där båten hade försvunnit, lyssnande till årornas ihärdiga vrickande i årtullarna, tills det mattades av och upphörde.

»Hon är bara en flickunge», sade Christian Young långdraget och med högtidligt allvar. Han tycktes just nu ha gjort denna upptäckt. »Bara en flickunge», upprepade han med ännu djupare allvar.

»En tusan så vacker flickunge och orädd också», sade Tudor skrattande. »Det är ruter i henne — eller bur, Sheldon?»

»Ja, hon är oförskräckt», ljöd Sheldons dröjande svar. Han hade ingen lust att tala om Joan.

»Det är det äkta amerikanska lynnet», fortfor Tudor, »raskhet och drift och energi och självständighet... Eller vad tycker ni, skeppare?»

»Jag tror att hon är ung, mycket ung, bara en flickunge», svarade *Minervas* kapten och fortfor att stirra i mörkret utåt sjön.

Och mörkret tycktes plötsligt bli alldeles tjockt. De vände stapplande om från stranden och trevade sig fram till gårdsgrinden.

»Akta er för fallande nötter», varnade Sheldon, då den första vindstöten före regnet for tjutande fram mellan palmträdens blad. De fattade varandras händer och stapplade på detta sätt uppför stigen, medan mogna kokosnötter dunsade i marken runt omkring dem i störtregnet. Sedan de kommit upp på verandan sutto de där tysta vid sin whisky och stirrade rakt utåt havet, där *Minervas* vilt svängande lanterna kunde urskiljas då och då, när ösregnet stillnade av.

Någonstädes därute var Joan Lackland, tänkte Sheldon — flickan som ännu icke var fullväxt, hon som

såg ut som en intagande ung kvinna, men endast hade en gosses själ och en gosses önskningar — och nu avlägsnade hon sig från Berande i storm och regn — ungefär på samma sätt som hon kommit dit, sittande i aktern på sin båt och med Adamu Adam vid styret och den övriga besättningen av vildar vid årorna. Och sin Stetsonhatt hade hon tagit med sig jämte patronbältet och den långpipiga revolvern. Han upptäckte plötsligt hos sig en oerhörd sympati för dessa hennes tillhörigheter, vilka han i hemlighet hade skrattat åt, när han först fick se dem. Han märkte också, att hans fantasi tog en sentimental riktning, och han kände sig böjd för att skratta. Men han skrattade ej. I nästa ögonblick var han återigen upptagen av den där visionen — hatten, bältet och revolvern. Detta var utan tvivel kärlek, resonerade han, och han var nästan litet stolt över att Salomonsöarna icke hade lyckats döda all känslighet hos honom.

En timme senare reste sig Christian Young, knackade ur sin pipa och beredde sig att gå ombord för att lyfta ankar.

»Hon är all right», sade han utan sammanhang med någonting som sagts förut — och ändå stodo hans ord tydligen i samband med vad som upptog deras tankar. »Hon har en duktig besättning och är sjökunnig själv. Godnatt, mr Sheldon. Kan jag uträtta någonting åt er nedåt Marau?» Han vände sig om och pekade på en flik stjärnströdd himmel, som vidgades allt mer och mer. »Ser ut som om natten skulle bli riktigt fin nu. Med den här gynnsamma brisen har hon redan segel uppe och kommer fram till Guvutu vid dagsljus. Godnatt!»

»Tänker att jag också går in nu», sade Tudor. Han steg upp och satte sitt glas på bordet. »Jag ämnar starta strax i morgon bittida. Det är rent förskräckligt så länge jag har hållit till här — godnatt!»

Och så satt Sheldon där ensam och undrade, om Tudor skulle ha beslutat sig för att starta följande morgon, ifall Joan icke hade rest. Nåja, det fanns ju en smula tröst i det, att Joan helt visst inte velat stanna på Berande för någon mans skull, icke ens för Tudors. »Jag reser om en timme» — dessa hennes ord genljödo i hans hjärna, och när han slöt ögonlocken, kunde han se henne resa sig och uttala dem. Han smålog. I samma ögonblick som hon fick höra underrättelsen, beslöt hon sig för att resa. Det var icke mycket smickrande för dem, men vad betydde vilken man som helst i hennes ögon, när en skonare som kunde få köpas i Sydney hägrade för hennes sinne? En sådan kvinna! En sådan kvinna!

Under de följande dagarna föreföll Berande Sheldon oerhört ensligt. Morgonen efter Joans avfärd hade han sett Tudors expedition ge sig av uppåt Balesuna, sent på eftermiddagen hade han genom teleskopet sett röken från *Upolu*, som hade Joan ombord och var på väg till Sydney; och på kvällen satte han sig ensam vid middagsbordet och ägnade mera tid åt att se på Joans tomma stol än åt sin måltid. Han kom aldrig ut på verandan utan att först kasta en blick bort till hennes hydda i hörnet av gårdstomten, och då han en kväll hade likgiltigt stött bollarna hit och dit på biljarden en stund, överraskades han av att finna sig stå och stirra på spiken, där hon från början hade hängt upp sin Stetsonhatt och sitt revolverbälte.

Varför skulle han bry sig om henne? Han frågade sig det med förargelse. Hon var helt visst den sista kvinna i världen som han skulle ha tänkt på att välja. Aldrig hade han träffat på någon som så grundligt hade irriterat honom, sårat hans känslor, våldfört sig mot hans konventionella idéer — ja, nästan mot varje egenskap han hade velat se hos sitt ideal av kvinnan. Hade han varit för länge borta från den yttre världen? Hade han glömt det kvinnliga släktets natur? Var hans kasus någonting som endast berodde på det nära grannskapet? Hon var ju egentligen inte kvinna. Hon var en maskeradfigur. Med allt sitt kvinnliga yttre var hon till själen en gosse, som roade sig med pojkaktiga upptåg — dök bland hajar efter fisk, sköt med revolver, längtade efter äventyr och vad mera var begav sig ut i sin båt för att söka sådana tillsammans med sina vilda öbor och sin påse med sovereigns. Men han älskade henne — det var ändå summan av det hela, och han gjorde intet försök att blunda för det. Han älskade henne — det var ett överväldigande och förvånande faktum.

Han kände på nytt en stor entusiasm för Berande. Alla hans flyktiga illusioner i fråga om det liv, som en plantageodlare lever i tropikerna, hade nötts bort genom den stränga verkligheten på Salomonsöarna. Efter Hughies död hade han beslutat att försöka knoga sig fram på något sätt med plantaget, men detta beslut var icke grundat på någon särskilt ivrig önskan. Det härledde sig snarare från den inneboende halsstarrigheten i hans natur och från hans motvilja att överge ett påbörjat verk. Men nu var det annorlunda. Berande hade fått en oerhörd betydelse för honom. Ar-

betet där måste lyckas — icke bara därför att Joan var delägare i Berande, utan därför att han ville göra deras kompanjonskap bindande för alltid. Tre år till — sedan skulle Berande ge en präktig avkastning. Då skulle de kunna årligen göra en tur till Australien, kanske flera — och naturligtvis skulle de också emellanåt resa hem till England eller Hawaii.

Om kvällarna satt han lutad över sina räkenskapsböcker, eller också gjorde han upp ändlösa beräkningar baserade på billiga frakter för copra och på de eventuella maximi- och minimiprisen på denna vara. Dagarna tillbragte han ute på plantaget. Han företog mera röjningsarbete, och både röjning och plantering gick under hans överinseende med mera fart än någonsin förut. Han experimenterade med att dela ut premier för extra arbete och törstade ständigt efter att få flera arbetare att sätta i gång. Men detta vore ingen möjlighet, förrän Joan skulle komma tillbaka med skonaren, ty alla de ordinarie rekryteringsbåtarna voro genom långvariga kontrakt bundna vid Fulcrum Brothers, Morgan & Raff och Fires' Philp Company. Och *Havstrollet* hade fullt upp att göra med att gå mellan hans vitt spridda handelsstationer, vilka voro belägna från New Georgias kust på ett håll till Ulava och Sikiana på ett annat. Men flera svarta måste han ha, och om det också vore så lyckligt att Joan kunde komma över en skonare, måste likväl minst tre månader gå innan den första arbetartruppen kunde landsättas vid Berande.

En vecka efter *Upolus* avfärd kastade *Malakula* ankar utanför Berande, och skepparen kom i land för att spela ett parti biljard och prata en stund, tills land-

vind började blåsa. För övrigt *måste* han helt enkelt gå i land, sade han till sin superkarg, inte bara för att överlämna en stor packe utsäde tillika med fullständiga instruktioner från Joan angående dess användning, utan också för att bereda Sheldon en liten överraskning genom en underrättelse som han medförde.

Kapten Auckland spelade först sitt parti biljard, och icke förrän han hade bekvämt slagit sig ned i en stol ute på verandan med groggen numro två i sin hand, lät han bomben springa.

»Duktig kvinna, er miss Lackland», sade han skrattande. »Påstår att hon är delägare i Berande och kompanjon med er. Håller det streck?»

Sheldon nickade kallt.

»Säger ni det? Nå, det var då en överraskning! Emellertid har hon inte kunnat övertyga dem i Guvutu och Tulagi om det. Där ä' dom nog vana vid alla möjliga oregelbundenheter, men — ha, ha, ha!» Han avbröt sig för att skratta ut och torka sitt skalliga huvud med näsduken. »Men det där delägarjobbet gick inte i dom, fastän det gav anledning till att tömma åtskilliga glas.»

»Det är inte alls något oregelbundet. En vanlig affärstransaktion.» Sheldon försökte tala som om dylika transaktioner voro det allra vanligaste på Salomonsöarna. »Hon har satt in ungefär femtonhundra pund i Berande...»

»Så har hon sagt.»

»Och nu har hon rest till Sydney i affärer för plantagets räkning.»

»Det har hon visst inte!»

»Ber om ursäkt — vad var det ni sade?» frågade Sheldon.

»Att hon inte har rest dit, det var alltsammans.»

»Men har inte *Upolu* seglat? Jag skulle ha kunnat svära på att jag såg röken från fartyget sent på tisdags eftermiddag, då det passerade Savo.»

»Ja, *Upolu* seglade nog.» Kapten Auckland smuttade på sin whisky med retsam långsamhet. »Men miss Lackland var inte bland passagerarna.»

»Var är hon då?»

»I Guvutu såg jag henne sist. Hon skulle resa till Sydney för att köpa en skonare, var det inte så?»

»Jo, jo.»

»Så sa' hon. Nåja — hon har också köpt en skonare, fastän jag då inte skulle vilja betala henne tio shillings för den, om nordvästen kommer — och det lider nog ditåt. Vi ha haft vackert väder för länge nu, för att det ska' kunna räcka mycket längre.»

»Om ni har kommit hit för att göra mig nyfiken», sade Sheldon, »så har ni verkligen lyckats. Fortsätt nu och berätta rent ut vad som hänt. Vad är det för skonare ni menar? Var finns den? Hur kom det sig att hon köpte den?»

»Först vill jag säga er att det är skonaren *Martha*», förklarade skepparen och räknade upp svaren på sina fingrar. »För det andra ligger *Martha* strandad på det yttersta revet vid Poonga-Poonga, plundrad på allt flyttbart och färdig att gå i stycken vid första starkare sjögång. För det tredje köpte miss Lackland skonaren på auktion. Den slogs bort åt henne för femtiofem sovereigns av tredje assistenten, kommissionären på platsen. Jag vet det nog — jag bjöd själv femtio för

Morgan och Raff. Dom va' minsann heta på gröten! Men jag sa' dom på förhand, att dom lika gärna kunde dra åt helsike som binda mig vid att inte få bjuda mer än femtio, när dom i alla fall tänkte att det var värt mer än så att bärga *Martha*. Dom väntade inte nå'n konkurrens, ser ni. Inte hade Fulcrum Brothers något ombud där, och inte heller Fires' Philp Company, och den ende man behövde vara rädd för var Nielsens ombud Squires — och honom hade dom supit full, så att han sov i godan ro därborta i Guvutu. »Tjugu», sa' jag — mitt första bud. »Tjugufem», sa' flickungen. »Trettio», sa' jag. »Fyrtio», sa' hon. »Femtio», sa' jag. »Femtiofem», sa' hon. Och där stod jag nu! »Vänta lite», sa' jag, »så att jag får tala med mina redare.» »Det får ni inte», sa' hon. »Det ä' ju vanligt», sa' jag. »Inte någonstans ute i världen», sa' hon. »Då ä' vi artigare här på Salomonsöarna», sa' jag.

»Och sannerligen tror jag inte att Burnett skulle ha gjort som jag ville, om hon inte hade upplåtit sin mun och sagt så fint och finurligt som helst: »Herr auktionsförrättare! Vill ni vara så god och fortsätta auktionen på sedvanligt sätt? Jag har andra affärer att sköta och kan omöjligt vänta hela dagen på folk som inte veta vad de vilja.» Och så smålog hon åt Burnett, så där — ja, ni vet, ett så'nt där riktigt förtrollande leende — och ta mig sjutusan om inte Burnett med ens börjar gala igen: »Inga flera bud — då slår jag bort henne för sista budet — femtiofem sovereigns — ett, två, tre — till er miss — hm — vad är namnet?»

»Joan Lackland», sa' hon med ett småleende åt mig... Och så gick det till när hon köpte *Martha*.»

Sheldon greps av en plötslig oro. *Martha* — en skonare finare än *Malakula*, och för övrigt den finaste vid Salomonsöarna! Synnerligt lämplig för rekryteringsfärder och därtill infångad så nära! Men för att ett sådant fartyg skulle slås bort för femtiofem pund på en auktion, måste det vara ytterst små utsikter att få det bärgat.

»Men hur kom det sig?» frågade han. »Förhastade de sig inte med försäljningen?»

»Den var nödtvungen. Ni känner ju till revet vid Poonga-Poonga. *Martha* är där den ligger inte värd två pence, om det skulle börja gå sjö, och nu kan man vänta nordvästen när som helst. Besättningen övergav henne. Hade inte en tanke på auktion. Morgan och Raff övertalade dom att spika upp tillkännagivandet. Ni vet, att det är ett organiserat kooperativt affärsbolag, den där besättningen. Dom höll ett sammanträde och röstade för försäljning.»

»Men varför stannade de inte kvar och försökte få henne loss?»

»Stanna kvar? Ni känner väl till Malaita. Och ni känner till Poonga-Poonga. Det var där dom kapade *Skottska Hövdingen* och dödade besättningen... Nej, det var ingenting annat att göra än att ta till båtarna. *Martha* nekade i vändningen när hon skulle gå in, och inom fem minuter låg hon på revet och var tagen i besittning av negrerna, som rusade över henne och kastade besättningen i båtarna. Jag talade med några av sjömännen. Dom ville svära på att tvåhundra krigskanoter samlats omkring skonaren inom en halvtimme, och att femtusen bushmän myllrade på stranden. Dom

sa' också att man inte kunde se Malaita för röken från signaleldarna. Men i alla fall klara dom sej till Tulagi.»

»Varför slogos de inte?» frågade Sheldon.

»Det var eget att dom inte gjorde det, men dom hade blivit åtskilda. Ser ni, två tredjedelar av besättningen var redan i båtarna, utan vapen, för att fira ut ankar, och dom hade ingen tanke på att infödingarna skulle göra nå'n attack. Misstaget insåg dom för sent. Infödingarna överrumplade dom. Det där ä' svårigheter för nytt folk som kommer hit till kusten. Det skulle aldrig ha hänt er eller mig eller någon annan som ä' gammal på platsen.»

»Men vad skall nu miss Lackland ta sig till?»

Kapten Auckland skrattade.

»Tänker väl försöka få *Martha* flott igen, kan jag tro. Varför skulle hon annars betala femtiofem sovereigns för henne? Och om det inte går, så försöker hon väl ta igen sina pengar genom att bärga rundhult, den patenterade ratten, vindspel och dylikt. Åtminstone vore det vad jag skulle göra, om jag vore i hennes ställe. När jag seglade därifrån, hade flickungen just hyrt *Emily* också. »Jag ska' ut på rekryteringsfärd», sa' Munster — han ä' skeppare på *Emily* och redare också numera. »Och hur mycket förtjänar ni netto på en sådan resa?» frågade hon. »Å, så där en femtio sovereigns», sa' han. »Gott», sa' hon, »följ då med mig med er *Emily*, så ska' ni få sjuttiofem. Ni kommer väl ihåg det stora skeppsankaret och kedjan som har legat bakom kolskjulen? Det höll hon på att köpa när jag gav mig i väg. Det ä' en riktig baddare, er flickunge.»

»Miss Lackland är min kompanjon», rättade Sheldon.

»Nå, en bra kompanjon ä' hon, det ä' då visst och sant, och kallblodig och oförskräckt. Att tänka sig en vit kvinna på Malaita — i all synnerhet på Poonga-Poonga! Å, jag glömde ju berätta, att hon tubbade Burnett att låna henne åtta stycken bössor åt hennes folk, jämte tre lådor dynamit. Ni skulle skratta om ni kunde se hur hon får dom därborta i Guvutu att stå på tå för henne! Och så artiga dom ä' — och så försöker dom ge henne råd! Å, Herre Gud, Sheldon — den där lilla flickan ä' ett underverk, en — en — en ren katastrof! *Det* ä' just vad hon ä' — en katastrof. Hon har farit fram i Guvutu och Tulagi som en orkan — alla de där svinen där borta ä' förälskade i henne, utom Raff. Han ä' grym i hågen för auktionens skull, och han visade henne sitt rekryteringskontrakt med Munster. Och vad tror ni hon gjorde? Ingenting annat än tackade honom och påpekade, att Munster visserligen var skyldig att leverera alla sina rekryter till Morgan och Raff, men det fanns ingen klausul i kontraktet som förbjöd honom att hyra ut *Emily*.

»Där har ni ert kontrakt», sa' hon och lämnade igen papperet. »Det är ju mycket bra stiliserat för övrigt, men nästa gång ni sätter upp ett kontrakt bör ni ta in en klausul, som lämpar sig för sådana oförutsedda tilldragelser som denna.» Och så hade hon också honom i sina händer.

»Men här kommer brisen, och jag ger mig av. Adjö, mr Sheldon! Hoppas att flickungen lyckas. *Martha* ä' en tusan så fin båt, den kunde gott ersätta *Jessie*.»

XVII.

»ER» MISS LACKLAND.

Då Sheldon följande morgon kom in från plantaget för att äta frukost, fann han att ett missionsfartyg — kitsen *Apostle* — hade ankrat utanför Berande, och att besättningen var sysselsatt med att föra ett par simmande ston och ett föl i land. Sheldon kände igen djuren — han visste att de tillhört kommissionären — och han undrade genast om Joan hade köpt dem. Hon var tydligen i färd med att utföra sin hotelse att »sätta liv i de torra benen på Salomonsöarna», och han var beredd på allt.

»Miss Lackland har skickat dem», sade missionären, doktor Welshmere, då han steg i land och skakade hand med Sheldon. »Vi ha också en packlår med sadlar ombord. Och här är ett brev från henne. Här kommer också skepparen på *Havstrollet*.»

I nästa ögonblick steg Olesen ur båten, och innan Sheldon hann hälsa på honom, började han:

»Hon har stulit *Havstrollet*, mr Sheldon! Gav sig helt enkelt i väg med fartyget. Hon ä' alldeles vild. Hon skaffade mig ett feberanfall. Tack vare häftig sinnesrörelse. Och så fick hon mig drucken också — jag blev full som en kaja.»

Doktor Welshmere skrattade av hjärtans lust.

»Men det är ingenting ohjälpligt ont med er miss Lackland. Hon har ju också lockat tre stycken ifrån deras whiskyglas, eller rättare sagt skilt dem från whiskyn. Ni känner dem alla tre — det är Brahms, Curtis och Fowler. Dem tog hon med sig ombord på *Havstrollet*.»

»Och nu seglar hon *Havstrollet* som egen skeppare», inföll Olesen. »Att hon seglar båten i kvav ä' då lika säkert som att det inte ä' Vår Herre som har skapat Salomonsöarna.»

Doktor Welshmere försökte se stött ut, men brast åter i skratt.

»Hon har ett sätt att alltid få sin vilja fram», sade han. »Jag försökte dra mig undan att ta hästarna med på båten — jag sa' att jag inte kunde ta någon frakt, att *Apostle* hade licens som yacht, att jag skulle gå omkring vid Savo och övre ändan av Guadalcanar. Men det tjänade till ingenting. 'Strunt i frakt och sån't där', sade hon. 'Ni tar hästarna med, som det anstår en god och hjälpsam människa, och när jag får *Martha* flott, skall jag någon gång göra er en tjänst i stället.»

»Och... 'Prata inte om order', sa' hon till mig», inföll Olesen ivrigt. Jag ä' er husbonde nu', sa' hon, 'så ni får order av mig.' Se på den stora lasten av stennötter, sa' jag. 'Strunt i den', sa' hon. 'Jag spekulerar på någonting viktigare än stennötter! Dom ska vi hyva överbord så snart vi kommit i väg.'»

Sheldon satte händerna för öronen.

»Jag vet ju inte alls vad som har hänt, och ni berätta alltsammans från slutet i stället för från början. Kom med upp på verandan, så sätta vi oss där i skuggan och ni börja från början.»

»Vad jag först och främst vill veta», sade Olesen sedan de hade satt sig, »det är om hon ä' er kompanjon eller inte? Det måste jag ha reda på.»

»Det är hon», försäkrade Sheldon.

»Nå, men vem kunde nu ha trott det!» Olesen gav Welshmere en vädjande blick och vände sig därefter på nytt till Sheldon. »Jag har sett åtskilliga otroliga saker här på Salomonsöarna — alnslånga råttor, fjärilar som kommissionären jagar med bössa, öronprydnader som skulle komma själva fan att blygas, och huvudskallejagande djävlar, som göra att fan kan betraktas som en ängel. Allt det där har jag sett och vant mig vid det — men er unga kvinna här...»

»Miss Lackland är min kompanjon, delägare i Berande», avbröt Sheldon.

»Det sa' hon också», inföll den uppretade skepparen. »Men hon hade inga papper att bekräfta det med. Hur skulle jag då kunna veta om det var sant? Och så lasten se'n — åtta tons stennötter!»

»För himlens skull, börja från...» försökte Sheldon avbryta honom.

»Och så lejer hon de där druckna lättingarna, tre de värsta uslingar som någonsin ha varit en skamfläck för Salomonsöarna — ger dem femton sovereigns i månaden var — vad tycker ni om det? Och seglade bort med dem gjorde hon också! Uff! Ni får lov att ge mig en grogg. Det får missionären ursäkta. Jag har varit på hans absolutistskuta i fyra dagar nu, och jag håller på att försmäkta av törst.»

Doktor Welshmere nickade till svar på Sheldons frågande blick, och Viaburi skickades efter whisky och vattenflaskor.

»Miss Lackland tycks alltså ha seglat bort med er båt, kapten Olesen», sade Sheldon till den förfriskade sjömannen. »Kanske ni nu vill vara god och avge en sammanhängande förklaring över det som hänt.»

»Visst, visst — nu kommer det. Jag hade just kommit in med *Havstrollet*. Innan jag hunnit kasta ankar var hon ombord — kom i sin livbåt med hela sitt anhang av tahitiska hedningar — den där långa Adamu Adam och andra. 'Kasta inte ankar, kapten Olesen!' pep hon så fint. 'Jag vill att ni skall ge er av till Poonga-Poonga.' Jag tittade på henne för att se om hon kunde vara drucken. Vad skulle jag tänka? Och nu hade jag just svängt utmed skäret — ett kitsligt ställe — med firad fock och saktande fart, så att jag sa': 'Ursäkta, miss Lackland!' och skrek framåt fören: 'Låt gå!'

'Ni kunde så gärna ha hört på mig och sparat er besvär', sa' hon, i det hon klättrade över relingen och kastade en blick åt fören, där hon såg den första schackeln löpa ut och stanna. 'Det är femton famnar där', sa' hon. 'Ni kan gärna ge order att lägga bi.'

Ankaret firades ned. Jag trodde henne inte. Jag trodde aldrig att ni tagit henne till kompanjon, och det sa' jag henne också och ville ha bevis på att hon talade sant. Men då blev hon hög och väldig i ord och åthävor, och jag sa' henne att jag var gammal nog att vara hennes farfar, och att jag inte lät hålla mig för narr av en barnunge. Se'n befallde jag henne att gå sin väg från fartyget. 'Kapten Olesen', sa' hon då, så mör i munnen som helst, 'jag har verkligen några minuter som jag kan offra åt er, och jag har också god whisky därborta på *Emily*. Följ med mig dit. Jag

behöver nödvändigt edra råd angående den där strandningshistorien. Alla människor säga att ni ä' en riktig överdängare till sjöman' — just det sa' hon — överdängare, ja. Och så följde jag med i hennes båt, och Adamu Adam styrde och satt där så högtidlig som om han vore på begravning.

Under vägen berättade hon för mig om *Martha*, att hon hade köpt henne och att hon tänkte ta henne flott. Hon sa' också att hon hade hyrt *Emily* och ville segla så snart jag kunde få *Havstrollet* i ordning att gå. Jag tyckte nu, att hennes 'narri' inte va' så dumt, och jag erbjöd mig att gå rakt på Berande för att få edra order att segla vidare till Poonga-Poonga. Men hon sa' att vi inte hade en sekund att förlora på sådana barnsligheter — jag skulle gå direkt på Poonga-Poonga, och om jag inte nöjde mig med hennes ord på att hon var er kompanjon, så skulle hon fara dit utan mig och *Havstrollet*. Just med det var det som hon lurade mig.

Nere i *Emilys* kajuta satt de tre fylltrattarna — ni känner dem — Fowler och Curtis och unge Brahms. 'Drick nu', sa' hon. Jag tyckte dom såg överraskade ut när hon låste upp whiskyskåpet och skickade en neger efter glas och vatten. Men hon måste ha talat vid dom på förhand, så att dom visste vad dom hade att göra. 'Ursäkta mig', sa' hon, 'jag går upp på däck en minut.' Men den minuten blev en halvtimme. Jag hade inte fått nå'n grogg på tio dar. Jag ä' gammal och febern har gjort mig svag. Och så fick jag nu den där whiskyn på fastande mage, och de tre fylltrattarna va' ett dåligt exempel. Dom försökte övertala mig att gå till Poonga-Poonga med *Havstrollet*, men jag förehöll dom att det va' min plikt att inte

göra det. Olyckan va' att alla skälen för och emot ströks under med dryckjom — och jag, som så att säga inte ä' drinkare, och därtill försvagad av febern!

Nå, efter en halvtimme kom hon så ner igen, och hon såg forskande på mig. 'Nu ä' det tillräckligt', hörde jag henne säga, och med de orden tog hon whiskybuteljerna och slungade dem överbord från trappan. 'Det där var det sista ni får i den vägen', sa' hon till de tre fylltrattarna, 'tills *Martha* har blivit flott och ni ä' tillbaka i Guvutu igen. Det blir långt till ert nästa supkalas.' Och hon skrattade.

Se'n såg hon på mig och sa' — inte till mig, märk väl, utan till fylltrattarna: 'Det kan vara på tid att den där hedersmannen kommer i land' — just så sa' hon! Om *mig* — *hedersman!* 'Fowler', sa' hon — precis som hon gåve en order, och hon sa' inte *herre*, utan 'Fowler' rätt och slätt. 'Fowler', sa' hon, 'säg till Adamu Adam att bemanna livbåten, och medan han för kapten Olesen i land, får er båt föra mig till *Havstrollet*. Ni tre segla med mig, så att ni ska packa edra grejor. Och den som sköter sig bäst får ta styrmannens plats. Kapten Olesen har ingen styrman, ser ni.'

Efter detta minns jag inte mycket. Manskapet hjälptes åt att få mig ner i båten, och det förefaller mig som om jag måste ha somnat där jag satt i aktern och såg på hur Adamu styrde. Men så såg jag *Havstrollet* hissa segel och hörde ankarkettingen gnissla medan den halades in, och då blev jag klarvaken. 'Hör ni, ro mig till *Havstrollet*', sa' jag till Adamu. 'Jag lägga dig på strand', svarade han. 'Missie Lacklanna säga att strand vara micke god åt dig.' Nå —

då skrek jag himmelshögt och sträckte ut handen efter styret. Jag ville göra mitt bästa för mina redares skull, ser ni. Men Adamu sköt bara ned mig på båtens botten och satte sin ena fot på mig för att hålla mig nere, och så fortsatte han att styra som förut. Där har ni nu alltsammans. Den starka sinnesrörelsen gjorde att jag fick feber. Och nu har jag kommit hit för att få reda på, om det är jag som ä' skeppare på *Havstrollet* eller den där flickungen med hennes hedniska sjörövarbesättning.»

»Tag det inte så hårt, kapten Olesen. Ni kan behöva en liten ledighet utan avdrag på lönen.» Sheldon talade med mera tillförsikt än han kände. »Om miss Lackland, som är min kompanjon, har ansett lämpligt att använda *Havstrollet*, så är det all right. Och ni måste medge, att det inte var någon tid att förlora, om *Marha* skulle tas flott. Hon ligger på ett farligt rev, och första hårda sjö skulle knacka bottnen ur henne. Nu slår ni er ned här, kapten Olesen, och vilar upp er och lagar att ni blir av med febern. När *Havstrollet* kommer tillbaka, tar ni naturligtvis igen befälet där.»

Sedan doktor Welshmeer hade rest med *Apostle* och kapten Olesen gått in för att lägga sig och sova i en hängmatta, öppnade Sheldon Joans brev. Det lydde sålunda:

»Käre mr Sheldon!

Var snäll och förlåt, att jag har stulit *Havstrollet!* Jag måste helt enkelt göra det. *Martha* är ytterst viktig för oss. Tänk bara — att ha fått henne för bara femtiofem pund, det vill säga tvåhundrasjuttiofem

dollars. Om jag inte kan bärga henne, så vet jag att jag ändå kan hålla mig skadeslös för alla utgifterna genom de grejor som infödingarna inte ha tagit bort. Och bärgar jag henne, så är det ett kap som man inte kan få tillfälle att göra mer än en gång i sitt liv. Och jag *skall* bärga henne, jag skall proppa både *Emily* och *Havstrollet* fulla med rekryter. Ty rekryter är just vad som för närvarande bäst av allt behövs vid Berande.

Och var så förskräckligt snäll och var inte ond på mig! Ni sade att jag inte skulle få fara och värva arbetare med *Havstrollet*, och det skall jag inte heller göra. Jag far med *Emily*.

I eftermiddag har jag köpt två kor. Handlanden i Nogi har dött av feber, och jag köpte korna av hans kompanjon. Sam Willis heter han, och han har gått in på att leverera dem — antagligast med *Minerva*, nästa gång hon går nedåt våra håll. Berande har tillräckligt länge levat på konserverad mjölk.

Och doktor Welshmere har lovat skaffa mig några apelsin- och citronträd från missionsstationen vid Ulava. Han sänder dem med *Apostles* nästa tur. Om Sydneybåten kommer innan jag hinner tillbaka, skall ni plantera majsen som den har med sig mellan de unga träden på den höga banken vid Balesuna. Strömmen äter sig in mot den banken, och ni måste göra något för att rädda den.

Jag har också beställt några fikonträd och japanska träd med krusbärsliknande frukt från Sydney. Doktor Welshmere tar med sig några mangotelningar. Dessa träd bli mycket stora och fordra väldigt utrymme.

Martha är registrerad till 110 ton. Det är den största och bästa skonare som finns vid Salomonsöarna. Jag såg litet av hennes konturer och gissar mig till resten. Hon skall segla som ett under. Om hon inte är fylld med vatten, så är maskinen all right. Orsaken till grundstötningen var att maskinen inte var i gång. Maskinisten hade tagit itu matarrören för att rensa dem från rost. Ett sämre tilltag, såvida man inte ligger för ankar eller har vidsträckt utrymme på djupt vatten.

Plantera alla träden inne på gårdstomten, även om palmerna där med tiden måste röjas bort.

Och plantera inte all majsen på en gång. Gör det med några dagars mellantid.

Joan Lackland.»

Han vred och vände på brevet, satt stundtals lutad över det och betraktade det forskande på ett sätt som icke var hans vanliga. Vad den var karaktäristisk, denna pojkstil, tänkte han — så lättläst, nästan pedantiskt tydlig, men ändå pojkaktig. Stilens klarhet påminde om hennes ansikte, hennes väl tecknade ögonbryn, hennes raka näsa — ja, om själva klarheten i hennes blick, om hennes fast slutna, men fint formade läppar, om hennes hals, som varken var spenslig eller robust, utan — ja, utan just som den borde vara, tyckte han — en vacker och väl avvägd pelare för dess skönt formade börda.

Han såg länge på namnteckningen. Joan Lackland — bara en samling bokstäver, helt vanliga bokstäver, men en samling som utövade en säregen och våldsam magisk verkan. Den smög sig in i hans hjärna

och vred och vände på hans själsliga processer, tills allt som i detta ögonblick utgjorde hans egentliga jag förvandlade sig till kärlek till denna hastigt nedskrivna namnteckning. Några helt vanliga bokstäver — och ändå kommo de honom att inom sig känna en tomhet, som gjorde ont och tog sig uttryck i obestämda tysta utgjutelser och en ljuvlig trånad. Joan Lackland! Varje gång han såg på detta namn framkallades för hans inre syn visioner av henne i tusen olika sinnesstämningar och förhållanden. Han såg henne komma in ur den storm, som hade drivit hennes skonare till undergång — han såg henne skjuta ut livbåten för att ge sig av på fiske — han såg henne komma springande drypande våt från havet, med saltvatten strömmande ur håret och simdräkten fastklibbad vid kroppen, och ila till husväggen där hon duschades av regnvatten. Han såg henne skrämma några tjog kannibaler med en tom klorodinflaska — han såg henne undervisa Ornfiri i konsten att baka bröd — han såg henne hänga upp sin cowboyhatt och sitt revolverbälte på kroken inne i rummet — han hörde henne tala allvarligt om att förtjäna sitt bröd, eller också med ungdomens entusiasm, rodnande av iver och med strålande ögon barnsligt pladdra om äventyr och romantik. Joan Lackland! Han grubblade över den hemliga trollmakten hos dessa ord, tills han fick en klarare syn på kärlekens mystik och kände en stark sympati för älskande, som ristade namn i träd eller skrevo dem i sanden vid havet.

Men så kom han tillbaka till verkligheten och hans anletsdrag hårdnade. Nu i denna stund befann hon sig på Malaitas vilda kust, och därtill vid Poonga

Poonga, den värsta av öns alla hemska och farliga platser, befolkad med en talrik massa huvudskallejägare, rövare och mördare. Ett ögonblick fick han den plötsliga tanken att tillkalla sin båtbesättning och genast bege sig i båt till Poonga-Poonga. Men i nästa ögonblick förkastade han denna idé. Vad kunde han göra där? För det första skulle hon bli förargad över att han kom. För det andra skulle hon skratta åt honom och säga att han var enfaldig. Och på det hela taget kunde han bara räknas som en bössa till — och hon hade många med sig förut. Det var endast tre ting han kunde göra där, om han reste. Han kunde befalla henne att vända om — han kunde ta *Havstrollet* ifrån henne — han kunde upplösa deras kompanjonskap. Och allt detta visste han skulle vara futtigt och dåraktigt, och han tyckte sig höra henne i kalla och bestämda ordalag förklara, att hon var kommen till myndig ålder och att ingen hade rättighet att säga »gå» eller »kom» till henne. Nej, hans stolthet skulle aldrig tillåta honom att ge sig av till Poonga-Poonga, fastän hans hjärta viskade att ingenting skulle vara mera välkommet än ett budskap från henne med begäran att han skulle komma och ge henne en handräckning. Hon brukade just använda det uttrycket — ge en handräckning — och han tyckte sig se och höra henne säga det.

Det var mycket i hennes egensinniga beteende som kom honom att bli förskräckt. Han förfärades vid tanken på att hon hade trängts med den druckna hopen av affärsidkare och strandrövare i Guvutu. Detta var svårt nog för en renlig och nogräknad man, och för en ung kvinna, en flickunge, var det snart sagt outhärdligt. Den oärliga åtkomsten av *Havstrollet* var egentligen

bara lustig, men de medel hon begagnat sig av för att kunna utföra stölden plågade honom. Han fann likväl en tröst i att hon överlämnat åt de tre fylltrattarna att dricka Olesen full. Nästa vision kom så hastigt — han såg henne ensam med dessa tre uslingar på *Emily*, seglande ut till havs från Guvutu i skymning och snart inträffade mörker. Sedan tyckte han sig se Adamu Adam och Noa Noah och hela hennes brunhyade tahitiska följe — och hans ängslan bleknade bort och efterträddes av harm över att hon kunde vara i stånd att inlåta sig på så vilda företag. Denna harm kände han ännu då han steg upp och gick in för att stirra på kroken på väggen och önska att hennes cowboyhatt och revolverbälte hängde där.

XVIII.

BEVISAR ATT BÖCKER KUNNA VARA GODA RÅDGIVARE.

Några stillsamma veckor gingo. Efter det ovanligt rika tilloppet av fartyg rådde åter den forna enslighеten på Berande. Sheldon fortsatte med sina dagliga rundturer, han röjde buskskog, planterade kokospalmer, rökte copra, byggde broar och red omkring till sina arbetare på hästarna som Joan hade köpt. Vidare underrättelser från henne hade han icke fått. De rekryteringsfartyg, som gingo på Malaita, lämnade ofelbart Poonga-Poonga i fred, och när *Clansman* — en värvarebåt från Samoa — en kväll i solnedgången kastade ankar utanför Berande för biljardspel och prat, medförde den rykten från Sio att det hade varit strid på Poonga-Poonga. Men som dessa rykten hade haft att passera hela vägen tvärsöver den stora ön, kunde man icke sätta mycken tro till dem.

Ångaren *Kammambo* från Sydney bröt stillheten vid Berande för en timme, då den förde i land post och livsmedel jämte de träd och det utsäde som Joan hade beställt. *Minerva*, destinerad till Cape Marsh, kom med de båda korna från Nogi. Och *Apostle*, som skyndade tillbaka till Tulagi för att komma i förbindelse med

ångaren från Sydney, skickade en båt i land med apelsin- och citronträd från Ulava. Under alla dessa veckor rådde härligt väder. Det var dagar då havet låg i blank och orörlig stillhet och dagar då vindfläktar från ett eller annat håll krusade vattnet i flera timmar. Det enda som regelbundet kom tillbaka var landvinden, som började blåsa om kvällarna, och det var om nätterna som kuttrar och kitser gledo förbi, ständigt alltför ivriga att begagna sig av vinden för att vilja kasta ankar en enda timme.

Så kom den länge väntade nordvästen. Den rasade i åtta dagar med korta mellantider av lugn, varefter den svängde ett streck eller två och rasade sedan med förnyad våldsamhet. Sheldon höll ett vaksamt öga på byggnaderna, och Balesunas flöde blev så starkt att det gjorde ursinniga anfall mot den höga banken, som Joan hade uppmanat honom att skydda. Och Sheldon måste skicka alla sina arbetslag för att hämma den förstörelse varmed strömmen hotade.

Efter stormen blev det gott väder, och en morgon lämnade Sheldon de svarta vid deras arbete och red ut med bössa över sadelknappen för att skjuta duvor. Två timmar senare kom en av hans tjänare springande med andan i halsen och sökte upp honom med underrättelsen att *Martha, Havstrollet* och *Emily* kommit seglande in på ankarplatsen.

Då han från motsatta hållet kom in på gården, kunde han icke se någonting, förrän han ridit omkring hörnet av bungalow'n. Men då såg han med ens alltsammans — först en glimt av havet, där *Martha* låg så stor och flöt långsides med kuttern och kitsen, som hade kommit henne till hjälp, och sedan planen framför trap-

pan till verandan, där en hel mängd nyerövrade kannibaler stodo i uppmärksam väntan. Därav att de alla voro klädda i nya snövita lava-lavas visste Sheldon att det var ett rekryterat manskap. Halvvägs i trappan var en av dem på väg till de övriga, och en annan ropades vid namn och begav sig dit upp. Det var Joans röst som ropat, och Sheldon drog åt sig tygeln och väntade med spänd uppmärksamhet. Joan Lackland hade tagit plats bakom ett bord ovanför trappan. Hon satt mellan Munster och hans vite styrman, och alla tre satte märken på långa listor, varjämte Joan framställde frågor och skrev in svaren i Berandes stora arbetsjournal med de röda pärmarna.

»Namn?» frågade hon den svarte, som stod på trappan.

»Tagari», ljöd svaret, åtföljt av ett grin och ett nyfiket rullande med ögonen — ty detta var det första vitmanshus som den svarte någonsin sett.

»Vad plats du vara ifrån?»

»Bangoora.»

Ingen hade märkt Sheldon, och han satt där till häst och gav akt på vad som tilldrog sig. Vildens svar och anteckningarna i rekryteringsböckerna stämde ej överens, och därigenom uppstod en diskussion som slutligen avgjordes av Munster.

»Bangoora?» upprepade han. »Det är ju den lilla strandremsan ovanför viken vid Latta. Han har nog blivit antecknad som varande från Latta — ja, se där står det — 'Tagari, Latta'.»

»Vad plats du gå till då du sluta hos vit husbonde?» frågade Joan.

»Bangoora», svarade vilden, och Joan antecknade det.

»Ogu!» ropade hon därefter.

Tagari gick ner och en annan kom upp för att intaga hans plats. Men just som Tagari skulle sätta foten på det sista trappsteget, fick han se Sheldon. Hästen var den första han någonsin sett, och han uppgav ett rop av förskräckelse och rusade i vanvettig fart uppför trappan igen. I samma ögonblick drog sig den stora massan av svarta blixtsnabbt undan från Sheldons närhet, slagen av förfäran. De grinande hustjänarna ropade uppmuntrande förklaringar efter dem och den vilda flykten hejdades, men de nyrekryterade huvudskallejägarna trängde sig tätt tillsammans och stirrade misstroget på det skräckinjagande odjuret.

»Hallå!» ropade Joan till Sheldon. »Vad menar ni med att skrämma alla mina arbetare? Kom upp hit... Nå, vad tycker ni om dem?» frågade hon, sedan de hade skakat hand med varandra. »Och vad säger ni om henne där?» hon visade utåt havet på *Martha*. »Jag trodde nästan att ni hade övergivit plantaget och tänkte, att jag så gärna kunde laga att de nya arbetarna komma ner till barackerna. Är det inte ena riktiga skönheter? Se på den där med uppfläkta näsan! Han är den ende som inte kommer från Poonga-Poongas kust. Och ändå sa' de att infödingarna på Poonga-Poonga inte vilja ta någon anställning. Se på dem — och lyckönska mig sedan. Det finns inte *en* barnunge eller halvväxt yngling ibland dem. De ä' vuxna män allesammans. Jag har en så lång historia att berätta för er, att jag inte vet var jag skall börja, och jag vill inte heller börja alls förrän vi ha slutat det här och ni har sagt mig att ni inte är förargad på mig... Ogu — vad plats du vara ifrån?» fortsatte hon förhöret.

Men Ogu var bushman och saknade all kunskap om den nästan allbekanta *beche-de-mer-engelskan*, och ett halvt dussin av hans kamrater kivades om att förklara saken för honom.

»Det är bara ett par tre stycken till», sade Joan till Sheldon, »se'n ha vi slutat. Men ni har ännu inte sagt mig att ni inte är ond.»

Sheldon såg in i hennes klara ögon, som mötte hans med en öppen och frimodig blick, fastän den, enligt vad han visste av erfarenhet, så lätt kunde få ett uttryck av retsamt trots. Och medan han såg på henne, fick han klart för sig att han aldrig kunnat föreställa sig vilket övermått av glädje hennes återkomst skulle bereda honom.

»Jag har varit ond», sade han lugnt, »och jag är det ännu, mycket ond» — han såg en glimt av trots i hennes ögon och kände en viss bävan — »men jag förlät, och jag förlåter nu om igen alltsamman. Men jag håller likväl fortfarande på att...»

».... att jag borde stå under förmyndare», inföll hon. »Men den dagen skall aldrig komma. Jag har gudskelov kommit till myndig ålder och är i stånd att sköta affärer på egen hand. Apropå affärer — vad säger ni om mina kraftiga amerikanska metoder?»

»Mr Raff, som jag har haft underrättelser från, är nog inte synnerligt vänligt stämd mot dem», sade han undvikande, »och ni har visst skakat liv i de torra benen för mången god dag. Men vad jag skulle vilja veta är om alla amerikanskor äro lika duktiga i affärer.»

»Det var tur, nästan bara tur alltsammans», förklarade hon anspråkslöst, fastän ögonen lyste belåtet. Och

han visste att hennes gossaktiga fåfänga blivit angenämt berörd av den smula beröm, som låg i hans ord.

»Det var så tusan heller bara tur!» utbrast den långe styrmannen Sparrowhawk, och hans ansikte sken av beundran. »Ett styvt arbete — det var just vad det var. Vi fick nog göra skäl för hyran. Hon drev oss att arbeta tills vi inte kunde hålla oss uppe på benen. Och vi va' alldeles förbi av feber halva tiden. Det var hon också för resten, men inte ville hon ge tappt, och inte ville hon låta oss göra det heller. Sannerligen skulle hon inte passa till slavdrivare! »Hugg bara i en enda gång till, mr Sparrowhawk, så kan ni se'n gå sova i en vecka», sa' hon till mig — och där stappla' jag omkring som ett spöke med gallgrönt sken blixtrande för ögonen och huvudet färdigt att spricka. Jag var rakt förbi, men jag högg i som hon hade sagt — och så kom det: »Ännu ett tag, mr Sparrowhawk, bara ett enda till!» Och Gud sig förbarme — när jag tänker på hur hon slog sig på att kurtisera gamle Kina-Kina!»

Han skakade förebrående på huvudet åt henne och kvävde ett skratt.

»Kina-Kina var äldre än Telepasse och ännu smutsigare», försäkrade hon Sheldon, »mycket elakare också, det är jag säker på. Men det här är ju inte att arbeta. Låt oss gå igenom listorna till slut.»

Hon vände sig till den svarte som stod och väntade på trappan.

»Ogu — då du sluta hos stor vit man, du gå till Not-Not... Hör, Tagari — du tala till denne Ogu. När han sluta, han gå till Not-Not. Har ni antecknat det, mr Munster?» —

»Men ni har överträtt värvningslagarna», sade Shel-

don, sedan de nykomna hade begivit sig ner till barackerna. »*Havstrollet* och *Emily* ha inte rätt att transportera så många som hundrafemtio. Vad sade Burnett om det?»

»Han lät dem passera allesammans», svarade hon. »Kapten Munster kan säga er vad han sa' — det var någonting om att bli rent förbannad, eller något i den vägen. Nu måste jag springa in och skölja av mig. Ha inköpen kommit från Sydney?»

»Edra saker ligga därinne hos er», sade Sheldon. »Skynda er, frukosten väntar. Låt mig ta er hatt och ert bälte. Lämna dem åt mig. Det finns bara en krok att hänga dem på, och jag vet var den är.»

Hon gav honom en hastig blick, som nästan var kvinnlig, och drog sedan en suck av lättnad då hon knäppte av sig det tunga bältet och lämnade det till honom.

»Jag tvivlar på att jag någonsin mer vill bära en revolver», sade hon klagande. »Den här har visst skavt hål i min sida. Aldrig har jag drömt om att jag kunde bli så trött på den.»

Sheldon stod kvar och såg efter henne, medan hon gick utför trappan. Därnere vände hon sig om och ropade upp till honom.

»*Nej* då! Jag kan inte säga er hur skönt det är att vara hemma igen!»

Och medan hans blick följde henne tvärs över gården till den lilla hyddan, stod den förkrossande sanningen klar för honom, att Berande och den där lilla sävhyddan var det enda i världen hon kunde kalla »hem». —

»Och Burnett sa': »Jag vill bli rent förbannad, om inte — ja, jag ber om ursäkt, miss Lackland, men ni har lättsinnigt brutit mot värvningslagarna, och det vet ni», sade kapten Munster, då de sutto vid sin whisky och väntade på att Joan skulle komma igen. »Och så sa' hon till honom: »Kan ni visa mig någon lag som förbjuder en att ta upp passagerare från ett fartyg som strandat på ett rev, mr Burnett?» »Det ä' inte det som det nu ä' fråga om», sa' han. »Jo, det är just precis vad det är», sa' hon, »och var nu så snäll och behåll det i minnet och gå och laga att mina rekryter få passera. Ni kan rapportera mig hos överkommissionären, om ni har lust, men jag har tre fartyg här som vänta på att det skall bli lägligt för er att klarera ut dem, och om ni uppehåller dem länge, så kommer nog en rapport till att skickas in härifrån till överkommissionären.» »Jag ställer *er* till ansvar för det, kapten Munster», fräste han då till mig, arg så han kunde äta järnskrot. »Nej, det gör ni *inte*», sa' hon. »Det ä' jag som har hyrt *Emily*, och kapten Munster har handlat enligt mina order.» Vad kunde nu Burnett göra? Han lät alla de hundrafemtio passera, fastän *Emily* inte hade licens för mer än fyrtio och *Havstrollet* för trettiofem.»

»Men jag förstår inte hur hon kunde få tag i alla de hundrafemtio», sade Sheldon.

»Det var så här hon skötte den saken. När *Martha* väl var flott, måste vi lägga henne längst in i viken, och medan hon reparerades — ett nytt roder gjordes, segel hjälptes upp, andra tillbehör hämtades tillbaka från negrerna, och så vidare — lånade miss Lackland Sparrowhawk för att segla *Havstrollet* tillsammans med

Curtis och lät Brahms ta Sparrowhawks plats hos mig, varefter hon skickade ut bägge fartygen på rekrytering. Och infödingarna därborta läto ta sig ganska lätt. Det var så gott som alldeles nytt för dem. Sedan *Skottska Hövdingens* olyckliga färd hade ingen värvarbåt bjudit till att bearbeta den kusten — och vi hade redan präntat in så mycken gudsfruktan hos negrerna, att hela kusten var så lugn som aldrig det. När vi hade fått fulla antalet, vände vi om för att se hur långt de hade kommit med reparationerna på *Martha.*»

»Och vi tänkte ju också, att vi genast skulle få gå hit med rekryterna», inföll Sparrowhawk. »Men bevare oss väl, miss Lackland blir aldrig nöjd. »De där ska' jag ta ombord på *Martha*», sa' hon, »så kan ni vända om efter lika många till.»

»Men jag sa' henne, att det inte gick för sig», fortfor Munster. »Jag sa' att *Martha* inte hade licens för rekrytering. »Jaså, det går inte för sig, säger ni?» Och så stod hon och funderade några minuter.

»Och jag hade sett henne fundera förut», utbrast Sparrowhawk, »och därför visste jag med ens, att nu var saken så gott som klar.»

Munster tände en cigarrett och fortsatte:

»Ni ser det där grundet med det lilla vågskvalpet omkring», sa' hon till mej. »Det går ett strömdrag rätt över det. Och ni ser de små, små krusningarna. Det är gott väder och tidvattnet är i sjunkande. Starta ni, bägge två, och gör som jag har sagt — och allt som behövs är att ni på återvägen inte lyckas få edra fartyg att vända därborta, så drar strömmen er helt vackert på grund.»

»Den lilla smulan vatten kan göra stor skada», sa'

hon se'n, när Munster börja opponera sig», förklarade Sparrowhawk. »Å — hon ä' minsann inte så grön, den där flickan.»

»Och se'n bärgar jag edra rekryter och seglar i väg med dem. Det är ju mycket enkelt, eller hur?» sa' hon. Och Munster fortsatte att berätta: »Ni väntar tills det blir flod härnäst. Då ger ni er av efter flera rekryter. Det finns ingen lag som förbjuder en att rekrytera när fartyget är tomt på rekryter», sa' hon. »Men det finns lag på att man inte får svälta dem», sa' jag. »Och ni vet själv, att det inte finns någon *kai-kai* att tala om ombord hos oss, och på *Martha* finns det inte ens en brödsmula.»

»Vi skulle allesammans ha varit mycket nöjda med negerkost, om vi haft någon», sade Sparrowhawk.

»'Var inte orolig för *kai-kai* ni, kapten Munster', sa' hon. 'Jag kan skaffa proviant för åttiofyra månader med *Martha,* och ni bägge kan göra detsamma med edra fartyg. Raska nu på, och laga att ni kommer på grund innan en stadig bris blåser upp och förstör manövern. Jag skickar ut mina båtar så snart ni törna på. Adjö nu, mina herrar!'»

»Och vi gav oss i väg och gjorde det», sade Sparrowhawk högtidligt och började sedan fnittra. »Vi stagvände och jag styrde *Emily* mot grundet. »Gå omkring där!» skrek kapten Munster till mig, »gå omkring, annars får ni mig också på grund!» Och han skrek andra saker som va mycket värre. Men jag frågade icke efter det. Jag fick helt enkelt inte fartyget att gå över stag, och *Havstrollet* drev ned på honom och gjorde honom oklar, och vi kommo i land i en sådan

röra som det gärna var möjligt. Miss Lackland förde över rekryterna — och så var putset gjort.»

»Men var var hon under nordväststormen?» frågade Sheldon.

»Vid Langa-Langa. Gav sig i väg dit när den kom och låg där se'n hela veckan och köpslog om livsmedel med negrerna. När vi kom till Tulagi, var hon där och väntade på oss och disputerade med Burnett. Jag säger er, mr Sheldon, att hon ä' ett riktigt underverk, den där flickan, ett riktigt underverk.»

Munster fyllde på sitt glas, och medan Sheldon oupphörligt såg bort till Joans hydda, ivrig att få se henne komma, tog Sparrowhawk till orda:

»Och modig se'n! Hon ä' den mest oförskräckta varelse — man eller kvinna — som vinden har fört hit till Salomonsöarna. Ni skulle ha sett Poonga-Poonga när vi kom dit första gången — Snidergevär plottrade nere vid stranden och i mangrovesnåren, krigstrummor dundrade bland buskarna och röksignaler stego upp överallt. »Det här går alldeles åt helsike», sa' kapten Munster.»

»Ja, det var just vad jag sa'», instämde kaptenen. »Och naturligtvis såg det så ut. Det kunde man se med ett halvt öga och höra med ett öra.»

»Nu talar ni som en gammal käring», sa' miss Lackland till honom. »Vi ha ju inte kommit fram än, och ännu mindre råkat i nå'n klämma. Vänta åtminstone tills ankaret har gått, innan ni blir rädd.»

»Ja, just så sa' hon till mig», förklarade Munster. »Och naturligtvis blev jag alldeles ursinnig, så att jag inte frågade efter vad som hände. Vi försökte skicka en båt i land för att rekognoscera, men den hälsades

med skott. Och allt emellanåt sköt någon nigger på oss från långa håll bland mangrovesnåren.»

»Dom va' bara en kvarts mil ifrån oss», påstod Sparrowhawk, »och det var fan så otäckt.» »Skjut inte, såvida de inte försöka komma ombord», var miss Lacklands order. Men de gemena negrerna ville visst inte ombord. Dom låg därborta i buskarna och plottrade och sköt. Den kvällen hölls det krigsråd i kajutan på *Havstrollet*. 'Vad vi behöva ä' gisslan, sa' miss Lackland.»

»På det sättet bära de sig åt i böcker, sa' jag och tänkte få henne ifrån den dårskapen genom att göra narr av henne», avbröt Munster. 'Det slår in', sa' hon, 'men har ni aldrig sett att böcker ha fått rätt?' Jag skakade på huvudet. 'Då ä' ni inte för gammal att lära er det', sa' hon. »Jag vill bara säga er en sak rent ut, sa' jag, och det ä' att jag vill bli förbaskad, om ni kan lura mig att gå i land nattetid och stjäla negrer på en sådan plats som den här.»

»Ni sa' inte 'förbaskad', rättade Sparrowhawk. »Ni sa' att ni ville bli förbannad.»

»Ja, det gjorde jag — och jag menade det också.»

»'Ingen har bett er gå i land heller', högg hon in. Sparrowhawk grinade. Och hon sa' ändå mer. Hon sa': 'Och om jag får veta att ni går i land utan order av mig, så blir det annat av — förstår ni mig, kapten Munster?'»

»Vem i helsike tillkommer det att berätta det där — er eller mig?» frågade skepparen förargad.

»Men hon sa' det i alla fall — eller hur?» vidhöll styrmannen.

»Ja — det gjorde hon, om ni nödvändigt vill ha det

bestyrkt. Och eftersom vi nu ha kommit in på det där, så kan ni lika gärna upprepa vad hon sa' till *er*, när ni sa', att ni inte ville rekrytera på Poonga-Poonga-kusten, om ni så finge hyran fördubblad.»

Sparrowhawks rödbrusiga ansikte blev ännu rödare, och han försökte slå bort hela saken med fnitter och grimaser.

»Fortsätt, fortsätt!» uppmanade Sheldon, och Munster gick vidare i sin berättelse.

»'Vad vi behöva är en kraftig hand', sa' hon. 'Det är enda sättet att handskas med dem, och vi måste ha ett fast grepp i dem från början. Jag tänker gå i land i natt och hämta själva Kina-Kina med mig ombord, och jag frågar inte ens vem som är villig att gå med, ty jag har på förhand ordnat vars och ens åliggande. Jag tar min besättning med mig och *en* vit man.' 'Den vite ä' naturligtvis jag', sa' jag — för nu var jag så vild att jag kunnat ge mig av åt själva helvetet och tillbaka igen. 'Naturligtvis ä' det *inte* ni', sa' hon. 'Ni ska' ta hand om båten som utgör vår betäckning. Curtis har sin plats i rekognosceringsbåten. Fowler följer mig. Brahms tar hand om *Havstrollet* och Sparrowhawk om *Emily*. Vi starta klockan ett.'

»Det va' ett segslitet jobb att ligga där i betäckningsbåten. Aldrig hade jag trott att det skulle vara så svårt att göra ingenting. Vi stannade på ungefär femtio famnars avstånd och såg den andra båten gå in. Det var så mörkt under mangroveträden, att vi inte kunde se någonting alls därborta. Kommer ni ihåg den där lille aplike negern på *Havstrollet*, Sheldon — kocken menar jag? Nå, han hade varit kajutpojke på *Skottska Höydingen* för tjugu år se'n, och efter olyckan

med fartyget hade han varit slav vid Poonga-Poonga. Och det hade miss Lackland fått reda på. Så att han tjänstgjorde som vägvisare. Hon gav honom en halv låda tobak för vad han uträttade den natten...»

»Och skrämde nästan ihjäl honom innan hon kunde förmå honom att komma med», inföll Sparrowhawk.

»Aldrig har jag sett ett så svart mörker som under mangroveträden. Jag tittade dit bort tills mina ögon va' färdiga att trilla ur sina hålor. Och se'n såg jag på stjärnorna och lyssnade på bränningens slag mot revet. Så var det en hund som skällde. Kommer ni ihåg hunden, Sparrowhawk? Det odjuret höll på att skrämma slag på mig när han började sitt oväsen. Efter en stund blev det tyst — han skällde inte alls på dem, som gick i land — och se'n blev tystnaden värre än någonsin och mörkret under träden svartare, och allt vad jag kunde göra var att avhålla mig från att ropa till Curtis i rekognosceringsbåten för att förvissa mig om att jag inte var den ende vite som ännu fanns kvar i livet.

Naturligtvis blev det oväsen. Det måste komma, och jag visste det, men det ryckte i alla fall till i mig, när det började. Aldrig i hela mitt liv har jag hört ett så ohyggligt vrål och tjut. Negrerna måste ha rusat inåt busksnåren utan att se efter vad som stod på, och tahitierna väsnades som galningar, sköto i luften och illvrålade för att påskynda negrernas flykt. Så blev det plötsligt tyst igen — utom att de hade tappat en liten barnunge under hetsjakten och den grät bland buskarna efter sin mor.

Och så hörde jag dem komma under mangroveträ-

den, och jag hörde en åra slå mot relingen och miss Lackland skrattade högt — och då visste jag, att allt var all right. Vi kommo ombord på fartyget utan att ett enda skott behövde lossas. Och sannerligen hade hon inte bevisat att böcker ä' goda rådgivare, ty där blev nu själve gamle Kina-Kina upphissad över relingen, skälvande av förskräckelse och tjattrande som en apa. Det övriga gick lätt. Kina-Kinas ord var lag för hans folk och han var halvt ihjälskrämd. Vi behöllo honom kvar ombord, och han fick skicka ut proklamationer under hela den tid vi tillbragte vid Poonga-Poonga.

Det var ett gott schackdrag också i andra avseenden. Hon förmådde Kina-Kina att befalla sitt folk att återbära allt vad de hade stulit från *Martha*. Och det kom också, dag efter dag — kompasser, block och taljor, segel, tågbuntar, medicinlådor, akterflaggor, signalflaggor, kort sagt allting utom de handelsvaror och livsmedel som redan voro uppätna. Naturligtvis gav hon dem några buntar tobak emellanåt, för att hålla dem vid gott humör.»

»Tror *jag* det!» utbrast Sparrowhawk ivrigt. »Hon gav dom uslingarna fem famnar kaliká för storseglet, två buntar tobak för kronometern och en slidkniv som va' värd elva och en halv penny för hundra famnar spritt ny femtums manila. Hon hade fått gamle Kina-Kina i sin hand genom det fasta greppet vid begynnelsen, och hon höll honom varm hela tiden. Hon — se där kommer hon nu!»

Det var med stor överraskning Sheldon betraktade den som nalkades. Under hela tiden skildringen av vad som hänt vid Poonga-Poonga pågick hade han

tänkt sig henne sådan han alltid sett henne — simpelt klädd i en kjol av gardintyg och en goss-skjorta till blus, med halmsandaler på fötterna och med cowboy-hatten och den evinnerliga revolvern kompletterande kostymen. Den i Sydney köpta dräkten hade helt och hållet förvandlat hennes yttre. Hon var klädd i en enkel klädning av något slags tvätt-tyg, som gav hennes smärta gestalt en viss kvinnlig elegans, någonting alldeles nytt för honom. Bruna skor skymtade fram under kjolkanten då hon kom gående över gården, och en gång såg han till och med en skymt av en vrist i brun genombruten strumpa. De ovanliga persedlarna hade gjort henne tio gånger kvinnligare än förut, och i följd därav föreföllo honom hennes sagolika äventyr så mycket underbarare.

När de gingo in till frukosten förstod han att Munster och Sparrowhawk också kände sig häpna över förvandlingen. Allt deras *camaraderie* var som bortblåst, och de hade helt plötsligt blivit ofantligt vördnadsfulla.

»Jag har plöjt upp ett nytt arbetsfält», sade hon, då hon började servera kaffe. »Gamle Kina-Kina skall aldrig kunna glömma mig, det är jag viss om, och jag kan rekrytera när helst det behövs. Jag träffade Morgan i Guvutu, och han är villig att gå in på kontrakt om tusen negrer till fyrtio shillings per styck. Talade jag om för er att jag har tagit ut rekryteringslicens för *Martha*? Det gjorde jag — och *Martha* kan nu föra åttio negrer för varje tur.»

Sheldon smålog, men hans leende var en smula bittert. Den underbara kvinnan som hade gått över gården i en dräkt från Sydney var försvunnen — och han satt där och hörde på gossen, som hade kommit tillbaka igen.

XIX.

EN FÖRLORAD LEKSAK.

»Ja», sade Joan med en suck, »nu har jag visat er raska amerikanska metoder, som lyckas och kunna uträtta någonting — och så börjar ni med ert knåp igen.»

Fem dagar hade gått, och hon och Sheldon stodo på verandan och sågo på *Martha*, som dikt bidevind gjorde ett slag ut från stranden. Under dessa fem dagar hade Joan icke en enda gång nämnt sitt hjärtas önskan, ehuru Sheldon, som i detta avseende läste i hennes inre som i en öppen bok, hade hört henne ett tjog gånger leda samtalet ditåt i hopp att han skulle själv föreslå henne att ta befälet på *Martha*. Hon ville att han skulle säga det avgörande ordet och hade bestämt föresatt sig att icke göra det själv. Att finna en lämplig skeppare för *Martha* var ett svårlöst problem. Hon var svartsjuk om fartyget, och ingen av de föreslagna hade funnit nåd för hennes ögon.

»Olesen?» hade hon upprepat ogillande. »Han duger mycket bra på *Havstrollet*, när jag och mina tahitier finns till hands att överhala henne, då hon håller på att falla sönder genom hans slapphet. Men skeppare på *Martha*? Omöjligt!...

»Munster? Ja, det är den ende jag känner på Salo-

monsöarna som jag tycker om att se föra befäl. Och ändå har han en svår sak emot sig. Han var skuld till att *Umbawa* gick förlorad — hundrafyrtio man drunknade. Han gjorde tjänst som befälhavare. Medveten olydnad mot instruktioner. Inte underligt att de avskedade honom...

»Christian Young har ingen erfarenhet i fråga om större båtar. För övrigt ha vi inte råd att betala honom detsamma som han har på *Minerva*. Sparrowhawk är en duktig man — att ta order. Han lider fullkomligt brist på initiativ. Skicklig sjöman, men kan inte föra befäl. Jag skall säga er, att jag var riktigt nervös hela tiden han hade hand om *Havstrollet* vid Poonga-Poonga, medan jag måste vara på *Martha*.»

Och så hade det gått hela tiden. Ingen av de föreslagna var fullt tillfredsställande och Sheldon var förvånad över hennes säkra omdöme. Mångfaldiga gånger drev hon honom nästan därhän att förklara, att enligt den karaktäristik hon gav av sjömännen i dessa trakter vore hon den enda lämpliga att föra befälet på *Martha*. Men varje gång hejdade han sig — och stoltheten hindrade henne från att framställa ett dylikt förslag.

»De som visa sig dugliga att segla en valbåt ä' inte alltid skickade att föra en skonare», svarade hon på något av hans argument. »Och för övrigt måste kaptenen på en sådan båt som *Martha* vara vidsynt, det vill säga, han skall se saker i stort. Han måste vara duglig och företagsam.»

»Men med edra tahitier ombord...» började Sheldon ett annat argument.

»Det kommer inte att bli några tahitier ombord»,

hade hon svarat helt tvärt. »Mina tahitier stanna hos mig. Jag vet aldrig när jag kan behöva dem. När jag seglar, följa de med — stannar jag i land, så stanna de också. Jag har mycket att göra åt dem här på plantaget. Ni har sett dem röja mark. Var och en av dem är värd lika mycket som ett dussin av edra kannibaler.» —

Och så stod nu Joan där bredvid Sheldon och suckade, medan hon såg *Martha* kryssa ut till havs med gamle Kinross, som kallats dit från Savo, till befälhavare.

»Kinross är en gammal fossil», sade hon med en skymt av bitterhet i rösten. »Inte att han någonsin kommer att förlora henne genom otillbörlig djärvhet, det kan ni då vara lugn för. Men han är försiktig ända till barnslighet — och försiktiga skeppare ha förlorat lika många fartyg som de djärva. Kinross skall en gång låta *Martha* gå förlorad, därför att det inte fanns mer än en utväg att rädda henne, och den var han rädd för att tillgripa. Jag känner till den där sortens sjömän. Av rädsla för att dra fördel av en lämplig bris, som skulle föra honom in på tjugu timmar, blir han fast för vindstilla efteråt och får hålla på en hel vecka med att kava sig in. *Martha* skall förtjäna in pengar under honom, det behöva vi inte tvivla på — men inte på långt när så mycket som hon skulle ta in med en fullt kompetent styresman.»

Hon tystnade och såg bortåt skonaren med strålande ögon och förhöjd färg på sina kinder.

»Å — visst är hon ett underverk! Se, så hon äter undan vattnet, och ändå är det ingen vind att tala om. Men så har hon inte heller blivit klädd med vanlig

vit plåt, utan med kopparplåt som på örlogsfartyg, varenda tum. Jag hade dem att polera den med kokosskal när hon kölhalades vid Poonga-Poonga. Hon användes som sälfångare innan guldjägareexpeditionen tog henne. Och sälfångare måste duga att segla med! De ha mer än en gång löpt undan ryska andraklasskryssare däruppe utanför Sibirien. Uppriktigt sagt — hade jag vetat, att en sådan chans väntade mig i Guvutu som att jag skulle få köpa henne för mindre än trehundra dollars, så hade jag aldrig gått i kompani med er. I så fall hade jag nu seglat henne själv.»

Sheldon förstod genast att hennes uträkning var riktig. Vad hon hade gjort skulle hon ha gjort precis på samma sätt, om hon icke varit hans kompanjon. Och i bärgandet av *Martha* hade han icke deltagit. På egen hand, utan någons råd, utsatt för Guvutus åtlöje och för konkurrens av sådana män som Morgan och Raff, hade hon kastat sig in i detta äventyr och fört det till ett lyckligt slut.

»Jag känner mig som om jag hade berövat ett litet barn dess käraste leksak», sade han med plötslig botfärdighet.

»Och det lilla barnet gråter efter den.»

Hon såg på honom och han märkte att hennes läppar darrade litet och hennes ögon voro fuktiga. Där hade han nu gossen igen, tänkte han — gossen som grät efter den lilla, lilla båten, som han ville leka med. Och ändå var hon på samma gång kvinna. Vad hon var för en sammansättning av motsägelser! Och han undrade om han skulle ha älskat henne på samma sätt som nu, ifall hon varit helt och hållet kvinna, utan någon tillsats av gossnatur. Så stod det plötsligt klart

för honom, att han älskade henne just sådan hon var — både det gosslika hos henne och allt det andra — han älskade henne för totalsumman, som skulle ha blivit en annan, om hon varit annorlunda danad.

»Men det lilla barnet skall inte gråta mera», sade hon. »Där gick den sista snyftningen. Om Kinross inte seglar *Martha* i kvav, skall ni en dag överlämna henne åt er kompanjon, det vet jag. Och jag skall inte gnata på er mera. Men jag hoppas att ni förstår vad jag känner. Det är inte som om jag bara hade köpt eller byggt det där fartyget. Jag har bärgat *Martha*. Jag tog henne loss från revet. Jag frälste henne från att begravas i havets djup, fastän det ansågs för en stor risk att våga femtiofem pund på det företaget. Hon hör mig till på ett alldeles särskilt sätt. Utan mig skulle hon inte existera nu. Den väldiga nordvästen skulle ha förintat henne inom tre timmar sedan den börjat blåsa. Och så har jag ju seglat henne också — och hon är ett underverk, ett riktigt underverk. Ni kan inte tänka er hur lätt hon lyder roder... Och stagvänder! Henne behöver man minsann inte lirka med. Nej, ned med rodret bara och hon vänder, alldeles som en unghäst med betsel i munnen. Och man kan backa med henne som med en ångare. Jag gjorde det vid Panga-Langa, mellan grundet och strandrevet. Det var verkligen underbart... Men ni älskar inte båtar så mycket som jag, och ni tycker naturligtvis att jag nu bär mig narraktigt åt. Men med tiden skall jag nog segla *Martha* igen. Det vet jag. Det vet jag.»

Till svar — och helt och hållet utan föregående begrundan — sträckte han ut sin hand och lade den över hennes på räcket. Men han visste, utan minsta skymt

av tvivel, att det var »gossen» som besvarade hans tryckning — gossen som sörjde över sin förlorade leksak. Den tanken kylde honom. Aldrig hade han faktiskt varit henne närmare, och aldrig hade hon varit honom mera fjärran. Hon hade visst ingen synnerlig förnimmelse av att hans hand berörde hennes. I sin sorg över *Marthas* avfärd var hon endast medveten om att det var någon hand, vilkens som helst — i bästa fall en väns.

Han drog tillbaka sin hand och gick förvirrad ifrån henne.

»Varför sätter han inte till stagseglet?» frågade hon retligt. »Då skulle *Martha* få fart i den här brisen. Men jag vet vad slags sjöman gamle Kinross är. Han är en så'n där skeppare som ligger tre dagar under dubbelrevade toppsegel och väntar på en styv kultje, som inte kommer. Försiktig? Jaa då, försiktig är han visst — kanske rent av farligt försiktig.»

Sheldon vände om.

»Seså», sade han, »ni kan segla med *Martha* när ni vill — rekrytera på Malaita till och med, om ni har lust.»

Det var en stor eftergift han gjorde, och han kände att han gjorde den mot sitt bättre omdöme. Hennes sätt att ta emot anbudet blev en överraskning för honom.

»Med gamle Kinross som kapten?» sade hon. »Nej, jag tackar. Han skulle driva mig till självmord. Jag skulle inte stå ut med att se hur han sköter henne. Det skulle förstöra mina nerver. Jag sätter aldrig min fot ombord på *Martha*, om inte för att ta befälet över

henne. Jag är sjöman, jag såväl som min far, och han kunde aldrig tåla att se ett fartyg vanskött. Såg ni hur Kinnross gjorde henne segelfärdig? Det var riktigt skamligt. Och så mycket väsen han gjorde för det! Gamle Noak skötte sig bestämt bättre i arken.»

»Men han lyckas komma någonstans i alla fall», sade Sheldon småleende.

»Det gjorde Noak också.»

»Och det var huvudsaken.»

»Ja — för en som levde före syndafloden.»

Hon kastade ännu en dröjande blick på *Martha* och vände sig sedan till Sheldon.

»Ni ä' ett slött följe härnere i fråga om båtar — åtminstone de flesta av er. Christian Young är all right, Munster går i en viss oförskräckt stil, och det påstås att gamle Nielsen var en överdängare. Men hos alla de andra som jag har sett är det ingen fart, ingen drift, ingen skicklighet, ingen äkta sjömansstolthet. Det är bara dåsighet och flabbighet och långsamhet — »segla tills ni kommer fram, och när det kan bli, det vete himlen». Men en gång skall jag visa er hur *Martha* skall handteras. Jag skall lätta ankar och sätta i gång med en fart så att det surrar i huvudet på er — och jag skall låta henne lägga till vid bryggan i Guvutu utan att kasta ankar eller kasta ut en enda ända.»

Hon tystnade tvärt och brast sedan i ett skratt som, det förstod han, var riktat mot henne själv.

»Gamle Kinross sätter ändå till stagseglet», sade han lugnt.

»Nej!» utbrast hon klentroget och kastade en hastig blick utåt havet, varefter hon sprang efter kikaren.

Hon följde manövern genom kikarn, och Sheldon förstod av hennes ansiktsspel att Kinross icke bar sig bra åt.

Slutligen sänkte hon kikaren med en suck.

»Det blev pannkaka av alltsammans», sade hon, »och nu försöker han omigen. Och en sådan man ska' föra befälet på ett så härligt fartyg som *Martha!* Nå, det är åtminstone ett godt argument mot giftermål, det är då säkert. Nej, jag vill inte se mera. Kom nu in och spela ett sansat och gammaldags parti biljard med mig! Sedan skall jag sadla en häst och ge mig av ut och skjuta duvor. Kommer ni med?»

En timme senare, just då de redo ut från gården vände Joan sig om i sadeln för att kasta en sista blick på *Martha,* som nu syntes som en avlägsen fläck bortåt Floridakusten.

»Tänk, vad Tudor skall bli överraskad när han får veta att vi nu äro ägare till *Martha!*» sade Joan skrattande. »Betänk det! Om han inte hittar något guld här, så får han väl lov att köpa ångbåtsbiljett för att komma sin väg från Salomonsöarna.»

Hon red ut genom grinden under ett munter skratt. Men skrattet tystnade plötsligt och hon drog åt sig tygeln. Sheldon betraktade henne forskande och såg att hennes ansikte blev fläckigt i gult och grönt.

»Det är febern», sade hon. »Jag måste vända om.»

Då de kommit in på gårdstomten, skälvde hon och skakade, och han måste hjälpa henne av hästen.

»Löjligt eller hur?» sade hon och hackade tänderna. »Det är som sjösjukan — ingenting allvarsamt, men förskräckligt obehagligt medan det varar. Jag skall

gå till sängs. Skicka till mig Noa Noah och Viaburi. Säg till Ornfiri att skaffa hett vatten. Jag kommer att bli alldeles ifrån mig om femton minuter. Men jag är kurant igen i kväll. Det är korta och häftiga anfall jag får. Ledsamt att gå miste om jakten. Tack, det är ingen fara med mig.»

Sheldon uträttade hennes uppdrag och lagade att hon så fort som möjligt fick varma krus in till sig, varefter han satte sig på verandan och förgäves sökte intressera sig för en packe två månader gamla Sydneytidningar. Han såg oupphörligt upp och över gården bort till hyddan. Ja, det omdöme som fällts av varenda vit man där på öarna var fullkomligt riktigt, resonerade han inom sig — Salomonsöarna var ingen lämplig plats för en kvinna.

Han klappade i händerna och Lalaperu kom springande.

»Hör på!» sade han. »Gå till baracken, hämta svart Mary, många många, allesammans.»

Några minuter därefter stodo de tolv svarta kvinnorna på Berande samlade framför honom. Han betraktade dem kritiskt och utvalde slutligen en som var ung, så behaglig det var möjligt för en av hennes ras, och utan alla spår av hudsjukdom.

»Vad namn?» frågade han henne. »Sangui?»

»Mig heta Mahua», blev svaret.

»All right, du heta Mahua. Du sluta med att koka åt arbetare. Stanna hos vit Mary. Hela tiden du stanna där. Förstå?»

»Mig förstå», svarade hon och lydde hans vink att genast gå till hyddan.

»Nå?» sade han till Viaburi, som just kom ifrån Joans bostad.

»Stor sjukdom», blev svaret. »Vit Mary tala micke för micke alltjämt. Hela tid hon tala om stor skonare.»

Sheldon nickade. Han förstod. Det var förlusten av *Martha* som hade framkallat febern. Den skulle nog ha kommit förr eller senare, det visste han, men den djupa missräkningen hade påskyndat utbrottet. Han tände en cigarett, och i den ringlande röken tyckte han sig se visioner av sin engelska mor — och han undrade om hon skulle kunna förstå, att hennes son kunde älska en kvinna, som grät för att hon icke kunde få vara skeppare på en skonare därnere bland kannibalernas öar.

XX.

SOM MELLAN TVÅ MÄN.

Den tålmodigaste man i världen blir gärna otålig då han är förälskad, och Sheldon var förälskad. Minst ett tjog gånger om dagen kallade han sig för en åsna och försökte återvinna sin jämvikt genom att rikta tankarna på andra saker och ting. Men mer än ett tjog gånger om dagen gjorde hans tankar sig åter fria och kretsade omkring Joan. Hon var ett olöst problem, och han debatterade oupphörligt med sig själv frågan om bästa sättet att närma sig henne.

Han var ingen erfaren kurtisör. Han hade haft en enda erfarenhet i fråga om ömma förbindelser, och därvidlag hade han snarare varit eftersökt själv än han hade gjort den andra parten sin kur. Av den affären hade han inte haft mycken glädje. Men *detta* var nu en helt annan sak, och han försäkrade sig själv oupphörligt att det var en enastående svår affär. Här var det icke allenast fråga om en kvinna som icke var benägen att gifta sig, utan det var en kvinna som inte var kvinna alls, en som kände en riktig förfäran vid blotta tanken på en make och hade sin fröjd av gosslekar, hyste en längtan efter äventyr — en kvinna som var frisk och sund och fullt normal, men så omo-

gen att en äkta man icke representerade något annat än ett besvärligt påhäng i hennes framtidsdrömmar.

Hur skulle han närma sig henne? Han visste, att det inom henne fanns en fanatisk frihetskärlek och en djupt rotad antipati mot allt slags tvång. Ingen man skulle någonsin kunna vinna henne genom att ömt lägga sin arm omkring hennes liv. Då skulle hon fladdra sin väg som en skrämd fågel. Att nalkas henne på det sättet, insåg han, var just vad han aldrig borde göra. Hans handtryckning måste vara densamma som den alltid hade varit — en hjärtlig vänskaplig handtryckning och ingenting mer. Han fick aldrig uttala sina känslor i handling. Återstod således i ord. Men vad slags ord? Vädja till hennes hjärta? Men hon älskade honom ej. Till hennes förstånd? Det tycktes bo i en gosshjärna. Hon ägde så vidt han kunde förstå allt det behag och den förfining som tillkommer en väluppfostrad kvinna, men hennes själsliv var könlöst och gossaktigt. Och ändå *måste* han tala, ty på något sätt måste en begynnelse göras någon gång. Hennes sinne måste vänjas vid tanken på giftermål, hennes tankar måste riktas ditåt.

Och så red han omkring på inspektionsturer över plantaget med rynkade ögonbryn, grubblande över sitt problem och stålsättande sig till ett första försök. På väl ett dussin olika sätt planerade han sinnrika inledningar till den första isbrytningen, och för varje gång brast någon länk i kedjan och samtalet tog oväntade och omöjliga vägar. Men så kom händelsevis en morgon det lämpliga tillfället.

»Min innerligaste önskan är att Berande skall gå

framåt», hade Joan nyss sagt i sammanhang med en diskussion angående billigare frakter för copra.

»Och vill ni höra vad *min* innerligaste önskan är?» svarade han raskt. »Jag längtar att få säga er det. Jag drömmer om det. Och det är min varmaste önskan.»

Han tystnade och såg på henne med en betydelsefull blick. Men det var tydligt att hon trodde det endast var fråga om ömsesidiga förtroenden angående allmänna ämnen.

»Visst vill jag höra det — sjung ut, ni», sade hon, en smula otålig över dröjsmålet.

»Jag tänker också gärna på Berandes blomstring», sade han. »Men först i andra rummet. Denna tanke är i alla händelser underordnad min käraste önskan och den är att ni en gång måtte dela Berande med mig på ett fullständigare sätt än som affärskompanjon. Jag menar, att ni en gång, då ni är beredd till det, måtte bli min hustru.»

Hon ryckte till och drog sig häftigt ifrån honom, som om hon blivit stungen av en geting. Och all färg försvann ur hennes ansikte — icke i följd av flickaktig förvirring, utan av den vrede han såg flamma i hennes ögon.

»Och det tar ni för avgjort!... Kantänka — när jag är beredd till det!» utbrast hon häftigt. Men så blev hennes röst hastigt kylig, och hon fortsatte på ett sätt som han föreställde sig att hon måste ha använt då hon talat om affärer med Morgan & Raff i Guvutu: »Hör på vad jag säger er, mr Sheldon. Jag tycker egentligen mycket bra om er, fastän ni är långsam och helst vill rota er fram som en mullvad. Men

jag vill att ni en gång för alla skall lära er förstå, att jag inte har kommit till Salomonsöarna för att bli gift. Det är en prövning som jag kunde ha ådragit mig därhemma, utan att behöva uppsöka den genom att segla tiotusen mil över oceanen. Jag måste bryta mig en egen väg här i världen, och jag har kommit till Salomonsöarna för att göra det. Att gifta sig är inte *mitt* sätt att bryta väg. Det kan vara lämpligt för somliga kvinnor, men inte för mig — tack så mycket. När jag slår mig ned för att tala om coprafrakter, vill jag inte ha samtalet späckat med giftermålsanbud. Och för resten — för resten ...»

Rösten svek henne, och när hon fortsatte, hade den fått ett bedjande tonfall, som nästan övertygade honom om att han burit sig åt som ett odjur.

»Förstår ni det inte själv? ... Det fördärvar ju alltsammans. Det gör hela situationen omöjlig — och — och jag som var så glad över vårt kompanjonskap och stolt över det också. Förstår ni då alls inte? ... Jag kan ju inte fortfara att vara er kompanjon, om ni kommer med kärleksförklaringar ... Och jag, som var så glad!»

Missräkningens tårar glittrade i hennes ögon och hon hade svårt att kväva en snyftning.

»Jag varnade er på förhand» sade han allvarligt. »En så ovanlig situation mellan man och kvinna kan inte räcka länge. Jag sade er det från början.»

»Ja visst — jag har fullkomligt klart för mig vad ni gjorde.» Nu var harmen framme igen och det kvinnligt bedjande var försvunnet. »Ni var ganska diskret i edra varningar. Ni var mycket angelägen att varna

mig för alla andra män på Saloomonsöarna, utom för er själv.»

Det var som ett slag i ansiktet för Sheldon. Han led av att det fanns en viss sanning i hennes ord, och på samma gång led han av att de även voro orättvisa. En triumferande glimt i hennes ögon för att hennes pil hade träffat målet bestämde honom för att svara.

»Saken är inte så ensidig som ni tycks anse den vara», sade han. »Jag hade det mycket bra på Berande före er hitkomst. Åtminstone behövde jag inte uthärda den skymfen att bli anklagad för ett uselt uppförande, så som ni nu har anklagat mig. Och jag ber er vara god och komma ihåg, att jag inte hade inbjudit er till Berande. Lika litet bjöd jag er att stanna här. Och det var genom att stanna kvar som ni har framkallat denna — för er — misshagliga situation. Genom att stanna här gjorde ni er till en frestelse, och nu klandrar ni mig för det. Jag ville inte att ni skulle bli kvar. Då var jag inte förälskad i er. Jag ville att ni skulle fara till Sydney eller vända om till Hawaii. Men ni envisades att stanna här. Ni har faktiskt...»

Han avbröt sig för att söka efter ett mildare ord än det som ville över hans läppar, och hon tog det ifrån honom.

»... tvingat mig på er — det var det ni ville säga», utropade hon med kinderna glödande av stridslystnad. »Nåja — gå på bara! Fråga inte efter vad jag kan känna...»

»Nej, jag skall inte heller göra det», inföll han beslutsamt, då han insåg att diskussionen var i fara att bli ett skolpojksmässigt käbbel. »Ni har envisats att bli betraktad som man. Konsekvensen skulle väl

fordra att ni också talar som en man och kan som en man lyssna till en annan mans ord. Och jag fordrar nu att ni hör på mina. Det är inte ert fel att det här obehaget har uppkommit. Jag klandrar er inte för något — kom väl ihåg det. Och av samma skäl borde inte ni heller klandra mig.»

Han såg hur hennes bröst hävdes där hon satt med händerna knutna — och allt vad han kunde göra var att söka behärska sitt begär att sluta henne i sin famn i stället för att fortsätta sin kallblodigt planerade kampanj. Som det nu var, hade han så när sagt henne att hon var den mest tillbedjansvärda gosse i världen. Men han hejdade alla dylika fantastiska avvikelser och höll sig strängt till sin granskning av vad som händt.

»Ni kan inte hjälpa att ni är som ni är. Ni rår inte för att ni i mina ögon är en mycket intagande varelse. Ni har väckt min längtan att få er till hustru. Det var inte er avsikt, ni gjorde ingenting för det. Ni var så danad, det är alltsammans. Och jag var så danad, att jag var mogen för att förälska mig i er. Men jag kan inte hjälpa att jag är som jag är. Jag kan inte genom någon viljeansträngning upphöra att vilja ha er, lika litet som ni genom någon viljeansträngning kan göra er motbjudande för mig.»

»Å — det där att vilja ha och vilja ha!» utbrast hon upproriskt. »Jag är inte precis någon idiot. Jag förstår somliga saker. Och det hela är så galet och så löjligt — och så förskräckligt obekvämt. Jag önskar att jag skulle kunna komma ifrån det. Jag tycker verkligen att det vore en god idé, om jag gifte mig med Noa Noah eller Adamu Adam eller Lalaperu där eller vilken av de svarta som helst. En sådan kunde

jag ge mina order och hålla honom på avstånd från mig, och se'n skulle väl sådana män som ni lämna mig i fred och låta bli att tala om giftermål och säga 'jag vill ha er, jag vill ha er!'»

Sheldon skrattade mot sin vilja, och egentligen kände han alls ingen lust att skratta.

»Ni tycks vara absolut utan hjärta», utbrast han häftigt.

»Därför att jag har ett hjärta som inte trängtar efter att få en man till behärskare?» sade hon. »Nåja, må så vara då — jag är hjärtlös — och vad kan ni göra åt det?»

»Jag ämnar fråga er varför ni då ser ut som en kvinna? Varför har ni en kvinnas gestalt? En kvinnas läppar? En kvinnas underbara hår? Och jag ämnar själv besvara dessa frågor. Det är därför att ni *är* en kvinna, fastän er kvinnliga natur ännu sover. Men en gång skall också hos er den kvinnliga naturen vakna.»

»Det förbjude himlen!» utropade hon med så plötslig och så oförställd ovilja, att han måste skratta och hon drog på munnen åt sig själv.

»Jag har ännu litet till att säga er», fortfor Sheldon. »Jag försökte verkligen skydda er gentemot alla andra män på Salomonsöarna och även mot er själv. Vad mig beträffar hade jag aldrig en tanke på att fara kunde hota från det hållet. Och därför underlät jag att skydda er mot mig. Jag misslyckades egentligen i att beskydda er alls. Ni vandrade halsstarrigt edra egna vägar, alldeles som om jag inte alls funnes till — ni bärgade strandade skonare, ni rekryterade på Malaita och seglade som skeppare, en ensam flicka utan be-

skyddare i sällskap med några av de värsta kanaljerna på Salomonsöarna. Fowler! Och Brahms! Och Curtis! Och så abnorm är den mänskliga naturen — jag talar uppriktigt — att jag älskar er också för detta. Jag älskar er för allting hos er, just sådan ni är.»

Hon gjorde en sur min och höjde sin hand till protest.

»Gör inte så», sade han. »Ni har ingen rättighet att rygga tillbaka för att jag talar om min kärlek till er. Kom ihåg, att vi nu tala som mellan två män. I det här samtalet är ni en man. Kvinnan inom er är endast av underordnad betydelse, oväsentlig och hör inte dit. Ni har måst finna er i att lyssna till en bekräftelse av ett egendomligt faktum — att jag älskar er... Och nu skall jag inte längre plåga er med att tala om kärlek. Vi fortsätta på samma vis som förut. Ni har det bättre och tryggare på Berande än någon annanstans på Salomonsöarna, trots detta faktum att jag älskar er. Men jag vill — som en sista punkt i vårt manliga samtal — att ni emellanåt skall påminna er att jag älskar er, och att det skall bli den lyckligaste dagen i mitt liv då ni samtycker att gifta er med mig. Jag vill att ni skall tänka på detta ibland. Ni kan nog inte låta bli att tänka på det någon gång. Och nu ska' vi inte tala om det mera. Som mellan två män — här är min hand.»

Han räckte ut handen. Hon tvekade först men grep den sedan hjärtligt och smålog genom tårarna.

»Jag önskar», sade hon med osäker röst, »jag önskar, att ni i stället för att ge mig er svarta Mary hade skickat någon som kunnat svära åt mig.»

Och med detta gåtfulla yttrande vände hon sig bort.

XXI.

KONTRABAND.

Sheldon upptog icke vidare det ämne de nu hade avhandlat, och hans sätt var sig fullkomligt likt som förut. Det fanns ingenting hos honom som påminde om en trånande älskare — ja, han föreföll icke som någon älskare alls. Och det rådde ingen förlägenhet mellan dem. De voro lika frimodiga och vänliga mot varandra som förut. Han hade undrat, om icke hans hårdhänta kärleksförklaring hade väckt någon kvinnlig självförnimmelse hos Joan, men han spejade förgäves efter något tecken därtill. Hon föreföll lika oförändrad som han, och medan han ju visste med sig att han dolde sina verkliga känslor, var han övertygad om att hon icke dolde någonting. Men det frö han hade sått måste likväl hålla på att gro, det förtröstade han på, ehuru han alls icke kände någon förtröstan rörande resultatet. Det var ingen möjlighet att på förhand beräkna denna säregna flickas själsutveckling. Hon kunde vakna, det var mycket möjligt, men å andra sidan var det en lika stor möjlighet att han icke vore den rätte för henne — och hans kärleksförklaring hade kanske endast styrkt hennes uppfattning om det ogifta ståndets lycksalighet.

Medan han ägnade allt mer och mer av sin tid åt själva plantagets skötsel, tog hon hushållningen och alla dithörande mångfaldiga angelägenheter om hand. Och hon gjorde det på sjömansvis, med ett fast och kraftigt grepp omgestaltande både system- och disciplinfrågor. Arbetarnas ställning förbättrades. *Martha* hade fört bort femtio svarta, vilkas tid var ute, och de hade varit bland de värsta på plantaget — femårsrekryter anskaffade av Sat-Billy, män som hade gått igenom forna dagars skräckvälde då de ursprungliga ägarna av Berande jagades bort. De nya rekryterna, som införts under den nya regimen, lovade bättre. Joan hade från början instämt i Sheldons åsikt att de måste hållas strängt, men på samma gång behandlas med aboslut rättvisa, om de skulle kunna undgå att ta intryck av dem som ännu voro kvar av den gamla stammen.

»Jag tänker det vore en god idé att placera alla arbetslagen här i närheten i eftermiddag», sade hon en dag under frukosten. »Jag har nu fått huset rent, och ni borde hålla razzia i barackerna. Här begås alldeles för många stölder.»

»En god idé» medgav Sheldon. »Då kan man söka igenom deras packlådor. Jag har just saknat ett par skjortor, och min bästa tandborste är också försvunnen.»

»Likaså två lådor av mina patroner», förklarade Joan, »för att inte tala om näsdukar, handdukar, lakan och mina bästa tofflor. Men vad de tänka ta sig till med tandborsten kan jag inte begripa. Nästa gång lägga de sig väl till med biljardbollarna.»

»En sådan försvann några veckor före er hitkomst»,

sade Sheldon skrattande. »Men vi ska' gå igenom deras lådor i eftermiddag.»

Och det blev en arbetsam eftermiddag. Joan och Sheldon gingo — bägge beväpnade — genom barackerna, hus efter hus, med arbetsförmännen till biträde och ett halvt dussin budbärare till hands, som skulle utåt linjen ropa upp namn på dem som skulle inställa sig. Var och en kom med nyckeln till sin låda och fick tillåtelse att se på, medan innehållet genomgicks av förmännen.

Där fanns en massa tjuvgods. Ett drygt dussin rörknivar — stora hackor med egg så skarp som på raknivar, med vilka man skulle kunna skära halsen av en människa i ett enda hugg. Handdukar, lakan, skjortor och tofflor jämte tandborstar, sopkvastar, tvål, den försvunna biljardbollen och alla de först saknade och sedan glömda småsaker som kommit bort under flera månader, kommo nu plötsligt i dagen. Men det mest förvånande var den stora mängden ammunition — patroner för Lee-Metfordsgevär, för Winchesters- och Marlinsbössor, för revolvrar från trettiotvå till fyrtiofem kaliber, ammunition till hagelbössor, Joans två patronlådor, patroner till de föråldrade Snidergevären på Malaita, krutflaskor, dynamit, stubintråd och lådor med tändrör. Det förnämsta fyndet gjordes emellertid i det hus som beboddes av Gogoomy och fem rekryter från Port Adams. Att lådorna i detta hus icke innehöllo något orättfånget gods väckte Sheldons misstankar, och han gav befallning att jordgolvet skulle grävas upp. Först kommo två stycken spritt nya, väl oljade och rostfria Winchestergevär i dagen, som Sheldon icke kände igen. De förskrevo sig icke från Berande, lika

litet som de fyrtio flaskor krut man fann under en av husets hörnstolpar. Han var icke fullt säker på, huruvida de åtta lådorna med tändrör voro hans, men han kunde icke påminna sig att han förlorat några sådana. En stor Coltsrevolver kände han igen som Hughie Drummonds tillhörighet, och Joan förstod att den av Iver Johnsons modell som de funno var densamma som Matapuu omtalat att han förlorat första veckan efter ankomsten till Berande. Att det icke fanns några patroner till alla dessa vapen föranlät Sheldon att låta uppgrävningen av golvet fortgå, och arbetet ledde till upptäckten av en femtioskålpunds mjöllåda av bleck. Gogoomy såg på med glödande ögon, medan Sheldon ur denna låda tog fram hundra omgångar patroner för vardera av de bägge Winchestergevären, jämte massor av mera obestämbara patroner av alla slag, fabrikat och kalibrar.

Allt detta kontraband och tjuvgods staplades upp på verandan på baksidan av bungalow'n. På några stegs avstånd från nedersta trappsteget voro de några och fyrtio förbrytarna uppställda och bakom dem i ordnad trupp de övriga flera hundra svarta som numera arbetade vid plantaget. Ovanför trappan hade Joan och Sheldon tagit plats, och på trappstegen stodo arbetsförmännen. Den ene efter den andre av förbrytarna kallades upp och förhördes. Men någonting bestämt kunde man icke förmå dem att bekänna. De ljögo tydligt och ihärdigt, och när de trasslade in sig i en lögn, förklarade de bort den med ett halvt dussin andra. En av de förhörda förklarde helt lugnt att han hade hittat elva stänger dynamit nere vid stranden. Matapuus revolver, som blivit funnen i Kapus låda, förklarades av

honom vara en gåva från en kamrat vid namn Lervumie. Då Lervumie kallades fram för att redogöra för var han hade fått revolvern, sade han att han fått den av Noni. Och Noni hade fått den av Sulefatoi — Sulefatoi hade fått den av Choka — Choka av Ngava — och Ngava kompletterade cirkeln genom att förklara att han fått den av Kapu. Men Kapu, som nu tycktes vara överbevisad, började att detaljerat berätta hur det gick till när Lervumie gav honom revolvern, varefter Lervumie med ett liknande ordflöde skildrade hur han hade fått den av av Noni och — från Noni till Sulefatoi gick det sedan samma cirkelgång igen.

Diverse tillgrepp spårades utan ringaste tvivel till hustjänarna, men var och en av dem förkunnade oryggligt sin egen oskuld och skyllde på kamraterna. Den som hade befunnits ha biljardbollen i sin låda sade att han aldrig i sitt liv hade sett den förut och framkastade en förmodan, att bollen måste ha kommit i hans låda genom någon mystisk och oförklarlig makts inverkan. *Han* visste då alldeles inte hur den hade kommit dit, han var så okunnig om det som om den hade fallit ner från himlen. Kockar och båtbesättningar på vartenda fartyg som hade kastat ankar vid Berande under alla de i mannaminne gångna åren, tillskrevs undansnillandet av tjogtals bland de stulna föremålen jämte största delen av ammunitionen. Det var icke möjligt att få fram ett spår av sanning, ehuru det var klart att de vapen och den ammunition, som icke kunde klassificeras, hade kommit i land från besökande fartyg.

»Ser ni nu», sade Sheldon till Joan, »vi ha sovit på en vulkan. De borde sannerligen piskas...

»Mig icke piskas!» skrek Gogoomy nedifrån. »Migs

fader stor hövding. Om mig piskas, ni råka för micke illa ut, micke för micke, mig säga sant.»

»Vad vill det säga Gogoomy!» röt Sheldon. »Jag piska er gul och blå. Hör hit Kwaque, handbojor på Gogoomy.»

Kwaque — en storväxt förman — tog ut Gogoomy ur hans grupp, och med bistånd av de övriga förmännen lades hans armar i kors på ryggen och tunga handbojor knäpptes omkring handlederna.

»Mig göra slut på dig, du bli alldeles död», fräste Gogoomy åt Kwaque med ansiktet förvridet av ursinnig vrede.

»Var snäll och piska dem inte!» sade Joan med låg röst. »Om prygel blir nödvändigt, skicka dem då till Tulagi och låt styrelsen ge dem deras straff. Låt dem få välja mellan böter eller offentligt prygelstraff.»

Sheldon nickade och reste sig. Han vände sig mot de svarta.

»Manonmie!» ropade han.

Manonmie steg fram och väntade.

»Du för micke dålig karl», förklarade Sheldon. »Du stjäla micke för micke. Ha stulit en handduk, en rörkniv, två tio patroner. Minsann micke dålig karl ha stulit som du. Mig ond på dig för micke. Du välja, om du vilja mig skriva in ett pund i böter för dig i stora bok. Eller välja, om mig icke taga detta pund, utan sända dig till Tulagi för att få stort prygelstraff av styrelse. Fullt med unga män från New Georgia, fullt med unga män från Ysabel i fängelse vid Tulagi. Dem icke tycka om Malaitamän. De giva dig stark prygel. Vad säga nu?»

»Du taga ett pund från mig», blev svaret.

Och Manonmie steg tillbaka synbart belåten, medan Sheldon förde in bötesbeloppet i plantagets arbetsjournal.

Den ene efter den andre av de skyldige kallades fram och fick göra sitt val, och den ene efter den andre valde att betala de ådömda böterna. Somliga av dessa sattes så lågt som endast några shillings, men i allvarsammare fall, som i fråga om stölder av skjutvapen och ammunition, höjdes böterna i proportion efter förbrytelsen.

Gogoomy och hans fem stamfränder dömdes att böta tre pund var, och efter en befallning av honom, uttalad med åtskilliga strupljud, vägrade de alla att erlägga böterna.

»Då ni gå till Tulagi», varnade Sheldon, »ni där få starkt prygelstraff och stanna där i fängelse tre år. Mr Burnett, han se på Winchestergevär, han se på ammunition, han se på revolver, se på svart krut, se på dynamit — och han för micke ond, han ge er tre år på fängelse. Om ni inte vilja betala tre pund, ni stanna i fängelse. Klart?»

Gogoomy stod obeslutsam.

»Det är sanning — det är just vad Burnett skulle döma dem till», sade Sheldon avsides till Joan.

»Du taga tre pund av mig», mumlade Gogoomy och såg på Sheldon med hatfull min, som till hälften gällde Joan och Kwaque. »Mig göra slut på dig, du råka illa ut. Migs fader stor hövding Fort Adams.»

»Det vara nog nu», varnade Sheldon. »Hålla mun!»

»Mig inte rädd», genmälde sonen till den store hövdingen, och hans oförskämdhet kom honom att växa i hans följeslagares ögon.

»Stäng in honom för i kväll», sade Sheldon till Kwaque. »När sol gå upp, du skicka ut denne Gogoomy och hans fem kamrater att skära gräs. Klart?»

Kwaque grinade.

»Mig begripa», sade han. »Han och de skära gräs *ngari-ngari** hålla dem kvar hos gräs.»

»Det blir nog åtskilligt bråk med Gogoomy härefter», sade Sheldon till Joan, medan förmännen ordnade arbetslagen och ledsagade dem till deras arbete. »Håll ögonen på honom. Var försiktig när ni rider ut ensam på plantaget. Förlusten av Winchesterbössorna och ammunitionen träffade honom hårdare än örfilen ni gav honom. Han är fullmogen för ofog.»

* *Ngari-Ngari* betyder bokstavligen »skrap-skrap» ett slags hudförgiftning, som visserligen icke är farlig, men mycket plågsam.

XXII.

GOGOOMY GÖR SLUT PÅ KWAQUE HELT OCH HÅLLET.

»Jag undrar vad det har blivit av Tudor! Det är nu två månader sedan han gav sig av inåt busklandet, och vi ha inte hört ett ord från honom sedan han lämnade Binu.»

Joan satt till häst på banken vid Balesuna, där majsen hade blivit sådd, och Sheldon, som hade kommit dit över till fots, stod lutad mot hästens bog.

»Ja, det är lång tid att inte ha fått någon underrättelse från honom», svarade han, i det han betraktade henne uppmärksamt under sitt hattbrätte och undrade om hon kände någon större oro för den äventyrlige guldsökarens öde. »Men Tudor reder sig nog. Han gjorde någonting då han startade, som jag varken skulle ha trott honom eller någon annan om — han övertalade Binu-Charley att följa med. Och jag vill slå vad att ingen annan Binu-nigger någonsin har gått så långt inåt busklandet utan att bli uppäten. Vad Tudor beträffar...»

»Se! Se!» utbrast Joan med sänkt röst och pekade tvärs över den smala strömmen på en långsam vattenvirvel, där en stor krokodil drev fram som en timmer-

stock i vattenbrynet. »Å, om jag hade haft min bössa med!»

Krokodilen sjönk och försvann, lämnande knappt en krusning efter sig på vattnet.

»Det kom en inföding från Binu till Berande i morse — efter medicin», sade Sheldon. »Det var kanske just det där odjuret som var anledningen. Ett dussin kvinnor från Binu hade varit ute, och den som gick först trampade på en stor krokodil. Det var alldeles invid vattenbrynet, och han drog omkull henne och högg tag i hennes ben. De andra grepo henne under armarna och drogo av alla krafter. Och under den heta striden miste hon sitt ben. Nedanför knäet, sade han. Jag skickade henne ett antiseptiskt medel. Och jag tänker att hon får behålla livet.»

»Usch — de otäcka odjuren», sade Joan rysande. »Jag hatar dem! Jag hatar dem!»

»Och ändå dyker ni bland hajar», bannade Sheldon.

»Det är bara fiskhajar. Och så länge de ha tillräckligt med fisk att äta ä' de inte farliga. Det är först när de ä' utsvultna som de få lust att ta sig en munsbit människokött.»

Sheldon ryste vid den plötsliga föreställningen, att ett stycke av hennes vackra hull skulle kunna försvinna i en hajs mångtandade käkar.

»Jag önskar i alla fall att ni ville låta bli», sade han långsamt. »Ni erkänner ju ändå, att det finns risk i ett sådant tilltag.»

»Det är just den som sätter piff på det», utropade hon.

Det var nära att en utsliten platthet — att han inte ville mista henne — hade gått över hans läppar, men

han hejdade sig. Han hade nu kommit till den slutsatsen att hon icke fick plågas. Om hon oupphörligt, eller också bara tillfälligt, påmindes om hans känslor för henne, kunde detta vara ett ganska betydelsefullt taktiskt misstag.

»Somliga ä' skapade för att skriva vers, andra för ett enkelt liv och återigen andra för att hamna i en hajmage», sade han i stället med ett bistert skratt, varefter han tillade: »I alla händelser önskar jag att jag kunde simma lika bra som ni. Då skulle man kanske få samma självförtroende som ni har.»

»Vet ni, jag tror det skulle vara trevligt att vara gift med en sådan man som ni tycks arta er till att bli», förklarade hon med ett av dessa plötsliga omslag som alltid väckte hans förvåning. »Jag tror att ni skulle kunna tränas till att bli en riktigt bra äkta man — ni vet, inte en av det dominerande slaget, utan en som skulle anse sin hustru för lika mycket individ som han själv och för ett lika fritt väsen. Jag tror verkligen att ni håller på att bättra er.»

Och så skrattade hon och red sin väg, och han stod kvar ytterst nedslagen. Om han trott, att det fanns en enda smula kvinnlig förvirring bakom hennes ord, eller att de inneburit ett blygt försök till uppmuntran, så skulle han ha känt sig stolt. Men han visste absolut att det var gossen hos henne och icke kvinnan, som hade talat så djärvt.

Joan red in mellan de långa raderna av unga kokosträd. Så fick hon se en hornskata och följde den i dess irrande flykt till den högväxta skogen vid gränsen av plantaget. Där hörde hon de vilda duvornas kuttrande och uppsökte deras tillhåll djupare inne i skogen, var-

efter hon en stund följde de färska spåren efter ett vildsvin, gjorde så en rundtur tillbaka och red in på den smala vägen till bungalow'n, som gick över ett tjugu acres' fält beväxt med oskurna rör. Gräset hade halv manshöjd eller mer, och medan hon red framåt kom hon ihåg, att Gogoomy var med i det arbetslag som blivit utskickat att skära gräs. Hon kom till en plats, där de tydligen hade varit i arbete, men nu syntes ingen av dem till. Hennes oskodda häst vandrade ljudlöst framåt på den mjuka, sandiga marken, och litet längre bort hörde hon röster bland gräset. Hon drog in tygeln och lyssnade. Det var Gogoomy som talade, och medan hon hörde på vad han sade, tog hon ett fastare grepp i tygeln och en svallvåg av vrede drog igenom henne.

»Hund stanna i hus, men om natt han gå omkring», sade Gogoomy, på *beche-de-mer*-engelska, därför att han talade till flera än sina stamförvanter. »Ni fånga en gris och sätta *kai-kai* på stor metkrok. Om hund gå omkring och söka *kai-kai*, ni fånga hund som en haj. Och hund då snart slut. Stor master sova i stort hus. Vit Mary sova i lilla hus. Adamu vara utanför lilla hus. Ni göra slut på hund, slut på Adamu, slut på stor master, slut på vit Mary, slut på allesammans. Där finnas fullt med bössor, fullt med krut, fullt med tomahawker, fullt med knivar, fullt med delfintänder, fullt med tobak, fullt med kalikå — micke för micke allting, och vi taga allt med på båt, paddla av bara helvete, och när sol går upp, vi vara för micke lång väg.»

»Mig fånga den gris då sol gå ned», sade en, vars

falsettröst Joan visste tillhörde Cosse, en av Gogoomys stamfränder.

»Mig fånga hund», sade en annan. Och mig fånga vit Mary», utropade Gogoomy triumferande. »Mig fånga Kwaque och han dö tusan fort.»

Så mycket hörde Joan av mordplanen, men nu blev vreden henne för stark och hon glömde all varsamhet.

Hon sporrade hästen inåt gräset och ropade:

»Vad vilja detta säga? Vad står på?»

De reste sig hastigt och kravlade åt alla håll, och hon såg till sin överraskning att de voro ett helt dussin. Då hon såg deras illvilliga uppsyn och lade märke till de två fot långa rörknivarna, som de alla höllo i händerna, blev hon plötsligt medveten om att hon hade handlat förhastat. Om hon bara haft sin revolver eller en bössa, så hade allt varit godt och väl. Men hon hade obetänksamt ridit ut obeväpnad, och hon såg Gogoomy kasta en blick åt hennes sida — hon såg också den belåtna glimten i hans ögon då han märkte, att hon var utan den förskräckliga, mördande revolvern.

Den första artikeln i Salomonsöarnas kodex för vita män bjöd dem att aldrig visa någon fruktan inför de infödda, och Joan försökte sköta situationen på manligt manér.

»För micke tal bland er arbetare», sade hon strängt. »För micke tal, för litet arbete. Klart?»

Gogoomy gav intet svar, men han låtsade flytta över sin tyngd på annan fot och med detsamma gled hans ena fot framåt. De andra, som voro spridda i halvcirkel omkring henne, gledo också framåt, och de

hemska knivarna i deras händer vittnade om onda avsikter.

»Ni skära gräs!» kommenderade Joan i oavvisligt befallande ton.

Men Gogoomy sköt fram sin andra fot. Hon mätte avståndet med ögonen. Det skulle vara omöjligt för henne att svänga om hästen och komma undan. Då bleve hon nedhuggen bakifrån.

Och i detta spännande ögonblick inpräntades de omgivande ansiktena som ett oförgätligt minne i hennes sinne. En av vildarna, en gammal man, hade öronlappar så uttöjda och nedslitna, att de nästan hängde ned på hans bröst — en annan, med den afrikanska platta och breda näsan, hade nästan slocknade ögon, som voro så djupt gömda under de bistra ögonbrynen, att man endast såg deras sjukligt gulaktiga vitor — en tredje hade ovanligt tjocka läppar och tovigt kindskägg. Och Gogoomy — aldrig förut hade hon sett hur jämförelsevis vacker han var fastän så lik ett upproriskt och egensinnigt vilddjur. Hos honom fanns en viss primitiv medfödd aristokrati, som helt och hållet saknades hos de andra. Hans kroppslinjer voro mera avrundade än deras, huden var slät, väl oljad och fri från utslag. Han bar ett enda halsband av delfintänder, och vid detta hängde en stor halvmåne, skuren av ett opalskimrande musselskal. Omkring pannan hade han en rad rent vita kaurisnäckor, och en enda lång fjäder hängde ned ur hans hår. Ovanför den rundade vaden bar han en rad vita pärlor som ett strumpband. Han föreföll verkligen oerhördt sprättaktig. Kostymen kompletterades av ett smalt bälte. En gammal och härjad man såg hon, som hade djupa rynkor

i pannan och hela ansiktet — och detta ansikte darrade och skälvde i djurisk ilska, så som hon mindes sig förut ha sett hos apor.

»Gogoomy», sade hon skarpt, »om du icke skära det gräs, jag slå dig i ansikte.»

Hans ansiktsuttryck blev en smula mera föraktfullt, men han svarade ej. I stället kastade han en blick åt höger och så en åt vänster för att se efter, om hans kamrater drogo sig närmare. Samtidigt sköt han fram foten flera tum över gräset.

Joan insåg tydligt det förtvivlade i hennes belägenhet. Enda möjligheten att komma ut ur den illasinnade kretsen var att rida rakt på den. Hon lyfte hotfullt sin ridpiska och satte på samma gång sporrarna i hästens sidor. Det skrämda djuret rusade rakt på Gogoomy. Alltsammans hände inom ett ögonblick. Varenda rörkniv var lyftad och varenda en av de svarta utom Gogoomy störtade emot henne. Han vek åt sidan för att komma undan hästen och kastade i detsamma sin kniv efter henne, så att den kunnat klyva henne i tu. Hon lutade sig framåt och kniven flög förbi henne, men den skar igenom hennes ridklädning, genom kanten av sadeln och sadeltäcket och gav hästen ett krubbsår. Hennes högra hand, som ännu var höjd, sänktes plötsligt och piskan ven genom luften. Hon såg tydligt det svällande märket efter slaget tvärsöver Gogoomys buttra och vackra ansikte — och hon såg faktiskt på samma gång infödingen med det skrynkliga anletet falla överriden till marken och hörde hans ilskna tjatter, medan han grimaserade som en ursinnig apa. I nästa ögonblick var hon fri och red därifrån i sporrsträck.

Hennes träning till sjöss gjorde att hon kunde uppskatta den raskhet Sheldon utvecklade, när hon kom hemstörtande med sina nyheter. Han flög upp som en pil ur vilstolen, där han hade suttit och väntat på frukosten, klappade i händerna för att tillkalla sina tjänare, och medan han åhörde Joans skildring av de närmare detaljerna, knäppte han på sig sitt ammunitionsbälte och undersökte mekanismen på sin automatiska pistol.

»Ornfiri!» befallde han kort och bestämt, »du ringa stor klocka starkt och för micke. Sedan sluta ringa och lägga sadel på häst... Viaburi! Du gå fort till hus där Seelee bo, säg honom att många svarta sprungit bort — tio två svarta.» Så skrev han något på ett papper och räckte det till Lalaperu. »Lalaperu! Du gå fort med papper till hus vit master Boucher... Detta skall avstänga dem från kusten på bägge hållen», sade han till Joan. »Och Seelee skall skicka hela sin by i hälarna på dem.»

Till svar på kallelsen från stora klockan voro Joans tahitier de första som inställde sig. Deras svettglänsande hud och flämtande bröst utvisade att de hade sprungit hela vägen. Somliga av de längst bort stationerade arbetslagen skulle behöva nära en timmes tid för att komma fram.

Sheldon delade nu ut vapen åt Joans sjömän och lämnade dem ammunition och handklovar. Adamu Adam ställdes med laddat gevär på vakt vid båtarna. Noa Noah fick jämte Matapuu i uppdrag att ta hand om arbetslagen så fort de infunne sig. De skulle hålla dem vid gott humör och laga så att de ej skrämdes till att själva bryta mot ordningsreglerna. De fem

övriga tahitierna skulle följa efter Joan och Sheldon till fots.

»Jag är glad över att den gömda arsenalen blev uppgrävd häromdagen», sade Sheldon, när de redo ut genom grinden.

Ungefär hundra yards därifrån mötte de ett av de arbetslag, som varit sysselsatta med röjning. Det var Kwaques lag, men Sheldon såg sig förgäves om efter honom.

»Vad betyda Kwaque icke vara med er?» frågade han.

Ett oredigt mummel av upprörda röster försökte ge honom svar.

»Slut till mun allesammans!» kommenderade Sheldon.

Han talade barskt — hade levat sig in i den vite mannens roll, som ständigt måste visa sig stark och dominerande.

»Hitåt, Babatani, du tala med digs mun.»

Babatani steg fram med all den stolthet som en man måste känna, då han blivit utvald framför sina kamrater.

»Gogoomy göra slut på Kwaque helt och hållet», ljöd Babatanis förklaring. »Han taga honoms huvud och springa som helvete.»

Med få ord och knapp tillgång på fantasi beskrev han det förövade mordet, och Sheldon och Joan redo vidare. På platsen där Joan blivit anfallen funno de den lille skrynklige, som Joan hade ridit omkull och som fortfarande tjattrade och grimaserade. Hästen hade trampat på hans ena fotled och krossat den, och efter att ha krälat sig fram några yards, insåg han att

det var honom omöjligt att fly. Det sista röjarelaget, som kom från den bortersta ändan av plantaget, fick sig ålagt att bära honom till gården.

En mil längre bort, där de förrymdas spår ledde rakt mot buskskogen, påträffades Kwaques kropp. Huvudet saknades och hade tydligen blivit avskuret, men Sheldon var övertygad om att kroppen var Kwaques. Han hade tydligen kämpat för sitt liv, ty blodiga spår ledde bort från platsen där kroppen låg.

När de väl hade kommit in i de täta busksnåren, måste de lämna hästarna efter sig. Papehara skulle stanna kvar och ta vård om dem, medan Sheldon, Joan och de övriga tahitierna fortsatte vidare till fots. Vägen gick nedåt genom en sumpmark, som emellanåt översvämmades av Berande-floden och där mördarnas blodiga spår korsades av spåret efter en krokodil. De svarta hade tydligen överraskat krokodilen sovande i solen och uppehållit sig under flykten tillräckligt länge för att hacka honom i stycken. Det syntes tydligt var den sårade hade satt sig och väntat tills de voro färdiga att gå vidare.

Sheldon följde därefter en vildsvinsväg och gjorde plötsligt halt. De blodiga spåren hade tagit slut. Tahitierna kastade sig inåt snåren på bägge sidor, och ett utrop av Utami upplyste snart att de gjort ett fynd. Joan väntade tills Sheldon kom tillbaka till henne.

»Det är Mauko», sade han. »Kwaque hade sårat honom, och han har kravlat sig in där och dött. Det är således två som vi ha fått rätt på. Men det finns tio till. Tror ni inte, att ni har fått nog av det nu?»

Hon nickade.

»Det är inte vidare behagligt», sade hon.

»Jag vänder om och väntar på er hos hästarna.»

»Men ni kan inte gå ensam. Tag två av tahitierna med er.»

»Då fortsätter jag hellre», sade hon. »Det skulle vara dumt att försvaga förföljarestyrkan, och jag är alls inte trött.»

Nu togo spåren av åt höger. Det såg ut som om flyktingarna hade ändrat tankar och styrt kurs mot Balesuna. Men spåren gingo fortfarande åt höger, så att de tycktes vilja bilda en ögla med skärningspunkt åt det håll där hästarna befunno sig. Då de gingo över en av de lugna platser i djungeln, där ingenting rörde sig utom en sammetslik tolv tum lång fjäril, hörde de ljudet av skott.

»Åtta», räknade Joan. »Och det var från en enda bössa. Det måste vara Papehara.»

De skyndade vidare, men då de kommo till platsen, visste de ej vad de skulle tro. De bägge hästarna stodo helt lugnt, tjudrade som förut, och Papehara satt på huk och rökte i allsköns ro. Då Sheldon gick fram till honom, trampade han på en kropp som låg i gräset, och medan han hejdade sig från att falla, fick han syn på en till. Joan kände igen den ena. Det var Cosse, en av Gogoomys stamfränder — han som hade lovat att fånga grisen till lockbete på kroken, på vilken Satan skulle fångas.

»Ingen tur, missie», ljöd Papeharas hälsning, åtföljd av en bedrövad skakning på huvudet. »Bara korn på två. Godt håll på Gogoomy, men mig skjuta bom.»

»Du har ju dödat dem», bannade Joan. »Vi måste fånga dem levande.»

Tahitiern smålog.

»Hur detta gå till?» frågade han. »Mig sitta och röka. Mig tänka på Tahiti och på brödfrukt och god glad tid på Bora-Bora. Och kvickt tio svarta män rusa ut ur buskskogen på mig. Var och en hava lång kniv. Gogoomy hålla lång kniv i ena hand och Kwaques huvud i andra hand. Mig inte vänta på att kunna ta dem levande. Mig skjuta som helvete. Hur skulle mig ha kunnat ta dem levande — tio svarta män, tio långa knivar och Kwaques huvud?»

De spridda spåren efter de svarta, då dessa drogo sig tillbaka efter det misslyckade försöket att överrumpla tahitiern, löpte snart tillsammans igen. Och spåren gingo till Berandefloden, vilken flyktingarna hade gått över, tydligen i avsikt att gömma sig i det stora mangroveträsket som låg där bakom.

»Det tjänar inte till någonting att gå längre», sade Sheldon. »Seelee kommer att skicka ut hela sin by för att jaga dem därifrån. De kunna aldrig komma förbi honom. Allt vad vi kunna göra är att bevaka kusten och hindra dem från att åter komma hit och leva vildt... Aha — det trodde jag just!»

I dunklet vid den motsatta stranden kom en liten kanot glidande nedifrån. Den rörde sig så ljudlöst att den nästan föreföll som en synvilla. Tre nakna negrer paddlade fram den ljudlöst. Smala kastspjut med långa skaft och benhullingar lågo längs kanotens reling och var och en av de svarta hade ett koger fullt med pilar hängande på ryggen. Ingenting undgick dessa människojägares skarpa ögon. De hade först sett Joan och Sheldon, men visade det ej på minsta sätt. På den plats, där Gogoomy och hans följesla-

gare hade stigit upp ur floden, stannade kanoten plötsligt, varefter den vände inåt det djupare mörkret under mangroveträden, där de snart försvunno ur sikte.

»Jag vill hoppas att det är slut på dödandet nu», sade Joan då de vände sina hästar hemåt.

»Jag skulle tro det», försäkrade Sheldon. »Min överenskommelse med Seelee går ut på att han endast får betalt för levande fångst, så att han är nog mycket försiktig.»

XXIII.

BUDSKAPET FRÅN BUSKSKOGEN.

Aldrig hade några flyktingar från Berande blivit mera nitiskt eftersatta. Det dåd, som Gogoomy och hans kamrater hade begått, var ett dåligt exempel för de hundrafemtio nyförvärvade rekryterna. Mord hade planerats, en förman hade blivit dödad, och mördarna hade brutit sina kontrakt genom att fly till buskskogen. Sheldon insåg hur viktigt det var att inskärpa hos de nykomna kannibalerna att det vore olycksbringande att följa dåliga exempel, och han lämnade Seelee ingen ro varken natt eller dag. Själv genomströvade han nästan oavbrutet busksnåren med tahitierna och lät Joan sköta plantaget. Norrut gjorde Boucher ett godt arbete och drev två gånger flyktingarna tillbaka, när de försökte komma till kusten.

Den ene efter den andre av flyktingarna infångades. Under det första drevet genom mangroveträsket fick Seelee tag i två. Vid en cirkelgång åt norr blev en tredje sårad i låret av Boucher och släpade sig sedan långsamt efter de övriga, varefter han togs av Seelees medhjälpare. De tre fångarna belades med tunga bojor och utställdes varje dag på gården som en varning för vad som skulle hända dem som följde dåliga exem-

pel, allt detta till uppbyggelse för de hundrafemtio halvvildarna från Poonga-Poonga. Efter en tid signalerades till *Minerva* — under dess förbifart till Tulagi — att sända ut en båt, och med den skickades de tre fångarna till fängelset för att avvakta styrelsens dom.

Fem voro ännu stadda på flykt, men det var omöjligt för dem att komma undan. De kunde icke bege sig ner till kusten, och av fruktan för de vilda bushmännen vågade de sig icke för långt inåt land. Så kom en av de fem och överlämnade sig självmant, och då fick Sheldon veta att Gogoomy och två andra voro de enda som fortfarande gingo fria. Det skulle också ha funnits en fjärde, men enligt den frivilligt återkomnes berättelse hade den fjärde blivit dödad och uppäten, och det var fruktan för att få dela samma öde som hade drivit honom att gå tillbaka. Han var från Malu på nordvästra Malaita, och den uppätne hade också varit därifrån. Gogoomys två återstående följeslagare voro från Port Adams. Vad honom själv beträffade, förklarade han sig föredraga rättsligt förhör och bestraffning framför att bli uppäten inne i buskskogen av sina kamrater.

»Gogoomy snart göra mig till *kai-kai*», sade han, »och mig icke vilja bli kai-kai åt dem.»

Tre dagar därefter fångade Sheldon en av flyktingarna alldeles förbi av träskfeber och ur stånd att kämpa för sitt liv eller kunna fly. Samma dag fångade Seelee den andre, även han i samma ömkliga tillstånd. Nu var Gogoomy den ende oinfångade. Och när hans förföljare slöto allt trängre krets omkring honom, övervann han sin fruktan för bushmännen och begav sig rakt inåt öns bergsrygg. Sheldon med fyra tahitier

och Seelee med trettio av sina följeslagare fortsatte i Gogoomys spår ungefär tolv mil inåt de öppna gräsSlätterna, men sedan förlorade Seelee och hans folk modet. Han erkände, att varken han eller någon av hans stam förut vågat sig så långt inåt land — och till uppbyggelse för Sheldon berättade han de ohyggligaste historier om de ohyggliga bushmännen. I forna tider, sade han, hade de gått över grässlätterna och anfallit saltvattensfolket, men sedan vita män hade slagit sig ned vid kusten, hade bushmännen stannat i sina tillhåll inåt land, och sedan dess hade ingen inföding från saltvattnet sett en skymt av dem.

»Gogoomy snart bli slut bland bushmän», försäkrade han Sheldon. »Han sluta snart, helt och hållet bli *kai-kai.*»

Men expeditionen vände om. Ingenting kunde förmå infödingarna från kusten att våga sig längre in, och Sheldon visste att det skulle ha varit en galenskap av honom att fortsätta ensam med sina fyra tahitier. Så att nu stod han där i gräset, som räckte honom till midjan, och såg med saknad tvärs över den böljande slätten och de låga kullarna bortåt Lion's Head — en massiv klippspets, som reste sig mot azuren från Guadalcanars centrum, ett landmärke för varje sjöfarare utmed kusten, ett berg, som ännu aldrig hade bestigits av någon vit man.

På kvällen, efter middagen, voro Sheldon och Joan inbegripna i ett parti biljard, då Satan gav skall ute på gårdsplanen och Lalaperu, som skickades för att se efter vad som var orsaken, kom tilbaka med en trött och mycket medtagen inföding, som ville tala med »stor vit master». Den svartes enträgenhet förskaffa-

de honom ett medgivande att bli mottagen oaktat den sena timmen på dagen. Sheldon gick ut på verandan för att tala med honom, och vid första blick på infödingens härjade ansikte och utmagrade kropp förstod han att ärendet måste vara av vikt. Det oaktat frågade Sheldon strängt:

»Vad betyda du komma till migs hus då sol gått ned?»

»Mig Charley», mumlade den svarte i matt och urskuldande ton. »Mig från Binu.»

»Å — är det Binu Charley? Vad ni vilja tala till mig? Vad plats stor vit man hava stannat?»

Joan och Sheldon åhörde tillsammans vad Binu-Charley hade att berätta. Han beskrev Tudors expedition uppåt Balesuna, hur båtarna släpats uppför strömdragen, hur de hade färdats uppför floden där den gick igenom grässlätterna, hur de vita männen otaliga gånger sköljt grus för att söka guld. Han talade om de första små kullarna, om människofällor uppgillrade med spjut på vägen genom djunglerna, om det första mötet med bushmännen, som aldrig hade sett tobak förut och icke visste någonting om njutningen att röka, om deras vänskaplighet, om hur expeditionen trängde djupare inåt landet omkring Lion's Head, om hur de vita männen ledo av busksår och feber, och om deras vanvett att lita på bushmännen.

»Hela tid mig tala till vit master», sade han. »Mig säga: Bushman se med ögon. Han begripa för micke. Om bössa vara hos dig, bushman micke god vän mot dig. Hela tid han se skarpt med öga. Om bössa icke vara hos dig, bushman skära av digs huvud. Han *kai-kai* dig helt och hållet.»

Men bushmännens tålamod hade överträffat de vita männens. Veckor hade gått och inga uppenbara våldsdåd hade försökts. Bushmän svärmade in i de vitas läger i allt större antal, och ständigt medförde de presenter av jams- och tarorötter, svin och fåglar, vilda frukter och grönsaker. När helst guldsökarna ville flytta sitt läger, erbjödo sig bushmännen att bära deras bagage. Och de vita blevo småningom allt mindre försiktiga. De tröttnade till och med på att rekognoscera och bära bössorna och de tunga ammunitionsbältena — och så togo de för vana att lämna vapnen kvar i lägret när de gingo ut för att söka guld.

»Mig säga många gånger till vit master att se skarpt med öga. Och många gånger vit master göra stort skratt åt mig och säga Binu Charlie alltid vara samma barnunge — de tala om mig som en barnunge.»

Så kom en morgon då Binu Charley lade märke till att kvinnorna och barnen hade försvunnit. Just då låg Tudor hårdt medtagen av feber på deras förra lägerplats fem mil från huvudlägret, som flyttats så långt för att expeditionen skulle undersöka en möjlighet att finna kvarts. Binu Charley befann sig mitt emellan de båda lägren då kvinnornas och barnens frånvaro slog honom som någonting misstänkt.

»Mig tänka som helvete», sade han. »Många svarta Mary, många barnungar gå bort lång väg. Vad betyda detta? Mig begripa micke väsen komma snart. Mig förskräckt som helvete. Mig springa. Minsann, mig springa fort.»

Tudor låg nu fullkomligt medvetslös, men Charley hade slängt honom över sin axel och burit honom en mil nedåt den väg de hade kommit. Sedan slog Binu

Charley in på en mera undangömd väg och bar honom en fjärdedels mil inåt den djupaste djungeln och gömde honom i ett stort bananträd. Sedan vände Charley för att försöka rädda bössorna och den personliga utrustningen, men så fick han se ett sällskap bushmän komma travande nedåt vägen, och då gömde han sig bland buskarna. Där hörde han två skott från det håll där det stora lägret var beläget. Och det var alltsammans. Aldrig hade han sedan sett till de vita männen, och icke heller hade han vågat sig i närheten av deras forna lägerplats. Han hade gått tillbaka till Tudor och varit gömd tillsammans med honom en vecka, varunder de hade levat på vilda frukter och några duvor och kakaduer, som han lyckats skjuta med pil och båge. Men därefter hade han givit sig av ner till Berande för att berätta vad som händt. Tudor var mycket sjuk, sade han, låg medvetslös flera dagar å rad, och när han sedan kom till sina sinnen, var han för svag att kunna hjälpa sig på egen hand.

»Vad betyda, att ni icke döda denne stor master?» frågade Joan. »Han hava god bössa, fullt med kalikå, fullt med tobak, fullt med knivar, och två små bössor, som skjuta fort — pang-pang-pang — alldeles som den här.»

Den svarte smålog slugt.

»Mig begripa för micke. Om mig döda stor master, många vita master komma till Binu, bliva arga som helvete. 'Vad betyda denna bössa?' skulle dessa många vita master tala till mig. Minsann, skulle göra slut på Binu Charley helt och hållet. Om mig döda honom, icke vara gott för mig. Fullt med vita master arga på mig. Om mig icke döda honom, han med tiden

giva mig fullt med tobak, fullt med kalikå fullt med allting.»

»Det är bara en sak att göra», sade Sheldon till Joan.

Hon trummade med fingrarna på bordet och väntade, Binu Charleys matta ögon betraktade henne oavvänt.

»Jag ger mig av strax i morgon bittida», sade Sheldon.

»*Vi* ge oss av», rättade hon. »Jag kan få två gånger så mycket uträttat av mina tahitier, som ni skulle kunna, och dessutom bör en vit aldrig ge sig ut ensam under sådana förhållanden.»

Han ryckte på axlarna — icke som ett tecken till samtycke, utan till underkastelse därför att han visste hur gagnlöst det vore att ingå i diskussion av denna fråga med henne, och han tröstade sig med den reflexionen att himlen allena kunde veta vilka äventyr hon möjligen skulle utsätta sig för, om hon lämnades ensam en vecka på Berande. Han klappade i händerna, och under den närmaste kvartstimmen voro husets tjänare fullt upptagna av att gå med budskap till barackerna. Ett bud skickades till byn Balesuna med befallning till gamle Seelee att ofördröjligen infinna sig vid Berande. En roddbåt bemannades och avsändes till Boucher med bud att han skulle komma ned. Ammunition utdelades åt tahitierna, och ur magasinet hämtades konserver för några dagar. Viaburi blev gulblek när han fick höra, att han skulle följa med expeditionen, och till allas förvåning erbjöd sig Lalaperu att gå i hans ställe.

Seelee infann sig, stolt över sin egen betydenhet, som bäst bevisades därigenom att stor vit master på Berande

kallade honom till ett rådslag nattetid, men orygglig i sin vägran att begiva sig en enda tum inom bushmännens fruktade område. Han förklarade, att om man frågat efter hans mening, då guldsökarna startade, skulle han ha förutsagt deras olyckliga slut. Det var blott en enda sak som hände var och en som vågade sig in på bushmännens område, och det var att han blev uppäten. Och han kunde nu också säga, utan att bli tillfrågad, att om Sheldon begav sig dit, så blev han också uppäten.

Sheldon skickade efter en av förmännen och tillsade honom att hämta upp tio av de största, bästa och starkaste arbetarna från Poonga-Poonga.

»Inte saltvattenfolk», förmanade Sheldon, »utan män inifrån landet — deras ben vara starka ben. Gossar icke begripa sköta skjutvapen, och det icke vara bra. Ni hämta starka män, som kunna skjuta.»

Det var också tio utvalda män som tågade upp på verandan och stodo där belysta av lyktornas sken. Deras grova muskulösa ben utvisade att de voro inifrån landet. Var och en av dem kunde åberopa lång erfarenhet i fråga om buskstrider, de flesta hade ärr efter kulor eller spjutstyng, och allesammans voro vilda av längtan efter ett avbrott i det enformiga arbetet på plantaget, då de skulle få gå ut för att döda. Att döda var deras medfödda kallelse, icke att skära gräs. Och visserligen skulle de icke ensamma ha vågat sig in i Guadalcanars busksnår, men med en vit man som Sheldon till stöd och en vit Mary, sådan de visste att Joan var, kunde de tryggt vänta sig en härlig tur. Och för övrigt hade deras store master sagt dem, att de åtta jättelika tahitierna skulle med.

De tio frivilliga från Poonga-Poonga stodo där med glittrande ögon och breda grin, alldeles utan kläder utom gördlarna och de barbariska prydnaderna. Alla hade en flat ring av sköldpadd hängande i näsan och en lerpipa i örat eller instucken innanför en armring av pärlor. Ett par präktiga vildsvinsbetar prydde bröstet på en. Och på en annans bröst dinglade en stor rund skiva av polerat musselskal.

»Micke stor strid», upplyste Sheldon slutligen varnande.

De tio grinade och bytte om fot med belåten uppsyn.

»Kan hända bushmän göra *kai-kai* av er?» sade han.

»Ingen fruktan för det», svarade deras talman Koogoo, en reslig och stark man med tjocka läppar, som såg ut som en etiopier. »Kan hända Poonga-Poongamän göra *kai-kai* av bushmän.»

Sheldon skakade skrattande på huvudet och avskedade dem, varefter han gick till magasinet för att ta ut ett litet skyddstält åt Joan.

XXIV.

I BUSKSKOGEN.

Det var en fruktansvärd expedition som begav sig ut från Berande i dagbräckningen följande morgon i kanoter och jollar. Först Joan och Sheldon med Binu Charley och Lalaperu, de åtta tahitierna och de tio männen från Poonga-Poonga, stolta över att vara i besittning av var sin ny och blankpolerad modärn bössa. Vidare två av plantagets båtbesättningar på sex man vardera. Dessa skulle emellertid icke följa med längre än till Carli, där transporten sjöledes skulle upphöra och där de skulle vänta med båtarna. Boucher stannade vid Berande och tog hand om plantaget.

Vid elvatiden på förmiddagen anlände expeditionen till Binu, en plats med ett tjogtal hus vid flodstranden. Därifrån åtföljdes den av några och trettio Binu-män, beväpnade med spjut och pilar och tjattrande och grimaserande i förtjusning över den krigiska utrustningen. Flodens långa lugna sträckor avlöstes av snabbare strömdrag, och färden blev långsammare och besvärligare. Balesuna var också grund på flera ställen, och många gånger törnade de lastade båtarna emot och måste halvt lyftas över flodbottnen. På andra ställen hade timmerfällen blockerat den smala strömmen, och

båtar och kanoter måste bäras omkring dessa hinder. Sent på kvällen kom expeditionen till Carli och hade den tillfredsställelsen att veta, att den på en dag hade tillryggalagt en vägsträcka, vartill Tudors expedition hade behövt två.

Där i Carli — de hade nu kommit halvvägs över grässlätterna — kvarlämnades följande morgon båtbesättningarna och största delen av Binumännen. De djärvaste av dessa fortsatte en knapp mil till, men rusade sedan tillbaka i galopp. Binu Charley gick främst och visade vägen inåt kullarna, samma väg som Tudor och hans följeslagare hade gått för många veckor sedan. Den kvällen slogo de läger mellan kullarna djupt in i den tropiska djungeln. Tredje dagen befunno de sig på bushmännens vägar — smala stigar, där de måste gå en och en, och som krökte och slingrade sig i ändlösa snirklar genom den täta underskogen. För det mesta rådde djup tystnad i den yppiga och fuktiga skogen, där endast då och då en duva kuttrade eller en snövit kakadu uppstämde sitt stråva skratt under ansträngd flykt.

Här inträffade nu, mitt på förmiddagen, det första olycksfallet. Binu Charley hade för en stund dragit sig något tillbaka och Koogoo, mannen från Poonga-Poonga, som hade skrutit med att han skulle kalasa på bushmän, gick främst. Joan och Sheldon hörde klangen av en bågsträng och sågo Koogoo slå ut med armarna, tappa sin bössa, stappla framstupa och sjunka på händer och knän. Mellan hans nakna skuldror, långt ned åt vänster syntes den benklädda spetsen av en pil, som gått rakt igenom hans kropp. Bössor med spända hanar riktades åt alla håll under nervös för-

väntan. Men icke ett prassel hördes, icke den minsta rörelse kunde förnimmas — ingenting annat än den fuktiga, tryckande stillheten.

»Bushman aldrig stanna», sade Binu Charley högt och mer än en spratt till vid ljudet av hans röst. »Alltid gå lika illa. Koogoo inte se med öga. Han icke begripa alls.»

Koogoos armar hade böjts ihop under honom, och han låg skälvande där han fallit. Just då Binu Charley kom dit fram igen, gav den sårade med en konvulsivisk ryckning upp andan och låg orörlig.

»Pilen har gått rakt igenom hjärtat», sade Sheldon, då han reste sig efter undersökningen. »Den måste ha kommit från något slags giller.»

Han lade märke till det spända uttrycket i Joans bleka ansikte och såg, att hon med vidöppna ögon stirrade på det som nyss förut varit en levande människa.

»Jag hade själv rekryterat honom», viskade hon. »Han kom direkt från buskskogen vid Poonga-Poonga och gick ombord på *Martha* och erbjöd sig att ta tjänst. Och jag kände mig så stolt. Han var min förste rekryt...»

»Minsann — se på den!» avbröt Binu Charley, som hade böjt undan lövverket invid stigen och blottat en båge så massiv, att ingen bushman skulle ha kunnat spänna den ensam.

Binumannen tog reda på fällans mekanism och blottade den i det toviga busksnåret gömda strängen, som vid beröringen med Koogoos fot hade skjutit av pilen.

De voro djupt inne i urskogen. Där rådde en dimmig skymning, icke ett knippe solljus kunde på måfå tränga sig in genom det täta valvet av löv och slinger-

växter över deras huvud. Tahitierna skrämdes tydligen av platsens tystnad och dunkel och av det mystiska i det som hänt, men de visade sig trotsigt oförskräckta och ville gå vidare. Männen från Poonga-Poonga voro däremot icke vidare berörda. De voro själva från busklandet och vana vid dylika hemliga krigsbruk, fastän här användes andra finter än dem de brukade i sina egna skogar. De mest gripna voro Joan och Sheldon, men som vita misstänktes de icke av någon för att kunna erfara dylika simpla sinnesrörelser, och det ålåg dem att uthärda situationen med den viktiga bravur, som anstod »stora masters» av den härskande rasen.

Binu Charley tog ledningen då de gingo vidare, och hans skarpa blick upptäckte den ena fällan efter den andra på hemliga gömställen. Själva vägen var beströdd med tusen obehagligheter, bland vilka den förnämsta var listigt dolda törnen, som trängde in i de främmande inkräktarnas nakna fötter. En gång under eftermiddagens lopp var Binu Charley nära att bli spetsad på en påle i en grop som underminerade vägen. Det fanns tillfällen, då hela expeditionen måste stå stilla och vänta en halvtimme eller mer, medan Binu Charley undersökte misstänkta stycken av vägen. Ibland var han tvungen att lämna själva vägen och krypa genom djungeln för att närma sig fällorna bakifrån, och en gång avsköts återigen en båge, trots all hans vaksamhet, och pilen skrapade huden av axeln på en av de väntande Poonga-Poonga-männen.

Så kommo de till ett ställe, där en liten biväg mynnade ut på den bredare. Sheldon stannade och frågade Binu Charley, om han visste vart den ledde.

»Stor trädgård ligga där kort väg liten bit», blev svaret. »All right ni vilja gå dit och se.»

»Gå sakta», varnade han några minuter senare. »Micke nära nu den trädgård. Om någon bushman vara där, vi taga honom fast.»

Krypande och seende sig omkring på den avröjda planen, gav Binu Charley Sheldon ett tecken att närma sig försiktigt. Joan kröp framåt bredvid honom och de tittade utåt på samma gång. Den avröjda platsen var omsorgsfullt inhägnad till skydd mot vildsvin. Melonträdens och bananernas frukter höllo på att mogna, och under träden växte batater och jamsrötter. Vid inhägnaden stod en liten rörhydda med öppna sidor, egentligen endast ett regnskjul. Framför den satt en avtärd och skäggig bushman på huk vid en eld. En väldig rök steg upp från elden, och mitt i den tjockaste röken var ett runt mörkt föremål upphängt. Bushmannen tycktes vara fördjupad i betraktande av detta föremål.

Med en varning att icke skjuta, såvida det icke såg ut som om mannen skulle lyckas rymma, gav Sheldon männen från Poonga-Poonga en vink att närma sig. Joan såg på honom med ett gillande leende. Här var det huvudskallejägare mot huvudskallejägare. De svarta begåvo sig ljudlöst till sina platser, som anvisades dem så att de kunde samtidigt rusa ut på den fria planen. Deras ansikten hade ett vaket och allvarligt uttryck och deras ögon lyste av glödande extas. Ty detta var att leva — denna lek om liv och död — och för dem var det också det enda liv som anstod en man, ehuru de lekte sin lek på ett fegt och lumpet sätt, ge-

nom att döda från bakhåll i skogens dunkel och sällan kommo ut i det fria.

Sheldon viskade ett »Nu!» och de tio togo ett språng framåt — ty Binu Charley följde med. Bushmannens skarpa hörsel varnade honom, och han sprang upp med pil och båge i hand — pilen lades i rännan och bågen spändes medan han reste sig. Den han sköt på böjde sig undan pilen, och innan han kunde skjuta på nytt voro hans fiender över honom. Han rullades omkring ett par varv och drogs sedan upp på fötterna avväpnad och hjälplös.

»Det är ju en forntida babylonier!» utropade Joan, då hon betraktade honom. »En assyrier, en fenicier! Se på hans raka näsa, hans smala ansikte och höga kindknotor — se på hans sluttande, ovala panna, hans skägg och hans ögon!»

»Och de slingrande lockarna sedan», sade Sheldon skrattande.

Bushmannen var i en dödlig förskräckelse. Enligt sin uppfattning hade han ingenting annat än döden att vänta, men han kröp icke ihop inför dem, utan mötte deras blickar med ett uttryck av självbelåtenhet. Slutligen fäste han blicken på Joan, den första vita kvinna han sett.

»Minsann, bushman hava *kai-kaid* mannen», utbrast Binu Charley plötsligt.

Hans yttrande lät så slött att Joan vände sig om helt likgiltigt för att se efter vad som kunde ha ådragit sig hans uppmärksamhet — och nu befann hon sig ansikte mot ansikte med Gogoomy. Åtminstone var det Gogoomys huvud hon såg — det mörka föremålet

som de hade sett hängande i röken. Det var sig nästan alldeles likt — rökningen hade nyss börjat — och fastän ögonen voro slutna, kunde man ännu tydligt skönja all den buttra skönhet och djuriska styrka, som Joan så väl påminde sig, hos den ohygliga tingest, som svängde och dinglade i den virvlande röken.

Och Joans fasa minskades ingalunda genom Poonga-Poongamännens beteende. Vid första ögonkastet kände de igen huvudet och uppstämde ett vilt och hjärtans belåtet skrått, medan de växlade sina reflexioner i den gällaste falsett. Gogoomys slut var ett lustigt skämt. Han hade blivit gäckad i sitt försök att fly. Han hade lekt leken till slut och förlorat. Och vad kunde då vara lustigare än att han hamnat som *kai-kai* i bushmännens magar? Det var den lustigaste händelse de hört talas om på mången god dag. Och för dem var det helt visst ingenting ovanligt eller besynnerligt i hela tilldragelsen. Gogoomy hade fullbordat den vanliga cykeln av en bushmans levnadslopp. Han hade tagit huvudskallar, och nu hade hans egen blivit tagen. Han hade ätit människor, och nu hade han själv blivit uppäten av själsfränder.

Så småningom upphörde männen från Poonga-Poonga att skratta, och de betraktade skådespelet med glittrande ögon och glupsk uppsyn. Tahitierna visade däremot en tydlig ovilja, och Adamu Adam skakade långsamt på huvudet och gav uttryck åt sin avsmak genom åtskilliga grymtningar. Joan var ond. Hennes ansikte var blekt, men en bjärtröd fläck lyste på vardera kinden. Vreden hade hos henne efterträtt vämjelsen, och hon var tydligen vid hämndlystet humör.

Sheldon skrattade.

»Det är ingenting att förarga sig över», sade han. »Ni får inte glömma, att det var han som skar huvudet av Kwaque, och att han kalasat på en av sina egna stamfränder, som rymde tillsammans med honom. För övrigt var han född till ett sådant slut. Han har endast blivit äten ur samma tråg, varur han själv hade ätit förut.»

Joan såg på honom och öppnade sina skälvande läppar för att svara.

»Och ni får inte heller glömma», fortfor Sheldon, »att han var son till en hövding, och att det är lika säkert som om det vore ödets beslut, att hans stamfränder vid Port Adams komma att ta en vit mans huvud till gengäld.»

»Det är så hemskt löjligt alltsammans», sade Joan slutligen.

»Ja — och så — hm — så romantiskt», ifyllde han listigt.

Hon svarade ej, utan vände sig bort. Men Sheldon visste att hans pil hade träffat.

»Denna man sjuk, honoms mage gå omkring», sade Binu Charley och pekade på mannen från Poonga-Poonga, som fått sin skuldra skrapad av pilen för en timme sedan.

Den sårade satt där och jämrade sig med armarna omkring sina böjda knän. Hans huvud föll ned och vaggade smärtsamt fram och tillbaka. Av fruktan för att pilen varit förgiftad hade Sheldon genast skurit upp såret och sprutat in övermangansyrad pottaska, men oaktat detta försiktighetsmått svullnade skuldran hastigt upp.

»Vi ta honom med oss till stället där Tudor ligger», sade Joan. »Gåendet skall hjälpa till att hålla hans blod i omlopp och sprida sig. Adamu Adam, tag hand om honom. Han vill kanske somna. Men skaka upp honom då. Om han somnar, så dör han.»

De kommo nu fortare fram än förut. Binu Charley placerade den fångne bushmannen framför sig och lät honom klara vägen från fällor. En gång vid en skarp krök av vägen, där en vandrare nödvändigt måste skrubba sin axel mot lövväggen, var det med mycket stor varsamhet bushmannen sköt lövverket åt sidan, varvid den vassa spetsen av ett spjut kom i dagen, så placerat att en som händelsevis gick där förbi åtminstone måste få ett otäckt skrapsår.

»Minsann», sade Binu Charley, »det spjut vara rent förbannat!»

Han tog spjutet och undersökte det noggrant, varefter han plötsligt gjorde en åtbörd som om han ville sticka dess spets i bushmannens bröst. Det var endast en låtsat lekfull gest, men bushmannen tog ett språng bakåt med tydlig förskräckelse. Att vapnet var förgiftat var utom allt tvivel, och sedan bar Binu Charley spjutet hotfullt bakom bushmannens rygg.

Då solen sjönk bakom en hög bergstopp i väster, spred sig en tidig men långvarig skymning, och expeditionen vandrade med tunga och släpande steg framåt i den hemska skogen — detta hemvist för fruktansvärda mysterier, för snabb, tyst och förskräcklig död, för vilddjurshunger och låga drifter, för människoliv som ännu vältrade sig i urslemmet, för urartat och bottenlöst barbari. Icke en vindfläkt störde den dystra stillheten, luften var duven, fuktig och kvävande. Svetten träng-

de oavbrutet ut genom de vandrandes porer och deras näsborrar fylldes med en tung lukt av ruttnande växtämnen och svart jord, skälvande av växtkraftigt liv.

Från bivägen veko de av vid en punkt som Binu Charley anvisade, och efter att än ha krupit på händer och knän i den fuktiga svarta smörjan och än slingrat och klättrat sig fram genom den intrasslade underskogen kommo de till ett kolossalt fikonträd, nästan en halv acre i omkrets, som i det innersta av djungeln bildade en ännu tätare djungel för sig självt. Och ur dess svarta djup hördes en sprucken mansröst sjunga några dystra toner.

»Minsann, stor master icke dö!»

Sången upphörde, och med matt och svag stämma ropades i stället inifrån ett hallå! Joan svarade, och nu fortsatte rösten:

»Jag yrar inte. Jag sjöng för att hålla humöret uppe. Har ni åt mig något att äta?»

Efter några minuter var den sjuke inrullad i filtar, eldar tändes, vatten hämtades, Joans tält sattes upp och Lalaperu undersökte packorna och öppnade konservburkar. Tudor hade verkligen övervunnit febern och kommit på bättringsvägen, men han var ännu fruktansvärt kraftlös och ytterligt utsvulten. Hans ansikte var så uppsvällt av mosquitobett, att han var alldeles oigenkännlig, och hans identitet måste tagas på god tro. Joan hade salvor med sig för egen del, och hon förberedde deras användning genom att lägga heta handdukar över hans uppsvällda drag. Sheldon såg på hennes förehavande, allt under det han måste ha uppsikt över lägret och tillredelserna för natten, och han kände ett styng av svartsjuka varje gång hen-

nes händer kommo i beröring med Tudors ansikte och gestalt. Upptagna av sin läkande verksamhet föreföllo de honom icke längre som gosshänder. Nu voro händerna en kvinnas — och Sheldon drog på munnen åt sig själv, då hans fantasi ingav honom den tanken, att han någon natt skulle ligga utan mosquitonät, för att Joan skulle lägga kompresser på honom följande morgon.

XXV.

HUVUDSKALLEJÄGARNA.

Vad som skulle göras dagen därpå hade blivit bestämt på kvällen. Tudor skulle stanna där för att hämta krafter, medan expeditionen fortsatte sin väg. Med den avlägsna utsikten att möjligen kunna komma en enda kvarlevande av Tudors följeslagare till hjälp var Joan fast besluten att gå vidare, och varken Sheldon eller Tudor kunde övertala henne att stanna i lugn och ro under trädet, medan Sheldon fortsatte spaningarna. Hos Tudor skulle Adamu Adam och Arahu stanna som bevakning, den sistnämnde utvald på grund av att han fått ont i foten då han trampat på ett törne, dolt av bushmännen. Det var tydligen ett långsamt verkande och icke allför starkt gift som bushmännen använde, ty den sårade från Poonga-Poonga var ännu vid liv, och inflammationen hade redan börjat ge med sig, fastän den svullna axeln ännu var kolossal. Också han skulle stanna hos Tudor.

Binu-Charley visade vägen — det vill säga genom ombud — ty med det förgiftade spjutet drev han den fångne bushmannen framför sig. Vägen gick fortfarande genom den unkna och ruttnande djungeln, och de visste att inga byar skulle påträffas förrän marken

blev mera höglänt. Och de vandrade flämtande och svettande framåt i den fuktiga och stillastående atmosfären. De döko in i ett hav av vild och yppig vegetation. Överallt hejdades deras fötter av träd med väldiga rötter, och sammangyttrade klängväxter med grenar så tjocka som en mansarm gingo från den ena högt sittande grenen till den andra mellan träden eller hängde ned i hoptrasslade massor som liknade kolossala snaror. Växter med saftiga stjälkar och blad, högre än en människokropp, utsände en svettande ånga från alla sina ytor. Här och där stodo fikonträd som klippiga öar, stävjande den övriga vegetationens vilda framfart. Mellan deras täta kolonner skymtade portaler och gångar, där allt dagsljus var utestängt och endast midnattsdunkel härskade. Trädartade ormbunkar, mossor och tusentals parasitarter kämpade med bjärt lysande svampar om utrymme att leva, och själva atmosfären tycktes fylld av lätta och luftiga klängväxter, flyktiga som diamantstoft och dallrande av mikroskopiska blommor. Matt guldfärgade och röda orkidéer vaggade sina hektiska blomkronor i det gyllene, droppande solskenet som silade in genom det täta valvet. Detta var den hemlighetsfulla, olycksbringande skogen — ett tystnadens benhus, där ingenting rörde sig utom några små underliga fåglar. Och deras sällsamhet gjorde mysteriet ännu djupare, ty deras flykt var ljudlös, de varken sjöngo eller kvittrade och voro tecknade med matta färger — sågo ut som orkidéer, flygande sjuka och tynande blommor.

Man överraskade honom där han satt femton fot högt över vägen, uppe i en gaffelformig förgrening i ett yvigt träd. Alla sågo honom då han föll som en

skugga — lika naken som då han föddes till världen — och nådde marken med böjda knän, varefter han ilade som en skugga framåt vägen. Det var svårt för dem att fatta att det verkligen var en människa, ty han föreföll snarare som ett spöklikt väsen, ett slags skogstroll. Binu-Charley var den ende som icke blev förbryllad. Han kastade det förgiftade spjutet över fångens huvud efter den flyende skuggan. Det var ett väldigt och väl riktat kast, men flyktingen gjorde ett hopp och spjutet gick fram mellan hans ben utan att skada. Emellertid trampade han på det och föll. Innan han kunde komma upp var Binu-Charley över honom och grep tag i hans snövita hår. Han var en helt ung man, och därtill tydligen en riktig sprätt, ty hans ansikte var svärtat med kol och håret vitpudrat med aska, dessutom hade han en nyligen avskuren vildsvinssvans instucken genom näsan och ett par dylika dragna genom öronen. För övrigt var hans enda prydnad ett halsband av människofingrar. Då han fick se den andre fången, började han tjattra i hög gnällande falsett; han drog tillsammans ögonbrynen och ögonen lyste som på ett vilt djur. Han fördes bunden ungefär i mitten av tåget, där en av männen från Poonga-Poonga ledde honom vid ett näverrep.

Vägen började nu bära uppåt ur djungeln. Emellanåt sänkte den sig ned i unkna fördjupningar med ohälsosam vegetation, men höjde sig ändå så småningom över nästan omärkliga kullar eller brantare sluttningar och klippor, där skogen glesnade och man kunde se blåa fläckar av himlavalvet över sig.

»Bäst stanna snart», viskade Binu-Charley varnande.

Han hade knappt sagt detta, förrän några dova slag på en bytrumma ljödo högt ovanför dem. Men slagen kommo långsamt, de vittnade icke om något slags panik. De vandrande befunno sig rakt nedanför byn, och de hörde galande tuppar, ett par grälande kvinnoröster och ett skrikande barn. Stigen var nu hårt trampad och så brant, att de flera gånger måste stanna för att hämta andan. Bredare blev den aldrig, och på åtskilliga ställen hade trampande fötter och tidsåldrars regn skurit ur den så att den låg tjugu fot under jordytan.

»En man med ett skjutvapen skulle kunna hålla stånd här mot tusen», viskade Joan till Sheldon. »Och tjugu man skulle göra det med bågar och pilar.»

Så kommo de ut vid byn, som låg på en liten platå beväxt med gräs och ett och annat träd. Där höjdes en vild kör av varningsrop från kvinnorna, som rusade ut ur hyddorna och likt skrämda vaktlar störtade över till motsatta sidan av den fria platsen, under flykten dragande med sig sina små och större barn. Samtidigt började spjut och pilar falla bland inkräktarna. På Sheldons kommando började nu tahitierna och männen från Poonga-Poonga använda sina skjutvapen. Spjut och pilar upphörde att falla, bushmännen försvunno till sista man, och striden var slutad nästan lika fort som den hade börjat. Ingen av deltagarna i expeditionen hade blivit sårad, men ett halvt dussin bushmän lågo döda. Dessa voro de enda som funnos kvar, de sårade hade de övriga burit med sig därifrån. Tahitierna och männen från Poonga-Poonga hade gripits av stridslystnad och ville förfölja de flyende men det ville Sheldon icke tillåta. Det blev en angenäm

överraskning för honom att Joan understödde honom i detta beslut — ty under striden hade han en gång sett på henne och funnit, att hennes vita ansikte lyste av stridsiver likt ett glimmande svärd, hennes näsvingar flämtade och ögonen lågade.

»Stackars vildar!» sade hon. »De följa ju endast sin natur. Att äta upp sitt eget släkte och taga huvudskallar är god moral för dem.»

»Men de borde läras att icke taga vita mäns huvudskallar», sade Sheldon.

Hon nickade och sade: »Om vi upptäcka ett enda huvud här, bränna vi byn. Hallå, Charley! Vad för plats de förvara huvud?»

»Tänker huvud finns i djävulshus», blev svaret. »Det där stora hus vara djävulshus.»

Det var det största huset i byn, grant utstyrt med fantastiskt flätade mattor och med stolparna utskurna i oanständiga och ohyggliga bilder, halvt mänskliga och halvt djuriska. Där gingo de in, och i dunklet därinne snavade de över sovstockar, som användes av byns ungkarlar, och de slogo huvudena emot festoner av besynnerliga votivskänker, som torkade och skrynkliga hängde ned från takbjälkarna. På bägge sidorna stodo grovt tillyxade avgudar, somliga löjligt snidade, andra endast oformliga träblock, insvepta i unkna och obeskrivligt smutsiga halmmattor. Luften var kvav och tung av förruttnelse, och de uppträdda raderna av fiskstjärtar och halvt renskrapade hund- och krokodilkranier gjorde ingalunda platsen sundare.

Mitt i huset satt en gammal man hopkrupen framför en långsamt pyrande eld, tänd i askan efter tusen föregående eldar — och han blinkade apatiskt vid åsy-

nen av inkräktarna. Han var ofantligt gammal, så gammal att den vissnade huden hängde på honom i lösa veck och alls icke såg ut som människohud. Hans händer voro som klor, hans utmärglade ansikte en dödskalle. Det tycktes vara hans åliggande att sköta om elden, och medan han blinkade åt de inträdande, lade han på en handfull torr och nästan förmultnad ved. Och hängande där i röken funno de det de sökte. Joan vände om och stapplade hastigt ut igen, nästan dödssjuk av vämjelse, vacklade ut i solskenet och trevade i luften efter stöd.

»Se efter om alla finnas där», ropade hon tillbaka med matt röst och tog sedan några steg framåt utan mål. Hon andades in luften med djupa drag och försökte glömma den syn hon sett därinne.

Sheldon tillföll det obehagliga värvet att räkna de upphängda huvudena. De voro där alla, dessa nio huvuden av vita män, vilkas ansikten blivit honom så välbekanta medan ägarna voro vid Berande och gjorde båtarna i ordning. Binu-Charley var högst intresserad och gick villigt Sheldon tillhanda. Han vände på huvudena för att de skulle kunna identifieras, undersökte såren efter huggen och påpekade hur förvridna anletsdragen voro. Männen från Poonga Poonga blängde som vanligt och tahitierna voro upprörda och förargade som vanligt, många av dem svuro och mumlade. Matapuu var till den grad uppretad att han plötsligt gick över till eldskötaren och sparkade honom på revbenen, varvid den gamle vilden i sin vilddjursförskräckelse uppgav ett gällt skrik, som kunde ha kommit från en gris, föll framstupa i askan och låg där skälvande och väntande på döden.

Andra huvuden, helt och hållet soltorkade och inrökta, funos där i överflöd, men med två undantag tillhörde alla dessa den svarta rasen. Detta var således det slags jakt som idkades i den mörka och hemska skogen, tänkte Sheldon, under det att han betraktade dem. Atmosfären var kväljande, men han kunde icke låta bli att stanna framför ett av Binu-Charleys fynd.

»Mig känna svart Mary, mig känna vit Mary», sade Binu-Charley. »Men mig icke känne denna Mary. Vad namn?»

Sheldon betraktade fyndet. Ehuru gammalt och vissnat, svartnat genom många års rök i djävulshuset, kunde likväl det skrumpna mumielika ansiktet utan tvekan klassificeras som kinesiskt. Hur det hade kommit dit var ett mysterium. Det var ett kvinnohuvud, och Sheldon hade aldrig hört någon kinesiska nämnas i Salomonsöarnas historia. I öronen hängde två tum långa örringar, och när Charley på Sheldons tillsägelse gned bort deras tjocka lager av rök och smuts, framträdde under hans fingrar glansen av grön nefrit, pärlor och varmt rött orientaliskt guld. Det andra huvudet, som också tydligen tagits för lång tid tillbaka, var en vit mans, varom de tjocka ljusa mustascherna, snett uppvridna på den skrumpna överläppen, lämnade tillräckligt vittnesbörd. Och Sheldon undrade, vilken numera förgäten pärlfiskare eller handlande med sandelträ hade måst släppa till denna hemska trofé.

Sedan Sheldon tillsagt Binu-Charley att ta bort örringarna och givit männen från Poonga-Poonga i uppdrag att bära ut den gamle eldskötaren, lämnade han djävulshuset och tände eld på det. Inom kort flammade lågorna muntert från vartenda hus, och den gam-

le eldskötaren satt blinkande ute i solskenet och såg sin by förödas. Från höjderna ovanför, där tydligen andra byar voro belägna, hördes det dova dånet av trumslag och ett vilt blåsande i krigssnäckor, men Sheldon hade nu gått så långt han vågade med sitt lilla följe. För övrigt var hans mission fylld. Man hade fått veta vilket öde som drabbat medlemmarna av Tudors expedition. Och det var en lång och mörk väg tillbaka från huvudskallejägarnas land. Sedan de bägge fångarna blivit lössläppta och försvunnit snabbt som skrämda rådjur, vände expeditionen om utför den branta vägen ner till den ångande djungeln.

Joan, som ännu var djupt gripen av vad hon sett, gick tyst och nedslagen bredvid Sheldon i spetsen för de andra. Efter en halvtimme vände hon sig till honom med ett matt leende och sade:

»Jag tror inte jag bryr mig om att hälsa på huvudskallejägarna vidare. Det är ju äventyr, förstås — men man kan också få för mycket av det goda. Att rida omkring på plantaget är hädanefter gott nog åt mig, eller möjligen att bärga en och annan *Martha* — men Guadalcanars bushmän behöva inte vara rädda för att jag skall komma igen. Jag kommer nu att plågas av mardrömmar i flera månader, det vet jag... Usch! De rysliga odjuren!»

På kvällen voro de tillbaka i lägret hos Tudor. Han var visserligen bättre, men måste likväl bäras därifrån på en bår. Svullnaden i Poonga-Poonga-mannens axel gick långsamt tillbaka, men Arahu linkade ännu på sin törnstungna fot.

Två dagar därefter kommo de till båtarna vid Carli, och strax efter middagstiden den tredje dagen anlände

expeditionen till Berande efter en snabb färd utför floden. Med en suck knäppte Joan upp sitt revolverbälte och hängde upp det på kroken i arbetsrummet, och Sheldon, som hade uppehållit sig i närheten av idel längtan att få se henne utföra denna speciella hemkomsthandling, suckade också av tillfredställelse. Men hemkomsten blev icke uteslutande till glädje för honom, ty Joan ägnade sig nu ihärdigt åt Tudors vård och tillbragte mycken tid på verandan, där han låg i hängmattan under mosquitonätet.

XXVI.

ETT BAROCKT TILLTAG.

De närmaste tio dagarna av Tudors tillfrisknande voro en fridfull tid vid Berande. Arbetet på plantaget gick som ett urverk. Sedan Gogoomys och hans anhängares revolt hade tillintetgjorts, tycktes all insubordination vara som bortblåst. Tjugu av de äldsta rekryterna, vilkas arbetsår voro förlupna, fördes bort av *Martha*, och de nya arbetskrafterna, som behandlades humant, visade sig vara av förträfflig kvalitet. Då Sheldon red omkring på plantaget, inom sig erkännande hur trevligt och bekvämt det var att ha en häst och undrande varför han aldrig själv hade tänkt på att skaffa sig en sådan, funderade han över alla de förbättringar som voro Joans verk; — de präktiga arbetarna från Poonga-Poonga — alla smakliga frukter och grönsaker — *Martha* så gott som hittad i havet och alltjämt inbringande kontanter, trots gamle Kinross' långsamma och försiktiga sätt att föra henne — och slutligen Berande ännu en gång på säkra fötter och med varje dag närmande sig den tid, då avkastningen skulle komma — för övrigt också tillväxande för varje dag som de svarta arbetarna röjde busksnår, skuro gräs och planterade flera kokospalmer.

Av dessa och tusen andra saker måste Sheldon inse hur mycket han hade Joan att tacka för i fråga om materiella fördelar — denna spensliga flicka med den släta pannan, med romantik glänsande i sina gråa ögon och äventyr glimmande från den långpipiga revolvern vid hennes sida — hon som hade landat där vid stranden i vinande storm med sin tahitiska besättning och gått in i hans bungalow för att med sina gosshänder hänga upp sitt revolverbälte och sin Baden-Powell-hatt på kroken vid biljarden. Han glömde allt som förr hade väckt hans förbittring och tänkte endast på hennes älsklighet och behag, och han njöt särskilt av de drag hos henne som han i början hade känt den största motvilja för — hennes pojkaktighet och äventyrslust, hennes fröjd av att simma och riskera att möta hajar, hennes iver att fara ut på rekryteringsfärd, hennes kärlek till hav och fartyg, hennes skarpa och myndiga kommandoton, då hon lät sätta livbåten i sjön och med tändrör i ena handen och dynamit i den andra begav sig ut med sin måleriska besättning för att skjuta fisk i Balesuna, hennes överlägset oskuldsfulla förakt för den vanligaste konvenans, hennes ungdomliga böjelse för att disputera, hennes oroligt flaxande vildfågelskärlek till frihet och hennes omättliga passion för självständighet. Allt detta älskade han nu, och han önskade icke längre tämja och hålla henne tillbaka, fastän svårigheten just var att vinna henne utan att göra bäggedera.

Det fanns stunder då han var alldeles yr av tankar på henne och kärlek till henne, då han lät hästen stanna och med slutna ögon frammanade hennes bild för sig, så som han hade sett henne den där första dagen i liv-

båtens akter, styrande kurs mot stranden i ursinnig fart och sedan marscherande med förargad uppsyn över hans veranda och förklara, att det just var ett vackert bevis på gästfrihet att låta främlingar antingen drunkna utanför sin gårdsplan eller simma i land. Och när han åter öppnade ögonen och drev på hästen, grubblade han för tiotusende gången över hur stor möjlighet han kunde ha att någonsin hålla henne kvar, då hon ju var så lik en vildfågel till sin natur, att hon helt visst kunde få lust att flaxa bort ur hans händer.

Sheldon såg tydligt att Tudor hade blivit mycket intresserad av Joan. Konvalescenten tillbragte faktiskt hela sin tid på verandan, och redan den första tiden efter sin återkomst, då hans ben voro svaga och vacklande, hade han envisats att gå in och intaga sina måltider tillsammans med dem. Det första tecknet till hans växande intresse för Joan fann Sheldon däri att Tudor gentemot honom blev mera lugn och slutligen alldeles upphörde att reta honom med sina vanliga vassa sarkasmer. Detta upphörande med att munhuggas likrade avbrytandet av diplomatiska förbindelser länder emellan vid krigsutbrott, och sedan Sheldons misstankar väl blivit väckta, dröjde det icke länge innan han fick bekräftelse på dem. Tudor visade endast alltför tydligt att han njöt av Joans närhet, och han bemödade sig alltför tydligt att roa och tjusa henne med sin egen lysande och äventyrliga personlighet. Efter sin morgonritt utåt plantaget, eller då han kom in från magasinet, eller efter att ha inspekterat copratorkningen, fann Sheldon dem sittande på verandan — Joan ivrigt lyssnande och i spänning och Tudor mitt inne i någon skildring av personliga äventyr i jordens utkanter.

Sheldon lade också märke till Tudors sätt att se på Joan och följa henne med ögonen. I hans blick lyste ett visst uttryck av hunger, och i ansiktet lästes tydligt en ivrig längtan. Och Sheldon undrade om också *hans* ansikte bar samma prägel. Han var absolut säker på åtskilligt. Först och främst att Tudor icke var »den rätte» för Joan och omöjligt kunde göra henne varaktigt lycklig — vidare att Joan var en alltför förnuftig flicka för att förälska sig i en så ytlig man som Tudor — och slutligen att Tudor på något sätt skulle fördärva sin egen sak. Men på samma gång kände han den sanna kärlekens ångestfulla oro för att den andre skulle underlåta att begå något misstag och vinna den unga flickan genom en rent tillfällig och framgångsrik exposé av skenfagra förtjänster. En sak visste han säkert: Tudor hade ingen närmare kännedom om Joan och var omedveten om hur högt kärleken till frihet och oberoende svallade inom henne. Det var därvidlag han antagligen skulle begå ett misstag — då han ville fånga och hålla henne kvar. Men trots all sin visshet kunde Sheldon icke undgå att undra om icke hans egna teorier angående Joan kunde vara felaktiga och Tudor, när allt kom omkring, hade gått den rätta vägen.

Situationen var förbryllande och otillfredsställande. Sheldon hade på sin del den svåra rollen att vänta och se på, medan hans rival gjorde energiska ansträngningar att locka till sig det fladdrande bytet och gripa det. Och Tudor hade nu också antagit ett förargligt sätt emot honom. Det hade varit rent av undvikande, sedan de diplomatiska förbindelserna i all tysthet avbrutits, men Sheldon hade en förnimmelse av tillta-

gande antagonism från Tudors sida och förstorade den väl också genom sin svartsjukas synglas. Tudor var en inkräktare. Han hörde icke till Berande, och nu då han var frisk och stark igen, var det tid för honom att ge sig av. Men i stället — och trots att den lilla Sydneyångaren lagt till där — hade Tudor fortfarande stannat där som gäst och roade sig nu med att simma, fara ut på dynamitfiske med Joan, vara i timtal ute med henne för att jaga duvor, sätta ut fällor för krokodiler och öva sig att skjuta till mals med bössa och revolver.

Men det fanns vissa traditioner i fråga om gästfrihet som avhöllo Sheldon från att ge den minsta vink om att det vore tid för hans gäst att ge sig av. Och i känslan av att det icke var ärligt spel besegrade han också frestelsen att varna Joan. Om han hade vetat någonting icke alltför graverande till Tudors nackdel, skulle han ej kunnat nämna det. Men det värsta var att han icke visste någonting alls som talade emot den andre. Detta var just det förbryllande i saken, och emellanåt var han så förvirrad och överretad av stridiga känslor, att han antog ett överlägset lugn och försäkrade sig själv, att hans motvilja för Tudor endast var ett utslag av ohållbar fördom och svartsjuka.

Till det yttre bibehöll han en lugn och leende min. Arbetet på plantaget fortgick som förut. *Martha* och *Havstrollet* kommo och gingo, likaså den blandade samling av kustfartyg, som gingo in för en stund, medan de väntade på vind, och med detsamma fingo sig en pratstund, en och annan grogg och ett parti biljard. Satan höll gården fri från negrer. Boucher kom regelbundet ner över söndagarna i sin båt. Två gånger om

dagen, vid frukosten och middagen, samlades Joan, Sheldon och Tudor vänskapligt vid bordet, och lika vänskapligt tillbragte de aftnarna på verandan.

Och så kom det. Tudor begick sin blunder. Utan en aning om Joans vildfågelnatur, hennes blinda hat till allt tvång, hennes avsky för att stå under en annans välde — och misstydande värmen och entusiasmen i hennes ögon (framkallad genom hans senaste historia) drog han henne intill sig med ett kraftigt grepp om hennes midja och tydde hennes ursinniga motstånd som ett utslag av vanligt flicktrots. Det hände ute på verandan efter frukosten, och Sheldon, som satt där innanför och funderade över en grosshandelskatalog från Sydney, efter vilken han nedskrev sina order till nästa ångbåtsdag, hörde först ett häftigt utrop av Joan och strax därefter den hårda smällen av en örfil. Sedan Joan med ett häftigt ryck gjort sig fri från det motbjudande fängslet, hade hon givit Tudor ett kraftigt slag på kinden, mycket eftertryckligare än det hon givit Gogoomy.

Sheldon reste sig hastigt till hälften, men så behärskade han sig och återtog sin plats, så att han hade återfått fattningen då Joan kom in. Hon höll sin vänstra hand hårt sluten omkring högra underarmen och de brännande röda fläckarna på hennes kinder påminde honom om den dag då han först sett henne ond.

»Han gjorde illa min arm», utbrast hon till svar på hans frågande uppsyn.

Han drog ofrivilligt på munnen. Det var så likt henne — så likt den gosse hon var — att komma springande och beklaga sig över en fysisk skada, som blivit henne tillfogad. Hon var helt visst inte en kvinna

som var förfaren i fråga om män och sättet att behandla dem. Den örfil hon givit Tudor genljöd ännu i Sheldons öron, och när han nu såg på den unga flickan, som stod framför honom och klagade att hennes arm farit illa, blev hans leende bredare än förut.

Det var detta leende som gjorde det — som övertygade Joan, att hennes utrop varit enfaldigt, och som kom henne att rodna djupare än han någonsin sett förut. Hals, kinder och panna flammade av blygselrodnad.

»Han — han...» Hon försökte förklara sin djupa harm, men vände sig plötsligt om och flög ut ur rummet och utför verandatrappan.

Sheldon satt kvar och funderade. Han var litet förargad, och ju mer han funderade över det som hänt, ju mer förargad kände han sig. Om det hade hänt vilken kvinna som helst utom Joan, skulle det ha förefallit honom lustigt. Men Joan var den sista kvinna i världen som någon kunde försöka kyssa med våld. Historien smakade i alla händelser en smul baktrappa — kanske en tarvlig liten fars — men att försöka något sådant gentemot Joan var helt enkelt ett helgerån. Tudor borde ha haft bättre förstånd. Och Sheldon var också förolämpad för egen del. Han hade blivit roffad på något som han nästan ansåg för sitt, och hans svartsjuka stegrades vid tanken på denna våldsamma familjaritet.

Medan han var i denna sinnesförfattning, slogs dörren häftigt igen bakom Tudor, som steg in i rummet och stannade framför honom. Sheldon var oberedd på hans ankomst, men det syntes mycket väl att Tudor var ursinnig.

»Nåå?» frågade Tudor i trotsig ton.

Och orden rusade genast över Sheldons läppar.

»Jag hoppas att ni inte vidare gör något dylikt försök, det är alltsammans. Förutom att jag skattar mig alltför lycklig att när som helst ställa min livbåt till ert förfogande. Den skall föra er till Tulagi på några timmar.»

»Som om *det* kunde reparera saken», blev svaret.

»Jag förstår er inte», sade Sheldon helt lugnt.

»Då är det därför att ni inte vill det.»

»Men jag förstår inte ändå», sade Sheldon lika kallblodigt som förut. »Allt vad jag har klart för mig är, att ni överdriver ert missgrepp och gör det till någonting allvarligt.»

Tudor gjorde en illvillig grimas och svarade:

»Det kan tyckas som om *ni* gjorde er skyldig till en överdrift, då ni bjuder mig att resa härifrån med er båt. Det är detsamma som att säga mig, att Berande inte är stort nog att rymma oss bägge. Och låt nu *mig* förklara för *er*, att samtliga Salomonsöarna inte ä' stora nog till det. Den saken måste nu avgöras mellan oss, och den kan så gärna avgöras nu med ens.»

»Jag kan förstå edra eldslukaremanér som naturliga för er», fortsatte Sheldon uttröttad, »men varför ni skulle använda dem mot mig är någonting som jag inte kan förstå. Inte lär ni väl söka gräl med mig.»

»Visst gör jag det.»

»Men varför, i himlens namn — varför?»

Tudor såg på honom med förkrossande ovilja.

»Ni har inte så mycket hjärta i kroppen som en lus. Vem som helst skulle kanske kunna få kurtisera er hustru . . .»

»Men jag har ingen hustru», avbröt Sheldon.

»Då borde ni i alla fall ha det. Situationen är skändlig sådan den är. Ni borde åtminstone gifta er med henne, så som jag är villig att göra.»

För första gången sjöd Sheldons vrede över bräddarna.

»Ni...» började han häftigt, men behärskade sig genast och fortfor lugnande: »Bäst att ni går och dricker ett glas, och tänk sedan över vad ni sagt. Det är mitt råd till er. När ni så blir lugn igen, skall ni naturligtvis förstå att ni inte kan stanna här längre efter att ha talat till mig som ni gjort — och därför skall jag, medan ni tömmer ert glas, kalla tillsammans besättningen och låta sätta båten i sjön. Ni kommer att vara i Tulagi klockan åtta i kväll.»

Han vände sig mot dörren för att gå och göra som han sagt, men den andre grep honom i axeln och svängde om honom.

»Hör på, Sheldon, jag har ju sagt er att alla Salomonsöarna ä' för små att kunna hysa oss bägge, och jag menade det också.»

»Skall detta vara ett anbud, att ni vill köpa Berande sådant det står?» frågade Sheldon. —

»Nej, det är det inte. Det är en utmaning att slåss.»

»Men vad tusan vill ni slåss med mig för?» Sheldons otålighet ökades genom den andres envishet. »Jag har ingen anledning att gräla med er. Och vad kan ni ha för orsak till gräl med mig? Jag har aldrig lagt mig i edra företag. Ni har varit min gäst. Miss Lackland är min kompanjon. Om ni ansåg lämpligt att slå er ut för henne och av en eller annan orsak har misslyckats — varför skulle ni slåss med mig för det? Vi

leva i det tjugonde århundradet, mr Tudor, och att duellera hade kommit ur bruk innan vi bägge voro födda.»

»Det var ni som började bråket», förklarade Tudor trotsigt. »Ni lät mig förstå att det var tid för mig att ge mig av härifrån. Ni visade mig på dörren, kort sagt. Och sedan är ni nog fräck att fråga varför jag ställer till bråk! Men det går inte, skall jag säga er. Det var ni som började, och jag skall se till att saken blir utagerad.»

Sheldon smålog överseende och beredde sig att tända en cigarrett. Men Tudor höll fast vid sitt.

»Det *var* ni som började bråket», envisades han.

»Men det existerar ju intet bråk. Därtill behövs två parter — jag för min del vägrar bestämt att inlåta mig på en dylik galenskap.»

»Det var ni som började, säger jag, och jag skall säga er varför.»

»Ni måste ha druckit för mycket», inföll Sheldon. »Det är den enda förklaring jag kan ge på er oresonlighet.»

»Jag skall säga er varför ni började krånglet. Det var inte av dumhet ni överdrev den lilla kurtishistorien och gjorde den till någonting allvarligt. Jag fiskade på ert vatten, och ni ville bli av med mig. Ni hade det så lugnt och skönt här, ni och flickan, innan jag kom. Och nu är ni svartsjuk — just svartsjuk — och vill köra mig härifrån. Men jag vill inte.»

»Så stanna då för all del. Jag skall inte gräla med er om det. Stanna ett helt år, om ni så vill.»

»Hon är inte er hustru», fortfor Tudor, som om den andre icke hade sagt någonting alls. »Så att man kan ha rättighet att söka hennes gunst, såvida hon inte är

er — nå, det *var* kanske ett misstag, när allt kommer omkring, beroende på en ursäktlig okunnighet å min sida. Jag kunde ha sett det med ett halvt öga, om jag hade lyssnat till skvallret därborta i Guvutu och Tulagi. Där skrattade alla åt den historien. Jag var ju en narr och begick helt visst ett misstag, då jag tog situationen här för lika oskyldig som den såg ut.»

Sheldon var nu så ond, att han såg den andres ansikte och gestalt som genom en skälvande dimma. Men till det yttre var han lugn och synbarligen trött på diskussionen.

»Var god och lämna miss Lackland utanför det här samtalet», sade han.

»Varför skulle jag göra det?» frågade Tudor. »Ni ha bägge lurat mig till att bära mig åt som en narr. Hur skulle jag kunna veta att inte allting var all right? Ni och hon låtsade som om allt vore som det skulle. Men nu ha mina ögon blivit öppnade. Å — hon spelade ju alldeles ypperligt den förorättade hustruns roll, slog förbrytaren vid örat och tog sin tillflykt till er. Ett eklatant bevis för sanningen i vad som sades därborta. Kompanjoner — va'? Ett kompanjonskap i affärer? Humbug att lura folk med — det ä' vad det är.»

Då var det som Sheldon överlagt och kallblodigt gav honom en boxarstöt med hela sin armstyrka, och Tudor, som träffats på käken, ramlade åt sidan och krossade i fallet en stol med sin kroppstyngd. Han reste sig långsamt igen, men försökte icke att ge revansch.

»Nå — nu tycks ni ändå vilja slåss, eller hur?» frågade Tudor bister.

Sheldon skrattade, och för första gången av hjärtans lust. Situationen var alltför löjlig. Han låtsade som han ville tilldela Tudor ett nytt slag, men denne stod där alldeles vit i ansiktet och med armarna slappt hängande, utan att göra någon min av att försvara sig.

»Jag menar inte att vi skulle slåss med knytnävarna», sade han långsamt. »Jag menar en strid till döds. Ni är skicklig att hantera bössa och revolver. Det är jag också. Och på det sätt ska' vi göra upp saken.»

»Ni är ju alldeles galen. Har ni förlorat förnuftet?»

»Nej, det har jag inte», svarade Tudor. »Jag är bara förälskad. Och ännu en gång uppmanar jag er att gå med ut och göra upp vårt mellanhavande — ni får själv välja vapen.»

Sheldon betraktade honom nu för första gången med verkligt allvar, undrande inom sig vilka besynnerliga mikrober som kunde gnaga hans hjärna och driva honom till ett så konstigt beteende.

»Man brukar inte bära sig åt på det sättet i det verkliga livet», anmärkte Sheldon.

»Ni skall nog komma att finna mig vara rätt *verklig* innan vi ha slutat vår uppgörelse. Jag tänker döda er i dag.»

»Det där är ju bara bosch och nonsens, människa.» Nu hade Sheldon förlorat den humoristiska synen på saken. »Bosch och nonsens, det är vad det är. Man duellerar inte i det tjugonde århundradet. Det är — det är någonting som hörde till tiden före syndafloden.»

»För att nu tala om Joan ...»

»Var god och lämna hennes namn utanför det här», varnade Sheldon.

»Det skall jag, om ni bara går in på att slåss.»

Sheldon slog ut med händerna i förtvivlan.

»För att nu tala om Joan...»

»Akta er», varnade Sheldon på nytt.

»Å, håll på ni, slå mig till golvet igen! Men jag tiger inte för det. Ni kan slå omkull mig gång på gång hela dagen igenom, men så fort jag kommer upp igen skall jag tala om Joan. Nå — vill ni slåss?»

»Hör nu på vad jag vill säga er, Tudor», började Sheldon med en ansträngning att visa bestämdhet. »Jag är inte van att av någon tåla en tiondedel av vad jag redan har fördragit av er.»

»Ni kommer att fördraga en hel hop till innan dagens slut», blev svaret. »Jag säger er att ni helt enkelt måste slåss. Jag skall ärligt ge er tillfälle att döda mig, men jag dödar i alla fall er innan kvällen. Vi befinna oss inte inom civilisationens gränser. Det här är Salomonsöarna och ett ganska laglöst ställe. Kung Edward och lag och ordning representeras av kommissionären i Tulagi och en kanonbåt, som kommer på tillfälliga besök. Två män och en kvinna är också någonting primitivt. Och vi ska' göra upp saken på gammalt godt primitivt manér.»

Sheldon såg på honom och gjorde den reflexionen att det kanske var sant det där Tudor berättat om sina vilda äventyr i alla trakter av världen. Just en man av hans kaliber — en man, som var i stånd att truga sig till en duell under det tjugonde århundradets ordnade förhållanden — var i stånd att råka ut för så vilda äventyr.

»Det finns bara en möjlighet att hindra mig från det», fortsatte Tudor. »Jag kan inte förolämpa er di-

rekt, det vet jag. Därtill är ni för likgiltig eller för feg — eller bäggedera. Men jag kan berätta för er det prat jag hörde därborta vid hamnarna — det skall pina er, eller hur? Jag kan berätta vad som säges i hamnarna om er och den unga flickan, ni som sköta ett plantage gemensamt under sken av att ha ingått kompanjonskap.»

»Tyst!» utropade Sheldon — ty nu började han åter se den andre som genom en skälvande dimma. »Ni vill ha en duell. Jag går in på det.» Men hans sunda förnuft och hans motvilja för allt löjligt togo åter överhand och tillade: »Men det är ju absurt — det är alldeles omöjligt.»

»Joan och David — kompanjoner, va'? Joan och David — kompanjoner», började Tudor småsjunga om och om igen som en illvillig och föraktfull slagdänga.

»Var tyst för himlens skull, så skall jag låta er få er vilja fram», utropade Sheldon. »Aldrig har jag sett någon galning så halsstarrig i sin galenskap. Men vad skall det bli för slags duell? Här finns ju inga sekundanter. Och vad för slags vapen ska' vi använda?»

Tudor upphörde nu genast med sina retsamma apkonster och blev ånyo den kallblodige och självbehärskade mannen av värld.

»Jag har ofta tänkt mig, att idealet för en duell borde vara litet olik den vanliga konventionella», sade han. »Jag har utkämpat åtskilliga av den sorten, ser ni . . .»

»Det vill säga franska», avbröt Sheldon.

»Kalla dem så, om ni vill. Men här skall ni få höra min uppfattning angående en idealisk duell. Inga sekundanter, naturligtvis, och inga andra åskådare heller. Det behövs bara två duellanter. De må begagna

vilka skjutvapen som helst, från och med revolvrar och reffelbössor ända till maskingevär. De starta på en mils avstånd från varandra, rycka fram emot varandra, ha rätt att söka betäckning, dra sig tillbaka, göra kringgående rörelser och använda finter — allt är dem tillåtet. Kort sagt, de gå på jakt efter varandra ...»

»Som ett par vilda indianer?»

»Mycket riktigt!» utropade Tudor förtjust. »Ni har en snabb uppfattning. Och Berande är just den rätta platsen för en sådan duell, och nu är precis den rätta tiden. Miss Lackland tar förmodligen sin siesta och tror att vi göra detsamma. Vi ha två timmar på oss innan hon vaknar. Skynda er därför och kom! Ni startar från Balesuna och jag från Berande. Dessa bägge floder begränsa ju plantaget, eller hur? Nå, det är bra. Fältet för duellen är plantaget. Ingendera av oss få gå utom dess gränser. Är ni nöjd?»

»Fullkomligt. Men har ni något emot att jag utdelar några befallningar?»

»Visst icke», förklarade Tudor, som nu var artigheten själv sedan han fått sin vilja fram.

Sheldon klappade i händerna, och en av tjänarna sprang för att hämta Adamu Adam och Noa Noah.

»Hör nu på», sade Sheldon till dem. »Denne man och mig ha stor strid i dag. Kanske han dö. Kanske mig mista liv. Om han dö, all right. Om mig dö, ni två se noga efter miss Lackland. Ni taga bössor och se noga efter henne natt och dag. Om hon vilja tala med mr Tudor, all right. Om hon icke vilja tala med honom, ni hålla honom borta. Klart?»

De grymtade och nickade. De hade haft mycket att göra med vita män och hade lärt sig att aldrig fråga

om dessa underliga människors underliga beteende. Om nu dessa två ansågo lämpligt att gå ut och döda varandra, så var det deras egen affär och icke öbornas, som togo befallningar av dem. De gingo fram till gevärsstället och hämtade var sin bössa.

»Bäst alla tahitiska män ha bössor», föreslog Adamu Adam. »Kanske bli stort oväsen.»

»All right», svarade Sheldon, som höll på att ta fram ammunition.

De avlägsnade sig och togo med sig åtta bössor till sitt kvarter. Tudor stod otåligt väntande med patronbälte för både bössa och pistol spänt om livet.

»Kom nu — skynda er! Vi spilla tiden», manade han ivrigt, då Sheldon sökte efter extra ammunition till sin automatiska pistol.

De följdes åt utför trappan och ut från gården ner till stranden. Där vände de varandra ryggen, och var och en begav sig åt sitt håll med bössan i hand. Tudor styrde kurs mot Berande och Sheldon mot Balesuna.

XXVII.

EN NUTIDA DUELL.

Sheldon hade nätt och jämnt kommit fram till Balesuna, förrän han hörde den svaga knallen från en avlägsen bössa, och han förstod att det var Tudors signal, att denne hade kommit till Berande och gjort helt om för att gå tillbaka. Till svar sköt Sheldon av sin bössa i luften och började i sin tur gå samma väg han kommit. Han rörde sig som i en dröm och höll sig tankspritt utmed den öppna stranden. Alltsammans var så förnuftsvidrigt, att han hade svårt att ta det för verklighet, och han gick i tankarna igenom samtalet med Tudor för att söka få ut något förnuft ur det han förehade. Han hade ingen lust att döda Tudor. Att denne hade begått ett missgrepp då han ville uppträda som friare var ju ej något skäl för att Sheldon skulle ta hans liv. Vad rörde sig då det hela om? Det var visserligen sant att Tudor hade skymfat Joan genom sina anmärkningar och blivit slagen till golvet för det, men att Sheldon slagit honom var väl ej något skäl för att han skulle försöka döda honom.

På detta sätt hade han tillryggalagt en fjärdedel av det avstånd mellan de bägge floderna som skilde dem åt, då den tanken plötsligt slog honom, att Tudor icke

alls vore att söka invid stranden. Naturligtvis inte. Han närmade sig — enligt överenskommelsen — i skydd av kokosträden. Sheldon svängde hastigt av åt vänster för att också söka ett dylikt skydd, och i detsamma nådde en svag bössknall hans öron. Nästan omedelbart därefter slog kulan mot den hårda sanden på hundra fots avstånd från honom, rikoschetterade och flög virvlande vidare — övertygande honom om, att hur förnuftsvidrigt och overkligt alltsammans var, så var *den* ändå ett faktum. Den hade varit avsedd för honom. Men till och med detta hade han svårt att fatta. Han betraktade den välbekanta omgivningen och såg utåt havet, som smått krusades av en lätt men ihållande bris. Från det håll där Tulagi låg såg han en skonares vita segel göra ett slag tvärsöver mot Berande. Nere vid stranden gick en häst och betade, och han undrade lojt var de andra kunde vara. Röken från copratorkningen fängslade ett ögonblick hans uppmärksamhet, sedan irrade hans blickar över barackerna, verktygslidren, båtskjulen och bungalow'n och stannade slutligen händelsevis vid Joans lilla hydda i hörnet av gårdstomten.

Så fortsatte han ännu en fjärdedels mil och höll sig därunder ständigt i skydd av träden. Om Tudor hade gått lika fort som han, borde de ha sammanträffat just på denna punkt, och Sheldon drog nu den slutsatsen att den andre måste ha bestämt sig för en kringgående rörelse. Svårigheten var att upptäcka var han fanns. Träden stodo i rätvinkliga rader, så att han endast kunde se inåt en smal allé i sänder. Hans fiende kunde komma från den närmaste eller den andra i ordningen, från höger eller vänster. Han kunde vara hundra fot

från platsen, och han kunde lika väl vara en halv mil därifrån. Sheldon strövade vidare och kom till den övertygelsen att det gamla stereotypa sättet att duellera var bra mycket enklare och lättare än denna långdragna kurragömma-affär. Han försökte nu också att göra en kringgående rörelse i hopp att kunna skära den andres linje; men utan att ha sett en skymt av honom kom han ut på en nyröjd plats, där de unga träden, som endast räckte honom till midjan, lämnade föga skydd och ännu mindre kunde användas som gömställen. Just då han tog första steget ut på denna glänta smällde ett skott till höger om honom, och ehuru han icke hörde kulan vina då den gick förbi, urskilde han smällen då den träffade en palmstam längre bort.

Han skyndade tillbaka in mellan de större träden. Två gånger hade han nu blottställt sig och utsatt sig för skott, men själv hade han icke sett en skymt av sin motståndare. Vreden började sjuda inom honom. Det var tusan så obehagligt det där ständiga skjutandet, tyckte han, och ehuru det hela egentligen var ett nonsens, så var det icke desto mindre ett mördande allvar. Här fanns ingen utväg att undvika en dödlig utgång, här kunde man icke skjuta av sitt skott i luften och alltsammans vore över som i en gammaldags duell. Den ömsesidiga jakten måste fortgå tills den ene hade träffat den andre. Och om någon av dem försummade ett tillfälle att träffa den andre, ökade detta den andres utsikter att kunna skjuta honom. Det var inte tu tal om det. Tudor hade ådagalagt en djävulsk slughet då han föreslog detta slags duell, sade Sheldon till sig själv, medan han började försiktigt ströva åt det håll varifrån det sista skottet hade kommit.

Då han kom till det ställe där det lossats var Tudor borta, men spåren efter honom voro kvar och visade tydligt den väg han tagit inåt plantaget. En gång — tio minuter senare — såg han en skymt av Tudor på hundra yards avstånd, då denne gick tvärs över samma öppna väg mellan träden som han själv, men åt motsatt håll. Sheldon var på väg att kasta bössan upp till axeln, men i detsamma var Tudor försvunnen. Snarare på grund av ett infall än i hopp om något resultat och med en ringaktande grimas åt sitt tilltag, höjde Sheldon sin pistol och avsköt inom ett par sekunder åtta spridda skott mellan träden åt det håll där Tudor hade försvunnit. Önskande att han haft en hagelbössa till hands, satte Sheldon sig bakom ett träd, och laddade om vapnet.

Det dröjde icke lång stund, förrän Tudor försökte samma knep emot honom. Kulorna smattrade omkring honom som häftigt fallande regndroppar, och de träffade palmstammarna med en dov smäll, eller också flögo de vinande förbi efter att ha rikoschetterat. Den sista kulan gjorde en dubbel rikoschett från två skilda träd och sedan den på detta sätt förlorat största delen av sin kraft, slog den hårt emot Sheldons panna och föll ner framför hans fötter. Ett litet ögonblick kände han sig bedövad, men vid närmare undersökning fann han att den icke hade gjort honom större skada än att den framkallat en obehaglig blånad, som snart svällde upp och blev stor som ett duvägg.

Jakten fortgick. En gång, då Sheldon hade kommit till brynet av träddungen närmast bungalow'n, såg han husets tjänstgossar och kocken samlade på den bakre verandan, där de nyfiket tittade in mellan trä-

den, skrattade och pratade med varandra i underlig falsetton. En annan gång råkade han på ett arbetslag sysselsatt med att skyffla upp ogräs. De lade knappast märke till honom när han kom, fastän de mycket väl visste vad som pågick. De hade ju ingenting med att göra att dessa besynnerliga vita män voro ute för att försöka döda varandra, och vad slags intresse de än kunde hysa för utgången, dolde de det omsorgsfullt för Sheldon. Han befallde dem att fortsätta skyfflandet längre bort i dungen och gick sedan vidare på sin jakt efter Tudor.

Trött på den ändlösa cirkelgången försökte Sheldon att ännu en gång gå rakt mot sin fiende. Men Tudor var honom för slug — han drog fördel av Sheldons djärvhet för att skicka honom ett par skott och gled sedan undan i oupphörligt ändrad riktning. I en timmes tid gingo de på detta sätt, lurande och svängande och vändande fram och tillbaka och runt om och jagande varandra mellan de regelbundet ordnade palmerna. Emellanåt uppfångade de hastiga glimtar av varandra och sköto på måfå, men utan resultat. På en med högt gräs beväxt plats bakom ett träd upptäckte Sheldon, att Tudor hade suttit där och rökt en cigarrett. Gräset var hoppressat där han hade suttit, och på ena sidan låg cigarrettstumpen och den avbrända tändstickan varmed han hade tänt den. Framför lågo några glänsande metalliska fragment kringströdda. Sheldon förstod vad detta hade att betyda. Tudor hade skurit i de stålklädda kulorna, klyvt dem eller skurit av dem i spetsen, så att de skulle åstadkomma svårare sår — med ett ord format dem till dumdumkulor, som äro förbjudna i modern krigföring. Sheldon viss-

te nu vad som skulle hända honom, om en sådan kula trängde in i hans kropp. Den skulle lämna ett obetydligt hål efter sig där den gick in, men hålet där den gick ut skulle bli ohyggligt stort.

Han beslöt sig för att uppge förföljelsen och lade sig ned i gräset, till höger och vänster skyddad av palmrader och med en lång rak väg på bägge hållen, som sträckte sig åt norr och söder. Den vägen kunde han övervaka. Tudor skulle nödgas komma till honom, eljest blev det aldrig något slut på affären. Han torkade svetten ur sitt ansikte och knöt näsduken om halsen för att skydda den mot de stingande myggorna som lurade bland gräset. Aldrig hade han känt så stor vedervilja för vad som brukar kallas »äventyr». Det hade redan varit svårt nog med Joan, med hennes cowboyhatt och långpipiga Coltrevolver — men här var nu också en nykomling, som likaledes såg sig om efter ett äventyr och icke kunde finna det på annat sätt än genom att truga en fredsälskande plantageodlare till en löjlig förnuftsvidrig kurragömma-duell bland buskarna. Om någonsin allt vad äventyr hette blivit grundligt fördömt av någon människa, så var det i denna stund, då Sheldon låg där och svettades i det orörliga gräset, medan han kämpade mot myggen och höll vakt uppåt och nedåt vägen.

Så kom Tudor. Sheldon råkade händelsevis se just åt det hållet, då han kom i sikte och hastigt tittade uppåt och nedåt vägen innan han gav sig ut på den. Då han kom halvvägs stannade han, som om han överlade åt vilket håll han skulle gå. Han var en ypperlig skottavla där han stod på tvåhundra yards avstånd med ansiktet vänt mot sin fiende. Sheldon siktade

först på vänstra sidan av hans bröst, men bytte sedan om och siktade på hans högra axel. Och med den tanken: »det skall göra honom oduglig att fortsätta vidare», sköt han av skottet. Kulan, som hade tillräcklig fart för att genomborra en människokropp på en mils avstånd, träffade Tudor med en sådan styrka, att den svängde honom nästan runt och fällde honom till marken.

»Vill väl hoppas att jag inte har dödat den galningen», sade Sheldon högt, i det han hastigt reste sig och skyndade dit där Tudor låg.

Men då han kommit ungefär hundra fot närmare honom, stillades all oro i detta avseende av Tudor själv, som tog sitt vapen i vänstra handen och skickade ett helt regn av kulor över Sheldon. Denne tog skydd bakom en trädstam i det han räknade skotten, och när det åttonde hade smällt, rusade han fram till den sårade. Han sparkade pistolen ur Tudors hand och satte sig på honom för att hålla honom stilla.

»Håll er stilla nu», sade han. »Jag har träffat er, så att det tjänar till ingenting att ni bråkar.»

Men Tudor försökte streta emot och att kasta honom av sig.

»Var stilla, säger jag er», kommenderade Sheldon. »Jag är tillfredsställd med utgången, och det får ni också lov att vara. Så att ni kan så gärna ge efter och förklara affären avslutad.»

Tudor gav motvilligt efter.

»Löjliga de här nutida duellerna, eller hur?» sade Sheldon till honom med en grimas, i det han flyttade på sig. »Inte ett dugg värdighet med dem. Om ni hade bråkat ett ögonblick till, så skulle jag ha brynt

ert ansikte mot jorden. Jag skulle ha god lust att göra det i alla fall, bara för att lära er att duellernas tid är förbi. Låt oss nu se på ert sår.»

»Att ni träffade och gav mig det såret», grymtade Tudor, »berodde bara på att ni låg där i bakhåll som...»

»... som en vild indian. Alldeles ja. Ni har en snabb uppfattning, min gosse lilla.» Sheldon upphörde nu med sitt gäckeri och reste sig. »Nu ligger ni här lugn och stilla, tills jag har skickat några av tjänarna att bära er in. Ni är inte allvarsamt sårad, och det är tur för er att jag inte följde ert exempel. Om ni hade träffats av en av edra egna kulor, skulle man nästan ha kunnat köra med hästar och vagn genom hålet efter den. Nu kommer ni lätt undan — bara ett litet fint borrhål. Allt vad som behövs är antiseptisk behandling och förband, sedan blir ni kry igen om en månad. Tag nu saken med ro. Jag skall skicka hit en bår att lägga er på.»

XXVIII.

KAPITULATION.

Då Sheldon kom ut från träddungen, fann han Joan väntande vid den mindre grinden till gården, och han kunde icke undgå att se att hon blev märkbart glad vid hans åsyn.

»Jag kan inte säga hur glad jag är över att se er», ljöd hennes hälsning. »Vad har det blivit av Tudor? Det där pistolsmattret nyss var alls inte behagligt att höra. Var det ni eller Tudor som sköt?»

»Jaså, ni tycks ha reda på alltsammans», svarade han kyligt. »Ja, det var Tudor som sköt då, men han gjorde det med vänstra handen. Han ligger därute med ett hål i axeln.» Han såg skarpt på henne. »Gäckad i edra förväntningar, eller hur?» tillade han långsamt.

»Vad menar ni med det?»

»Att jag inte dödade honom förstås.»

»Inte ville jag precis att han skulle dö för att han kysste mig», utropade hon.

»Jaså, kysste han er?» sade Sheldon med synbar överraskning. »Jag tyckte ni sa' att han hade gjort illa er arm.»

»Man kan ju kalla det för en kyss, fastän den hamnade på min nässpets.» Hon skrattade åt det löjliga

minnet. »Men för det fick han betalt av mig själv. Jag gav honom ett slag i ansiktet. Och han *gjorde* illa min arm. Den är både svart och blå — se!»

Hon drog upp den vida ärmen på sin blus, och Sheldon såg blåmärket efter två fingrar.

I detsamma kom en flock negrer fram mellan träden, bärande den sårade på en grovt tillyxad bår.

»Romantiskt, eller hur?» sade Sheldon med ett gäckande leende, då han såg Joans häpna uppsyn. »Och nu måste jag spela kirurg och plåstra om honom så att han blir kry igen. Trevliga saker, de här duellerna i tjugonde århundradet. Först borrar man hål i en karl, sedan pluggar man ihop det.»

De hade dragit sig åt sidan för att båren skulle kunna komma förbi, och Tudor, som hade hört Sheldons ord, reste sig på den friska armbågen och sade med trotsig min:

»Om ni hade träffats av en av mina kulor, så skulle pluggen behöft vara så stor som en tallrik.»

»Å — ni usling!» utropade Joan. »Ni har klyft edra kulor.»

»Allt enligt överenskommelse», förklarade Tudor. »Allting var tillåtet. Vi kunde ha använt dynamit, om vi hade velat.»

»Han har rätt», försäkrade Sheldon, då de följde efter båren inåt gården. »Vilket vapen som helst skulle få användas. Jag låg i gräset, där han inte kunde se mig, och jag knäppte honom på en krypskytts ädla manér. Så går det då man har kvinnor på plantaget. Och nu förmodar jag det är bäst att ta till antiseptiska medel och kanyler. Det är ett otrevligt göra, och jag

måste läsa åtskilligt om det i en läkarbok inan jag tar itu med jobbet.»

»Jag kan inte inse att det är mitt fel», började hon. »Jag kunde inte hjälpa att han kysste mig. Det hade aldrig fallit mig in att han kunde försöka det.»

»Vi duellerade inte för den sakens skull. Men för närvarande ha vi ingen tid till förklaringar. Om ni vill göra i ordning bandage och så'nt, skall jag slå upp kapitlet 'om skottsår' och se efter vad som skall göras.»

»Blöder han mycket?» frågade hon.

»Nej, kulan tycks ha skonat de viktiga artärerna. Men eljest hade det varit en svår belägenhet.»

»Nå — då är det ju inte nödvändigt att läsa om det alls», sade Joan. »Och jag är halvdöd av längtan att få höra hur allt har gått till. *Apostle* ligger i lugnvatten innanför udden, och hennes båtar ä' ute för att bogsera henne. Inom fem minuter ligger hon för ankar här och doktor Wehlshmere är säkert med ombord. Så att allt vad vi ha att göra är att ställa det bekvämt för Tudor. Det vore bäst att lägga honom i ert rum under mosquitonätet och skicka ut en båt för att be doktor Welshmere ta med sig sina instrument.»

En timme därefter var patienten väl omskött och förbunden, och doktor Welshmere gick ner till stranden för att gå ombord, men lovade att komma tillbaka till middagen. Joan och Sheldon stodo på verandan och sågo honom ge sig av.

»Jag skall aldrig mer säga något ont om missionärerna, sedan jag har sett dem här på Salomonsöarna», sade hon och satte sig i en däckstol.

Hon såg på Sheldon och började skratta.

»Det är rätt», sade han. »Just på det sättet känner

jag också, sedan jag har gjort mig till narr och velat mörda en gäst.»

»Men ni har ännu inte sagt mig vad som var orsaken?»

»Ni!» svarade han kort.

»Jag? Men ni sa' ju att det inte var så.»

»Ånej — det var inte kyssen.» Han gick fram till räcket och stödde sig mot det med ansiktet vänt mot henne. »Men det var i alla fall er det gällde, och jag kan så gärna säga er det. Ni minns nog att jag för längesedan varnade er för vad som skulle hända, om ni ville bli delägare i Berande. Och nu — nu pratas det om det utmed hela kusten, och Tudor envisades att upprepa skvallret för mig. Så att ni inser nog, att ni inte kan stanna här länge under nuvarande förhållanden. Det vore bättre att ni reste härifrån.»

Det vore bättre att ni reste härifrån.»

»Men det vill jag inte», invände hon med ynklig uppsyn.

»Nå, då ta vi hit ett förkläde...»

»Nej, jag vill inte ha något förkläde heller.»

»Men ni kan då väl aldrig vänta, att jag skall gå omkring här och skjuta ned varenda strykare på Salomonsöarna som öppnar sin mun till sladder?» frågade han med dyster min.

»Nej, inte det heller», svarade hon med en hastig ingivelse. »Jag skall säga er vad vi ska' göra. Vi gifta oss, så sätter det stopp för allt pladder... Och därmed punkt!»

Han betraktade henne med den största häpnad och skulle ha trott att hon drev gäck med honom, om icke en varm rodnad plötsligt färgat hennes kinder högröda.

»Menar ni det verkligen?» frågade han med ostadig röst. »Och varför?»

»För att göra slut på det ledsamma sladdret vid kusten. Det måtte väl vara ett gott skäl, eller hur?»

Frestelsen var tillräckligt stark och tillräckligt plötslig för att göra honom tveksam, men så kände han åter samma ovilja som hade kommit över honom då han låg därborta i gräset och kämpade mot mygg och förbannade allt vad äventyr hette, och han svarade:

»Nej — det är sämre än intet skäl alls. Jag vill inte gifta mig med er, som om det vore bara en nödfallsutväg...»

»Ni är då väl den löjligaste människa i världen!» utbrast hon med litet av sin forna häftighet. »Ni talar först en hel hop om kärlek och giftermål med mig, alldeles mot min egen önskan, och sedan går ni i veckotal omkring på plantaget och ser hängfärdig ut för att ni inte kan få mig, och när ni tror att jag inte lägger märke till det, ser ni på mig så att jag hela tiden har undrat när ni sist fick ett ordentligt mål, för så hungrig såg ni ut i ögonen — och så gör ni ömma ögon åt mitt revolverbälte som hänger på en spik — och så utkämpar ni dueller för min skull och så vidare — och — ja, och — och nu, när jag säger att jag vill gifta mig med er — då sätter ni en heder i att ge mig på båten.»

»Ni kan inte göra mig löjligare än jag känner mig», svarade han och gned betänksamt svullnaden på sin panna. »Och om detta skall vara det traditionella romantiska programmet — en duell för en flickas skull och flickan faller i armarna på den som segrar — så skall jag inte göra mig till en ännu större åsna genom att gå med på det.»

»Jag trodde ni skulle göra det tvärt», förklarade hon med en naivitet, vars äkthet han icke kunde annat än betvivla, därför att han tyckte sig se en skälmaktig glimt i hennes ögon.

»Min uppfattning av kärleken måste då vara helt olik er egen», sade han. »Jag skulle vilja att en kvinna gifte sig med mig av kärlek, och icke av något slags romantisk beundran därför att jag haft tillräcklig tur att kunna med tillhjälp av rökfritt krut borra ett hål i en annan mans axel. Jag säger er, att jag är utledsen på det eländiga äventyrsfåneriet. Jag kan inte med det. Tudor är ett slående exempel på äventyrartypen — att söka gräl med mig och bära sig åt som en apa och envisas att duellera med mig 'till döds', som han sade! Det var både ömkligt och löjligt.»

Hon bet sig i läppen, och ehuru hennes ögon voro lika lugna och klara som vanligt, blossade hennes kinder av harm.

»Ja, naturligtvis — om ni inte vill gifta er med mig, så...»

»Visst vill jag det», inföll han hastigt.

»Ja, men ni...»

»Förstår ni då inte, lilla barn, att jag vill att ni skall älska mig», utbrast han ivrigt. »I annat fall bleve det bara ett ofullständigt giftermål. Jag vill inte att ni skall bli min hustru bara för att göra slut på ett obehagligt skvaller, och inte heller av någon dåraktig romantisk anledning. Jag skulle inte vilja ha er — på det sättet.»

»Å, i så fall», sade hon med spelat allvar, och han kunde ha svurit på att en skälmaktig glimt lyste i hennes ögon, »i så fall — eftersom ni är villig att ta

mitt anbud i betraktande, tillåter ni mig kanske att göra ett par anmärkningar. För det första borde ni inte tala så hånfullt om äventyr, eftersom ni själv lever mitt i ett sådant — och det gjorde ni faktiskt redan då jag först fann er här alldeles förbi av feber på ett ensligt plantage, omgiven av ett par hundra vilda kannibaler, som törstade efter att få ta ert liv. Så kom jag...»

»Och eftersom ni kom hit i halv storm», inföll han, »efter att ha gjort skeppsbrott med ert fartyg, och landade här i en livbåt full med pittoreska tahitiska sjömän och marscherade upp till min bungalow med en Baden-Powell på huvudet, sjöstövlar på fötterna och en stor Coltrevolver dinglande vid sidan — ja, så är jag endast alltför villig att medge, att ni var själva kvintessensen av ett äventyr.»

»Ypperligt!» utropade hon triumferande. »Det där är ju litet enkel aritmetik — man adderar tillsamman ert äventyr och mitt. Så, nu är den saken klar, och ni behöver inte hånle åt äventyr vidare. Nå — för det andra tror jag inte att det låg något romantiskt i Tudors försök att kyssa mig, lika litet som den fåniga duellen förtjänade att kallas äventyr. Däremot tror jag det var romantik att ni blev förälskad i mig. Och slutligen — det blir att addera romantik till romantik — tror jag — ja, jag tror bestämt, att jag också älskar er, Dave. Å, Dave!»

Det sista utropet kom som ett litet blygt duvoskri, då han slöt henne i sina armar och tryckte henne till sitt bröst.

»Men jag älskar er inte därför, att ni har betett er så där narraktigt förut i dag», viskade hon med huvu-

det på hans axel. »Vita män borde inte gå omkring och döda varandra.»

»Men varför älskar ni mig då?» frågade han — liksom alla älskare fången i grubbleri över denna ständigt återkommande fråga, som alltid har förblivit obesvarad.

»Å, jag vet inte — för att jag gör det, tänker jag. Och det är ungefär samma tillfredsställande förklaring som jag fick den där gången, då vi talades vid som mellan två män. Men jag har i alla fall älskat er i veckor nu — hela den tid som ni har varit så utsökt fint och behärskat svartsjuk på Tudor.»

»Ja, ja — fortsätt, fortsätt», bad han andlöst, då hon tystnade.

»Jag undrade när utbrottet skulle komma, och när det inte kom, älskade jag er bara mer för det. Ni var alldeles som far och som Von. Ni kunde behärska er. Ni bar er inte åt som en narr.»

»Inte förr än nu» inföll han.

»Ja, och jag älskade er för det också. Det var verkligen på tiden att det kom. Jag började tro att ni aldrig mer skulle föra det där ämnet på tal. Och sedan jag nu har bjudit ut mig själv, har ni inte ens antagit förslaget.»

Med sina händer vilande på hennes axlar höll han henne en armslängd ifrån sig och såg länge in i hennes ögon, som nu icke voro kyliga längre, utan tycktes fulla av ett gyllene skimmer. Ögonlocken sänktes, men lyftes modigt igen, medan hon besvarade hans blick. Så drog han henne ömt och högtidligt intill sig.

»Men hur går det nu med planen att skaffa 'egen härd och egen sadel'?» frågade han en stund efteråt.

»Det *har* jag ju nästan. Hyddan därborta är min

härd, och *Martha* är min sadel, och — och se på alla de träd jag har planterat, för att nu inte tala om majsen. Och alltsammans kommer an på er, Dave. Jag skulle aldrig ha fattat kärlek till er, om ni inte hade väckt den där plantage-idén hos mig.»

»Där kommer *Nongalesa* in vid udden och har båtarna ute», sade Sheldon utan sammanhang med Joans förklaring. »Och kommissionären är ombord. Han skall naturligtvis ner till San Cristoval för att hålla undersökning om missionärmorden. Vi ha tur, det måste jag säga.»

»Jag inser då inte, vari den turen består», sade hon i klagande ton. »Vi borde ha fått ha den här kvällen för oss själva, för att tala om saker och ting. Jag har tusen frågor att göra. Och det skulle inte ha blivit ett samtal som mellan två män», tillade hon.

»Men jag har en plan som är ännu bättre.» Han överlade med sig själv ett par ögonblick. »Ser ni Joan, kommissionären är den ende ämbetsmannen här på öarna som kan ge oss en giftermålslicens. Och — nu kommer jag till den turen jag nämnde — doktor Welshmere är här och kan viga oss. Vi kunna således gifta oss i kväll.»

Joan ryggade tillbaka i häftig förskräckelse — hon nästan slet sig ur hans armar och tog flera steg baklänges. Han såg att hon verkligen var skrämd.

»Jag — jag hade trott, att ...» stammade hon.

Men plötsligt kom en förändring över henne, och hennes ansikte glödde av samma ovanliga rodnad som han hade sett en gång förut den dagen. Hennes lugna och frimodiga ögon voro varken lugna eller frimodiga

längre, de hade fått ett varmt uttryck och sänktes som om de voro ur stånd att möta hans, då hon kom tillbaka och smög sig intill honom och sade helt sakta — nästan i en viskning:

»Jag är beredd till det, Dave.»

INNEHÅLL:

		Sid.
I.	NÅGONTING MÅSTE GÖRAS	1
II.	NÅGONTING BLIR GJORT	11
III.	JESSIE KOMMER	20
IV.	JOAN LACKLAND	31
V.	HON VILL SKAFFA SIG ETT PLANTAGE	40
VI.	STORMAR INOMHUS	57
VII.	SVÄRTUKTAT FOLK	65
VIII.	LOKALFÄRG	80
IX.	SOM MELLAN MAN OCH KVINNA	89
X.	ETT BUDSKAP FRÅN BOUCHER	97
XI.	INFÖDINGARNA FRÅN PORT ADAMS	109
XII.	MR MORGAN OCH MR RAFF	119
XIII.	UNGDOMENS LOGIK	128
XIV.	»MARTHA»	139
XV.	ETT SLAGS TRÄNING	150
XVI.	FLICKAN SOM ÄNNU ICKE VAR FULLVÄXT	159
XVII.	»ER» MISS LACKLAND	174
XVIII.	BEVISAR ATT BÖCKER KUNNA VARA GODA RÅDGIVARE	186
XIX.	EN FÖRLORAD LEKSAK	202
XX.	SOM MELLAN TVÅ MÄN	212
XXI.	KONTRABAND	220
XXII.	GOGOOMY GÖR SLUT PÅ KWAQUE HELT OCH HÅLLET	228
XXIII.	BUDSKAPET FRÅN BUSKSKOGEN	241
XXIV.	I BUSKSKOGEN	250
XXV.	HUVUDSKALLEJÄGARNA	261
XXVI.	ETT BAROCKT TILLTAG	270
XXVII.	EN NUTIDA DUELL	286
XXVIII.	KAPITULATION	294

VAGABONDLIV

VAGABONDLIV

UNGDOMSMINNEN

AV

JACK LONDON

ÖVERSÄTTNING AV
M. DRANGEL

TREDJE UPPLAGAN

STOCKHOLM
BOHLIN & Co

STOCKHOLM
1 9 1 8
VICTOR PETTERSONS BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG

I.

EN BEKÄNNELSE.

I staten Nevada finns det en kvinna, för vilken jag en gång under ett par timmars tid har ljugit grundligt, ihållande och utan blygsel. Det är icke min mening att urskulda mig inför henne. Vare detta långt ifrån mig. Men jag ville gärna ge henne en förklaring. Olyckligtvis vet jag icke hennes namn och icke heller hennes nuvarande adress. Ifall dessa rader händelsevis skulle komma inför hennes ögon, hoppas jag att hon skrifver till mig.

Det var i Reno i Nevada, sommaren 1892. Och där var marknad och staden var full med bondfångare och lättlurat folk, för att nu inte tala om en hel hord av hungriga landstrykare. Det var de sistnämnda som gjorde staden till en »hungerstad». De bultade på bakdörrarna till invånarnas hem tills dörrarna blevo okänsliga för alla maningar till barmhärtighet.

Ett dåligt matlokus var vad landstrykarna kallade staden de där dagarna. Jag vet att jag fick vara utan många mål, trots det att jag kunde tävla med vem som helst, när det gällde att »knipa» folk till att ge »ett mål mat» eller »en liten slant» ute på gatan. Ja, jag var en dag så illa däran där i staden att jag

slank förbi konduktören och trängde mig in i en resande millionärs privatvagn. Tåget sattes i gång just då jag kom upp på platformen, och jag nådde millionären i samma ögonblick som konduktören nådde mig. Det var ingen tid för formaliteter. »Ge mig 25 cents till litet mat!» ropade jag. Och så sant jag lefver — millionären stack handen i fickan och gav mig precis 25 cents. Det är min öfvertygelse att han blev så förbluffad att han lydde rent automatiskt, och jag har sedan ständigt ångrat att jag icke begärde en hel dollar. Jag vet att jag skulle ha fått den. Jag svängde mig ned från platformen medan konduktören försökte ge mig en spark i ansiktet. Han misslyckades. Man är just icke i någon behaglig situation, då man skall hoppa ned från det lägsta trappsteget till en järnvägsvagn utan att bryta nacken af sig, medan en ursinnig etiopier står på platformen och försöker sparka en i ansiktet med en sko af högsta nummertal. Men jag hade mina tjugufem cents! Jag hade dem.

Nu återgå vi till kvinnan för vilken jag ljög så fräckt. Det var på kvällen sista dagen jag var i Reno. Jag hade varit ute vid kapplöpningsbanan för att se hästarna löpa och gått miste om middagsmål — d. v. s. målet midt på dagen. Jag var hungrig, och därtill hade det nyss i staden inrättats en slags välfärdskommitté, som skulle rensa staden från just sådana hungriga individer som jag. En hel mängd af mina medbröder hade redan insamlats af lagens handhavare, och jag tyckte mig höra Californiens soliga dalar ropa till mig öfver bergens kyliga toppar. Två ting måste jag emellertid utföra innan jag kunde skaka Renos

stoft från mina fötter. Det ena var att bli fripassagerare pa det genomgående tåget som samma kväll gick västerut. Det andra var att först skaffa mig någonting att äta. Till och med en ung man måste tveka att ge sig av på en hel natts resa med tom mage under ett tåg, som rusar fram under snötak, genom tunnlar och den eviga snön på himmelsträfvande bergstoppar.

Men det där »något att äta» var ett svårt problem att lösa. Jag blev avvisad vid ett dussin köksdörrar. Ibland fick jag dessutom höra förolämpande tillvitelser och tal om det ställe där jag skulle bli inburad, om det ginge mig efter förtjänst. Det värsta var att anspelningen på fängelset endast var alltför sann. Det var därför jag ville ge mig av västerut på kvällen. Lagens arm var i farten i staden och sökte ivrigt efter de hungriga och hemlösa, ty för dem fanns ett med järnstänger väl tillslutet förvaringsrum.

På somliga håll slogs dörren igen midt för min näsa, så att jag måste avbryta min hövligt och ödmjukt framställda begäran om någonting att äta. På ett ställe öppnade man icke alls. Jag stod på trappan och bultade, och de tittade ut på mig genom fönstret. De lyfte till och med upp en tjock liten pojke, för att han över de äldres axlar skulle kunna se på landstrykaren som icke skulle få något att äta i deras hus.

Det började se ut som om jag skulle bli tvungen att gå till de riktigt fattiga för att få föda. De riktigt fattiga äro den hungrige landstrykarens sista säkra tillflykt. På de riktigt fattiga kan han alltid lita. De visa aldrig bort den hungrige. Mångfaldiga gånger har jag överallt i Förenta staterna blivit nekad föda i

de förnäma husen på höjderna, men alltid fått mat i de små kojorna nere vid kärret, där fönstren voro tillstoppade med trasor och den utsläpade matmodern krökt under grovarbetets bördor. Å, ni som jobba med välgörenhet! Gå till de riktigt fattiga och tag lärdom av dem, ty endast den fattige är verkligt barmhärtig. De varken ge eller neka »av sitt överflöd». De ha intet överflöd. De ge — och neka aldrig att ge — av det de själva behöva, och mycket ofta av det de själva äro i gnagande behov av. Att kasta ett ben åt en hund är icke barmhärtighet. Att öva barmhärtighet är att dela benet med hunden, fastän man är lika svulten som han.

Jag minns särskilt ett hus där jag blev bortvisad den där kvällen. Fönstren utåt verandan stodo öppna i matsalen, och genom dem såg jag en man sitta till bords och äta pastej — en väldig köttpastej. Jag stod i den öppna dörren, och han fortsatte att äta medan han talade med mig. Han hade haft framgång i världen, och välståndet hade gjort honom bitter mot mindre lyckligt lottade bröder.

Han avbröt min bön om något att äta med ett vresigt: »Arbeta vill ni nog inte!»

Detta hörde nu egentligen icke dit. Jag hade icke sagt något om arbete. Ämnet för det samtal jag inledt var »mat». Det var verkligen sant att jag icke ville ha arbete. Jag ville gå med nattåget västerut.

»Ni skulle nog inte vilja ha arbete, om ni också kunde få», fortsatte han ilsket som förut.

Jag såg på hans hustrus milda ansikte och förstod genast, att om den morrande Cerberus icke hade suttit där, skulle jag säkert ha fått en bit av köttpastejen.

Men Cerberus glufsade i sig allt mer och mer, och jag insåg att jag måste blidka honom, om jag skulle få något med. Jag drog således en stilla suck och gick med på hans moraliska betraktelser angående arbete.

»Naturligtvis skulle jag vilja ha arbete», framkastade jag.

»Det tror jag inte», fräste han.

»Pröva mig, så får ni se», svarade jag ivrigt -- var redan inne i leken.

»All right», sade han. »Kom till hörnet av den och den gatan» — jag har glömt adressen nu — »tidigt i morgon bittida. Ni vet nog var den nedbrunna byggningen har stått — där skall ni få arbete med att langa tegel.»

»All right, sir — jag skall komma.»

Han brummade och fortsatte att äta. Jag väntade. Efter ett par minuter såg han upp med en min som sade: »Jag trodde ni var gången!» och lät höra ett: »Nåå?»

»Jag — jag väntar på att få litet mat», sade jag fogligt.

»Jag visste väl att det inte var arbete ni ville ha!» vrålade han.

Han hade naturligtvis rätt, men han måste ha kommit till sin slutsats genom tankeläsning, ty han hade intet logiskt stöd för den. Men det tillkommer tiggaren vid dörren att vara ödmjuk, och jag böjde mig därför för hans logik, så som jag hade gjort för hans moraliserande.

»Jag är så hungrig, ser ni», sade jag i samma fogliga ton som förut, »och i morgon bittida måste jag vara ännu hungrigare. Besinna hur hungrig jag

sedan skulle bli efter att ha langat tegel hela dagen utan att ha fått någon mat. Men om ni nu ger mig något att äta, så blir jag bättre skickad att ta itu med arbetet.»

Han tycktes allvarligt överväga mina ord, allt under det han fortfor att äta, och hans hustru formligen skälvde av begär att komma med något förmedlande inlägg, fastän hon tvingade sig att tiga.

»Jag skall säga er vad jag vill göra», sade han mellan ett par tuggor. »Ni kommer till arbetet i morgon, och midt på dagen ger jag er så mycket av dagspenningen i förskott, att det räcker till ett middagsmål åt er. Då visar det sig, om ni har allvar med arbetet eller ej.»

»Men innan dess . . .» begynte jag, men blev avbruten.

»Om jag gav er mat nu, skulle jag inte få se röken av er vidare. Å, jag känner mycket väl till edra gelikar. Se på mig! Jag är inte skyldig någon människa en penny. Jag har aldrig sjunkit så djupt att jag har tiggt någon om mat. Jag har alltid förtjänat min föda. Felet med er är att ni är lat och utsvävande. Det kan jag se på ert ansikte. Jag har arbetat och fört ett hederligt liv. Jag har själv gjort mig till vad jag är. Och ni kan komma lika långt, om ni arbetar och lever hederligt.»

»Som ni?» frågade jag.

Ack, ack! Icke den minsta glimt av humor hade någonsin trängt in i den mannens mörka, arbetsdyrkande själ.

»Ja, som jag», svarade han.

»Och det kunna vi alla?» frågade jag

»Ja, ni alla», svarade han med känsla och övertygelse.

»Men om alla vore som ni», sade jag, »så — ja, så tillåt mig påpeka, att då skulle ni inte ha någon som ville släpa på ert tegel.»

Jag kan svära på att jag såg glimten av ett leende i hustruns ögon. Vad honom beträffade, satt han där häpen och bestört — men huruvida detta kom sig av den förskräckliga möjligheten, att en förbättring i mänskligheten förhållanden skulle beröva honom tillgång till lejda arbetskrafter vid tegelröjningen, eller om det var en verkan av min oförsynthet, skall jag aldrig lyckas uppdaga.

»Jag vill inte spilla ord på er», röt han. »Ut med er, otacksamma pojkslyngel!»

Jag skrapade med fötterna för att visa att det var min avsikt att gå, men jag frågade:

»Och jag får ingenting att äta?»

Han reste sig plötsligt. Han var en stor karl. Jag var en främling i ett främmande land och lagens arm ville gripa mig. Jag gick raskt min väg. »Men varför kallade han mig otacksam?» frågade jag mig själv, då jag slog igen hans gårdsgrind efter mig. »Vad tusan skulle jag vara honom tacksam för?» Jag såg mig tillbaka. Jag kunde ännu se honom genom fönstret. Han hade åter tagit itu med sin pastej.

Nu hade jag nästan helt och hållet förlorat modet. Jag gick förbi många hus utan att våga mig upp. Alla sågo likadana ut, och intet av dem såg lovande ut. Sedan jag hade gått förbi ett halvt dussin kvarter, skakade jag av mig modlösheten och ruskade upp mig. Det här tiggandet om föda liknade ett hasard-

spel, och om jag inte tyckte om korten jag fått, kunde jag slänga dem och begära nya. Jag beslöt mig för att fresta lyckan i nästa hus. Då jag närmade mig var det djup skymning, och jag vek om hörnet och gick uppför trappan till köksdörren.

Jag knackade sakta på, och när jag såg det vänliga ansiktsuttrycket hos den medelålders kvinnan som öppnade, kom »historien» jag skulle berätta över mig som en inspiration. Ty man bör veta, att en tiggares framgång beror på hans förmåga att tala för sig. Först av allt — och det ögonblickligen — måste han ha en klar uppfattning av sitt offers karaktär. Därnäst måste han kunna berätta en historia som tilltalar detta speciella offers personlighet och temperament. Och just däri ligger den stora svårigheten, att i samma ögonblick som han måste vara på det klara med vad slags människa offret är, skall historien begynna. Ingen tid till förberedelse. Med blixtens hastighet måste han gissa sig till offrets natur och på samma gång hitta på en historia som gör lämpligt intryck. Om en tiggare skall ha framgång, måste han vara ett slags konstnär. Han måste kunna dikta med ögonblicklig ingivelse — icke på grund av något ämne som han valt ur sin rika fantasis förråd, utan på grund av vad han läser i dens ansikte som öppnar dörren, det må nu vara man, kvinna eller barn, och antingen ansiktet är vänligt eller buttert, ädelmodigt eller girigt, godlynt eller ilsket, judiskt eller icke-judiskt, svart eller vitt, präglat av rasfördomar eller broderligt, landsortsnässigt eller kosmopolitiskt, eller vad det nu eljest kan vara. Jag har ofta tänkt, att det är denna träning från min landstrykartid som jag till

stor del har att tacka för min framgång som historieberättare. För att kunna få något att leva av var jag tvungen att tala om historier som föreföllo sanna. Då man på detta sätt driven av en omutlig nödvändighet står utanför en köksdörr, utvecklas den förmåga att berätta med övertygande allvar, som av kritiken anses för absolut oeftergivlig, om man vill lyckas som författare av småhistorier. Jag tror också att det var mina vandringsår som gjorde mig till realist. Realism är det enda, varmed man vid köksdörrarna kan byta sig till livsmedel.

Förslagenhet kan också rädda mången »historia». Jag kommer ihåg en gång, då jag befann mig på en polisstation i Winipeg i Manitoba. Jag skulle västerut med Canada—Pacificbanan. Naturligtvis ville polismännen höra min historia och jag berättade den – efter ögonblickets ingivelse. Där, midt inne i landet, voro de allesammans landkrabbor, och vad kunde då vara lämpligare att berätta än en sjömanshistoria? I den skulle de aldrig kunna slå mig på fingrarna. Och jag började en gripande skildring av mitt liv ombord på det helvetiska skeppet *Glenmore*. (Jag hade en gång sett ett fartyg med det namnet ligga förankrat i San Franciscoviken.)

Jag sade, att jag hade gått ombord som skeppspojke i England. Men då sade de att jag icke talade som en engelsk pojke. Det måste jag genast klarera. Jag förklarade att jag var född och uppfostrad i Förenta staterna. Men när mina föräldrar hade dött, skickades jag till mina morföräldrar i England. Och det var de som hade satt mig till skeppspojke på *Glenmore*. Jag hoppas att kaptenen på *Glenmore* måtte förlåta

mig den svartmålning jag gav polisen i Winipeg av honom den kvällen. Så grym han hade varit! Så brutal! Så diaboliskt uppfinningsrik i fråga om tortyr! Det var orsaken varför jag hade övergivit *Glenmore* i Montreal.

Men varför var jag nu midt i Canada och på väg västerut, om mina morföräldrar bodde i England? Ögonblickligen diktade jag åt mig en syster, som var gift i Californien. Hon skulle ta vård om mig. Jag beskrev omständligt hur kärleksfull hon var till sin natur. Men de hårdhjärtade polismännen voro ändå icke nöjda. Jag hade gått till sjöss med *Glenmore* från England, men under de två år som hade gått innan jag rymde från fartyget i Montreal — vad hade då *Glenmore* haft för sig, var hade vi varit? Och nu drog jag landkrabborna med mig världen rundt. Kringvräkta av våldsamma sjöar och piskade av yrande skum genomkämpade de tillsammans med mig en virvelstorm utanför Japans kust. Och de togo in last och lossade last med mig i alla tänkbara hamnar. Jag tog dem med mig till Indien och till Rangun och Kina och lät dem hugga oss ut ur isen vid Kap Horn, varefter vi slutligen lågo förtöjda vid Montreal.

Men så sade de att jag skulle vänta ett ögonblick, och en av polisbetjänterna gick ut i nattmörkret, medan jag satt och värmde mig vid kaminen och hela tiden bråkade min hjärna med funderingar över vad slags fälla de nu skulle försöka fånga mig i.

Jag suckade i tysthet, då jag såg honom komma in genom dörren hack i häl efter polisbetjänten. Det var icke en zigenares böjelse för grannlåt som hade förmått honom att sätta de små guldringarna i öronen,

det var inga prärivindar, som hade gjort hans hud så väderbiten att den såg ut som skrynkligt läder, det var icke snöstormar och bergssluttningar som gjort hans gång så vaggande. Och när han såg på mig upptäckte jag genast i hans ögon den omisskännliga prägeln av att de i långa tider stirrat på solglittrande vågor. Här hade jag nu ett tema framför mig, som ett halvt dussin poliser skulle höra mig behandla – och jag, som aldrig i mitt liv hade seglat i de kinesiska farvattnen eller gått omkring Kap Horn eller sett en skymt av Indien och Rangun!

Jag var alldeles förtvivlad. Det var helt enkelt olyckan själv som stod framför mig i den örringade, väderbitne sjömannens gestalt. Vem var han? Och vad var han? Jag måste orientera mig på nytt, om inte de illasinnade polismännen skulle först bura in mig för natten, så ställa mig inför rätta och därefter åter sätta mig i cell. Om han skulle börja fråga, innan jag visste hur mycket han visste, vore jag förlorad.

Men röjde jag nu på något sätt min förtvivlade belägenhet för de lodjursögda väktarna över Winipegs allmänna välfärd? Tro aldrig det. Jag hälsade den gamle sjömannen med glädjestrålande ögon och ansikte, med hela den synbara lättnad över befrielse som en drunknande skulle erfara, om han i sista ögonblicket funne ett livräddningsbälte inom räckhåll. Här kom nu äntligen en man som kunde förstå och bekräfta min historias sannfärdighet inför dessa spårhundar som ingenting begrepo — åtminstone var det någonting i den vägen jag lät mitt ansikte uttrycka. Och jag förekom honom, jag bombarderade honom

med frågor angående honom själv. Jag ville sondera min räddares karaktär inför mina domare, innan han räddade mig.

Han var en vänlig själ — ett lätt byte. Polismännen blevo otåliga över mina frågor. Slutligen sade en av dem till mig att »hålla mun». Jag gjorde det, men medan jag stod där och »höll mun» var jag sysselsatt med min diktning, jag skisserade scenerna till nästa akt. Jag hade fått veta nog för att ha någonting att bygga på. Han var fransman. Han hade ständigt seglat på franska handelsfartyg utom en enda gång, då han tagit hyra på en engelsk skuta. Och så — vilken ljuvlig underrättelse! — han hade icke varit till sjöss sedan tjugu år tillbaka.

Polisen uppmanade honom ivrigt att förhöra mig.

»Ni anlöpte Rangun?» frågade han nu.

Jag nickade. »Där måste vi skicka tredje styrman i land. Feber.»

Hade han frågat vad slags feber det var, så skulle jag ha svarat »gastrisk», ehuru jag inte för mitt liv kunde ha redogjort för vad gastrisk betydde. Men det frågade han inte. Hans nästa fråga lydde i stället:

»Nå, hurudant var det i Rangun?»

»Mycket bra. Det regnade väldigt medan vi va' där.»

»Hade ni lov att gå i land?»

»Ja visst», svarade jag. »Jag och två andra skeppspojkar va' i land på samma gång.»

»Kommer ni ihåg templet?»

»Vilket tempel?» parerade jag frågan.

»Det stora, som ligger ovanför trappan.»

Om jag mindes det där templet, så visste jag, att

jag skulle bli tvungen att beskriva det. En hotande klyfta öppnade sig framför mig.

Jag skakade på huvudet.

»Det templet syns från hela hamnen», upplyste han. »Man behöver alls inte ha landpermission för att se det.»

Jag har aldrig i mitt liv känt så stor motvilja för ett tempel. Men jag gjorde processen kort med templet i Rangun.

»Man kan inte se det från hamnen», protesterade jag. »Och man kan inte se det däruppe på trapporna heller, därför att . . .» jag gjorde en paus för effektens skull, »därför att det inte finns något tempel där.»

»Men jag såg det ju med mina egna ögon!» utropade han.

»Det var — vilket år?» frågade jag.

»1871.»

»Men templet förstördes vid den stora jordbävningen 1887», förklarade jag. »Det var mycket gammalt.»

Det blev en paus. Han var upptagen av att för sina gamla ögon återkalla bilden av det vackra templet vid havet, som han sett i sin ungdom.

»Trappan finns där ännu», sade jag som för att hjälpa honom. »Den kan man se från hela hamnen. Och ni kommer väl ihåg den lilla ön, som låg till höger då man löper in i hamnen?» Jag gissar att där måste ha funnits en sådan just där — jag var eljest beredd att flytta den över till vänster — ty han nickade. »Den är borta», sade jag. »Nu är det sju fots vatten där den har legat.»

Jag hade fått en smula andrum. Medan han fun-

derade över hur tiden förändrar, förberedde jag avslutningen på min historia.

»Ni kommer väl ihåg tullhuset i Bombay?»

Han kom ihåg det.

»Nedbrunnet till grunden», förkunnade jag.

»Kommer ni ihåg Jim Wan?» utbrast han ivrigt.

»Han är död», sade jag. Men vem tusan Jim Wan kunde vara hade jag icke den ringaste aning om.

Jag var återigen ute på hal is.

»Men kommer ni ihåg Billy Harper i Shanghai?» replikerade jag raskt.

Den gamle sjöbussen ansträngde sig tydligen så mycket han kunde för att komma ihåg Billy Harper — men detta foster av min fantasi hade ingen plats i hans bleknade minne.

»Naturligtvis kommer ni ihåg honom», envisades jag. »Alla människor känna Billy Harper. Han har varit där i fyrtio år. Och han finns där ännu, det är allt vad jag har att säga om den saken.»

Och nu inträffade ett mirakel. Den gamle sjömannen påminde sig Billy Harper. Möjligen fanns det verkligen en Billy Harper, och möjligen hade han varit i Shanghai i fyrtio år och fanns där ännu — men i så fall var detta idel nyheter för mig.

Under en dryg halvtimme till fortsatte den gamle sjöbussen och jag vårt samtal på detta sätt. Slutligen förklarade han för polisen att jag nog var den jag gav mig ut för att vara, och efter en natts tvångslogi med åtföljande frukost blev jag frigiven och förständigad att bege mig till min gifta syster i San Francisco.

Men nu återvända vi till kvinnan, som i den djupa

skymningen öppnade sin dörr för mig i Reno. Vid första glimten av hennes vänliga ansikte visste jag hur jag nu skulle bete mig. Jag uppträdde som en snäll, oskyldig och olycklig yngling. Jag kunde inte tala, öppnade munnen men slöt till den igen. Aldrig förut i hela mitt liv hade jag tiggt någon om föda. Min förvirring var ytterligt pinsam. Jag skämdes så förskräckligt. Jag, som i verkligheten betraktade tiggeri som en behaglig och munter sysselsättning, förvandlade mig i ett nu till en sannskyldig anhängare av »det passande», utrustad med all upptänklig borgerlig moral. Ingenting annat än gnagande hungerkval kunde förmå mig till någonting så lågt och ofint som att tigga om mat. Och jag bjöd till att låta mitt ansikte uttrycka all den pinande oro som måste finnas hos en intelligent och utsvulten yngling, ovan vid allt tiggeri.

»Ni är hungrig, stackars gosse», sade hon.

Jag hade fått henne att tala först.

Jag nickade och sväljde ett par gånger.

»Det är första gången jag — jag begär . . .» stammade jag.

»Kom in!» Hon öppnade dörren på vid gavel. »Vi ha redan ätit, men det brinner ännu i spiseln, och jag kan laga till något åt er.»

Hon betraktade mig forskande, sedan hon hade fått mig in i ljusskenet.

»Jag önskar att min egen gosse vore så frisk och stark som ni», sade hon. »Men det är han inte. Han faller ibland. Just i eftermiddag har han fallit och gjort sig illa, stackare.»

Hon smekte honom med rösten. I hennes tonfall

låg en obeskrivlig modersömhet, som jag längtade att få del av. Jag såg på honom. Han satt på andra sidan om bordet, blek och spinkig, med huvudet inlindat i ett bandage. Han rörde sig icke, men hans ögon lyste klart i lampskenet, och de fixerade mig med ett undrande uttryck.

»Alldeles som min stackars far», sade jag. »Han hade också en sådan sjukdom. Ett slags svindel. Doktorerna stod rådlösa. De kunde aldrig komma underfund med vad det var som fattades honom.»

»Är han död?» frågade hon blidt, i det hon ställde framför mig en tallrik med ett halvt dussin löskokta ägg.

»Ja, död», sade jag och sväljde på nytt. »För ett par veckor sedan. Jag var med honom när det hände. Vi följdes åt tvärsöver en gata. Han föll helt plötsligt framstupa. Fick aldrig igen sitt medvetande. Man bar in honom på ett apotek. Och där dog han.»

Varpå jag berättade min fars sorgliga historia. Att han och jag efter min mors död lämnat farmen och begivit oss till San Francisco — att hans pension som gammal soldat och den smula pengar han i övrigt ägde voro otillräckliga för vårt uppehälle, och att han hade försökt sig som subskribentsamlare. Jag skildrade också mina egna bedrövliga upplevelser under de få dagar efter hans död som jag hade gått omkring ensam och övergiven på San Franciscos gator. Medan den godhjärtade kvinnan färskade upp bröd, stekte fläsk och kokade flera ägg — och medan jag gjorde all min flit med att äta upp allt vad hon satte för mig — fördjupade jag mig i en detaljerad beskrivning av den fattige fader- och moderlöses lidanden. Jag

kände mig fullt identisk med honom. Jag trodde på honom så visst som jag trodde på de härliga äggen jag satte i mig. Jag kunde ha gråtit över mig själv. Jag vet att min röst dallrade av tårar emellanåt. Det var mycket effektfullt.

För varje nytt drag, varmed jag utarbetade målningen, gav mig den godhjärtade varelsen mer och mer. Hon gjorde i ordning matsäck åt mig till följande dag. En hel mängd kokta ägg, peppar och salt, åtskilligt annat och däribland ett stort äpple. Hon gav mig tre par tjocka röda yllestrumpor. Hon försåg mig med rena näsdukar och annat som jag nu har glömt. Och hela tiden lagade hon till mer och mer mat — och jag åt och åt. Jag slukade som en vilde. Men jag skulle göra en lång färd över bergen på en godsvagn, och jag kunde icke veta när jag skulle få mat härnäst. Och hela tiden satt hennes egen olycklige son och stirrade tyst och orörlig på mig tvärs över bordet, likt dödskallen vid festen. Jag antar, att jag för honom representerade mystik, romantik, och äventyr — allt som var honom förnekat med hans svagt fladdrande livslåga. Och ändå kunde jag ett par gånger icke låta bli att undra, om han icke genomskådade mig ända till bottnen av min lögnaktiga själ.

»Vart skall ni nu ta vägen?» frågade hon mig.

»Till Salt Lake City», svarade jag. »Där har jag en syster — en gift syster.» Jag funderade, huruvida jag skulle göra henne till mormon, men bestämde mig för att låta bli. »Hennes man är rörläggare — entreprenör.»

Nu visste jag ju att män i det yrket ansågos för-

tjäna massor av pengar. Men orden hade gått över mina läppar. Och nu måste jag stå mitt kast.

»De skulle nog ha skickat mig respengar, om jag hade bedt dem om det», förklarade jag, »men de ha haft sjukdom i huset och penningbekymmer. Han har förlorat på en kamrat. Och därför ville jag inte skriva och be om pengar. Jag visste att jag nog på något sätt skulle kunna ta mig fram dit. Jag lät dem tro att jag hade medel till resan. Min syster är så ömsint och så rar. Hon har alltid varit snäll mot mig. Jag antar, att jag får komma in på verkstaden och lära min svågers yrke. De ha två döttrar. Yngre än jag. Den ena är ett helt litet barn.»

Av alla de gifta systrar jag har planterat ut åt mig överallt i Förenta staternas städer är den där systern i Salt Lake City absolut min käraste. Det förefaller mig verkligen som om hon funnes till. När jag talar om henne, kan jag se henne för min inre syn — både henne och hennes två små flickor och min svåger rörläggaren. Hon är en storväxt kvinna med moderlig uppsyn och på gränsen till lindrig korpulens — en kvinna av den sorten som alltid lagar till goda saker och aldrig blir ond. Hon är brunett. Hennes man är en lugn och godlynt människa. Ibland tycker jag nästan att jag är riktigt bekant med honom. Och vem vet om jag inte råkar på honom en vacker dag? När den gamle sjöbussen kunde komma ihåg Billy Harper, ser jag intet hinder för att jag en gång kan råka på min svåger från Salt Lake City.

Däremot har jag en osvikligt säker förnimmelse av att jag aldrig i detta levande livet skall träffa på mina många föräldrar och far- och morföräldrar, som jag

har låtit avgå med döden. Vanligen har jag tillgripit hjärtslag som dödssätt för min mor, ehuru jag också vid ett och annat tillfälle låtit henne dö av lungsot, lunginflammation och tyfoidfeber. Det är visserligen sant, att polisen i Winipeg kan intyga, att jag har morföräldrar boende i England, men det är länge sedan dess, och man kan visst antaga att de nu äro döda. I alla händelser har jag aldrig hört någonting från dem.

Jag hoppas, att den godhjärtade kvinnan i Reno skall läsa dessa rader och förlåta min djärvhet och osannfärdighet. Jag urskuldar mig icke, ty jag känner ingen blygsel. Det var ungdom, livsglädje och äventyrslust som förde mig till hennes dörr. Och det gjorde mig godt. Det lärde mig hur riktigt hjärtegod en människa kan vara. Jag hoppas att det också gjorde henne godt. I alla händelser måste hon få ett godt skratt åt det nu, sedan hon fått veta hur alltsammans verkligen förhöll sig.

För henne var min historia sann. Hon trodde på mig och hela min familj, och hon var full av bekymmer för den besvärliga resa jag måste göra, innan jag skulle komma fram till Salt Lake City. Hennes oroliga omsorger hade så när bragt mig på det hala. Just som jag stod i begrepp att gå — med händerna fulla av matsäckspaket och fickorna svällande av yllestrumpor — kom hon att tänka på en sin brorson eller onkel eller annan sorts släkting som hade anställning vid järnvägsposten och skulle passera Reno just med det tåg jag ämnade stjäla mig till att följa med. Jo, det var just skönt! Hon ville följa mig till stationen, berätta min historia för honom och förmå honom att gömma mig i postvagnen. På det sättet skulle jag

utan fara och besvärligheter kunna få komma ända till Ogden. Och därifrån var det bara några mil till Salt Lake City. Hjärtat sjönk i mitt bröst. Hon blev helt ivrig under det att hon redogjorde för sin plan, och hur olycklig jag än kände mig, måste jag låtsa en gränslös förtjusning över att få mina svårigheter lösta.

Lösta — jo, vackert! Jag som ville västerut den natten — och nu skulle jag bli tvungen att resa åt motsatt håll! Jag hade råkat i en fälla, och jag nämdes icke säga henne, att alltsammans var en eländig lögn. Men medan jag spelade glad och förtjust, brådkade jag min hjärna för att finna en utväg att komma undan. Det fanns ingen utväg. Hon skulle nog se mig lyckligt placerad i postvagnen, sade hon, och sedan skulle hennes släkting postexpeditören se till att jag fick följa med till Ogden. Varefter jag således skulle ha att släpa mig tillbaka de hundratals mil som sträckte sig likt en öken mellan dessa bägge stationer.

Men jag hade tur den kvällen. Just då hon var färdig att sätta på sig huvudbonaden för att följa mig, upptäckte hon att hon hade misstagit sig på dag. Hennes släkting skulle inte vara med tåget den natten. Hans turer hade blivit ändrade. Det skulle dröja två nätter till innan han kom. Jag var räddad — ty naturligtvis kunde min ungdomliga iver aldrig tillåta mig att vänta så länge som två hela dygn. Jag försäkrade henne tillitsfullt, att jag skulle komma fortare till Salt Lake City, om jag genast begåve mig i väg — och så gick jag med hennes välönskningar och välsignelser ljudande för mina öron.

Men yllestrumporna voro härliga. Jag vet det. Jag hade ett par av dem på mig under nattresan på godståget som gick västerut.

II.

HUR MAN TJUVAKER.

Om icke någon olyckshändelse inträffar, kan en rask och hurtig landstrykare, som är ung och smidig, »hänga på» ett tåg, hur mycket tågpersonalen än anstränger sig för att »knipa» honom — det vill säga, om hans företag sker nattetid. Då en sådan landstrykare, under sådana omständigheter, föresätter sig att tjuvåka, är det bara en olycklig slump som kan hindra honom från att lyckas. Med undantag för mord, har personalen ingen möjlig utväg att bli honom kvitt. Att den icke alltid ryggar tillbaka för mord, är en allmän trosartikel inom vagabondernas värld. Men då jag under mina vandringsår aldrig har gjort någon erfarenhet i detta avseende, kan jag icke gå i borgen för dess tillförlitlighet.

Men om de »osäkra» banorna har jag hört följande: När en landstrykare har krupit in och lagt sig på vagnens undersäte och tåget har satts i gång, finns det tydligen ingen möjlighet att få honom därifrån förrän tåget stannar. Där ligger han oåtkomlig med de fyra hjulen och det övriga underredet omkring sig och har »stukat» tågpersonalen — eller tror så åtminstone, tills han en dag råkar komma på en »osäker» bana.

En »osäker» bana är i allmänhet en sådan, där en eller flera av tågpersonalen för kort tid sedan blivit ihjälslagna av landstrykare. Gud nåde den luffare som blir upptäckt under tåget på en sådan bana — ty upptäckt blir han, om också tåget kör sextio engelska mil i timmen.

Bromsaren tar en kopplingssprint och ett signalsnöre med sig till platformen framför vagnen där landstrykaren ligger. Han gör fast sprinten vid snöret, låter så sprinten falla ned mellan platformerna och firar ut snöret. Sprinten slår hårdt emot syllarna mellan skenorna, studsar upp mot vagnsbottnen och slår ned på nytt. Bromsaren för apparaten av och an åt alla håll, och varje sådan elektrisk stöt kan bringa den inunder liggande mannen döden. Dagen därpå samlas landstrykarens kvarlevor upp utefter banan, och i lokaltidningarna läses en kort notis att en okänd man, antagligen en luffare som förmodligen varit berusad, blivit överkörd av tåget där han troligen låg sovande på banan.

Som exempel hur en slipad landstrykare kan tjuvåka har jag lust att berätta följande. Jag var i Ottawa och skulle västerut med Cadana-Pacificbanan. Jag hade en sträcka av tretusen mil att färdas, det var höst och jag skulle över Manitoba och Rocky Mountains. Jag kunde vänta mig en tur i skarp kyla, och varje minuts uppskov skulle öka resans besvärligheter. Dessutom var jag förargad. Avståndet mellan Montreal och Ottawa är hundratjugu mil. Och det borde jag veta, ty jag hade nyss tillryggalagt denna sträcka, och därtill hade jag använt sex hela dagar. Men av misstag hade jag från den stora banan

kommit in på en bibana, där det endast gick två lokaltåg om dagen. Och under de sex dagarna hade jag uteslutande levat på torra brödkantar — en ganska otillräcklig kvantitet för resten, som jag tiggt mig till av franska bönder.

Mitt dåliga humör hade också blivit än värre därigenom att jag måst gå omkring en hel dag i Ottawa för att tigga mig till kläder för resan. Och här vill jag med ens förklara att med ett enda undantag är Ottawa bland alla Canadas och Förenta staternas städer den svåraste att tigga kläder i. Det undantag jag nämnde är Washington. Denna sköna stad har nått kulmen. Jag gick där en gång i två veckor och försökte tigga mig till ett par skor, men jag var ändå tvungen att bege mig till Jersey City utan att få dem.

Vi återvända nu till Ottawa. Klockan åtta på morgonen begav jag mig ut för att skaffa kläder. Jag knogade energiskt hela dagen. Jag kan svära på att jag gick mina modiga fyrtio mil. Jag intervjuade husmödrarna i tusen hem. Jag avbröt inte ens mitt arbete för att äta middag. Och klockan sex på eftermiddagen — efter tio timmars oavbrutna och nedslående ansträngningar — var jag ännu utan skjorta, och det par byxor jag lyckats förvärva voro åtskilligt trånga, varjämte de visade tydliga tecken till snar förgängelse.

Klockan sex upphörde jag med arbetet och styrde kurs till järnvägsstationen i förhoppning att under vägen dit kunna fiska upp något att äta. Men jag hade fortfarande otur. Man vägrade att ge mig någon mat i det ena huset efter det andra. Men så fick jag »en bit i dörren». Jag kände mig själaglad, ty det

var den största »handräckning» jag någonsin fått under en lång och växlande erfarenhet. Det var ett paket jag fått — insvept i tidningspapper och storts om en liten matsäckslåda. Jag skyndade mig till en obebyggd tomt och öppnade paketet. Det första jag fick se var en bit tårta, så kom flera tårtor, alla möjliga slags tårtor, och så några till. Det var alltsammans bara tårtor. Inte ett spår till smörgåsar med bastanta köttskivor emellan — ingenting annat än tårtor. Och jag som hade en riktig avsky för tårtor! I forna tider och under andra himmelsstreck brukade folk sätta sig vid älvarna i Babylon och gråta. Och på en öde tomt i Canadas stolta huvudstad satt nu jag och grät — över ett helt berg av tårtor. Så som man måste se på sin döde sons ansikte, så såg nu jag på hopen av olika bakverk. Jag förmodar, att jag var en otacksam landsvägsriddare, ty jag vägrade absolut att smaka de läckerheter som tilldelats mig från ett hus där man hade haft främmande dagen förut. Gästerna hade tydligen icke heller varit synnerligt begivna på tårtor.

Men de där tårtorna betecknade emellertid en kris i mina motgångar. Ingenting kunde vara värre än de, så att nu måste någonting bättre vara i annalkande. Och det var det också. Redan i nästa hus fick jag »sitta ned». Och att »sitta ned» är höjden av lycka. Man får stiga in, mycket ofta erbjuds man att få tvätta sig, och så får man »sitta ned» vid ett bord. Landstrykare njuta av att sitta till bords. Huset var stort och komfortabelt, det var omgivet av vackra gräsmattor och lummiga träd och låg ett godt stycke från gatan. Man hade nyss slutat äta och jag visades rakt

in i matsalen, vilket i och för sig var någonting högst ovanligt, emedan en vandrare som är nog lycklig att få »sitta ned» vanligen får stanna i köket. En grå-hårig och vänlig engelsman, hans medelålders hustru och en vacker ung fransyska talade med mig medan jag åt.

Jag undrar om den unga fransyskan ännu kan påminna sig hur godt hon skrattade åt mig, då jag nämnde »en krischa». Jag ville nämligen försöka skaffa mig en slant av dem och bragte därför pengar på tal. »Vad var det ni sade?» frågade hon. »En krischa», sade jag. Hon drog på munnen och upprepade: »Vad?» »En krischa», sade jag. Och så brast hon i skratt. »Var snäll och säg om det igen?» sade hon, när hon hade skrattat ut. »En krischa», sade jag. Och återigen kom det silverklara skrattet. »Jag ber om ursäkt», sade hon, »men *vad* menar ni med det?» Jag förklarade vårt gängse slanguttryck för henne, och antingen jag fick en krischa av henne eller inte, det minns jag ej — men jag har ofta undrat, om det var hon eller jag som var okunnigast.

När jag kom till stationen, fann jag till min stora förargelse en klunga av minst tjugu landstrykare väntande på att få följa med »blindvagnarna» på samma tåg som jag. Två eller tre kunna utan risk våga försöket. Men ett tjog! Omöjligt. Det skulle aldrig kunna lyckas.

Jag vill nu förklara vad som menas med en »blind» vagn. Somliga postvagnar ha inga dörrar vid ändarna, och en sådan vagn kallar man »blind». De som ha dörrar vid ändarna ha dem alltid låsta. Vi antaga nu att en landstrykare, sedan tåget satt sig i

rörelse, lyckas komma upp på platformen till en av blindvagnarna. Antingen finns där ingen dörr, eller också är dörren låst. Varken konduktör eller bromsare kan komma till honom och fordra biljett eller kasta ned honom. Det är klart att han förblir oantastad tills tåget stannar. Då måste han hoppa av i tid och springa före i mörkret, för att hoppa på igen när tåget hinner upp honom. Men det kan gå till på olika sätt, som jag nu skall förklara.

När tåget gick ut från stationen, rusade de tjugu landstrykarna till de tre blindvagnarna. Några av dem kravlade sig upp innan tåget hade gått en vagnslängd. Det var ena riktiga dumskallar, och jag såg dem också bli nedvräkta med fart. Nu var tågbetjäningen naturligtvis varnad, och första gången tåget stannade började leken. Jag hoppade av och sprang ett stycke framåt skenorna, följd hack i häl av en hel rad medbröder, vilka dock en efter annan avstodo från kapplöpningen. Det fordras behändighet och mod, när det gäller att hoppa upp på ett tåg i full gång.

När tåget lämnar en station, befinner bromsaren sig mellan ett par blindvagnar. Han har ingen annan möjlighet att komma tillbaka till de andra vagnarna än att hoppa ned under farten och gripa tag i en platform, där vagnsändarna icke äro »blinda». När han anser att farten ej är raskare än att han kan våga det, hoppar han av, låter ett par vagnar köra förbi och hoppar så upp igen. Landstrykaren måste således befinna sig så långt i förväg, att bromsaren hunnit lämna blindvagnens platform innan den befinner sig framför tjuvåkaren.

Jag sprang ungefär femtio fot längre än den ihärdigaste av mina kamrater och väntade sedan. Tåget sattes i gång. Jag såg bromsarens lykta vid den första blindvagnen. Han var på sin post. Och jag såg de förut avvisade stå vid spåret utan att göra något försök att komma upp. Litet längre fram stodo några som läto den upptagna platformen passera och hoppade upp på den därnäst. Naturligtvis hoppade nu bromsaren ned från sin plats och upp på nästa blindvagnsplatform och vräkte ned dem som befunno sig där. Jag och några av de andra som sprungit längst lyckades ta den första blindvagnens platform i besittning.

Då vi vid nästa station började vårt lopp, voro vi ej flera än femton, och antalet minskades vid varje station. Snart voro vi fjorton, så elva, så nio, så åtta. Det påminde om de tio små negrerna i barnkammarvisan. Jag föresatte mig att bli den siste. Varför inte? Var jag inte välsignad med styrka, spänstighet och ungdom? Jag var aderton år och i ypperlig kondition. Energi hade jag — och var jag icke dessutom en landstrykare av Guds nåde? De andra voro bara klåpare i jämförelse med mig. Blev jag inte den siste lille »niggern», så kunde jag så godt genast dra mig ur spelet och börja arbeta någonstans på en alfalfa-farm.

Då vårt antal hade gått ned till fyra, hade hela tågpersonalen hunnit bli intresserad av leken. Härefter blev det en ihållande kamp i fråga om list och uppfinningsrikhet, och chanserna voro naturligtvis på våra motparters sida. En efter annan av kamraterna måste ge tappt, och till slut var jag ensam kvar. Jag vill

lova att jag kände mig stolt! Ingen Croesus har någonsin känt sig stoltare över sin första million. Jag »hängde på» trots två bromsare, en konduktör, en eldare och en lokomotivförare.

Ett par exempel skola visa hur jag bar mig åt. Långt ute i mörkret äntrade jag tåget, så som jag förut beskrivit. Så var jag då säker till nästa station. Vid den stationen upprepas samma manöver. Tåget går ut från stationen och jag ser det närma sig. Ingen lykta vid »blindvagnen». Ha de uppgivit kampen? Det vet man aldrig, och man måste vara beredd på att det värsta kan hända vilket ögonblick som helst. Då jag har den första blindvagnen framför mig och skall hoppa upp på den, anstränger jag mina ögon till det yttersta för att se om bromsaren står på plattformen. Jag ser ingenting, men han *kan* i alla fall stå där med bländad lykta och slå mig i huvudet med den i samma ögonblick jag får fötterna på trappsteget. Jag känner till det där! Har två eller tre gånger fått sådana där slag.

Men nu var den första platformen tom. Farten ökas. Jag kan vara lugn till nästa station. Är det verkligen så? Jag känner att tåget saktar farten. Jag är ögonblickligen på min vakt. De förbereda någonting emot mig, och jag vet icke vad det är. Jag försöker hålla utkik åt bägge sidorna på en gång, och jag glömmer icke heller att hålla ögonen på tendern framför mig. Från alla dessa håll kan jag bli anfallen.

Så — nu kommer det. Bromsaren har startat på lokomotivet. Jag vet det först då jag hör honom sätta fötterna på trappsteget till höger om blindvag-

nen. Som en blixt är jag nere på vänstra sidan och i fullt lopp förbi lokomotivet. Jag försvinner i mörkret — och har lika stora chanser som förut att kunna äntra upp igen.

Jag håller noga vakt. Jag ser en lykta nalkas lokomotivet och ser den icke vända om igen. Den måste således finnas kvar där, och jag kan med säkerhet antaga, att det är bromsarens hand som håller den. Men han borde ha släckt sin lykta i stället för att bara söka dölja dess sken, som han gjorde på ditvägen. Tåget närmar sig. Den första blindvagnens platform är tom och jag når den. Tåget saktar farten som förut, bromsaren kommer på nytt — och jag glider ned på motsatta sidan och springer före.

Där jag nu står och väntar i mörkret är jag mäkta stolt. Det genomgående tåget har stannat två gånger för min skull — för en fattig landstrykare! Två gånger har jag förmått tåget att stanna med dess många passagerare och vagnar, med regeringsposten och med dess tvåtusen ånghästar, som streta och pusta i lokomotivet. Och jag väger icke mer än sjuttio kilo och har icke ens fem cents i fickan!

Så ser jag återigen lyktan komma i rörelse upp på lokomotivet, men denna gång på ett i ögonen fallande sätt. Jag undrar vad som är i görningen. I alla händelser är det någonting annat än karlen däruppe som jag har att frukta. Just då jag ämnar äntra platformen ser jag en mörk gestalt utan lykta uppe på den första blindvagnen. Jag låter den vagnen passera och bereder mig att äntra numro två. Men karlen på den första har hoppat av och är mig i hälarna. Jag ser också en svag glimt av lyktan som

närmade sig från lokomotivet. Dess bärare har hoppat av, och nu äro de bägge bromsarna nere på marken på samma sida som jag. I nästa ögonblick passerar blindvagnen numro två, och jag äntrar den. Men jag stannar där icke. Jag rusar tvärsöver platformen och hör i detsamma en förföljares tramp på fotsteget bakom mig. Jag hoppar ned på andra sidan och springer bredvid för att kunna uppnå den första blindvagnen. Det sitter hårdt åt, tågfarten har ökats och jag är förföljd. Men jag är tydligen skickligare att springa än den som förföljer mig, jag hinner upp blindvagnen numro ett. Och där står jag på trappsteget och ser efter min förföljare. Han är endast tio fot efter mig, men nu är tågets fart ungefär lika stark som hans, och i förhållande till mig står han stilla. Jag talar uppmuntrande till honom och räcker ut min hand som för att hjälpa honom upp, men han exploderar i en mustig svordom, uppger kampen och äntrar tåget åtskilliga vagnar längre bort.

Tåget går nu med full fart, och jag står där och skrattar i mjugg, men så träffas jag plötsligt av en vattenstråle. Det är eldaren som riktar vattenslangen åt mitt håll från lokomotivet. Jag tar min tillflykt till tendern, där jag får skydd av det utskjutande taket. Vattnet far fram ovanför mitt huvud, utan att göra mig minsta förtret. Det kliar i mina fingrar efter att få kravla mig upp på tendern och slå eldaren i skallen med ett stycke kol — men jag vet, att om jag gör det, så blir jag mördad av honom och lokomotivföraren, och jag låter bli.

Nästa gång tåget stannar och jag åter ger mig av på språng ut i mörkret, ser jag de bägge bromsarna

på den första av blindvagnarna när tåget sattes i gång. Nu hindra de mig från att begagna samma krigslist som förra gången — jag kan icke äntra vagnen numro två och rusa tvärs över den för att uppnå den första. Så snart den första blindvagnen går förbi och jag inte kan svinga mig upp, kasta de sig av, en åt vardera sidan av tåget. Jag hoppar emellertid upp på vagnen numro två, och då jag gör det vet jag att ett ögonblick därefter skola de båda bromsarna samtidigt komma över mig från bägge sidorna. Det är som en fälla. Bägge vägarna äro blockerade. Men det finns ännu en väg, och den bär uppåt.

Jag förlorar ingen tid, utan klättrar genast upp på det upprättstående järnstativet på platformen och står på själva handbromsen. Men därmed är också nådetiden förbi och jag hör mina bägge förföljare komma klampande på var sin sida om vagnen. Jag har ingen tid att se efter vad de ta sig till — jag sträcker upp armarna så högt att mina händer vila på de bägge vagnarnas kupiga tak. I detsamma komma mina förföljare uppför trappstegen på ömse sidor om platformen. Jag svänger benen framåt och lyfter mig uppåt på styva armar. Och just då jag drar upp benen under mig, gripa de bägge bromsarna efter dem i tomma luften. Jag vet det mycket väl, ty nu tittar jag nedåt och följer deras företag med stort intresse. Och jag hör dem svära.

Det är en ganska farlig position jag innehar där jag hänger mellan de yttersta kanterna på två kupiga vagnstak. Med en snabb och intensiv spänning av hela min kraft lyckas jag få upp bägge benen på det ena taket och bägge händerna på det andra, varefter jag

så småningom praktiserar mig upp på den flata delen av taket, där jag sätter mig för att hämta andan, medan jag hela tiden håller mig fast vid en ventilator, som sticker upp över taket. Jag sitter ovanpå tåget -- på »däck», som vi landstrykare kalla det. Men det vill jag säga, att den som vill »däcka» ett tåg måste vara ung och stark och ha nerverna i sin makt.

Nu vet jag att jag sitter fredad tills tåget stannar härnäst; men finns jag *då* kvar på tåget, vet jag att bromsarna komma att bombardera mig med sten. En kraftig bromsare kan slunga en duktigt tung sten upp på ett vagnstak — en som väger fem till tjugu skålpund. Och det är mycket troligt att mina förföljare antaga, att jag skall gå ned på samma ställe där jag gått upp, så jag måste laga att jag kommer ned på en annan platform.

Med en innerlig förhoppning att det icke måtte finnas någon tunnel på den närmaste halvmilen eller så reser jag mig och går en fem, sex vagnar längre bort. Den som är rädd av sig skall inte ge sig ut på en sådan promenad. Taken på passagerarevagnar äro icke inrättade för nattliga promenader. Om någon tror att de äro det, råder jag honom att försöka. Jag skulle vilja se honom promenera längs taket på en skakande och stötande vagn utan någonting annat att klänga sig fast i än den mörka, tomma luften. Och när man så kommer till den nedåt sluttande ändan av taket, som är vått och slipprigt av dagg, måste man kanske påskynda sina steg för att i tid komma över till nästa tak, som också är slipprigt och vått. Man får varken vara besvärad av hjärtklappning eller yrsel

När tåget saktar farten för att stanna, klättrar jag ned ett halvt dussin platformer från den där jag äntrat upp. Ingen finns där. Då tåget stannar, glider jag ned på marken. Längre fram, mellan mig och lokomotivet, ser jag två lyktor i rörelse. Det är bromsarna som söka efter mig på vagnstaken. Jag förvissar mig om att vagnen som jag står bredvid är fyrhjulig — icke en »sexhjuling», ty för dem måste man akta sig, om man vill färdas på vagnarnas underrede.

Jag kryper under tåget och är glad att det står stilla. Det är första gången jag försöker ta »underplats» på denna bana, och jag känner icke till inredningen. Jag försöker komma över underredet — emellan det och vagnens botten, men där är för trångt, jag kan icke tränga mig igenom. Det har jag aldrig förr varit ute för. I Förenta staterna är jag van att ta »underplats» på snälltåg på det sättet att jag hakar mig fast, svänger fram fötterna till bromsstången och kravlar mig upp på en tvärbalk.

Jag trevar omkring mig i mörkret och finner, att jag kan komma igenom mellan bromsstången och marken. Men jag måste lägga mig alldeles flat och vricka mig fram. Då jag väl kommit in och tagit plats, undrar jag vart mina förföljare tro att jag tagit vägen. Tåget sättes i gång. Äntligen ha de uppgivit jakten.

Men ha de verkligen gjort det? Redan vid nästa hållplats ser jag en lykta stickas in under vagnsredet närmast mitt, men vid andra ändan av vagnen. De söka således efter mig på järnbalkarna inunder tåget. Jag måste skynda mig därirån. Jag krälar på magen fram under bromsstången. De se mig och komma springande, men jag kryper på händer och knän över

skenan på motsatta sidan, kommer på fötter igen och ger mig av utåt banan. Jag rusar förbi lokomotivet och gömmer mig i det skyddande mörkret.

Tåget kommer. På platformen vid den första blindvagnen ser jag en lykta. Jag trycker mig mot marken och ser den spejande bromsaren fara förbi. Men det finns en lykta också på platformen numro två. Och den bromsaren upptäcker mig och ropar till den som står på den första. Bägge hoppa av. Nå, det betyder ingenting — jag skall äntra den tredje och ge mig av upp på »däck» därifrån. Men, du milde — också där lyser en lykta! Det är konduktören. Jag låter vagnen passera. I varje fall har jag nu hela truppen framför mig. Jag vänder om och springer tillbaka åt motsatt håll. Så ser jag mig om. Alla tre lyktorna komma dinglande efter mig och jag vet att de tre bromsarna och konduktören inom några sekunder skola vara över mig som ursinniga vargar. Jag springer upp på tåget var helst jag kommer åt en platform och manövrerar mig upp »på däck». Och mina gäckade förföljare stå nedanför på platformen likt en flock hundar som ha kört en katt upp i ett träd, och de skrika svordomar upp till mig, blandade med oförskämda yttranden om mina förfäder.

Men vad frågar jag efter det? De äro fem emot en — lokomotivföraren och eldaren inbegripna — och de ha lagens majestät och ett mäktigt bolag bakom sig, men jag håller dem stången i alla fall. Jag är emellertid för långt tillbaka på tåget, och jag springer över vagnstaken tills jag befinner mig över den femte eller sjätte platformen från lokomotivet. Jag spejar försiktigt nedåt. Det står en bromsare på platformen.

Att han har fått sikte på mig förstår jag därav att han skyndsamt smiter in genom vagnsdörren, och jag vet att han väntar där innanför, färdig att »knipa» mig då jag klättrar ned. Men jag låtsar som om jag inte visste någonting om honom och stannar där jag är, för att styrka honom i hans villfarelse. Jag ser honom inte, men jag vet mycket väl att han öppnar dörren en gång och tittar uppåt, för att försäkra sig om att jag är kvar.

Farten saktas, vi närma oss en station. Jag dinglar trevande med benen över takkanten. Tåget stannar. Jag hör dörrlåset vridas om helt sakta. Han är beredd att »hugga» mig. Plötsligt hoppar jag upp och rusar fram över taket — alldeles ovanför hans huvud, där han lurar bakom dörren. Tåget står stilla, natten är lugn och jag klampar i så mycket jag orkar på metalltaket. Jag vet ingenting, men jag förmodar att han nu är på väg för att fånga mig då jag stiger ner på nästa platform. Men jag aktar mig för att stiga ner där. Jag vänder om på halva vägen och smyger tyst och raskt tillbaka till den platform vi nyss ha lämnat. Kusten är klar. Jag går ner på andra sidan om tåget och försvinner i mörkret utan att någon människa har sett mig.

Jag går över till stängslet utmed banan och ligger där och håller utkik. Aha! Vad vill det säga? Jag ser en lykta ovanpå tåget, som rör sig från den ena vagnen till den andra. De tro, att jag inte har gått ner och söka mig nu däruppe. Och ännu mer — på bägge sidor om tåget vandra nere på marken två andra lyktor, jämsides med den däruppe. Det är en ordentlig kaninjakt, och det är jag som är kaninen.

Så snart han däruppe får sikte på mig ämna de bägge andra slå klorna i mig från vardera hållet. Jag rullar en cigarett och ser lyktorna skrida förbi mig. Då de ha hunnit ett stycke förbi, kan jag lugnt gå fram till de främsta vagnarna. Tåget sättes i gång och jag äntrar den främsta blindvagnen utan något slags opposition. Men innan vi ha kommit i full fart och just då jag tänder min cigarett upptäcker jag att eldaren har krånglat sig över kolen till den bakre sidan av tendern och står där och ser ned på mig. Jag blir alldeles förskräckt. Från den plats där han står kan han krossa mig till mos med kolstycken. Men i stället tilltalar han mig, och jag märker med lättnad att hans ton vittnar om beundran.

»Din rackarunge!» utbrister han.

Det är en stor komplimang, och jag känner mig ungefär som en skolpojke då han får premium.

»Hör du», ropar jag upp till honom, »kan du inte låta bli att rikta vattenslangen på mig vidare?»

»Gärna det», svarar han och går tillbaka till sitt arbete.

Jag har således ingått vänskap med loket, men bromsarna återstå. Vid nästa hållplats bli alla tre blindvagnsplatformerna bevakade och jag måste »däcka» ungefär midt på tåget. Men nu har man kommit underfund med min metod och tåget stannar. Herrar bromsare måste ha mig att bita i gräset, det ha de allvarligt föresatt sig. Tre gånger stannar det väldiga tåget för min skull vid denna station, och för varje gång bli mina förföljare lurade och jag »däckar» på nytt. Men det är hopplöst, ty de ha äntligen fått situationen klar för sig och förstå att de ej kunna

skydda tåget mot mig. De måste hitta på någonting annat.

Och det göra de. När tåget stannar härnäst, sätta de efter mig med full fart. Aha — jag förstår! De vilja trötta ut mig genom snabblöpning. Först och främst försöka de mota mig tillbaka mot tågets bortre ända. Jag genomskådar den hotande faran. Få de mig väl bakom tåget, så skall detta sättas i gång och jag får stå där. Men jag kröker och svänger och vänder och lyckas klara mig fram till tågets främre del. En av bromsarna följer mig hack i häl. Godt! Han skall då också få springa så som han aldrig gjort förut i hela sitt liv, ty mina lungor äro goda. För mig betyder det ingenting. Jag lägger i väg utåt banan. Men om han också jagar mig tio mil, så måste han i alla fall upp på tåget igen, och jag kan äntra det lika fort som han.

Jag rusar framåt med lämpligt försprång och ansträngер mina ögon i dunklet för att undvika allt som skulle kunna bringa mig på fall. Men ack! Jag stirrar för långt framför mig och stapplar på någonting som ligger alldeles vid mina fötter — och jag faller framstupa. I nästa sekund är jag uppe igen, men min förföljare har gripit mig i kragen. Jag gör intet motstånd. Jag måste dra andan och bedöma min motpart. Det är en spinkig karl med smala skuldror, och jag är minst tretton kilo tyngre än han. För övrigt är han lika trött han som jag, och om han försöker slåss skall han få se på annat.

Men han bjuder inte till med det, så att det problemet är löst. I stället börjar han dra mig med sig tillbaka mot tåget. Här kommer nu ett nytt problem.

Jag ser de bägge andra förföljarnas lyktor. Vi närma oss dem. Men jag har icke för intet stiftat bekantskap med Newyorks polis. Om nu dessa tre män skulle ta sig för att misshandla mig. Gud skall veta att jag hade givit dem tillräcklig anledning till det. Vi komma allt närmare de bägge andra. Jag betraktar noga den mannens mage och käk som håller mig i kragen och beräknar vad både min vänstra och min högra hand skola göra med honom, om han börjar bråka.

Ty jag vet ett knep som jag skulle vilja använda mot honom, och jag nästan ångrar att jag inte gjorde det genast då jag blev fasttagen. Jag kunde göra honom alldeles oskadlig just därför att han högg mig i kragen. Hans fingrar ha gripit ett fast tag innanför min krage. Min rock är hårdt igenknäppt. Har ni sett en åderklämmare? Det här är en sådan. Allt vad jag har att göra är att sticka mitt huvud under hans arm och börja skruva till. Jag måste skruva till fort. Innan han vet ordet av äro hans fingrar fjättrade så att han inte kan få dem loss. Förfarandet verkar med en fruktansvärd hävstångskraft. Tjugu sekunder sedan jag satt vindmaskinen i gång spricker blodet ut i hans fingertoppar, de fina senorna brista, och alla muskler och nerver krossas till en enda massa som tjuter av smärta. Försök detta en gång då någon håller er i kragen. Men var rask i vändningarna, snabb som blixten. Se också till att ni skyddar er själv medan ni vrider er rundt — skydda ansiktet med vänstra armen och magen med den högra. Ser ni, den andre kunde försöka hejda er med ett dråpslag av sin fria arm. Det är också fördelaktigt att vrida

sig *bort* från denna fria arm och inte *emot* den. Ett slag är bättre att slippa än att ta emot.

Den där bromsaren skall aldrig få veta hur nära han var att förvandlas till en mycket sjuk man. Det som frälste honom var att det icke ingick i deras plan att misshandla mig. När vi kommo tillräckligt nära, ropade han till de andra att han »hade mig», och nu signalerade de att tåget kunde gå vidare. Loket gick förbi oss och även de tre blindvagnarna. Konduktören och den andre bromsaren hoppade upp på tåget. Men den som fångat mig släppte icke sitt tag. Nu förstod jag meningen! Han skulle hålla mig fast tills tåget har gått förbi och hoppa på först i sista ögonblicket. Och där skulle jag sedan stå kvar — kuggad.

Men tåget har stark fart, lokomotivföraren vill köra in den förlorade tiden. Och tåget är långt. Det går raskt, och jag vet, att bromsaren oroligt beräknar hastigheten.

»Tror ni, att ni kan klara språnget?» frågar jag helt oskyldigt.

Han släpper sitt tag i min krage, rusar till tåget och svingar sig upp. Ännu är det en hop vagnar som skola passera — han vet det, och han stannar på trapsteget och sträcker ut huvudet för att bevaka mig. I samma ögonblick vet jag vad jag har att göra. Jag skall äntra den sista platformen. Jag vet att farten ökas alltmer och mer, men om jag misslyckas, kommer jag bara att rulla om några gånger i smutsen, och full av ungdomens hela optimism. Men jag förråder mig icke. Jag står där med hängfärdig hållning, som om jag nu hade uppgivit allt hopp. Men på samma gång undersöker jag med foten markens beskaffenhet. Det

präktiga gruset ger mig ett ypperligt fotfäste. Jag iakttar också bromsarens utsträckta huvud och ser det dragas tillbaka. Han litar på att farten är för stark för att jag skall kunna hoppa upp på tåget.

Och tåget går fort — mycket fortare än något jag förut har äntrat. Då den sista vagnen kör förbi, gör jag en spurt åt samma håll som den, blixtsnabbt och kort. Jag kan omöjligt hoppas att tävla i hastighet med tåget, men jag kan reducera skillnaden i vår fart till ett minimum och därigenom mildra stöten som jag får. Under det blixtsnabbt försvinnande ögonblicket kan jag icke urskilja handtaget vid platformen, och jag har icke tid att söka orientera mig. Jag sträcker ut handen åt det håll där jag tror att det måste finnas, och i samma andedrag ha mina fötter lämnat marken. Det är en ren lyckträff. I nästa ögonblick kan jag ligga på marken med brutna armar och revben eller med krossad huvuskål. Men mina fingrar gripa verkligen om räcket, det rycker till i mina armar, jag snurras om en smula och mina fötter hamna med våldsam häftighet på trappsteget.

Jag sätter mig ned och är mycket stolt över mig själv. Under hela min vandringstid är detta det finaste prov på tågäntring jag någonsin har åstadkommit. Jag vet att sent på natten kan man på den sista platformen känna sig säker förbi flera stationer, men jag antar att jag skulle vara ännu säkrare under tåget, varför jag småningom praktiserar mig dit.

Nu kan jag vara jämförelsevis lugn. Mina förföljare tro att jag är »vräkt». Men den långa dagen och den ansträngande kvällen ha »tagit» mig. Det är varken blåsigt eller kallt där jag ligger, och jag börjar

känna mig dåsig. Men det duger inte. Att falla i sömn på de där järnbalkarna vore en säker död, och vid en eller annan station kravlar jag mig ut och äntrar blindvagnen numro två. Där kan jag lägga mig och sova, och jag sover — hur länge vet jag inte — tills jag väcks av att en lykta sticks i ansiktet på mig. Där stå nu de bägge bromsarna och stirra på mig. Jag stapplar upp och bereder mig till defensiv, undrande vilken av dem som skall angripa mig först.

»Jag trodde ni hade bitit i gräset, jag», säger den som förut hade gripit mig i kragen.

»Om ni inte hade släppt mig som ni gjorde, skulle ni allt ha fått bita i gräset själv», svarar jag.

»Hur så?» frågar han.

»Jag skulle ha clinchat er», blev mitt svar.

De överlade en stund och kommo så till följande resultat:

»Nå, jag tänker att ni får åka med! Det tjänar till ingenting att försöka att hindra er från det.»

Och så gå de sin väg och lämna mig i fred.

Jag har berättat detta som ett exempel på hur det går till att tjuvåka. Naturligtvis har jag valt en natt, då mina ansträngningar kröntes med framgång, och icke sagt någonting om de nätter — och de äro många — då jag varit olycklig nog att snubbla och verkligen fått bita i gräset.

Och så vill jag till slut berätta vad som hände, då jag kom till en växelstation på den linien. På enkelspåriga genomgående linier vänta godstågen vid växeln och starta efter passagerartågen. När vi kommo till växeln, steg jag av mitt tåg och såg mig om efter godståget som skulle starta efter oss. Jag fann

godståget och ställde mig vid ett sidospår och väntade, varefter jag kravlade mig upp i en stängd godsvagn, som var till hälften fylld med kol, lade mig till ro och somnade.

Jag vaknade vid att dörren sköts upp. Det var just i daggryningen, kallt och grått, och godståget hade ännu icke rört sig ur stället. En konduktör stack in huvudet genom dörren.

»Laga dig ut härifrån, din fördömda slyngel», röt han åt mig.

Det gjorde jag, och när jag kom ut, såg jag honom gå utmed hela tåget och undersöka varenda vagn. Så snart han kom ur synhåll sade jag till mig själv att han aldrig skulle tro mig vara nog djärv att krypa tillbaka i samma vagn varifrån han hade kört ut mig. Och därför vände jag helt lugnt om dit igen och lade mig.

Men hans sätt att resonera måste ha varit tämligen likt mitt, ty det dröjde icke länge förrän han kom och körde ut mig på nytt.

Nå, men aldrig kan det då väl falla honom in att jag går dit för tredje gången, tänkte jag — och gjorde det. Men jag beslöt att försäkra mig mot överraskningar. Det var bara den ena sidodörren som kunde öppnas, den andra var tillspikad. Utmed den dörren grävde jag mig genom kolen ned i ett djupt hål. Så hörde jag att den andra dörren öppnades. Konduktören klättrade upp och kikade in över kolen. Han kunde icke se mig. Men han ropade till mig att jag skulle gå. Jag försökte lura honom genom att ligga tyst, men då han började kasta ner kolstycken i hålet över mig, uppgav jag försöket och blev utkörd

för tredje gången. Han upplyste mig också i ganska hetsiga ordalag om vad som skulle hända mig, ifall han träffade på mig där vidare.

Nu ändrade jag taktik. När ens motståndares tankegång löper parallellt med ens egen, måste man lura honom och slå in på nya vägar. Jag gömde mig mellan ett par vagnar på ett sidospår och väntade. Mycket riktigt! Konduktören kom tillbaka igen. Han öppnade dörren, han klättrade upp, han kastade ner kolstycken i hålet som jag hade grävt — ja, han kravlade sig till och med fram över kolen och kikade ned i hålet. Så blev han nöjd. Fem minuter därefter gick tåget, och han syntes icke till. Jag sprang ett stycke bredvid vagnen, sköt så upp dörren och klättrade in. Han kom aldrig och sökte efter mig vidare, och jag åkte i samma kolvagn precis ettusentjugutvå mil, för det mesta sovande, utom då jag vid växelstationerna — där godstågen alltid dröja ungefär en timme — steg ur för att tigga mat. Och då nämnda sträcka var tillryggalagd, förlorade jag min plats på tåget genom en lycklig händelse. Jag blev nämligen inbjuden att »stiga in» och få mig ett mål mat — och det finns ingen landstrykare, som icke när som helst gärna låter tåget gå ifrån sig för en *sådan* inbjudning.

IV.

VÄXLANDE BILDER.

Kanske ligger vandrarelivets förnämsta behag i dess brist på enformighet. För landstrykaren har livet ständigt växlande bilder — det liknar ett kaleidoskop, där det omöjliga händer och det oväntade rusar över honom från buskarna vid varje krökning av vägen. Landstrykaren vet aldrig vad som kan hända i nästa ögonblick, och därför lever han blott i det nuvarande. Han har lärt sig hur lönlöst det är att göra upp några planer, och han känner den glädje som ligger i att följa slumpen och dess nycker.

Jag tänker ofta på mina vandringsdagar och undrar alltid över hur fort bilderna växla i mitt minne. Det gör detsamma var jag börjar — ty varje dag är en dag för sig bland alla andra, och var och en av dem har sina egna hastigt växlande bilder. Jag kommer till exempel att tänka på en solig morgon i Harrisburg i Pennsylvania, och med ens kommer jag då ihåg hur lyckligt den dagen började — med att jag hade fått »stiga in» hos två gamla fröknar, och det icke i deras kök, utan i deras matsal, och de själva sutto till bords med mig! Vi åto ägg ur äggkoppar — det var första gången jag sett eller hört talas om äggkoppar! I

början kände jag mig en smula generad, det måste jag bekänna, men jag var hungrig och oförfärad. Jag skötte äggkoppen och jag skötte äggen så att de gamla damerna häpnade.

Själva åto de ungefär som ett par kanariefåglar — sutto där och petade med ett enda ägg var och togo emellanåt små, små munsbitar av tunna rostade brödskrivor. De hade nog icke mycken livskraft, deras blod var tunt och de hade legat i varma bäddar och sovit hela natten. Jag hade däremot varit ute hela natten, hade förbrukat en del av bränslet i min kropp för att hålla mig varm, under det jag strävat mig dit ned från en plats som heter Emporium och ligger i den nordliga delen av staten. Rostat bröd! Storartadt! Men varje skiva var bara en munsbit för mig — och knappast det en gång. Det är ledsamt att behöva sträcka sig efter en ny skiva för varje gång man sväljer, när man är kapabel att sätta i sig hur många som helst.

När jag var en mycket liten gosse, hade jag en mycket liten hund, som jag själv brukade ge mat. Så hade någon därhemma skjutit en hop änder, och vi hade fått en präktig stekmiddag. När jag hade slutat äta, gjorde jag i ordning middagsmat åt Punch — en stor tallrik full med ben och små läckerbitar. Jag gick ut för att ge honom det. Nu hände det sig så, att en främmande hade kommit ridande till oss från en rancho i närheten, och han hade med sig en newfoundlandshund stor som en kalv. Jag satte ned tallriken på marken. Punch viftade med svansen och grep sig an. Han hade framför sig en njutningsrik stund minst en halvtimme. Så kom ett plötsligt överfall.

Punch sopades ur vägen som ett halmstrå av en cyklon, och newfoundländaren var herre över tallriken. Trots sin väldiga buk, måste han ha varit tränad till att luncha med fart, ty under de par ögonblicken innan han fick den spark jag riktade mot hans revben, glufsade han i sig allt som fanns på tallriken. Han lämnade icke det minsta kvar, till och med flottfläckarna tog han bort med en sista slickning.

Så som den store newfoundländaren uppförde sig i fråga om den middagsmat jag hade lämnat åt Punch, så ungefär betedde jag mig vid de gamla damernas bord i Harrisburg. Jag gjorde rent hus. Jag slog icke sönder någonting, men jag åt upp alla äggen och det rostade brödet, och jag drack ur allt kaffet. Tjänstflickan skaffade in mera — och jag höll henne på förter. Hon kom med mer och mer. Kaffet var alldeles ypperligt, men det skulle bara inte ha serverats i så små koppar. Vad har man för tid att äta på, när man oupphörligt måste laga till den ena koppen kaffe efter den andra?

I alla händelser gav detta mig tillfälle att låta tungan löpa. De båda gamla ogifta damerna med sin skära och vita hy och sina gråa lockar hade aldrig förr fått en inblick i äventyrens värld. De hade, som vi vandrare bruka säga, »knogat hela sitt liv i samma spår». In i deras händelselösa tillvaro med dess fina doft och trånga begränsning kom jag nu med friska luftdrag från den stora vida världen därute, mättade med ångor som påminde om slit och strid, om främmande länder och främmande jord. Och jag skrapade eftertryckligt deras mjuka händer mot valkarna i mina egna — den halvtumstjocka

hornhuden, som man får av att hala i tåg och länge och ivrigt ha handterat spadskaft. Detta gjorde jag icke blott i ungdomligt övermod, utan för att visa, att jag genom utståndna mödor hade rätt till deras barmhärtighet.

Å, jag kan se dem ännu, dessa hyggliga och snälla gamla damer, alldeles som jag såg dem när jag satt vid deras frukostbord för tolv å sedan och berättade hur mitt liv hade gestaltat sig, under det jag avvisade deras vänliga råd, så som det anstod en riktig tusan till karl, och höll dem i spänning icke allenast med mina egna äventyr, utan även med dem som hade vederfarits alla andra landstrykare som jag hade råkat på och utbytt förtroenden med. Och jag anmekterade dem alla för egen del — äventyren, menar jag — och om de gamla damerna hade varit mindre tillitsfulla och oskyldiga, kunde de ha slagit mig på fingrarna i fråga om kronologien. Men vad betydde nu det? Jag gav dem full valuta för de många kopparna kaffe, för äggen och det rostade brödet. Jag roade dem kungligt. Att jag kom dit och satt vid deras bord var ett äventyr för dem, och äventyr är alltid någonting oskattbart.

När jag hade sagt farväl till de bägge gamla fröknarna och gick nedåt gatan, »knöck» jag en tidning vid ingången till en bostad, där invånarna stego sent upp, och med den lade jag mig på en gräsplan i en park för att komma i kontakt med världen utanför och se vad som hade tilldragit sig under de sista tjugufyra timmarna. Där i parken träffade jag en annan landstrykare, som berättade sitt levnadslopp för mig och bråkade med mig om att jag borde gå in vid

Förenta staternas armé. Han hade själv låtit värva sig och var just på väg att träda i tjänst, och nu kunde han icke fatta varför jag icke skulle göra som han. För ett par månader sedan hade han varit med i Coxeys armé, då den marscherade till Washington, och det måste ha varit detta som givit honom smak för militärlivet. Jag var ju också veteran, ty jag hade som menig man tillhört kompaniet L. i andra divisionen av Kellys arbetarehär, vilket kompani i allmänhet var känt under namnet »Nevada-stormen». Men mina militära erfarenheter hade haft en motsatt verkan på mig, så att jag lämnade den landstrykaren ensam på sin väg till krigsfolket, medan jag drev omkring för att skaffa mig middagsmat.

Sedan detta värv var fyllt, styrde jag kurs mot bron som går över Susquehanna till den vänstra stranden. Jag hade glömt namnet på järnvägen som går nedåt det hållet, men medan jag låg i gräset på morgonen, hade jag fått i mitt huvud att jag skulle bege mig till Baltimore — så att till Baltimore skulle jag således med den banan, vad den än hette. Det var en varm eftermiddag, och när jag kom halvvägs över bron, träffade jag på några prissar som badade. Av med kläderna och huvudstupa i vattnet! Det var ett härligt bad, men när jag kom upp igen och klädde på mig, upptäckte jag att jag var bestulen. Någon hade rotat igenom mina fickor. Jag lämnar åt mina läsare att bedöma huruvida det att bli bestulen kan vara ett tillräckligt äventyr för en dag. Jag har känt folk som blivit bestulna och sedan talat om det i hela sitt liv. Det är nu visserligen sant, att den som rannsakade mina fickor icke fann mycket att ta — så där

en trettio eller fyrtio cents i nickel och koppar, förutom tobaken och cigarettpapperet — men det var allt vad jag ägde, vilket var mer än de flesta kunde bli bestulna på, ty de ha alltid någonting därhemma, då jag däremot icke hade något hem. De badande voro morska krabater, så att det var bäst att »hålla mun» och inte bråka. Men jag bad om tobak till en cigarett, och jag kunde ha svurit på att det var ett av mina egna papper jag fick att rulla den i.

Då jag hade kommit över bron, vände jag mig åt väster. Där gick järnbanan som jag sökte. Ingen station fanns inom synhåll. Hur jag skulle kunna komma med på ett godståg utan att ha en station att gå till var ett problem att lösa. Jag lade märke till att spåret här gick uppför en brant höjd, vars högsta punkt just var den plats där jag nu stod, och jag visste att ett tunglastat godståg icke kunde köra alltför fort uppför denna stigning. Men *hur* fort? På andra sidan var en hög vall. Och däruppe såg jag ett manshuvud sticka upp ur gräset. Kanske han kunde säga mig hur fort godstågen brukade ta stigningen, och när nästa tåg gick söderut. Jag ropade mina frågor till honom, och han vinkade åt mig att komma dit upp.

Jag gick, och då jag väl var däruppe, såg jag att fyra andra karlar lågo bredvid honom i gräset. Vid första ögonkastet såg jag vad det var för slags folk - amerikanska zigenare. På den öppna platsen mellan träden ett stycke från vallen stodo några vagnar av obeskrivbar konstruktion. Trasiga, halvnakna barn svärmade lekande omkring i lägret, men jag lade märke till att de aktade sig för att komma männen för nära eller störa dem på något sätt. Några magra,

fula och utsläpade kvinnor sysslade med åtskilliga arbeten, och en såg jag som satt för sig själv på ett vagnssäte med nedböjt huvud och hakan stödd mot knäna, vilka hon höll slappt omslutna med sina armar. Hon såg icke lycklig ut — såg snarare ut som om hon icke brydde sig om någonting i världen. Men därvidlag tog jag miste — jag skulle sedan få erfara, att det var någonting som hon brydde sig om. Allt det lidande som kan vederfaras en människa hade lämnat spår efter sig i hennes ansikte, och där lästes dessutom ett tragiskt uttryck av oförmåga att kunna lida mera. Jag tyckte hon såg ut som om ingenting skulle kunna göra något intryck på henne vidare, men även däri misstog jag mig.

Jag låg i gräset vid vallens brädd och talade med männen. Vi hörde ju till samma släkte — voro så godt som bröder. Jag var en amerikansk landstrykare, och de voro amerikanska zigenare. Jag kände tillräckligt till deras språk och de till mitt för att underhålla ett samtal. Det var två till som hörde till bandet, men de hade gått till Harrisburg. Där skulle de erbjuda sig att laga paraplyer, men vad deras egentliga ärende var omtalades ej, och icke heller skulle det ha varit artigt av mig att fråga om det.

Det var en härlig dag. Icke en vindfläkt rörde sig, och vi lågo där och gassade oss i solvärmen. Insekter surrade omkring oss, och den balsamiska luften var mättad av ångor från fuktig jord och spirande gräs. Vi voro för dåsiga att göra mer än att då och då mumla ett eller annat för att hålla samtalet vid makt. Och så blev plötsligt den frid och ro som rådde grymt fördärvad av människohand.

Två barbenta pojkar omkring åtta eller nio år begingo någon obetydlig förbrytelse mot någon av lägrets regler — vad det kunde vara visste jag inte men en av männen som låg bredvid mig satte sig plötsligt upp och ropade till dem. Han var bandets höfding — en man med låg panna, ögon som smala springor och tunna läppar — och hans av ilska förvridna ansikte utgjorde en tillräcklig förklaring varför de bägge gossarna hoppade till av förskräckelse och kröpo ihop som skrämda djur vid ljudet av hans röst. De sågo alldeles förskrämda ut och vände sig för att ta till flykten. Höfdingen ropade till dem att komma tillbaka, och den ena av gossarna hejdade sig motvilligt — hans magra lilla kropp talade tydligt om den strid som pågick inom honom, en kamp mellan fruktan och sundt förnuft. Han ville egentligen vända om. Hans förnuft och föregående erfarenheter sade honom att det var ett mindre ondt som väntade honom om han vände om. Men detta mindre onda var i alla fall tillräckligt svårt för att egga hans fötter till flykt.

Han drog sig alltjämt tvekande bakåt, ända tills han nådde trädens skydd, men där stannade han. Stammens höfding förföljde honom icke. Han gick långsamt bort till en vagn och hämtade en tung piska. Så vände han om till den fria platsen och stannade midt på den. Han sade ingenting. Han gjorde ingen åtbörd. Han var »lagen», den skoningslösa och allsmäktiga lagen. Han stod där och bara väntade. Och jag visste, och alla visste, och de bägge gossarna där borta vid träden visste, vad han väntade på.

Den gossen som tvekande dragit sig tillbaka kom nu

långsamt igen. I hans ansikte lästes en ångestfull beslutsamhet. Nu tvekade han icke längre. Han hade bestämt sig för att ta sitt straff. Och märk väl — det var icke straffet för den ursprungliga förbrytelsen, utan för den förbrytelse han begått genom att springa sin väg. Och vad det beträffar, handlade bandets hövding endast så som det högt prisade samhälle vari han levde. Vi straffa våra brottslingar, och om de rymma sin väg, hämta vi dem tillbaka och straffa dem ännu hårdare.

Rakt fram mot hövdingen kom gossen gående, och han stannade på lagom avstånd för att piskan skulle ha svängrum. Med ett skarpt vinande ljud susade den genom luften, och jag for ovillkorligt upp i förskräckelse, då jag hörde hur tungt slaget föll. Det magra lilla benet var så förfärligt magert och litet. Huden blev alldeles vit där pisksnärten hade träffat, och på detta vita svällde upp en tjock valk, utmed vilken små röda bloddroppar tillrade fram där huden gått sönder. Piskan svängdes på nytt och gossen skälvde i hela sin kropp under väntan på att slaget skulle falla, men han rörde sig icke. Hans vilja hade fått övertaget. En ny valk svällde upp och en tredje. Men han skrek först vid den fjärde. Nu förmådde han icke heller stå stilla längre, utan hoppade och skrek i sin ångest för varje nytt slag. Men han bjöd icke till att springa sin väg. Om han under sina ofrivilliga luftsprång råkade komma utanför piskans räckhåll, tog han ett hopp tillbaka igen. Och sedan allt var över — ett dussin piskslag — gick han snyftande och jämrande bort till vagnarna.

Hövdingen stod kvar och väntade. Så kom de

andra gossen ut från trädet. Men han gick icke rakt fram som den förste. Han kom som en krypande hund, han fick små anfall av förskräckelse som förmådde honom att vända sig om och vilja springa sin väg. Men han kom ständigt tillbaka i närmare och närmare kretsar omkring hövdingen, under det han gnällde som ett litet djur. Jag såg att han aldrig riktade sina ögon på mannen själv. Blicken fästes oupphörligt på piskan och hade ett uttryck av fasa som gjorde mig sjuk — det var den vanvettiga skräcken hos ett oerhört misshandlat barn. Jag har sett kraftfulla män stupa till höger och vänster om mig i strid och vrida sig i dödskval, jag har sett dem tjogtals sprängas i luften av granater och splittras i bitar — men jag kan försäkra att allt detta föreföll mig som idel småsaker i jämförelse med att se på detta stackars barn. Så började piskslagen vina. Den förstes bestraffning var ett lekverk mot denna. Efter några sekunder flöt blodet i strömmar utför hans magra små ben. Han hoppade och skrek och vred sig, så att det nästan såg ut som om han vore en löjlig marionett och rycktes med snören. Jag säger »såg ut», ty hans skrik motsade detta intryck och gav verklighetens prägel åt uppträdet. Hans skrik var gällt och genomträngande – inga stråva toner, utan endast den könlösa tunnheten i en barnstämma. Så kom ett ögonblick då gossen ej kunde uthärda längre. Den sista glimten av besinning försvann och han försökte springa sin väg. Men nu följde mannen efter honom, avskar hans flykt och drev honom med piskslag tillbaka till den öppna platsen.

Då kom ett avbrott. Jag hörde ett vildt, halv-

kvävt skrik. Kvinnan som satt på vagnssätet hade hoppat ner och kom springande för att träda emellan. Med ett språng stod hon mellan hövdingen och gossen.

»Jaså — du vill ha litet med, du också?» sade mannen med piskan. »Nå, gärna för mig!»

Han svängde piskan mot henne. Hennes kjol var lång, och därför riktade han icke slagen mot hennes ben. Han måttade dem i stället åt hennes ansikte, och hon skyddade det så godt hon kunde med händer och armar, böjde ner huvudet mellan axlarna och lät slagen regna över sina magra skuldror och armar. Hjältemodiga moder! Hon visste mycket väl vad hon gjorde. Gossen sprang skrikande bort till vagnarna.

Och under hela tiden lågo de fyra männen bredvid mig och sågo på och rörde sig icke. Jag rörde mig icke heller, och jag kan säga det utan att blygas — fastän mitt förnuft hade en svår strid att utkämpa emot den naturliga impulsen, som manade mig att stå upp och gripa in. Jag kände livet. Vad skulle det ha gagnat kvinnan eller mig, om jag blivit slagen till döds av fem män där på vallen vid Susquehanna? Jag såg en gång en man hängas, och ehuru min själ reste sig däremot, kom icke ett ljud över mina läppar. Om jag protesterat på något sätt, hade jag antagligen fått huvudskålen krossad med kolven på en revolver, ty det var lagen som hade befallt att mannen skulle hängas. Och här hos zigenarbandet var det lag att kvinnan skulle piskas.

Vid bägge dessa tillfällen var orsaken till att jag icke lade mig emellan *icke* den att det var lagens bud, utan att lagen var starkare än jag. Hade icke de

fyra männen i gräset funnits där, skulle jag gladeligen ha kastat mig över mannen med piskan. Och hade då icke någon av kvinnorna i lägret angripit mig med kniv eller knölpåk i hand, så är jag övertygad om att att jag skulle ha krossat honom till mos. Men de fyra lågo där bredvid mig i gräset. Och deras närvaro gjorde att lagen var starkare än jag.

Tro mig, jag led också på mitt sätt. Jag hade förut sett kvinnor bli slagna, men aldrig så som denna. Hennes klänning slets i trasor över axlarna. Ett piskslag, som hon ej hunnit värna sig emot, hade lämnat efter sig en blödande valk som gick från kinden till hakan. Det var icke med *ett* slag eller två eller ett dussin eller två dussin, utan med otaliga, som den vinande pisksnärten träffade henne. Svetten bröt ut ur alla porer, jag drog djupt efter andan och grep tag i gräset så hårdt, att jag slutligen drog upp det med rötterna. Och hela tiden sade mitt förnuft oupphörligt: »Din narr! Din narr!» Den blödande valken i kvinnans ansikte hade så när tagit ifrån mig all besinning. Jag höll på att rusa upp, men den som låg närmast mig lade handen på min axel och tryckte ned mig igen.

»Lugna dig, kamrat, lugna dig», varnade han med låg stämma. Jag såg på honom. Hans ögon mötte mina utan att blinka. Det var en storväxt man med breda axlar och väldiga muskler — ansiktet lojt, flegmatiskt, slött, egentligen vänligt, men utan livlighet och fullkomligt slappt — en själ som famlade i mörker, icke ond, men utan moral och trög och halsstarrig som en oxe. Han var som ett djur med en svag glimt av intelligens, ett godmodigt oskäligt djur med en go-

rillas styrka och själskaliber. Hans hand tryckte tungt på min axel, och jag kände muskelkraften där bakom. Jag såg nu på de andra. Två av dem voro tydligen ganska oberörda och ointresserade av det som försiggick framför oss, den tredje tycktes däremot njuta av det han såg — och så fick mitt förnuft övertaget, mina muskler slappades och jag sjönk tillbaka i gräset.

Mina tankar gingo tillbaka till de bägge gamla damerna, som jag hade frukosterat hos samma dag. På mindre än två mils avstånd fågelvägen låg deras bostad, och här försiggick nu detta ohyggliga uppträde. Här — en lugn, vacker dag med strålande solsken — blev en deras syster piskad av en av mina bröder. Det var ett blad ur livets bok som de aldrig skulle få se — och det var bättre så, ehuru de av brist på kännedom därom aldrig skulle vara i stånd att förstå sina systrar eller sig själva eller veta besked om det stoff varav de äro danade. Ty det är icke kvinnan givet att leva i ljuvligt doftande små rum och på samma gång vara hela världens lilla syster.

Äntligen upphörde piskslagen och kvinnan skrek icke längre, utan återvände till sin plats i vagnen. De andra kvinnorna rörde sig icke för att gå till henne — just då. De voro rädda. Men de kommo sedan, då en passande mellantid hade gått. Hövdingen lade bort piskan, kom tillbaka till oss och slog sig ned på andra sidan om mig. Han andades häftigt efter ansträngningen, torkade svetten ur ansiktet med rockärmen och såg utmanande på mig. Jag besvarade hans blick med likgiltig uppsyn. Vad han hade gjort kom mig icke vid. Jag gick icke min väg med det-

samma. Jag låg där en halvtimme till, vilket under förevarande omständigheter var att uppfylla alla höflighetens fordringar. Jag rullade cigaretter av tobak som jag lånade av dem, och när jag begav mig utför vallen ned till järnvägen, var jag försedd med alla nödiga upplysningar angående nästa tåg som gick söderut.

Nå, än sedan? Det var ett blad ur livets bok, det var alltsammans, och det finns många värre sådana — mycket värre — som jag har sett. Jag har emellanåt framhållit — man har trott att det varit på skämt — att den huvudsakligaste skillnaden mellan människan och de andra djuren är, att mannen är den ende hane som misshandlar honan av sitt släkte. Detta är någonting vartill varken skogens ulv eller den lömske prärivargen skulle göra sig skyldig — det är någonting som icke ens hunden, vilken likväl har blivit degenererad av att leva som husdjur, skulle göra. Hunden har i detta avseende bevarat det vilda djurets instinkt, då människan däremot har förlorat de flesta av sina vilda instinkter — åtminstone de flesta goda.

Värre blad i livets bok än det jag nyss har beskrivit? Läs berättelserna om minderårigas arbete i Förenta staterna — i öster och väster, norr och söder, var som helst — och kom ihåg, att vi alla i vårt egennyttiga förvärvsbegär foga in långt värre blad i livets bok än det, där det berättas om kvinnan som piskades vid Susquehannas brädd.

Jag gick hundra yards utför vallen och ner till spåret, där marken på sidan om banan var hård och fast. Här skulle jag kunna äntra mitt tåg medan det gick

långsamt uppför stigningen, och här fann jag ett halvt dussin andra landstrykare väntande av samma orsak. Några av dem spelade kort med en gammal lek. Jag bad att få vara med. En neger började blanda. Han var fet och ung och hade ett fullmånansikte. Han strålade av välvilja. Den riktigt lyste om honom. Då han gav mig det första kortet, hejdade han sig och sade:

»Ha vi inte träffats förut, kamrat?»

»Visst ha vi det», svarade jag. »Men då var du inte klädd som nu.»

Han såg fundersam ut.

»Kommer du ihåg Buffalo?» frågade jag.

Då gick ett ljus upp för honom, och med skratt och livliga utrop hälsade han mig som gammal kamrat — ty i Butfalo hade han burit randiga kläder, medan han avtjänade sin lilla tid på Erie Countys korrektionsinrättning. Och vad det beträffar, så hade jag då varit klädd på samma sätt, ty också jag hade en liten tid att tillbringa där.

Spelet kom i gång och så fick jag veta vad vi spelade om. Utför banken åt floden till gick en brant och smal stig ner till en källa som låg ungefär tjugufem fot nedanför den plats där vi sutto invid bankens rand. Den som »blev bet» skulle ta en liten burk, vari man hade haft kondenserad mjölk, och hämta upp vatten i den åt de vinnande.

Då det första spelet var slut, var det negern som hade förlorat. Han tog den lilla bleckburken och kravlade sig utför branten, och vi sutto däruppe och gjorde narr av honom. Vi kolkade i oss vatten som svampar. Fyra gånger fick han hämta vatten endast

åt mig, och de andra voro lika slösaktiga i fråga om att läska strupen. Stigen var mycket brant, och ibland halkade negern då han var halvvägs uppe, spillde ut vattnet och måste vända om efter mera. Men han blev icke förargad. Han skrattade lika hjärtligt som någon av oss — och det var därför han halkade så ofta. Oupphörligt talade han om, vilken oerhörd massa vatten han skulle dricka, när en av oss andra förlorade.

När vår törst var släckt, började vi spela på nytt. Negern blev återigen »bet», och vi drucko allt vad vi orkade. Tredje och fjärde spelet gav samma resultat, och för varje gång var den tjocke negern nära att förgås av skratt åt det öde som drabbat honom. Och vi voro också nära att dö av skratt, så roligt hade vi. Vi skrattade som sorglösa barn eller som gudar, där vi lågo vid vallkanten. Jag vet att jag skrattade så att jag trodde huvudet skulle spricka, och jag drack vatten ur bleckburken tills jag ej kunde rymma en droppe mera. Vi diskuterade på allvar frågan huruvida vi skulle kunna äntra tåget då det gick uppför stigningen, sedan det myckna vattnet hade ökat vår kroppstyngd. Denna särskilda sida av situationen höll på att alldeles göra kål på negern. Han måste avbryta vattenbärning i minst fem minuter för att ligga på magen och vrida sig i skratt.

Skuggorna blevo djupare och nådde allt längre och längre över floden, den milda, svala skymningen kom, och fortfarande sutto vi där och drucko vatten, vilket vår svarte munskänk hämtade gång på gång. Glömd var kvinnan som jag sett piskas en timme förut. *Det* bladet var läst och vändt. Jag var nu sysselsatt med

en ny sida, och när visslan skulle låta höra sig, medan tåget arbetade sig uppför stigningen, var även den avslutad och en ny börjad. På detta sätt fortgår det med livets bok; man läser sida efter sida, sidor utan tal — när man är ung.

Men så kom ett spel då negern *icke* blev »bet». Offret var en mager landstrykare, som såg ut att lida av dålig matsmältning och hade skrattat minst av oss alla. Vi sade att vi inte ville ha något vatten, och det var fullkomligt sant. Varken Ormuz' och Indiens alla skatter eller trycket av en luftpump skulle ha kunnat tvinga ner en enda droppe till i min vattenfyllda lekamen. Negern såg snopen ut, men så stramade han upp sig och förklarade, att nu skulle ***han*** verkligen vilja ha litet vatten. Och det menade han också. Han begärde vatten, mera vatten och ständigt mera vatten. Oupphörligt måste den melankoliske landstrykaren klättra ner och uppför branten, och oupphörligt begärde negern mera. Han drack mera vatten än vi alla andra tillsamman. Skymningen övergick till mörker, stjärnorna trädde fram; och han fortfor att dricka. Hade ej tåget signalerat, så tror jag att han skulle ha suttit där ännu och frassat på vatten och hämnd, medan den melankoliske landstrykaren stretade utför och uppför branten.

Men ångvisslan ljöd. Sidan var avslutad. Vi rusade upp och ställde oss i en rad utmed spåret. Där kom nu tåget väsande och puttrande uppför stigningen. Lyktorna på lokomotivet gjorde natten till dag, och deras sken gjorde att våra silhuetter skarpt avtecknade sig mot vallen. Lokomotivet gick förbi oss och vi sprungo allesammans åt samma håll som

tåget för att komma med. Några klängde upp på järntrappsteget utmed tåget, andra sköto upp sidodörrarna till tomma godsvagnar och kravlade sig in. Jag kom upp i en öppen vagn med blandadt gods och fann där en lugn och bekväm vrå. Jag lade mig på rygg med en tidning till huvudkudde. Över mig blänkte stjärnorna i härskaror, som svängde fram och tillbaka då tåget tog kurvorna. Och medan jag låg och såg på dem, somnade jag. Den dagen var förbi — en bland de många. I morgon skulle det komma en ny dag, och jag var ung.

IV.

»FAST.»

Jag kom till Niagarafallen i en »Pullman med sidodörrar» eller, som det egentligen heter, en sluten godsvagn. En öppen kallas av vårt broderskap för »gondola», med tonvikt på andra stavelsen. Men för att återkomma till utgångspunkten — jag anlände på eftermiddagen och styrde genast kurs från tåget till vattenfallet. Så snart jag fick ögonen på denna underbara syn var jag förlorad. Jag förmådde icke slita mig därifrån tillräckligt länge för att hemsöka de närbelägna bostäderna med begäran om kvällsmat. Icke ens en måltid vid dukat bord skulle ha kunnat locka mig därifrån. Kvällen kom, en härlig, månljus kväll, och jag dröjde vid fallet tills klockan var över elva. Nu insåg jag att jag måste ge mig ut på jakt efter någon plats där jag kunde lägga mig och sova.

Jag hade på något sätt fått hum om att Niagara Falls var en »sämre» stad för vandrare, och jag gick därför längre utåt landsbygden. Jag klättrade över en inhägnad och lade mig på marken. Jag smickrade mig med, att jag där kunde vara säker för lagens arm. Jag låg på rygg i gräset och sov som ett godt

barn. Luften var så mild och balsamisk, att jag icke vaknade en enda gång under natten. Men i den första daggryningen öppnade jag ögonen och kom genast ihåg det underbara vattenfallet. Jag klättrade över inhägnaden igen och gick nedåt vägen för att få se det ännu en gång. Det var tidigt — klockan var bara fem — och jag kunde icke börja mitt »arbete» för att få frukost förrän klockan åtta. Jag kunde således tillbringa tre hela timmar vid floden. Men sorgligt nog var det mitt öde att icke få komma dit.

Staden sov ännu, när jag vandrade in där. Men då jag kom gående framåt den stilla gatan, fick jag se tre män, som gingo bredvid varandra, komma emot mig på trottoaren. Det var också landstrykare, tänkte jag, och de hade liksom jag kommit tidigt på fötterna. Men mitt antagande var icke fullt korrekt. Bara sextiosex och två tredjedels procent av detsamma höll streck. De bägge flygelmännen voro mycket riktigt landstrykare, men icke den som gick i midten. Jag vek åt kanten på trottoaren för att låta de tre gå förbi. Men det gjorde de icke. Mannen i midten sade någonting till de andra, varpå de stannade alla tre, och så vände han sig till mig.

Jag hade ögonblickligen situationen klar för mig. Det var en »bygel» och de bägge andra voro hans fångar. Lagens handtlangare voro ute för att jaga ottefåglar. Jag var nu en sådan. Hade jag då varit i besittning av de erfarenheter jag skulle få göra under de närmast följande månaderna, skulle jag ha gjort helt om och sprungit av bara tusan. Han kunde ha skickat ett skott efter mig, och han skulle ha varit tvungen att såra mig för att få tag i mig. Han skulle

aldrig ha kunnat springa efter mig, ty två luffare i handen är bättre än en som är på flykt. Men jag stod stilla som en riktig idiot, då han hejdade mig. Vårt samtal var mycket kort.

»Var har du husrum?» frågade han.

Nu var jag fast. Jag hade inte husrum någonstans, och eftersom jag inte visste namnet på ett enda hotell i staden, kunde jag inte påstå att jag bodde på något av dem. Jag var också uppe alldeles för tidigt. Allting var emot mig.

»Jag kom hit alldeles nyss», sade jag.

»Så — gör nu helt om och gå framför oss, inte på för långt avstånd. Det är någon som har litet otalt med dig.»

Jag var således fast. Jag visste nog vem det var som ville tala med mig. Med bygeln och de bägge landstrykarna i hälarna på mig vandrade jag under den förstnämndes ledning direkt till stadens fängelse. Där visiterades vi och man införde våra namn i journalen. Nu har jag glömt under vilket namn jag blev inregistrerad. Jag uppgav namnet Jack Drake, men när jag visiterades, fann man brev hos mig adresserade till Jack London. Det väckte uppståndelse och fordrade förklaring, men allt som rörde den saken har försvunnit ur mitt minne, och ännu i denna stund vet jag icke, antingen jag blev knipen som Jack Drake eller Jack London. Men vilketdera namnet det än var, så står det infört i fångjournalen i Niagara Falls. Den som vill söka finner det där. Det infördes någon dag i slutet av juni 1894. Bara några dagar efter min arrestering började den stora järnvägsstrejken.

Från kontoret fördes vi till »Luffarehålan» och stängdes in där. »Luffarehålan» är den delen av ett fängelse, där de som gjort sig skyldiga till mindre förbrytelser stängas in tillsammans i en stor järnbur. Och eftersom de flesta mindre förbrytare äro lösdrivare, har buren blivit uppkallad efter dem. Här träffade vi nu på en hel del landstrykare, som redan blivit infångade på morgonen, och allt emellanåt gick dörren upp för att släppa in två eller tre stycken till. Slutligen — då vi voro sexton — fördes vi inför rätta. Och nu skall jag ge en sannfärdig beskrivning på vad som försiggick där, ty jag måste bekänna, att min patriotism som amerikansk medborgare där fick en stöt, efter vilken den aldrig har helt och hållet hämtat sig.

I domstolssalen befunno sig de sexton fångarna, domaren och två rättstjänare. Domaren tycktes också tjänstgöra som sin egen kanslist. Där fanns inga vittnen. Där fanns ingen av Niagara Falls' borgare närvarande för att se på och förvissa sig om hur rättvisan handhades inom deras kommun. Domaren såg på listan över förbrytelser, som han hade framför sig, och ropade upp ett namn. En landstrykare reste sig. Domaren såg på en av rättstjänarna. »Lösdriveri, ers vördighet», sade denne. »Trettio dagar», sade den vördige. Landstrykaren satte sig igen, domaren ropade upp ett nytt namn och en annan av landstrykarna reste sig.

Förhöret med den förste hade tagit ungefär femton sekunder. Förhöret med numro två gick lika raskt. Rättstjänaren sade: »Lösdriveri, ers vördighet», och den vördige sade: »Trettio dagar.» På detta sätt

fortgick det som ett urverk — femton sekunder per landstrykare, och trettio dagar.

»Stackars dumma kräk», tänkte jag för mig själv. »Men vänta bara tills min tur kommer, så skall jag nog ge hans värdighet någonting att tänka på.» Litet längre fram under föreställningens gång fick hans värdighet plötsligt det infallet att ge en av oss tillfälle att säga något. Det hände sig så, att den det träffade icke var genuin landstrykare. Han hade intet av de kännetecken som utmärka en sådan. Hade han kommit till oss övriga medan vi sutto vid ett vattningsställe och väntade på ett godståg, skulle vi genast ha sett att han var »gröngöling» inom facket, vilket är detsamma som »ömfoting» eller »ny». Han var emellertid vid rätt framskriden ålder — ungefär fyrtiofem, skulle jag tro. Han hade en liten ansats till puckel och ansiktet var fårat och väderbitet.

I många år hade han enligt sin berättelse varit utkörare hos någon firma i Lockport i staten Newyork, om jag minns rätt. Men så började det gå ut sig för firman, och slutligen upphörde affären helt och hållet under de dåliga tiderna 1893. Honom hade firman behållit in i det sista, fastän arbetet mot slutet varit mycket oregelbundet. Han berättade vidare hur svårt han hade haft att få nytt arbete under de månader som följde — det var då så många gingo arbetslösa. Till slut hade han kommit på den tanken att det möjligen kunde vara bättre att få arbete vid sjöarna, och så hade han givit sig i väg till Buffalo. Naturligtvis blev han pank och nu stod han där. Det var alltsammans.

»Trettio dagar», sade hans värdighet och ropade upp en annan.

Denne reste sig. »Lösdriveri, ers vördighet», sade rättstjänaren, och hans vördighet sade: »Trettio dagar.»

Och så gick det vidare — femton sekunder och trettio dagar per styck för samtliga landstrykare. Rättvisans maskineri arbetade jämnt och gladt. Sannolikt hade hans vördighet ännu icke ätit frukost — det var ju tidigt på dagen — och därför hade han brådt.

Men mitt amerikanska blod var i svallning. Bakom mig hade jag många generationer amerikanska förfäder. En av de fri- och rättigheter, för vilka dessa mina förfäder hade kämpat och dött, var den att rannsakas inför jury. Detta var min arvedel, som helgats av deras blod, och nu var det min plikt att försvara den. All right, sade jag hotfullt inom mig — vänta bara tills han kommer till mig.

Och han kom därhän. Mitt namn — vad det nu var — ropades upp, och jag reste mig. Rättstjänaren sade: »Lösdriveri, ers vördiget», och jag började tala. Men domaren började tala på samma gång, och han sade: »Trettio dagar.» Jag protesterade, men domaren ropade redan upp den som stod närmast mig på listan. Han dröjde endast så länge att han hann ryta: »Håll mun!» till mig. Rättstjänaren tvingade mig att sitta ned igen. Och i nästa ögonblick hade nästa landstrykare fått sina trettio dagar och den därnäst var i färd med att få sina.

När vi alla hade fått vår dom på trettio dagar och hans vördighet var i begrepp att avfärda oss, vände han sig hastigt till utköraren från Lockport — han som ensam hade fått tala för sig.

»Varför gick du ifrån ditt arbete?» frågade hans vördighet.

Men nu hade ju den anklagade redan förklarat hur arbetet hade gått ifrån honom i stället, så han blev helt perplex.

»Ers vördighet», svarade han förvirrad, »är inte det en lustig fråga?»

»Trettio dagar till, för att du har gått ifrån ditt arbete», förklarade hans vördighet, och så var den rättsliga förhandlingen slut. Det var resultatet. Utköraren fick inalles sextio dagar, och vi andra hade fått våra trettio.

Så fördes vi ner igen, låstes in och fingo frukost. Det var en mycket god frukost för att vara fångkost och det var den bästa jag skulle få på en hel månad.

Jag var alldeles vimmelkantig. Här var jag nu dömd till fängelsestraff efter ett löjligt spektakel till förhör, varvid jag icke allenast varit förmenad min rättighet att rannsakas inför jury, utan också min rättighet att erkänna eller förneka det man anklagade mig för. Jag kom att tänka på någonting annat också, som mina förfäder hade kämpat för, och det var Habeas corpus-akten. Jag skulle nog lära dem, jag! Men när jag begärde en juridisk försvarare, blev jag utskrattad. Habeas corpus-akten var nog mycket bra, men vad hade jag för nytta av den, då jag inte kunde meddela mig med någon utanför fängelset? Men jag skulle nog lära dem i alla fall! De kunde inte hålla mig kvar i fängelset för alltid. Vänta bara tills jag blev fri — då skulle man få se! Jag skulle slå dem med skräck. Jag visste åtskilligt om lagen och mina rättigheter, och jag skulle blotta deras eländiga sätt

att handhava rättvisan. Fantastiska föreställningar om ådömd skadeersättning och uppseendeväckande tidningsrubriker hägrade för min inre syn, då fångvaktarna kommo in och började driva oss ut i stora vaktrummet.

En polisbetjänt knäppte en handboja om min högra handled. Aha! tänkte jag — här ha vi ett nytt övergrepp. Men vänta tills jag kommer ut. Den andra bojan, som hörde ihop med min, knäppte han om vänstra handleden på en neger. Och negern var stor och lång — åtskilligt över sex fot — så lång, att då vi stodo bredvid varandra, drogs min hand litet uppåt av hans i bojan. För övrigt var han den trasigaste och belåtnaste neger jag någonsin har sett.

Vi fängslades alla på detta sätt — parvis. När det var gjort, hämtades en blank nickelkedja, som trädes genom länkarna mellan bojorna och låstes fast vid bägge ändarna av dubbelraden. Nu voro vi en sammanlänkad flock. Så kommenderades framåt marsch! och vi begåvo oss ut på gatan, bevakade av två polisbetjänter. Den storväxte negern och jag hade hedersplatsen. Vi anförde processionen.

Efter det gravlika mörkret inne i fängelset var solljuset utanför rent av bländande. Jag hade aldrig tyckt att solskenet var så ljuvligt som nu, då jag var fånge med rasslande kedjor och visste att jag snart skulle se det för sista gången på en hel månad. Genom gatorna i Niagara Falls marscherade vi så ner till järnvägsstationen, begapade av nyfiket folk som vi mötte på vägen dit och i synnerhet av en flock turister på verandan utanför ett hotell som vi passerade.

Kedjan var tämligen slak, och med ett ansenligt

buller och slammer slogo vi oss ned två och två på bänkarna i en rökkupé. Uppfylld av glödande harm som jag var över den skymf som övats mot mig och mina förfäder, var jag likväl alldeles för prosaiskt praktisk för att tappa huvudet för det. Alltsammans var nytt för mig. Trettio hemlighetsfulla dagar lågo framför mig, och nu såg jag mig omkring efter någon som kände till saken. Ty jag hade redan fått veta, att jag icke skulle till ett mindre fängelse, som rymde hundratals fångar eller så, utan till ett stort korrektionshus med tvåtusen fångar, dömda till från och med tio dagar till tio år.

På sätet bakom mig satt en riktig grovhuggare till karl med väldiga muskler. Han var säkert mellan trettiofem och fyrtio år. Jag gav noga akt på honom. I hans ögonvrår såg jag glimtar av humor och skratt och välvilja, i övrigt såg han ut att vara djurisk, utan all moral och med djurets alla passioner och hejdlösa våldsamhet. Vad som räddade honom — och som gjorde honom möjlig för mig — var de där ögonvrårna med sin humor, sitt skratt och den välvilja som djuret kan vara i besittning av så länge det icke blir retat.

Han var ett lämpligt byte för mig. Jag började genast ställa mig in hos honom. Medan min närmaste kamrat, den långe negern, under omväxlande kvävt och högljudt skratt jämrade över någon tvättinrättning som han skulle få lov att lämna för att han blivit arresterad, talade jag med den som satt bakom. Hans pipa var tom. Jag fyllde den åt honom av min dyrbara tobak — till denna enda fyllning gick det åt lika mycket som till ett dussin cigaretter. Men ju mer jag talade med honom, desto säkrare blev jag att just

han var den rätte för mig, och jag delade all min tobak med honom.

Nu förhåller det sig så, att jag är ett flytande slags organism med tillräcklig frändskap med livet för att kunna passa in mig nästan var som helst. Jag ansträngde mig nu för att passa in mig med den där mannen, ehuru jag icke hade en aning om vad det skulle ge mig för en ypperlig valuta. Han hade aldrig varit på den korrektionsinrättning vi skulle till, men han hade i olika repriser varit ett, två och tre år på andra dylika ställen och var fullproppad med kunskap om dem. Vi blevo ogement goda vänner, och mitt hjärta slog högt av glädje då han uppmanade mig att hela tiden följa hans exempel. Han kallade mig »Jack», och jag kallade honom »Jack».

Tåget stannade vid en station som låg ungefär fem mil från Buffalo, och vi sammankedjade stego ur. Jag kommer icke ihåg vad stationen hette, men jag är övertygad om att det antingen var Rocklyn, Rockwood, Black Rock, Rockcastle eller Newcastle. Nå, vad den nu heter, så måste vi marschera ett stycke och sattes sedan på spårvagn. Det var en gammaldags spårvagn med säten längs hela sidorna. Alla passagerarna på ena sidan uppmanades att flytta över till den andra, och vi intogo deras platser med ett väldigt kedjeskrammel. Vi sutto ansikte mot ansikte med dem och jag minns, hur förfärade kvinnorna sågo ut — de togo oss utan tvivel för mördare och banktjuvar. Jag försökte se så barsk ut jag kunde, men min kamrat, den gladlynte negern, kunde ej låta bli att rulla med ögonen och skratta och oupphörligt upprepa: »Å, Herre Jesses! Å, Herre Jesses!»

Så stego vi ur igen, marscherade en bit och fördes in på kontoret i Erie County's korrektionshus. Här skulle vi skrivas in, och i det registret står det ena eller andra av mina namn infört. Vi blevo också tillsagda att vi där måste lämna ifrån oss alla våra värdesaker — pengar, tobak, tändstickor, fällknivar o. s. v.

Min nyförvärvade vän skakade på huvudet åt mig.

»Om ni inte lämna dem här, bli de konfiskerade därinne», varnade uppsyningsmannen.

Min vän skakade på huvudet om igen. Han sysslade med någonting bakom ryggen på dem som stodo framför. Handbojorna voro avtagna. Jag gav noga akt på honom och följde hans exempel, det vill säga, jag smusslade in i näsduken allt det jag ville ha med mig in i fängelset. Dessa bylten stucko vi innanför skjortan. Jag lade märke till att våra medfångar — med undantag av ett par som hade klockor — icke avlämnade sina tillhörigheter på kontoret. De hade bestämt sig för att smuggla in dem på något sätt och satte sin lit till slumpen. Men de buro sig icke lika klokt åt som min vän, ty de svepte icke in sina saker i bylten.

Våra förra vaktare plockade nu ihop handbojorna och den långa kedjan och begåvo sig tillbaka till Niagara Falls, medan vi av nya vaktare fördes in i fängelset. Medan vi voro inne på kontoret hade vårt antal ökats genom nya fångtransporter, så att processionen nu var fyrtio eller femtio man stark.

Och nu vill jag säga er, som aldrig ha varit i ett stort fängelse, att all samfärdsel inom ett sådant är lika begränsad som handelstrafiken var under medeltiden. Man behöver endast gå ett par steg för att stöta på

väldiga järndörrar eller portar som ständigt hallas stängda. Vi voro nu på väg till barberaren, men vi hejdades oupphörligt av dörrar som skulle öppnas för oss. Ett sådant dröjsmål uppstod redan i första »hall» där vi kommo in. Man får icke tänka sig en sådan hall som en korridor. Tänk er en avlång kub uppförd av tegel sex våningar i höjd, och i varje våning en rad celler, låt oss säga så där en femtio stycken i varje rad — med ett ord en kolossal bikupa. Placera denna kub på marken och inneslut den i en byggnad med tak ovanpå och murar rundt omkring. Så ser en »hall» ut i Erie County's korrektionsinrättning. Tänk er också, att ett smalt galleri med räckverk av järn löper utmed cellraderna, varjämte dessa gallerier på bägge hållen stå i förbindelse med varandra genom ett räddningssystem av smala järnstegar.

Vi blevo således hejdade i den första hallen, under väntan på att en vaktmästare skulle komma och öppna för oss. Här och där sågo vi fångar röra sig — med kortklippt hår, slätrakade ansikten och klädda i den randiga fångdräkten. Jag såg en av dem stå på galleriet utanför den tredje cellraden. Han stod där framåtlutad och med armarna vilande på räckverket, tydligen alldeles glömsk av vår därvaro. Han tycktes stirra rakt ut i tomma luften. Min vän gav ifrån sig ett sakta väsande ljud. Fången tittade ned. Tecken växlades mellan dem. Så flög min väns bylte ljudlöst dit upp. Fången tog emot det, och det försvann med blixtens hastighet innanför hans skjorta, varefter han åter stod där och stirrade som förut. Min vän hade sagt att jag alltid skulle följa hans exempel. Jag avvaktade ett tillfälle då vakten vän-

de ryggen till, och så gick mitt bylte samma väg som hans.

En kort stund därefter öppnades dörren och vi tågade in på rakstugan. Där funnos flera män i randiga kläder. Det var fängelsets barberare. Där fanns också badkar, varmt vatten, tvål och badborstar. Vi fingo befallning att klä av oss och bada, varunder var och en måste borsta sin närmaste granne på ryggen — ett gagnlöst försiktighetsmått, emedan fängelset vimlade av ohyra. Efter badet räckte man oss var sin klädpåse av säckväv.

»Stoppa alla edra kläder i påsen», sade uppsyningsmannen. »Försök inte att smuggla in någonting. Ni få ställa upp er nakna för att inspekteras. De som ska' sitta här trettio dagar eller mindre få behålla skor och hängslen. De som ä' dömda till mer än trettio behålla ingenting.»

Detta tillkännagivande mottogs med bestörtning. Hur skulle en naken människa kunna smuggla undan någonting vid en inspektion? Ingen mer än min vän och jag var på det klara. Men här var det som barberarna grepo in. De gingo omkring bland de stackars nykomna och erbjödo sig så vänligt att ta vård om deras dyrbara små tillhörigheter och lovade att lämna dem tillbaka längre fram på dagen. När man hörde dem tala, måste man tro dem alla vara oskrymtande filantroper. Aldrig har man väl sett en snabbare avlastning. Tändstickor, tobak, rispapper, pipor, knivar, pengar - allting flödade in under barberarnas rymliga skjortor. Deras bröst välvdes ansenligt genom uppstoppningen, och vakten låtsade som om den icke hade sett någonting. I korthet sagt —

icke det ringaste blev återlämnat. Barberarna hade aldrig haft för avsikt att lämna tillbaka vad de tagit. De ansågo det som sin lagliga tillhörighet. Det var deras lilla biinkomst. Jag skulle snart få lära mig att det fanns många sådana biinkomster där i fängelset — och även jag skulle komma att begagna mig av dem, tack vare min nya vän.

Där fanns många stolar, och barberarna arbetade raskt. Aldrig har jag sett skägg rakas och hår klippas så fort som där. Man tvålade in sig själv och barberades sedan med en hastighet av en minut per man. Hårklippningen tog en smula längre tid. Inom tre minuter var de aderton årens dun skrapat från mitt ansikte, och mitt huvud var så glatt som en biljardboll. Helskägg och mustascher — allt togs bort, liksom våra kläder och allt annat. Ni kan lita på, att vi sågo ganska litet förtroendeingivande ut när de voro färdiga med oss. Jag hade icke förrän då haft riktigt klart för mig hur genomfördärvade vi verkligen voro.

Så kom uppställningen — fyrtio eller femtio män, lika nakna som Kiplings hjältar då de stormade Lungtungpen. Visiteringen erbjöd inga svårigheter. Det var bara våra skor och vi själva. Två eller tre djärva själar, som hade hyst misstankar angående barberarnas ärlighet, befunnos ha tillhörigheter gömda i skorna — tobak, pipor, tändstickor och småsaker — och allt blev genast konfiskerat. När detta var ombesörjt, lämnade man oss våra nya kläder — grova fångskjortor och byxor och jackor med iögonfallande ränder. Jag hade alltid haft den föreställningen, att den randiga fångdräkten måste bäras först sedan

man blivit dömd för ett urbota brott. Nu visste jag bättre besked, iförde mig skammens kännetecken och fick därefter en försmak av vad flankmarsch vill säga.

En och en gingo vi tätt efter varandra med bägge händerna på dens axlar som man hade framför sig, och på detta sätt kommo vi in i en annan stor hall. Här ställdes vi upp i en lång rad utmed väggen och fingo befallning att blotta vänstra armen. En ung medicinare, som började sin praktik på sådan boskap som vi, gick nedåt raden. Han vaccinerade ungefär fyra gånger så fort som barberarna hade rakat oss. Med en slutlig förmaning att akta oss för att gnida armarna och en tillsägelse att vi skulle låta blodet torka till ruvor över såret, fördes vi så till våra celler. Här skildes jag från min goda vän, men icke förrän han hade hunnit viska: »Sug ut det!»

Så snart jag var inlåst sög jag min arm läns. Och efteråt såg jag fångar som icke hade sugit och som hade förskräckliga hål i sina armar — hål så stora, att jag nästan kunde ha kört in min knutna hand i dem. Det var deras eget fel. De kunde ju ha sugit.

Inne i min cell fanns en annan fånge. Vi skulle bli cellkamrater. Han var ung och rask, icke mycket språksam, men synnerligt förståndig — ja, en så präktig ung man, som man gärna kunde träffa på under en hel dagsresa, trots det att han nyss hade sluppit ut efter en tvåårsvistelse på någon korrektionsinrättning i Ohio.

Vi hade knappast varit tillsammans i cellen en halvtimme förrän en fånge kom långsamt gående nedåt galleriet och tittade in på oss. Det var min vän från resan. Han hade frihet att gå om kring i hallen.

förklarade han — släpptes ut klockan sex på morgonen och låstes icke in förrän nio på kvällen. Han var god vän med »pamparna» i den hallen och hade genast blivit utnämnd att bekläda en förtroendepost som »hallman». Den som gav honom anställningen var också fånge och förtroendeman och benämnd »förste hallman». Det fanns tretton sådana förtroendemän där i hallen. Tio av dem hade ett cellgalleri var att svara för, och över dem stodo förste, andre och tredje hallmännen.

Vi nykomma skulle stanna i våra celler hela dagen för att vaccinen skulle »ta», upplyste min reskamrat. Dagen därpå skulle vi sättas till hårdt arbete ute på fängelsegården.

»Men jag ska' laga att du kommer ifrån det arbetet så fort jag kan», lovade han. »Jag ska' nog få en av hallmännen struken, så att du kan få hans plats.»

Han stack handen innanför skjortan, drog fram byltet som innehöll mina dyrbara tillhörigheter, stack in det mellan järnstängerna och fortsatte sin vandring nedåt galleriet.

Jag öppnade byltet. Alltsammans var där. Det fattades icke en enda tändsticka. Jag delade tobak till en cigarrett med min cellkamrat. Då jag ämnade stryka eld på en tändsticka för att tända cigarretten, hejdade han mig. Ett trasigt och smutsigt stoppat täcke låg på vardera britsen — mera sängkläder fanns icke. Han rev av en smal remsa av det tunna tyget, rullade den till en lång och smal cylinder och tände den med den dyrbara tändstickan. »Luntan», som han kallade den sammanrullade trasan, flammade icke upp, utan brann långsamt från ena ändan, med glöd

som varade i flera timmar. När den hade brunnit slut, lagade vi till en ny som tändes vid den förras sista glöd. Vi kunde sannerligen ha givit Prometheus goda råd i fråga om att hålla eld vid makt.

Klockan tolv serverades middagen. Nere vid golvet fanns på dörren till vår bur en liten lucka, alldeles som på dörren till en hönsbur. Genom den stack man in två bitar torrt bröd och två bleckskålar med soppa. En portion soppa bestod av ett mått vatten, på vars yta en enda droppe flott simmade omkring. Litet salt var det också i vattnet.

Vi drucko ur soppan, men åto icke upp brödet. Icke därför att vi icke voro hungriga eller för att brödet icke var ätbart. Det var riktigt godt bröd. Men vi hade våra skäl. Min cellkamrat hade upptäckt att där vimlade av vägglöss. I alla remnor och fogar mellan murstenarna, där murbruket hade fallit bort, frodades stora kolonier. De vågade sig till och med ut vid fullt dagsljus och svärmade i hundratal omkring på väggar och tak. Min kamrat visste emellertid hur de skulle skötas. Men aldrig har man väl sett ett blodigare fältslag — och det räckte i timtal. När så de sista kvarlevande hade flytt in i sina hålor och förskansningar, var vårt värv endast fyllt till hälften. Vi tuggade nämligen vårt bröd till deg och kittade därmed till vartenda hål och varenda ränna. Jag ryser vid tanken på all den hungerdöd och den kannibalism, som med tiden måste ha rasat bakom våra fienders tilltäppta murar.

Och så kastade vi oss utmattade och utsvultna på våra britsar för att vänta på kvällsmaten. Vi hade gjort ett godt dagsverke. Under de kommande vec-

korna skulle vi åtminstone inte behöva lida genom hela härskaror av ohyra. Vi hade offrat vår middagsmat och därigenom räddat vår hud på magens bekostnad, och vi voro nöjda. Men ack — hur maktlösa äro icke alla mänskliga bemödanden! Vi hade knappast slutat vårt värv förrän en vaktmästare kom och öppnade dörren. Man hade företagit en omplacering av fångarna, och vi fördes två gallerier högre upp.

Nästa morgon öppnades cellerna i god tid och i flankmarsch tågade vi — flere hundra fångar — ned i hallen och ut på fängelsegården till vårt arbete. Eriekanalen går tätt förbi bakgården till Erie Countys korrektionshus. Vårt arbete bestod i att lasta ur kanalbåtarna och bära stora stagbultar på ryggen in i fängelset. Under arbetet såg jag mig om och övervägde möjligheterna till flykt. Det fanns absolut inga. Utmed murarnas övre kant gick vakt beväpnad med repetergevär, och jag fick dessutom höra att det fanns maskingevär i vakttornen.

Nå, jag ängslade mig inte för det. Trettio dagar voro ingen lång tid. Jag skulle stanna där de trettio dagarna och öka det material jag ämnade använda mot rättvisans harpyer när jag kom ut. Jag skulle visa vad en amerikansk yngling kunde göra, när hans rättigheter och privilegier hade blivit trampade i stoftet så som mina. Det hade förvägrats mig att rannsakas inför jury — jag hade icke fått öppna munnen till försvar eller bekännelse — jag hade icke blivit dömd efter lag, ty det jag hade upplevat i Niagara Falls kunde ej komma under den rubriken — jag hade icke fått sätta mig i förbindelse med en sakförare eller med

någon annan, och därigenom hade man också förmenat mig rätten att begära skriftlig arresteringsorder. Jag hade blivit rakad, fått håret kortklippt och blivit klädd i fångdräkt — jag tvangs att arbeta styvt på en diet av vatten och bröd och att gå i skymflig flanknmarsch med väpnad vakt vid sidan. Och varför? Vad hade jag gjort? Vad hade jag begått för slags förbrytelse mot de goda invånarna i Niagara Falls, eftersom hämnden hade drabbat mig så tungt? Jag hade icke ens förbrutit mig mot deras förbud mot »uteliggande», ty jag hade den natten sovit utanför stadens område, ett godt stycke ut på landet. Jag hade icke begärt ett mål mat eller tiggt om en slant på deras gator. Allt vad jag hade gjort var att jag gått ett stycke på deras trottoar och att jag tittat på deras lilla vattenfall. Vad var det för brottsligt i det? Rent formellt hade jag icke gjort mig skyldig till någon förbrytelse alls — nå, det skulle jag också visa dem när jag kom ut.

Dagen därpå talade jag med en av vakten. Jag ville skicka efter en sakförare. Karlen skrattade åt mig. Det gjorde också hans kamrater. Gentemot den yttre världen var jag faktiskt *incommunicado*. Jag försökte att få skriva brev dit ut. Men man sade mig att alla brev lästes och censurerades eller konfiskerades av fängelsets myndigheter, och att »fångar på kort tid» icke alls hade tillstånd att skriva brev. Litet längre fram bjöd jag till att smuggla ut brev med fångar som blevo frigivna, men jag fick veta att de alltid visiterades, och om brev upptäcktes hos dem blevo dessa förstörda. Nå, låt gå. Det gjorde endast saken svårare för dem då jag kom ut.

Men medan dagarna gingo — jag skall i nästa kapitel närmare beskriva min månad i fängelset — lärde jag åtskilligt. Jag hörde historier om polismän och domstolar och sakförare, som voro både otroliga och hårresande. Fångkamrater berättade för mig sina personliga erfarenheter i fråga om polismakten i stora städer, och de voro fruktansvärda. Men ännu rysligare var vad de hade hört av andra om människor som hade dött för polisens händer och därför icke kunde bära vittnesbörd själva. Många år efteråt skulle jag i Lexow-kommissionens rapport få läsa historier som voro fullt sanningsenliga och ännu förskräckligare än dem mina medfångar berättade. Men de första dagarna av min fängelsetid ställde jag mig grubbligt misstrogen angående allt vad jag hörde.

Allt efter som tiden gick, började jag emellertid känna mig övertygad. I detta samma fängelse såg jag med egna ögon saker som voro otroliga och ohyggliga. Och ju mera övertygad jag blev, desto djupare respekt fick jag för lagens blodhundar och för hela den kriminalrättsliga institutionen.

Min harm dog bort och gav rum för ett väldigt vågsvall av fruktan. Jag såg slutligen med klara ögon vad jag hade rest mig emot. Jag blev medgörlig och ödmjuk. Med varje dag beslöt jag allt eftertryckligare att icke ställa till något bråk när jag kom ut. Allt vad jag då skulle begära var att få försvinna från orten. Och så handlade jag också då jag blev utsläppt. Jag höll munnen fast sluten, gick försiktigt min väg och styrde mina steg mot Pennsylvania, en klokare och ödmjukare man än förut.

V.

FÄNGELSET.

I två dagar arbetade jag ute på fängelsegården. Det var ett tungt arbete, och fastän jag skolkade så fort tillfälle gavs, var jag likväl alldeles pank av trötthet. Det berodde på födan. Ingen skulle kunna arbeta styvt på sådan kost. Bröd och vatten var allt som bestods. En gång i veckan skulle vi få kött, men köttet räckte icke alltid till åt oss alla, och eftersom allt näringsvärde först hade kokats ur det i soppan, betydde det egentligen ingenting huruvida man fick smaka en smula av det en gång i veckan eller ej.

Bröd- och vattendieten hade för övrigt en väsentlig brist. Vi fingo tillräckligt med vatten, men för litet bröd. En brödranson var ungefär så stor som ett par knutna händer, och sådana ransoner utdelades tre gånger om dagen till var och en. Med vattnet var det *en* god sak — att det var varmt. På mornarna kallades det för »kaffe», vid middagarna titulerades det för »soppa», och om kvällarna uppträdde det som »té». Men det var ständigt samma gamla vatten. Fångarna kallade det för »trollvatten». På mornarna var det svart — hade fått den färgen genom att kokas tillsammans med brända brödkanter. Mid-

dagarna var det färglöst och tillsatt med salt och en droppe flott. Om kvällarna serverades det med en rödbrun färg, som trotsade alla definitioner. Det var ett förbaskat uselt té, men ett präktigt varmt vatten.

Vi voro ett ständigt hungrigt följe, jag och alla mina trettiodagskamrater i Erie Countys fängelse. Det var endast de som sutto där på lång tid som visste vad det var att ha tillräckligt att äta. Orsaken var att de skulle ha dött rätt snart, om de hade fått samma kost som vi. Jag vet att de hade det bättre, ty det fanns en hel flock »långsittare» i nedre våningen i vår hall, och när jag var hallman, stal jag av deras mat då jag delade ut åt dem. Människan kan icke leva av bröd allena — i all synnerhet då man inte ens får tillräckligt av det.

Min reskamrat höll ord. Efter två dagars arbete på fängelsegården fick jag komma ut ur cellen och tjänstgöra som förtroendeman. Morgnar och kvällar levererade vi brödet till fångarna i deras celler, men klockan tolv använde vi en annan metod. Då kommo fångarna inmarscherande från sitt arbete, och så snart de stego inom dörren skulle de ta händerna från den framför gående axlar. Strax innanför dörren stodo stora trälådor fulla med bröd, och där stod också vår förste hallman och två av hans underordnade. Jag var en av dem. Vårt arbete bestod i att hålla fram lådorna medan fångarna tågade förbi. Så snart min låda var tom, stod den andre hallmannen färdig att intaga min plats med en ny, och när hans var tömd, var det återigen min tur. Och på detta sätt travade hela flocken förbi, medan varje man sträckte ut sin

vänstra hand och tog en ranson bröd från den framräckta lådan.

Förste hallmannens åliggande var ingenting helt annat. Han var försedd med kryckpåk. Och han stod på vakt bredvid lådan. De hungriga uslingarna kunde aldrig komma ifrån den föreställningen att de någon gång skulle kunna snatta till sig två ransoner från lådan. Men under min tid inträffade aldrig något sådant. Förste hallmannens påk hade ett sätt att blixtsnabbt träffa den hand som var nog djärv att våga försöket. Förste hallmannen hade godt omdöme i fråga om avstånd, och han hade klubbat så många händer, att hans slag ofelbart träffade. Han brukade vanligen också straffa den förmätne genom att ta ifrån honom den brödranson han skulle ha och skickade honom så till cellen för att hålla måltid på det varma vattnet . . .

Och emellanåt såg jag — medan alla dessa män lågo hungriga i sina celler — kanske ett hundratal extra brödransoner gömmas undan i hallmännens celler. Det kan förefalla orimligt att vi togo detta bröd, men det var en av våra biinkomster. I ekonomiskt avseende voro vi härskare där i hallen, och vi skötte oss ungefär på samma sätt som det går till under civiliserade förhållanden. Vi behärskade hela tillförseln av livsmedel och skinnade befolkningen — precis som andra banditer ute i världen. Vi drevo affärer med bröden. En gång i veckan fingo de som arbetade på gården för fem cents tuggtobak var. Och den tobaken gick som mynt hos oss. Två eller tre ransoner bröd för en stång tobak var det vanliga priset och — de gingo in på affären, icke därför att de älskade to-

baken mindre, utan därför att de bättre behövde bröd. Å, jag vet mycket väl att det var lika illa handlat av oss som att ta socker från en barnunge, men — än sen? Vi skulle ju leva. Och naturligtvis bör man ha någon fördel av att vara företagsam. Dessutom gjorde vi bara detsamma som bättre folk än vi hade gjort utanför fängelsets murar — folk, som i vida större skala och under ett respektabelt uppträdande som köpmän, bankmän och industrihärskare bete sig precis på samma sätt. Vilka förskräckliga saker som skulle ha hänt våra stackars uslingar, om vi inte hade funnits, kan jag knappt föreställa mig. Himlen skall veta att vi satte bröd i omlopp i Erie Countyfängelset. Ja, och vi uppmuntrade ju också till förnöjsamhet och sparsamhet, då vi vande de stackars satarna vid att försaka tobak. Och så vårt goda exempel! I varje medfånges bröst väckte vi det ärelystna begäret att i likhet med oss kunna skaffa sig biinkomster. Således samhällets välgörare — ja visst!

Där fanns måhända någon hungrig som icke hade tobak. Han var kanske en slösare och hade konsumerat den själv. Nå, men han hade möjligen ett par hängslen — och jag bytte mig till dem för ett halvt dussin brödransoner eller ett helt dussin, om hans hängslen voro mycket bra. Nu är det så att jag aldrig använder hängslen, men det betydde ingenting. På andra sidan hörnet bodde en som var dömd till tio år för dråp. Han begagnade hängslen och behövde nya. Jag kunde byta bort dem till honom mot litet av hans kött. Ty kött var vad jag ville ha. Eller kanske han hade en trasig roman i pappersom-

slag. Detta var att finna en skatt. Jag kunde ju, efter att ha läst den, byta ut den hos bagarna mot kaka eller hos kockarna mot kött och grönsaker, eller hos eldarna mot anständigt kaffe, eller till en eller annan mot tidningar, som då och då smugglades in — himlen allena vet hur det gick till. Kockar, bagare och eldare voro fångar såväl som jag, och de voro inhysta i första radens celler.

Inom fängelset drevs således en ganska utvecklad byteshandel. Där voro till och med pengar i omlopp. De smusslades emellanåt in av dem som skulle sitta där på kortare tid; en del kom från rakstugan, där alla nykomlingar måste erlägga tull; men det allra mesta förskrev sig från långsittarnas celler — huru de hade fått dem vet jag icke.

Förste hallmannen var på grund av sin framskjutna ställning ansedd för att vara ganska förmögen. Förutom alla andra biinkomster tog han också in sådana av oss. Vi skötte våra affärer med hans tillstånd, och vi måste betala för tillåtelsen. Han var, som sagt, ansedd för att vara rik. Men vi sågo aldrig hans pengar — han levde ensam i sin cell och höll sig alldeles för sig själv i majestätisk enslighet.

Men att man kunde förtjäna pengar i fängelset vet jag alldeles säkert, ty jag var en tid bortåt cellkamrat med tredje hallmannen, och han hade mer än sexton dollars. Han brukade räkna sina pengar varje kväll efter klockan nio, sedan vi hade blivit inlåsta. Han sade mig också varenda kväll vad han skulle göra mig, om jag »babblade» för de andra hallmännen. Han var nämligen rädd för att bli bestulen, och denna fara hotade honom från tre olika håll. Först och främst

var det vakten. Ett par av dem kunde kasta sig över honom, »randa» honom för påstådd ohörsamhet och kasta honom i »mörka hålan». Och under allt detta rabalder skulle hans sexton dollars få vingar.

Så kunde ju också förste hallmannen lägga sig till med alltsammans genom en hotelse att han i annat fall skulle bli avsatt från förtroendeposten och skickad tillbaka ut i det stränga arbetet på fängelsegården. Och för det tredje voro vi tio stycken kamrater. Om vi finge begär efter hans pengar, vore det mycket troligt att vi en vacker dag skulle slå oss tillsammans, tränga in honom i ett hörn och slå honom till golvet. Å, vi voro ena riktiga vargar, det vill jag lova, alldeles i stil med affärsmännen vid Wallstreet.

Han hade goda skäl att vara rädd för oss, och det hade jag också att vara rädd för honom. Han var storväxt, grov och stark, hade suttit fem år i Sing Sing och var rå över all beskrivning. När sparvar emellanåt förirrade sig in i vår hall, brukade han fånga dem och smita in i sin cell med dem. Och där såg jag honom tugga på knastrande ben och spotta ut fjäder — han åt sina fåglar råa. Ånej — jag lät nog bli att skvallra på honom för de andra hallmännen. Detta är första gången jag någonsin har nämnt hans sexton dollars.

Men jag skaffade mig i alla fall en liten biinkomst av honom. Han var förälskad i en av fångarna på kvinnoavdelningen. Han kunde varken läsa eller skriva, och jag brukade läsa upp hennes brev för honom och skriva hans svar. Detta fick han naturligtvis betala mig för. Men så var det också någonting med de breven! Jag lade in hela min själ i dem, bredde

på så mycket jag kunde — och jag lyckades också vinna henne åt honom. Antar emellertid att det icke var honom utan skribenten som hon förälskat sig i. Jag upprepar att breven voro storslagna.

En annan av våra biinkomster var att »passa på luntan». När fångarna kommo in från sitt arbete om kvällarna och blivit instängda, ville de gärna röka. Då var det vi som skaffade dem eld genom att springa nedåt gallerierna från cell till cell med glödande luntor. De som voro förnuftiga och lågo i affärer med oss hade sina egna luntor färdiga att tända. Men det var icke så med alla. Ingen vågade emellertid försöka att skvallra, då skulle de allt ha fått se på annat.

Vi tretton hade ungefär ett halvt tusen fångar i vår hall att se till. Vi skulle sköta vårt arbete och hålla ordning. Det sistnämnda var egentligen vaktens skyldighet, men de hade överlämnat det åt oss. Vi skulle hålla ordningen vid makt — gjorde vi det inte, så skickades vi tillbaka ut i hårdt arbete med »svarta hålan» lurande bakom. Men så länge ordningen icke störtes kunde vi sköta våra affärstransaktioner.

Hav nu tålamod några ögonblick och besinna vilket problem vi hade att lösa. Här gingo vi tretton stycken vilddjur och skulle se till tusen andra av samma art. Det var ett rent helvete, detta fängelse, och det var vi tretton som skulle hålla ordning där. Vi kunde icke regera där med mildhet. Vi regerade genom skräck. Naturligtvis hade vi vakten att trygga oss till som stöd. I nödfall kallade vi dem till hjälp, men det skulle ha förargat dem, om vi hade tillkallat dem för ofta — och i så fall kunde vi ha beredt oss på att de skulle ha skaffat dugligare förtroendemän att taga

våra platser. Men vi aktade oss för att ofta begära hjälp, utom i all fridsamhet någon gång, då vi ville ha dörren till en cell öppnad för att »komma åt» en genstörtig inhysning. Vid sådana tillfällen hade vakten ingenting vidare att göra än att öppna dörren och gå sin väg för att slippa bli vittne till vad som tilldrog sig sedan ett halvt dussin hallmän hade gått in för att bruka sina nävar.

Om de närmare detaljerna vid sådana tillfällen skall jag ingenting säga. De representerade i alla fall en av de obetydligaste ohyggligheterna, som försiggingo i Erie Countyfängelset och som man knappast skulle kunna återge i tryck. Rättvisan fordrar att jag kallar dem otänkbara. Aldrig hade jag kunnat tänka mig något sådant, förrän jag fick se det med egna ögon och jag var ändå ingen okunnig barnunge i fråga om denna världens företeelser och den mänskliga uselhetens hemska avgrunder. Det skulle behövas en lång lodlina för att i det avseendet nå bottnen i Erie Countyfängelset, och jag vill endast helt lätt skumma av ytan på tingen sådana jag såg dem där.

Emellanåt — till exempel om morgnarna, när fångarna kommo ner för att tvätta sig — voro vi tretton faktiskt ensamma midt ibland dem, och varenda en var ovilligt stämd mot oss. Tretton mot femhundra — och vi härskade genom skräck. Vi kunde icke överse med minsta brott mot ordningsreglerna eller med minsta trots. Om vi det gjort, hade vi varit förlorade. Vår egen regel var att slå till så snart någon öppnade sin mun — slå till hårdt och med vad som helst. Ett slag i ansiktet med ett kvastskaft brukade ha en mycket lugnande verkan. Men detta var icke nog. Man

måste statuera exempel — man rusade på sitt offer och fullföljde bestraffningen. Naturligtvis visste man att varje hallman som fanns i närheten skulle komma till hjälp med sina knytnävar, ty det hörde också till reglerna. Det gjorde detsamma vad orsaken var — bara slå och slå med vad man fick tag i och så länge man orkade.

Jag kommer ihåg en vacker tjuguårig mulatt, som hade fått den förryckta idén att hålla på sin rätt. Och han *hade* verkligen rätt, men vad hjälpte det? Han hörde till det översta galleriet. Åtta förtroendemän gjorde fullständigt slut på hans självtillit på en och en halv minut — ty så lång tid tog det för honom att bli sparkad utåt hela galleriet och utför de fem järntrapporna. Han tillryggalade denna sträcka på varenda del av sin kropp utom på fotsulorna, och de åtta förtroendemännen lågo icke på latsidan. Mulatten hamnade på stenplattorna där jag stod och såg på. Han reste sig och stod upprätt ett ögonblick. I detta ögonblick sträckte han ut armarna och uppgav ett ohyggligt skrik av fasa och hjärtslitande smärtor. I detsamma föll hans fångdräkt av honom i trasor, och han stod där naken med blodet strömmande ned över hela sin kropp. Så sjönk han medvetslös till golvet. Han hade fått en läxa, och varenda fånge inom fängelsets murar, som hade hört hans skrik, hade också fått en läxa. Jag bland andra. Det är just icke uppmuntrande att se en man fullständigt knäckt på halvannan minut.

Följande är ett exempel på hur vi bedrevo affären med att »passa på luntan». En flock nykomna ha satts in i sina celler. Man går förbi gallerdörrarna

med sin lunta. »Hej, kamrat, ge oss eld», ropar någon Det är en antydan att vederbörande har tobak. Man sticker in luntan och går vidare. Om en stund kommer man tillbaka och lutar sig liksom i förbigående mot gallret. »Hej, kamrat, kan jag få litet tobak?» säger man. Om han inte hör till de invigda, är det sannolikt att han högtidligt bedyrar att han inte har någon tobak kvar. Nå, det är bra. Man beklagar honom och går sin väg. Men man vet att hans lunta bara räcker dagen ut. Följande dag går man förbi, och han säger återigen: »Hej, kamrat, ge mig eld.» Och man svarar: »Du har ingen tobak, och då behöver du ingen eld.» Och man ger honom inte heller någon eld. En halvtimme eller ett par tre timmar därefter går man förbi, och karlen ropar till en i bevekande ton: »Kom hit, kamrat.» Och man kommer. Man sticker in handen mellan järnstängerna och får den tillbaka full med dyrbar tobak. Sedan ger man honom eld.

Men ibland kommer det en ny som man ej får »ta» på vanligt sätt. Ett hemlighetsfullt besked att han skall behandlas »ordentligt» går från mun till mun. Varifrån det har utgått kunde jag aldrig få reda på. Men det är tydligt och klart att mannen måste vara »väl sedd» av någon med inflytande. Det kan hända att han är god vän med förste hallmannen -- eller kanske med fångvaktarna på någon annan avdelning. Det är möjligt att andra, som ha biförtjänster högre upp i samhället, ha mot betalning skaffat honom en bättre behandling -- men hur det än må förhålla sig därmed, så veta vi att det tillhör oss att behandla honom hyggligt, om vi vilja undvika obehag.

Vi hallmän tjänstgjorde också som mellanhänder i affärsväg. Vi förmedlade byteshandel mellan fångar på olika avdelningar. Naturligtvis togo vi kommissionsarvode både av avsändaren och adressaten. Emellanåt kunde en sak gå igenom minst sex mellanhänder innan den kom fram, och alla dessa togo sin del av bytet eller gjorde sig på ett och annat sätt betalda för sitt besvär.

Ibland stod man i skuld för tjänster och ibland hade man fordringar utestående. Jag var sålunda strax vid min ankomst i skuld till den som smugglat in mina tillhörigheter. Ungefär en vecka därefter kom en eldare och stack ett brev i min hand. Han hade fått det av en av barberarna, som å sin sida hade fått det av den som smugglat in mina saker. Eftersom jag stod i skuld till honom, skulle jag nu föra brevet vidare. Men det var inte han som skrivit brevet. Den ursprunglige avsändaren var en »långsittare» i hans hall. Brevet var adresserat till en flicka på kvinnoavdelningen. Men antingen det var till henne själv eller hon i sin tur skulle tjänstgöra som mellanhand, det visste jag icke. Allt vad jag visste var hur hon skulle se ut -- och att det hörde mig till att skaffa brevet i hennes händer.

Två dagar gick jag och bar brevet på mig, men så kom det avvaktade tillfället. Kvinnornas arbete bestod i att lappa och stoppa fångarnas alla klädespersedlar. En del av våra hallmän skulle gå till kvinnoavdelningen och hämta stora bylten med kläder. Jag gjorde upp med förste hallmannen att jag skulle få gå med. Dörr efter dörr låstes upp för oss under vandringen genom fängelset till kvinnoavdelningen.

Så kommo vi in i ett stort rum, där de sutto vid sitt arbete. Mina ögon stodo på skaft för att söka den jag hade fått beskrivning på. Jag upptäckte henne också och lagade så att jag kom i hennes närhet. Ett par matronor med skarpa ögon höllo noga vakt. Jag höll brevet inuti handen och såg på flickan så ihärdigt att hon kunde förstå att jag hade något ärende till henne. Hon visste det tydligen på förhand — hon måste ha väntat brevet och hade vid vårt inträde gissat sig till vilken av oss som var budbäraren. Men en av de vakthavande gummorna stod helt nära henne. Och mina kamrater hade redan börjat ta hand om de klädbylten de skulle bära med sig. Tiden var inne. Jag sysslade med mitt bylte och låtsade som om det ej vore ordentligt tillknutet. Skulle gumman aldrig ta ögonen ifrån oss? Skulle jag misslyckas? Men just i samma ögonblick började en annan kvinna på lek något skoj med en av hallmännen — hon trampade honom på foten eller nöp honom i armen eller vad det nu kunde vara. Gumman märkte det genast och vände sig till henne med skarpa förebråelser Jag vet verkligen icke om detta var en uppgjord plan för att avleda käringens uppmärksamhet, men jag begagnade tillfället. Kvinnan bredvid mig sänkte handen ur knäet och nedåt sidan, och jag lutade mig ner för att ta upp byltet. Då jag reste mig igen, hade jag smusslat brevet i hennes hand och fått ett annat i utbyte. I nästa ögonblick hade jag mitt bylte på axeln, gumman hade återigen fäst ögonen på mig, därför att jag var den siste som gick, och jag hade brådt att hinna upp mina kamrater. Brevet som jag hade fått lämnade jag till eldaren, och från honom

gick det vidare till barberaren, vidare till fången som smugglat in mina saker och fortsatte sålunda tills det hamnade hos »långsittaren» på andra sidan.

Ofta befordrade vi brev, för vilka kommunikationerna voro så invecklade, att vi varken hade reda på avsändare eller adressat. Vi voro ingenting annat än länkar i en kedja. Det hände emellanåt att någon av fångarna stack ett brev i handen på mig med besked att det skulle gå vidare till nästa länk. Allt sådant var tjänster som man senare fick betalt för, då man kom i direkt förbindelse med den som hade förorsakat besväret. Hela fängelset var som ett nät av kommunikationslinjer. Och eftersom vi arbetade efter samma system som det kapitalistiska samhället, togo vi naturligtvis grundligt betalt av våra kunder. Vi gjorde dem tjänster för vinnings skull, men det hindrade icke att vi också någon gång kunde göra det för intet.

Och under hela den tid jag var i fängelset bibehöll jag solidariteten med min kamrat. Han hade gjort mycket för mig, och till gengäld väntade han att jag skulle göra mycket för honom. När vi kommo ut, skulle vi resa tillsammans och naturligtvis också »jobba» tillsammans. Ty min vän och kamrat var förbrytare — å, ingen juvel av renaste vatten, utan bara en vanlig bov, som kunde stjäla och plundra och göra inbrott och inte heller dra sig för ett mord, om det knep. Många stilla stunder satto vi och talades vid. Han hade ett par jobb i kikaren för den närmaste tiden, som vi skulle utföra gemensamt, och jag hjälpte honom att utarbeta detaljerna. Jag hade ofta sett och varit tillsammans med brottslingar, och han drömde

icke ett ögonblick om att jag hela denna månad höll honom för narr. Han trodde att jag var »av den äkta sorten», han tyckte om mig för att jag inte var enfaldig — och kanske också litet för min egen skull. Naturligtvis hade jag aldrig en tanke på att slå mig tillsammans med honom för att öva snuskiga och lumpna förbrytelser, men jag hade väl varit en idiot, om jag hade forsmått alla de goda saker som hans vänskap kunde tillföra mig. När man befinner sig midt i ett helvetes sjudande lava, kan man icke så noga välja sin väg — och så var det med mig där i fängelset. Jag hade att bibehålla vänskapen med pamparna eller också arbeta strängt på vatten och bröd, och ville jag stå väl hos pamparna, så måste jag fortsätta att vara god vän med min kamrat.

Livet i vårt fängelse var ingalunda enformigt. Varje dag hände någonting nytt — antingen att någon av fångarna fick ett anfall av raseri och började slåss, eller att någon av förtroendemännen hade supit sig full. Luffare-Jack, en av de ordinarie hallmännen, var en riktig fackman i fråga om dryckjom och därtill en sådan fullfjädrad expert i allt vad som rörde luffareyrket att han åtnjöt stor respekt av hallmyndigheterna. Pittsburg-Joe, som var andre hallman, brukade vara Luffare-Jacks kumpan i hans backanaliska excesser, och det var de där båda som hade uttalat det bevingade ordet att Erie County-fängelset var det enda ställe där man kunde begå fylleriförseelser utan att bli arresterad. Jag är inte säker på min sak, men det påstods att de på omvägar hade fått bromkalium från medikamentsförrådet, och att detta var vad de berusade sig med. Jag vet bara att, vad det än var de

hade att dricka, så nog voro de grundligt pastrukna emellanåt.

Vår hall var en riktig avskrädeshög full med samhällets smuts och drägg — ärftliga idioter, degenererade, förfallna, dårhusmässiga, förvridna intelligenser, epileptiker, missbildade, svaga stackare — en mänsklighet som liknade en elak dröm. Konvulsiviska anfall förekommo ofta hos oss och tycktes vara smittsamma. Då en började, följde andra hans exempel. Jag har sett sju stycken få anfall på samma gång och utstöta de vedervärdigaste tjut, medan lika många dårar rasade och pratade galenskaper. Ingenting annat gjordes åt dem än att vi kastade kallt vatten över dem. Det tjänade icke till något att skicka bud efter doktorn eller hans assistent. Dem fick man icke besvära med så alldagliga företeelser.

Där fanns en ung holländare om aderton år, som hade sina anfall oftare än någon annan. Han hade i regel ett om dagen. Av den orsaken hade vi honom inhyst i en av nedre våningens celler, i samma rad där vi själva bodde. Sedan han haft ett par anfall ute på fängelsegården förklarade vakten att den icke ville besvära sig med honom vidare. Och så fick han sitta instängd dagen igenom tillsammans med en kamrat från London, som skulle hålla honom sällskap. Men kamraten var honom icke till ringaste gagn. Så snart holländaren fick ett anfall, blev den andre förlamad av skräck.

Holländaren kunde icke tala ett ord engelska. Han hade tjänat hos en farmare och hade fått sina tre månader för att han kommit i slagsmål med någon där. När anfallen skulle komma, började han tjuta. Han

tjöt som en varg. Och han stod då alltid upprätt, vilket var synnerligt olämpligt, därför att anfallet ständigt slutade med att han kastade sig handlöst framstupa på golvet. Så snart jag hörde att det långa vargtjutet började, tog jag en kvast med mig och sprang till hans cell. Förtroendemännen hade inga nycklar till cellerna, så att jag kunde icke komma in till honom. Där stod han upprätt mitt på golvet i sin trånga cell och skakade i hela kroppen, rullade med ögonen så att endast vitan var synlig och tjöt som en fördömd. Hur mycket jag än ansträngde mig, kunde jag aldrig förmå hans kamrat att ge honom en handräckning. Medan den olycklige stod där och tjöt, låg den andre hopkrupen på den övre bristen och stirrade förfärad på den skräckinjagande skepnaden med de rullande ögonen, som stod där och tjöt och tjöt. Det var nog också rätt pinsamt för den stackars engelsmannen. Hans eget förnuft satt tämligen löst i gängorna, och det var verkligen märkvärdigt att han icke blev alldeles från vettet.

Allt vad jag kunde göra var att hjälpa till med kvastskaftet så godt jag förmådde. Jag stack in det mellan järnstängerna, riktade det mot holländarens bröst och väntade. Då krisen nalkades, började han vagga fram och tillbaka och jag följde noga efter med kvasten, ty man kunde aldrig veta när han skulle kasta sig framstupa. Men när han gjorde det var jag tillhands och försökte mildra fallet genom att hålla emot med kvasten. Det lyckades mig aldrig att få honom fullt oskadad ned på golvet, utan hans ansikte fick vanligen skåmor då det stötte mot stenplattorna. Så snart han hade fallit slog jag ett spann vatten över

honom — om det kalla vattnet var till gagn eller ej, det vet jag icke, men på det sättet gick det alltid till där i fängelset. Något annat gjordes aldrig för honom. Så låg han där genomvåt en timme eller två, sedan kravlade han sig upp i sin koj. Jag visste bättre än att springa efter någon av vakten till hjälp. Vad betydde det om någon hade fått ett anfall!

I cellen bredvid satt en egendomlig människa — en som hade fått två månader för att han hade ätit svinmat ur Barnums skultunna — i alla händelser var detta hans egen förklaring på saken. Det var en virrig stackare, men i början mycket mild och foglig. Det förhöll sig för övrigt också som han hade sagt. Han hade kommit bortåt cirkus till, och eftersom han var mycket hungrig, hade han letat sig fram till tunnan, där avskrädet från cirkusfolkets bord hälldes ut. »Och det *var* godt bröd», försäkrade han mig, »men något kött såg jag inte till.» En polis hade emellertid fått se honom och arresterade honom, och så satt han där.

En gång gick jag förbi hans cell med ett stycke smal metalltråd i handen. Han bad mig om den så bevekande, att jag stack in den till honom. Utan annat verktyg än sina fingrar hade han inom en helt kort stund brutit tråden i små stycken och böjt dem till ett halvt dussin ganska passabla säkerhetsnålar, vilkas uddar han slipade mot stengolvet. Jag skaffade mera material som han bearbetade på samma sätt, och vi startade en hel liten affär med våra nålar. Jag betalade honom med extra ransoner bröd och då och då en bit kött eller ett soppben med märg i.

Men fängelselivet tog på honom och så småningom

blev han våldsam. Hallmännen roade sig med att reta honom. De proppade hans svaga hjärna full med historier om att han hade fått en stor förmögenhet i arv, och att det var för att beröva honom den som man hade satt honom i fängelse. Det fanns ju — som han själv mycket väl visste — ingen lag som förbjöd någon att äta ur en skultunna. Och därför satt han orättvist i fängelse. Det var bara en komplott för att komma åt hans pengar.

Det första jag hörde om saken var när de andra skrattade åt den historia de hade inbillat honom. Sedan höll han en allvarlig konferens med mig, berättade om sina millioner och komplotten som var anstiftad för att lura honom på hans pengar. Under samtalets gång utnämnde han mig till sin detektiv. Jag försökte lugna honom, föreställde honom att det hela kunde vara ett misstag — att det kanske var en annan med samma namn som var den rätte arvingen. Han blev nu fullkomligt avkyld, men jag kunde ej avhålla de andra från att egga upp honom värre än någonsin. Till sist ställde han till ett våldsamt uppträde, bröt med mig, tog tillbaka min utnämning till privatdetektiv och upphörde att tillverka säkerhetsnålar, så att jag måste sluta med den affären. Han gick till och med så långt att han bombarderade mig med råmaterial da jag gick förbi hans cell.

Jag kunde aldrig återvinna hans vänskap. De andra inbillade honom att jag var en detektiv som stod i de sammansvurnas sold. Och samtidigt gjorde de honom alldeles galen med sina uppeggande historier Han blev slutligen en farlig och mordisk vanvetting. Vakten vägrade att lyssna till hans prat om de stulna

millionerna — och han beskyllde dem för att vara med i komplotten. En dag kastade han en skål sjudhett té över en av dem, och nu blev hans sak undersökt. Uppsyningsmannen talade några minuter med honom genom gallerdörren. Så blev han bortförd till läkarebesiktning. Han kom aldrig igen, och jag undrar om han är död eller om han ännu sitter och mumlar om sina millioner på någon anstalt för sinnessjuka.

Slutligen kom den stora dagen då jag blev fri. Tredje hallmannen kom ut på samma gång, och flickan som jag hade vunnit åt honom väntade på honom utanför fängelseporten. De följdes överlyckliga åt därifrån. Min gode vän från ditresan gick tillsammans med mig, och vi följdes åt in i Buffalo. Skulle vi inte alltid vara tillsammans? Den dagen tiggde vi tillsammans ute på gatorna, och de kopparslantar vi fingo spenderade vi på öl. Hela tiden gick jag och funderade på en utväg att komma undan. Av en landstrykare som jag träffat på gatan hade jag skaffat mig upplysning om hur dags ett visst godståg skulle gå, och efter detta beräknade jag min tid.

När stunden var inne, satt min kamrat och jag på ett kafé med ett par bägare skummande öl framför oss. Jag skulle gärna ha sagt adjö till honom. Han hade varit god emot mig. Men jag vågade inte göra det. Jag smög mig ut bakvägen och hoppade över staketet. Det hela var några ögonblicks verk, och ett par minuter senare hade jag hamnat på godståget och var på väg söderut på banan mellan Newyork och Pennsylvania.

VI.

»KOMETER» OCH ANDRA VANDRARE.

Under mina vandringar har jag träffat hundratals landstrykare, som jag har talat till eller som ha talat till mig, som jag har väntat tillsammans med vid anhaltplatser, som jag har drivit omkring med för att tigga nattkvarter eller mat, som jag har äntrat tåg tillsammans med, men som sedan ha försvunnit och aldrig mera kommit i min väg. Å andra sidan har jag råkat på sådana som förvånande ofta kommit igen, och återigen andra som ha skymtat förbi likt spöksyner i natten, helt nära, knappast synliga och aldrig sedda.

Det var en sådan landstrykare jag följde tätt i spåren genom Canada — en sträcka av tretusen mil — utan att en enda gång ha sett honom för mina ögon. Hans namn var »Skyskrap-Jack». Jag stötte på det första gången i Montreal, där jag fann skyskrapsrået på ett skepp ypperligt utskuret i trä med fällkniv, och ovanför stod V. 15. 10—94. Vilket skulle betyda, att han passerat Montreal på väg västerut den 15 oktober 1894. Han hade en dags försprång för mig. På den tiden kallades jag »Sjömans-Jack» och jag ristade genast in detta namn bredvid hans jämte datum och upplysning att också jag var på väg västerut.

Jag hade otur de närmast följande hundra milen, och åtta dagar senare fann jag Skyskrap-Jacks spår trehundra mil väster om Ottawa. Där stod det återigen inskuret på en vattencistern, och av hans datum kunde jag se att också han hade blivit uppehållen på vägen. Han var endast två dagsresor före mig. Jag var ju »komet» och »fullblodsluffare», och det var också Skyskrap-Jack, och det blev en hederssak för mig att hinna upp honom. Jag »hängde på» tåg både natt och dag och jag kom till och med förbi honom, — men så blev det han som fick försprånget och kom förbi mig. Så fortgick det omväxlande — än var han en dagsresa före mig, och än var jag någon dag före honom. Av andra landstrykare som jag mötte under färden fick jag höra att han hade fått intresse för Sjömans-Jack och gjort frågor om mig.

Vi skulle ha varit ett par präktiga parhästar om vi hade träffats, det är jag övertygad om, men vi träffades aldrig. Jag behöll försprånget över Manitoba, men så tog han ledningen över Alberta, och en kall och grå morgon fick jag strax invid en växelstation öster om Kicking Horse höra att han varit sedd kvällen förut mellan Kicking Horse Pass och Rogers' Pass. Jag fick denna upplysning på ett rätt egendomligt sätt. Jag hade åkt hela natten i en godsvagn, och halvdöd av köld kravlade jag mig ut vid växelstationen för att be om mat. Det var dimmigt och isande kallt, och jag slog ned på ett par eldare, som jag träffade på i lokomotivstallet. De förärade mig vad som var övrigt av deras frukostmat och därtill nästan en halv liter gudomligt kaffe. Jag värmde upp kaffet, och just som jag skulle börja äta kom ett godståg

västerifrån. Jag såg en godsvagns dörr öppnas och en ung landstrykare kravla sig ner och linka emot mig i dimman. Han var nästan stel av köld. Jag delade vad jag fått med honom, fick höra talas om Skyskrap-Jack och fick också del av hans egen historia. Han var från min egen stad — Oakland i Californien — och medlem av den berömda Busligan, som jag någon gång hade fraterniserat med. Vi pratade och åto med fart under den följande halvtimmen, innan mitt godståg gick och jag färdades västerut i hälarna på Skyskrap-Jack.

Mellan »passen» blev jag försenad, gick två dagar utan mat och måste vandra elva mil den tredje dagen innan jag fick något, men lyckades ändå komma förbi Skyskarp-Jack vid Fraser River i British Columbia. Jag for med persontåg de dagarna och kom fram mycket fort, men det måste också han ha gjort och därtill haft mera tur än jag, ty han kom till Mission före mig.

Mission är en knutpunkt fyrtio mil öster om Vancouver. Då jag kom till vattencisternen, fann jag där Skyskrap-Jacks märke eller »monica», som vi kalla det — och jag skyndade efter honom till Vancouver. Men han var försvunnen. Han hade genast gått ombord och flög nu vidare västerut på sin världsomfattande äventyrbana. Sannerligen, Skyskrap-Jack — du var en fullblodsluffare lika väl som »vinden som stryker fram över världen». Hatten av för dig! Du var av äkta sorten. En vecka därefter hade också jag funnit mitt fartyg och befann mig ombord på ångbåten Umatilla, där jag som matros arbetade mig fram utmed kusten till San Francisco. Sky-

skrap-Jack och Sjömans-Jack — hej, om vi hade träffat samman!

Vattencisternerna äro luffarnas upplysningsbyråer. Det är icke bara av klåfingrighet som landstrykare där skriva sina namn, data och uppgifter om den kurs de ämna ta. Ofta har jag träffat på luffare som på fullt allvar ha frågat om jag någonstans har sett den eller den »trampen» eller hans »monica». Och mer än en gång har jag kunnat ge färska upplysningar om vederbörande, tack vare de inskriptioner han lämnat efter sig på den eller den vattencisternen. Och vips gav sig luffaren, som frågat mig, ut på språng efter kamraten. Jag har träffat på luffare som, under sökandet efter en kamrat, ha travat tvärsöver kontinenten och tillbaka igen och höllo på med detsamma ännu.

»Monica» är det öknamn som luffare antaga eller underkasta sig då det hakas på dem av deras kamrater. Har-Joe t. ex. var feg och hade fått det namnet av sina kamrater. Ingen luffare med självaktning skulle heller självmant välja sig namnet Kurhus-Dick. Mycket få luffare tycka om att påminnas om forna dagar då de förrättat tarvligt arbete, så att en »monicas» syftande på yrken äro mycket sällsynta, fastän jag kommer ihåg att jag har träffat på följande: Gjut-Svarten, Målar-Bob, Chi-plåtslagarn, Sjömansgrabben och Sättare-busen. »Chi» (uttalas *shy*) betecknar »Chicago» på slangspråket.

En favoritidé hos luffare är att i sina öknamn anspela på den ort varifrån de härstamma, t. ex. New-york-Tommy, Pittsburg-Jack, Syracuse-Blanken och Connecticut-Jimmy. Och så »Smala Jim från Vine-

gar Hill, som arbeta varken kan eller vill». En »blank» är alltid en neger och kallas kanske så på grund av glansdagrarna han har i ansiktet. Texas-Blanken och Toledo-Blanken beteckna både ras och hemort.

Bland dem som angivit sin nationalitet kommer jag ihåg Frisco-Blanken, Michigan-fransosen och Cockney-grabben. Andra tyckas välja sina namn på grund av den färg de fått av naturen, t. ex. Chi-Bleken, New-Jersey-Rölle, Boston-Svarten och Gula Dick och Gula Tjockis — den siste en kreol från Mississippi, som antagligen inte har givit sig namnet själv.

Livade Joe, Skrän-busen, Arga Svarten och Flaxiga McCall äro namn som kräva en viss fantasi. Andra antyda mera prosaiskt sina rent yttre egenheter t. ex. Ohio-Klunsen, Långa Jack, Blink-Johnny, Chi'n med näsan och Rundryggen.

De helt unga luffaregrabbarna utgöra ett släkte för sig med en oändlig mångfald av öknamn. T. ex. följande som jag har träffat på här och där: Dvärggrabben, Frälsningsgrabben, Köksgrabben och Fräcka grabben.

På vattencisternen i San Marcial, Nya Mexico, stod för tolv år sedan följande luffarerapport:

1) Snobbrännan kul.
2) Byglarna inte svåra.
3) Rotundan bra att knyta sej i.
4) Nordgående tåg inte bra.
5) Brackorna kymiga.
6) Restauranter bara för kockar.
7) Järnvägshotellet bara för nattjobb.

Numro 1 meddelar den upplysningen att det går

bra att tigga pengar på huvudgatan; n:r 2 att polisen inte bråkar med luffare; n:r 3 att man kan sova i lokomotivstallet. Men n:r 4 är svårtydd. De nordgående tågen kunna vara svåra att tjuvåka på eller ett otacksamt arbetsfält för tiggare. N:r 5 betyder att privathusen ogärna öppnas för tiggare och n:r 6 att endast luffare som ha varit kockar få mat på restauranterna. N:r 7 sätter mig myror i huvudet. Jag kan inte få klart för mig om Järnvägshotellet är ett bra ställe för luffare att tigga på om nätterna, eller om luffaren, antingen han är kock eller inte, kan få ge Järnvägshotellets kockar en handräckning om nätterna med deras grovsysslor och få litet mat i ersättning. —

Bland landstrykare som man råkat helt flyktigt kommer jag särskilt ihåg en som jag träffade på i Californien. Han var svensk, men hade vistats så länge i Förenta staterna att man icke kunde gissa sig till hans nationalitet, utan han måste tala om den själv. Och han hade ju också kommit till Amerika under sina allra första levnadsår. Jag råkade honom först i bergsstaden Truckee. »Vart ska' du ta vägen, kamrat?» hälsade vi varandra ömsesidigt. Och »österut!» svarade vi bägge. Den natten var det en hel massa luffare som ville med på tåget, och under äntringskrånglet tappade jag bort svensken. För resten tappade också tåget bort mig.

En tid efteråt kom jag till Reno i Nevada i en godsvagn, som genast kördes in på ett sidospår. Det var en söndagsmorgon, och sedan jag skaffat mig litet frukost, vandrade jag bort till Piute-lägret för att se indianerna spela om pengar. Och där stod svensken,

högst intresserad. Naturligtvis slogo vi oss tillsammans. Han var den enda bekantskap jag hade där på platsen, och jag var den enda han kände. Vi skyndade emot varandra likt ett par eremiter som tröttnat på sin enslighet, och vi tillbragte dagen tillsammans, skaffade oss middagsmat och försökte på eftermiddagen »hugga» samma godståg. Men han blev nedvräkt och jag kom ensam med — dock endast för att bli vräkt på ett ställe mitt ute i ödemarken, tjugu mil från Reno.

Bland alla ödsliga stationer i världen var nog den där jag blev vräkt den värsta. Det var en s. k. signalstation och bestod av ett skjul, som på måfå blivit uppfört mitt ibland sand och salviebuskar. Det blåste kallt, natten var i antågande och den ensamme telegrafisten på platsen var tydligen rädd för mig. Jag visste att jag aldrig skulle kunna förmå honom att ge mig vare sig mat eller logi. Därför att han så tydligt visade sin rädsla, trodde jag honom ej då han sade att tågen österut aldrig stannade där. Jag hade ju för övrigt nyss blivit vräkt från ett dylikt tåg som stannat där för fem minuter sedan. Men han försäkrade att detta tåg hade stannat på grund av särskild order, och att det kunde gå ett helt år innan ett tåg stannade där på nytt av samma anledning. Han upplyste mig om att Wadsworth låg bara tolv à femton mil därifrån, och att jag skulle göra klokast om jag begåve mig dit så fort som möjligt. Jag föredrog emellertid att vänta och hade det nöjet att se två godståg passera västerut utan att stanna. Likaså ett som gick österut. Jag undrade om svensken var med på det sista. Och nu hade jag ingenting annat att

göra än att ge mig av på egna fötter till Wadsworth, vilket jag också gjorde till stor lättnad för telegrafisten. Han har emellertid mycket att vara mig tacksam för, ty jag underlät att mörda honom och bränna upp hans skjul. Då jag hade kommit ungefär halvvägs, måste jag vika åt sidan på banan för att låta det österut gående tåget passera. Det gick med stark fart, men på en av de »blinda» vagnarna såg jag emellertid en gestalt som liknade svensken.

Detta var det sista jag såg av honom på långa tider. Jag strävade mig fram över Nevadas ödemarker, som sträckte sig hundratals mil åt alla håll, »hängde på» genomgående tåg om nätterna för att komma raskare i väg och for om dagarna i godsvagnar för att få en smula sömn. Det var tidigt på året, och det var mycket kallt i dessa högländta trakter. Här och där på slätten låg snö, alla berg voro överdragna med vitt om natten och det blåste kallt — den skarpaste blåst man kan tänka sig. Det var icke ett land som lockade en att dröja kvar. Och kom så ihåg, kære läsare, att landstrykaren färdas genom ett dylikt land utan ett skyddande tak över huvudet och utan pengar — att han tigger sig fram och sover om nätterna utan täcke. Det sista är någonting som ingen kan förstå utan att själv ha erfarit vad det vill säga.

Tidigt på kvällen kom jag ner till Ogdens järnvägsstation. Union-Pacificbanans genomgående tåg skulle just avgå österut, och jag hade bestämt mig för att äntra det. I den labyrint av spår, som låg framför lokomotivet, träffade jag på en dimfigur som smet omkring i dunklet. Det var svensken. Vi skakade hand så hjärtligt som två bröder, vilka icke ha sett

varandra på länge, och vi upptäckte då att vi bägge voro klädda i handskar. »Var har du fått dina?» frågade jag. »I en förarhytt», svarade han. »Och dina då?» »De ha tillhört en eldare», sade jag. »Han lade dem ifrån sig så vårdslöst . . .»

Vi äntrade tåget när det sattes i gång, och det var väldigt kallt. Banan gick uppåt en trång hålväg mellan snötäckta berg, och vi ryste och skakade av köld där vi lågo och utbytte förtroliga meddelanden, hur vi hade haft det på vägen mellan Reno och Ogden. Föregående natt hade jag fått ungefär en timmes sömn, och vår nuvarande liggplats var icke tillräckligt behaglig för att fresta en till att ta en lur. En gång vid ett uppehåll gick jag fram till lokomotivet. Vi hade två sådana — det behövdes för att draga oss uppför höjden.

Jag visste att det skulle bli för kallt i blåsten på det första lokomotivets kofångare, och därför valde jag lokomotivet numro två, som hade skydd av det första. Men där var platsen redan upptagen. Jag kände mig för i mörkret och fann, att det var en helt ung gosse som låg där. Han sov djupt och godt. Kröpo vi ihop, så var där plats för två, och jag fick honom att maka åt sig och kravlade mig upp bredvid honom. Det blev en »bra» natt. Bromsarna störde oss icke, och inom några minuter voro vi insomnade. Emellanåt väcktes jag av att det föll varm aska ned på oss, eller vid att tåget häftigt ryckte till, men så kröp jag bara närmare min sovkamrat och slumrade in igen under lokomotivens pustande och hjulens gnisslande.

Tåget passerade Evanston i Wyoming, men sedan kom det icke längre. Ett stycke därifrån hade det

händt en järnvägsolycka, och linien var spärrad av grus och spillror. Tågföraren hade blivit dödad, och hans lik — som fördes över till oss — utvisade hur farlig linjen var. Det var också en landstrykare som dödats, men hans lik fördes icke till oss. Jag talade med gossen som legat bredvid mig. Han var tretton år. Han hade rymt från sina föräldrar, som bodde någonstans i Oregon, och nu var han på väg österut till sin farmor. Han berättade om den grymma behandling han utstått i hemmet, och historien föreföll sann. Varför skulle han också ljuga för mig, en okänd luffare, som han träffat på sin väg.

Och gossen hade brådt att komma vidare, det märktes nog. Baninspektörerna bestämde sig för att skicka vårt tåg tillbaka samma väg det hade kommit och sedan uppåt en bibana till Oregon Short Line, varifrån det kunde komma in på stambanan igen på andra sidan om det vältade tåget. När gossen fick höra detta, klättrade han upp på kofångaren igen och sade, att han ville stanna där. Det skulle emellertid ha varit för mycket för både svensken och mig. Det vore ju att resa hela den iskalla natten utan att vinna mer än ungefär tio mil. Vi sade, att vi skulle vänta tills banan blev klar, och under tiden ville vi söka oss en bra sovplats.

Men det var nu icke så lätt att komma till en främmande stad vid midnattstid, utan pengar, i en förskräcklig köld, för att söka en plats där man kunde sova. Svensken hade icke en enda penny. Allt vad jag ägde var två tiocentslantar och en på fem cents. Av några infödingar hade vi fått veta att en flaska öl här kostade fem cents och att utskänkningsställena

höllos öppna hela natten. Det var just vad vi behövde. Två flaskor öl skulle kosta tio cents — men där fanns också en värmande kamin och stolar, och vi kunde sitta där och sova till det blev morgon. Vi styrde med raska steg kurs på ett upplyst utskänkningsställe. Snön knarrade under våra fötter och den kalla blåsten trängde rakt igenom oss.

Men ack — jag hade missförstått mina sagesmän. Det fanns blott ett enda utskänkningsställe i hela staden, där ölet ej kostade mer än fem cents, och det var inte dit vi hade kommit. Men eljest var det ett utmärkt ställe. Där fanns en härlig kamin, vitglödgad av värme, där fanns sköna rottingstolar med armstöd — och en icke alltför tilltalande värd, som betraktade oss misstänksamt då vi kommo in. Man kan inte gärna vandra omkring nätter och dagar i samma kläder, äntra tåg, kämpa mot sot och aska, sova hur och var det faller sig, och ändå bibehålla en god apparition. Våra apparitioner voro avgjort till vår nackdel, men vad frågade vi efter det? Jag hade ju pengar i fickan att betala med.

»Två flaskor öl!» sade jag helt nonchalant till värden, och medan han drog upp dem, stodo svensken och jag lutade mot disken och trånade efter de bekväma stolarna vid kaminen.

Värden ställde två skummande bägare framför oss, och det var med stolthet jag lade mina tio cents på disken. Men så fick jag veta att jag hade misstagit mig om priset. Nå, än se'n? Jag skulle ha tagit upp tio cents till ur fickan. Jag skulle inte ha frågat det ringaste efter att jag sedan icke ägde mer i världen än fem cents. Jag skulle ha betalat — ja, visst skulle

jag det! Men värden gav mig intet tillfälle att få göra det. Så snart han hade fått syn på den slant jag lagt på disken, tog han glasen ett i vardera handen, och slängde ölet i vasken bakom disken. Och samtidigt stirrade han illvilligt på oss och sade:

»Ni ha skabb på näsan! Ni ha skabb på näsan — jaha! Ni ha skabb på näsan, si!»

Det hade jag inte, och inte svensken heller. Det var intet fel med våra näsor. Den direkta innebörden av hans ord var det omöjligt för oss att begripa, men den indirekta var så mycket tydligare. Han tyckte inte om vårt yttre och ölet kostade tio cents per glas.

Jag grävde nu upp min andra silverslant, lade den på disken och sade obesvärat: »Å, jag trodde, att här serverades öl till fem cents.»

»Edra pengar tas inte emot här», svarade han och sköt slantarna till mig igen över disken.

Modfälld stoppade jag pengarna tillbaka i fickan, modfällda kände vi mer än någonsin en trånande längtan till den härliga kaminen och länstolarna, och modfällda gingo vi ut igen i nattkylan.

Och när vi kommo till dörren, ropade värden, som hela tiden följt oss med ögonen: »Ni ha skabb på näsan, si!»

Jag har sett mycket av världen sedan dess, jag har rest i många främmande länder och vistats bland många främmande folk, läst många böcker och hört många föreläsningar, men fastän jag har funderat länge och djupt, har jag aldrig varit i stånd att kunna gissa mig till betydelsen av de gåtfulla ord som slungades emot oss av krögaren i Evanston i Wyoming. Det var absolut intet fel med våra näsor.

Den natten sovo vi ovanpå ångpannorna i en kraftstation. Hur vi upptäckte den sovplatsen minns jag icke. Vi måste ha styrt kurs ditåt instinktmässigt — så som hästen drages till vatten eller brevduvan till den plats där hon har sitt bo. Men det var en natt som vi ej kunna minnas med välbehag. Ovanpå ångpannorna låg ett dussintal landstrykare före oss, och där var för hett för oss alla. Till råga på eländet ville maskinisten på inga villkor tillåta oss att uppehålla oss på någon annan plats i rummet. Han förelade oss att välja mellan den anvisade platsen och snön utanför.

»Ni sa' ju att ni ville sova — sov då för tusan», sade han till mig, då jag kom ned i eldrummet utpinad och alldeles utom mig av värmen.

»Vatten!» flämtade jag och torkade svetten ur ögonen. »Vatten!»

Han pekade mot dörren och försäkrade mig, att någonstans därute i kolmörkret skulle jag finna floden. Och jag gick för att söka upp floden, gick vilse i mörkret, föll omkull i snödrivorna ett par tre gånger och vände halvt förfrusen om till platsen på ångpannorna. När jag hade töat upp, var jag törstigare än någonsin. Överallt omkring mig lågo landstrykare som klagade, jämrade, suckade, flämtade och stönade, kastande sig av och an i sin vånda. Vi kunde jämföras med en flock fördömda som stektes på halster i helvetet, och maskinisten — denna inkarnation av Lucifer — gav oss intet alternativ utom att frysa till is därute i kölden. Svensken satte sig upp och förbannade ursinnigt den vandringslust som är nedlagd hos människan och som hade drivit honom ut på vägar och stigar för att utstå sådana lidanden som dessa.

»När jag kommer tillbaka till Chicago», orerade han, »skall jag skaffa mig ett arbete och hålla fast vid det ända tills helvetet fryser till. Se'n ger jag mig ut som luffare igen.»

Och ödets ironi gjorde att svensken och jag dagen därpå — sedan spillrorna efter tågolyckan blivit avröjda — lämnade Evanston i isbehållarna på ett »apelsintåg» från det soliga Californien. Isbehållarna voro naturligtvis tomma på grund av den rådande kölden, med det gjorde dem icke varmare för oss. Vi släppte oss ned i dem genom öppningarna i kylvagnens tak. Behållarna voro av galvaniserat järn, och i den bitande kölden var det ingalunda behagligt att röra vid dem. Vi lågo där skälvande av köld och rådgjorde med skallrande tänder, men beslöto i alla fall att hålla oss till islådorna både natt och dag, tills vi hade kommit ifrån den ogästvänliga bergsplatån och ner till Mississippidalen.

Men vi måste ju också äta och bestämde oss för att vid nästa växelstation skaffa oss litet föda, varefter vi skulle skyndsamt återvända till isbehållarna. Sent på eftermiddagen ankommo vi till staden Green River, men det var för tidigt att kunna få kvällsmat. *Före* måltiderna är det nämligen svårast att förmå folk att bjuda på mat, men vi togo mod till oss, klättrade utför järnstegarna när tåget körde in på stationen och rusade i väg bortåt bostäderna.

Vi blevo snart skilda från varandra, men hade kommit överens att mötas igen i våra isbehållare. Först hade jag otur, men så fick jag till sist ett par bitar vid en köksdörr och med dem innanför skjortan skyndade jag tillbaka till tåget. Det var redan i gång och hade

ökat farten. Den kylvagn där vi skulle mötas hade redan passerat, och ett halvt dussin vagnar längre nedåt tåget svängde jag mig upp på en dylik, klättrade skyndsamt upp på järnkramporna och släppte mig ned i isbehållaren.

Men en bromsare hade sett mig från finkan, och vid nästa hållplats, Rock Springs, ett par mil därifrån, stack han ned huvudet genom luckan på min isbehållare och skrek: »Ut med dig, din förbannade drummel! Ut med dig!» Och så grep han tag i mina ben och drog mig ut — och apelsintåget och svensken körde vidare utan mig.

Det började snöa och natten skulle säkert bli kall. Sedan det hade blivit mörkt, vankade jag omkring på stationen tills jag fann en tom kylvagn. Där klättrade jag in — icke i isbehållarna, utan i själva vagnen. Jag stängde de tunga dörrarna, och eftersom de voro försedda med gummilister, var vagnen fullkomligt lufttät. Väggarna voro tjocka, och där fanns inga springor genom vilka kylan kunde tränga in. Men inne i vagnen var det lika kallt som utanför den, och nu var frågan den hur jag skulle kunna få temperaturen att stiga. Men en yrkesluffare måste veta råd för allt möjligt. Jag drog upp några tidningar ur fickan, och dem brände jag, en i sänder, på golvet i vagnen. Röken steg upp mot taket. Icke en smula värme kunde tränga sig ut, och jag tillbragte en härlig natt i min uppvärmda tillflykt. Vaknade icke en enda gång.

När morgonen kom, snöade det ännu. Medan jag var ute för att skaffa mig frukost, gick jag miste om ett godståg som gick österut. Längre fram på dagen

»högg» jag två andra godståg och blev vräkt från bägge. Det snöade nu tätare än förut, men i skymningen for jag vidare i den första blindvagnen på det genomgående tåget. Just då jag svingade mig upp på blindvagnen från ena sidan, svängde någon sig upp från den andra. Det var gossen som hade rymt från Oregon.

Men att färdas på den första blindvagnen i ett tåg, som går med stark fart i häftig snöstorm, är ingen lustresa. Blåsten går rakt igenom en, slår emot framsidan av vagnen och kommer igen. Vid första hållplats, sedan det blivit mörkt, gick jag och intervjuade eldaren. Jag erbjöd mig att skovla kol, tills vi kommo till den station där han skulle bli avlöst. Anbudet antogs. Jag skulle sköta mitt arbete ute på tendern, i snön — krossa kolstyckena med slägga och sedan skovla dem in till honom. Men eftersom jag icke behövde arbeta oavbrutet, kunde jag emellanåt gå in till honom och värma upp mig.

»Hm», sade jag till eldaren under min första rast, »det ligger en liten pojkvasker därborta på första blindvagnen. Han fryser som en hund.»

Hytterna på Union-Pacificbanans tåg äro ganska rymliga, och vi stoppade in gossen i en varm vrå framför eldarens plats, där han genast föll i sömn. Vid midnatt kommo vi till Rawlins. Det snöade värre än någonsin. Här skulle nu lokomotivet föras under tak och utbytas mot ett annat. När tåget stannade, släppte jag mig ner från lokomotivet och hamnade rakt i armarna på en storväxt man i lång överrock. Han började göra frågor, och jag svarade med att fråga honom vem han var. Han var icke sen att upp-

lysa mig om att han var sheriff där i orten. Jag drog in tentaklerna, hörde på honom och svarade.

Han började nu beskriva den lille pojken som låg och sov inne i eldarens hytt. Jag satte mig raskt in i situationen. Det var tydligt att gossens anhöriga hade kommit honom på spåren, och att sheriffen hade fått instruktioner per telegraf från Oregon. Jo — jag hade sett gossen. Jag hade träffat honom första gången i Ogden. Det datum jag uppgav passade in med de upplysningar sheriffen hade fått förut. Men pojken var ännu ett stycke efter på linjen, förklarade jag, ty han hade blivit vräkt från just detta genomgående tåg, då det avgick från Rock Springs. Och hela tiden bad jag i tysthet till himlen att gossen icke måtte vakna och komma ner från tendern för att fördärva alltsammans.

Sheriffen gick ifrån mig för att intervjua bromsarna, men innan vi skildes sade han:

»I den här staden har ni ingenting att göra, förstår ni. Följ med tåget när det går vidare — se till att ni lyder. Får jag tag i er sedan det har gått, så . . .»

Jag försäkrade, att det alls inte var i enlighet med min egen önskan som jag befann mig i hans stad — att enda orsaken varför jag var där var att tåget gjorde uppehåll där — och att jag skulle försvinna från hans lumpna stad så fort att han inte skulle se röken av mig.

Medan han gick för att intervjua bromsarna, klättrade jag upp igen. Pojken var vaken och gnuggade sig i ögonen. Jag talade om för honom vad som händt och rådde honom att följa med lokomotivet in i stallet. Så blev det också. Men med samma genomgående

tåg följde gossen sedan installerad i kofångaren och med tillsägelse att vid nästa hållplats be eldaren om tillåtelse att få sitta inne i hytten. Vad mig beträffar, blev jag vräkt. Den nye eldaren var ung och ännu icke tillräckligt demoraliserad för att trotsa bolagets förbud mot att låta luffare åka i eldarehytten. Så att han avslog mitt anbud att skovla kol. Jag vill hoppas att pojkvaskern hade bättre tur — ty att åka en hel natt i kofångaren under en sådan snöstorm skulle ha varit detsamma som döden.

Egendomligt nog har jag intet minne av hur det gick till när jag vräktes från tåget i Rawlins. Jag kommer endast ihåg, att jag stod och såg efter tåget då det försvann i snöstormen och att jag strax därefter rusade till ett utskänkningsställe för att värma mig. Där fanns ljus och värme, där var allt i full fart och dörrarna vidöppna. Farao, rulett- och pokerbord fullt besatta, och några galna cowboys hade riktigt slagit sig lösa. Jag hade just lyckats komma i lag med dem och höll på att tömma min första drink på deras bekostnad, då en hand lades tungt på min skuldra. Jag såg mig om och drog en suck. Det var sheriffen.

Utan ett ord tog han mig med sig ut i snön.

»Det står ett apelsintåg därnere vid stationen», sade han.

»Det är en förbannat kall natt», sade jag.

»Tåget går om tio minuter», sade han.

Det var alltsammans. Det blev ingen diskussion. Och när apelsintåget gick, hade jag tagit plats i isbehållaren. Jag trodde att mina fötter skulle förfrysa innan morgonen kom, och de sista tjugu milen innan

vi uppnådde Laramie stod jag upprätt i luckan och hoppade upp och ned. Det snöade för tätt för att bromsarna skulle kunna se mig — och jag frågade icke heller efter om de gjorde det.

För de pengar jag hade köpte jag mig litet varmt till frukost i Laramie, och strax efteråt äntrade jag den blinda godsvagnen på ett genomgående tåg som arbetade sig upp till passet genom ryggraden av Rocky Mountains. Man brukar eljes inte försöka att »hugga» blindvagnar vid dagsljus. Men under snöstorm uppe på toppen av Rocky Mountains kunde jag icke tro att någon bromsare skulle ha hjärta att vräka mig. Och det gjorde de inte heller. Däremot togo de för vana att vid varje hållplats komma och se efter om jag hade frusit ihjäl.

Vid Ames' monument uppe på bergstoppen — jag har glömt hur högt där är — kom en bromsare till mig för sista gången.

»Hör på, kamrat», sade han, »ser du godståget som står därinne på sidospåret för att låta oss gå förbi?»

Jag såg det. Tåget höll på närmaste spår, sex fot ifrån oss. Hade avståndet varit ett par fot längre, skulle jag inte ha kunnat urskilja det för snöstormen.

»Ser du, eftertruppen av Kellys armé ä' där i en av vagnarna. Dom har en två fot tjock halmbädd under sig — och för resten ä' dom så många att dom håller vagnen varm.»

Rådet var godt och jag följde det, ehuru jag var beredd — ifall rådet bara vore ett knep — att »hugga» blindvagnen på nytt, när tåget skulle gå. Men det var ärligt spel. Jag fann vagnen — en stor kylvagn, vars dörr åt läsidan stod öppen för ventilationens

skull. Jag klättrade upp och steg in. Jag trampade på en mans ben och sedan på en annan mans arm. Dagern var dålig, och allt vad jag kunde urskilja var en röra av sammantrasslade armar, ben och kroppar. Aldrig förr hade jag sett ett så hopplöst kaos av mänskliga lemmar och gestalter. De lågo allesammans i halmen — över, under och rundt omkring varandra. Åttiofyra stora, starka landstrykare ta en hel hop utrymme om de ligga utsträckta. De jag trampade på blevo arga. Kropparna hävdes under mig likt havsvågor, och jag drevs ovillkorligt framåt. Kunde omöjligt finna någon halm att sätta fötterna på, och därför trampade jag på människor. Förbittringen tilltog och jag drevs framåt med allt större fart. Så förlorade jag balansen och satte mig plötsligt och eftertryckligt. Olyckligtvis var det på ett huvud jag satt mig. I nästa ögonblick hade karlen ursinnigt rest sig på händer och knän och jag slungades upp i luften. Vad som kastas uppåt måste komma ned igen — och jag kom ned på en annan mans huvud.

Jag har ett mycket dunkelt minne av det som nu följde. Det var som att gå igenom ett tröskverk. Jag flög som en boll från den ena ändan av vagnen till den andra. De åttiofyra landstrykarna slungade mig tills det lilla som fanns kvar av mig genom ett underverk fann en smula halm att vila på. Men därmed var jag också upptagen i samfundet, och det var en munter samling. Hela återstoden av dagen foro vi vidare i snöstormen, och för att fördriva tiden beslöts det att var och en skulle berätta en historia. Det föreskrevs också, att varenda historia skulle vara »bra» och dessutom aldrig förut hörd av någon av de

närvarande. Brott mot dessa bestämmelser skulle straffas med att den skyldige fick gå igenom tröskverket. Ingen enda bröt mot bestämmelserna. Och det vill jag nu säga, att jag aldrig i hela mitt liv har varit med om ett så översvallande flöde av »bra» historier. Där lågo åttiofyra män från alla världens kanter — jag den åttiofemte — och var och en berättade en historia som var ett riktigt mästerverk. Det var nöden som drev oss — ty här gällde det antingen mästerstycke eller tröskverk.

Långt fram på eftermiddagen kommo vi till Cheyenne. Snöstormen hade nu nått sin kulmen, och fastän ingen av oss hade ätit något sedan frukosten, brydde sig likväl ingen om att gå ut för att tigga kvällsmat. Resan fortgick hela natten i storm, och dagen därpå foro vi över Nebraskas härliga slätter. Vi hade kommit ifrån stormen och lämnat bergen bakom oss. Den välsignade solen lyste över leende fält, och vi hade icke ätit någonting på ett helt dygn. Vi räknade ut att godståget vid tolvtiden skulle anlända till en stad som — om jag minns rätt — skulle heta Grand Island. Vi företogo en insamling och skickade av ett telegram till stadens överhet. Innehållet var att åttiofem friska och uthungrade landstrykare skulle anlända dit vid tolvtiden, och att det skulle vara en god tanke att ha ett middagsmål i ordning åt oss. Styresmännen i Grand Island hade två vägar öppna för sig. De kunde ge oss mat, eller också kunde de sätta oss i fängelse. I sistnämnda fall skulle de under alla omständigheter nödgas ge oss mat, och de insågo klokt nog att det blev billigare att slippa ifrån oss med ett enda mål.

När godståget vid tolvtiden rullade in i Grand Island, sutto vi uppe på vagnstaken och dinglade med benen i solskenet. Stadens hela polisstyrka var med i mottagningskommittén. Man samlade oss troppvis och ledsagade oss till de hotell och restauranter där middagsmål var anordnat åt oss. Vi hade varit utan mat i trettiosex timmar, och ingen behövde säga oss vad vi skulle göra. Sedan återvände vi under samma konvoj till järnvägsstationen. Polisen hade varit omtänksam nog att ge tåget order att vänta på oss. Det sattes långsamt i gång, och vi åttiofem stodo uppställda i rad utmed spåret och äntrade tåget.

Det blev ingen kvällsmat av den aftonen — det vill säga inte för de andra, bara för mig. Just vid kvällsvardsdags, då tåget sattes i gång från en mindre stad, kom en ny kamrat inklättrande i vagnen där jag satt och spelade pedro med tre andra luffare. Den nykomnes skjortbröst svällde på ett misstänkt sätt. I handen höll han ett buckligt halvlitermått, varur ånga steg upp. Jag kände på lukten att det måste vara »java». Jag lämnade mina kort åt en som stod bredvid och såg på spelet och ursäktade mig. Varpå jag gick till motsatta ändan av vagnen följd av de övrigas avundsamma blickar, slog mig ned hos den nykomne och delade med honom både kaffet och det som kommit hans skjortbröst att svälla. Det var svensken.

Ungefär klockan tio på kvällen nalkades vi Omaha.

»Låt oss skiljas från den här busligan», sade svensken till mig.

»Gärna det», sade jag.

När tåget rullade in i staden, gjorde vi oss redo att utföra vårt beslut. Men befolkningen i Omaha

var också redo. Svensken och jag hängde på järnstegarna färdiga att hoppa av. Men tåget stannade icke. Och för övrigt stodo långa rader av polisbetjänter, vilkas metallknappar och stjärnor blänkte i det elektriska ljuset, uppställda på bägge sidor om banan. Svensken och jag visste nog vad som skulle hända oss, om vi hoppade i armarna på dem. Vi höllo oss alltså fast där vi voro, och tåget gick vidare över Missouri-River till Council Bluffs.

Några mil längre bort låg »general» Kelly lägrad med en här av tvåtusen landstrykare i Chautauqua Park. Det var hans eftertrupp som vi hade kommit tillsammans med, och sedan vi hade stigit av tåget i Council Bluffs, begav sig hela truppen på marsch till lägret. Det hade blivit kallt, och svåra stormbyar åtföljda av regn gjorde oss både våta och frusna. En massa poliser följde med som vakt och för att visa vägen till lägret. Svensken och jag passade på ett tillfälle och lyckades smita.

Regnet flöt nu i strömmar och vi famlade oss fram i mörkret, ur stånd att se någonting framför oss och sökande efter skydd. Instinkten hjälpte oss så att vi snart törnade på ett utskänkningsställe — icke ett som var öppet och där affären var i full gång, icke heller ett som var stängt för natten eller ens ett som hade fast adress, utan ett som var uppfört på tungt bjälklag med rullstockar inunder, så att det kunde flyttas från ett ställe till ett annat. Dörrarna voro stängda. En häftig regnby piskade oss i ansiktet. Vi tvekade icke ett ögonblick. Krasch — dörren sprängdes upp och vi gingo in.

I fråga om nattlogis har jag prövat på åtskilligt i

mina dagar — jag har »gått brandvakt» i infernaliska huvudstäder, sökt nattläger i vattenpölar, sovit i snön under ett par filtar då sprittermometern visade sjuttiofyra grader under noll — en bagatell av hundrasex graders köld — men jag kan uppriktigt säga att jag aldrig har haft en mera obehaglig sovplats eller tillbragt en bedrövligare natt än den jag hade tillsammans med svensken i den rullande utskänkningslokalen vid Council Bluffs. För det första hade byggnaden, som ju låg ett godt stycke från marken, åtskilliga stora springor i golvet, där blästen for fram efter behag. För det andra var disken tom. Där fanns icke en enda flaska sprit att värma oss med, vilket ju eljest hade kunnat komma oss att glömma vårt elände. Inga filtar hade vi, och vi måste försöka sova i våra våta kläder — genomvåta in på bara kroppen. Jag lade mig inunder disken och svensken lade sig under bordet. Springorna i golvet gjorde platsen omöjlig, och efter en halvtimme klängde jag mig upp på disken. Om en stund förflyttade svensken sig upp på bordet.

Och där lågo vi skälvande av köld och längtande efter dagsljuset. Jag vet då åtminstone att jag skakade så att jag slutligen inte orkade längre, utan mina uttröttade muskler bara värkte och värkte. Svensken jämrade och stönade och mumlade allt emellanåt med tänderna skallrande: »Aldrig mer — nej, aldrig mer!» Han upprepade det oupphörligt, väl tusen gånger, och då han äntligen dåsade till, mumlade han det fortfarande i sömnen.

När morgonen grydde, lämnade vi vårt pinorum och möttes utanför av en tät och kall dimma. Vi stapp-

lade framåt tills vi nådde järnvägsskenorna. Jag ville tillbaka till Omaha för att försöka skaffa mig frukost, och min följeslagare ville vidare till Chicago. Skilsmässans stund var kommen. Våra så godt som förlamade händer sökte varandra. Vi skakade bägge i hela kroppen. Då vi försökte tala, skallrade våra tänder så att vi måste tystna. Och där stodo vi ensamma, avskurna från världen. Allt vad vi kunde se var en liten sträcka järnvägsspår, som på bägge hållen uppslukades av dimman. Vi stirrade på varandra utan att tala, och våra händer skakade som av ren sympati. Svensken var blå i ansiktet av köld, och jag vet att det måste ha varit på samma sätt med mig.

»Aldrig mer — vad för något?» lyckades jag slutligen få fram.

Ett svar kämpade för att få ljud ur hans strupe, och till sist kom som en svag och avlägsen viskning från själva bottnen av hans frusna själ de orden:

»Aldrig mera — luffare.»

Han tystnade, men fortsatte sedan med en röst som blev starkare och grövre allt efter som han eftertryckligare bekräftade sin vilja:

»Aldrig mera luffare. Jag skall skaffa mig arbete. Det borde du också göra. Så'na nätter som denna får man reumatism av.»

Han kramade min hand.

»Adjö, kamrat», sade han.

»Adjö, kamrat», sade jag.

I nästa ögonblick voro vi försvunna för varandra i dimman. Det var vårt sista möte. Men lycka till, broder svensk, var du än mände vara! Jag hoppas du har fått det arbete du ville ha.

VII.

LUFFAREGRABBAR OCH AMATÖRER.

Då och då har jag i tidningar, tidskrifter och biografiska lexikon funnit levnadsbeskrivningar över mig själv, vari det i hänsynsfulla ordalag berättas att det var för att studera sociologi som jag blev landstrykare. Detta är mycket vackert och välvilligt av herrar biografer, men det är alldeles oriktigt. Jag blev landstrykare — nåja, därför att jag nu en gång var skapad som jag är, därför att det låg en vandringslust i mitt blod som icke lämnade mig någon ro. Sociologien var endast av underordnad betydelse — den kom efteråt, på samma sätt som man blir våt av att dyka. Jag begav mig ut på vandring därför att jag inte kunde låta bli — därför att jag inte hade pengar i fickan att betala min biljett med — därför att jag var så danad att jag inte i hela mitt liv kunde arbeta »i samma skift» — och för att det föll sig lättare för mig att göra det än att låta bli.

Det började i min egen stad, Oakland, när jag var sexton år. På den tiden hade jag förvärvat mig en viss ryktbarhet inom den utvalda krets av äventyrare, bland vilka jag gick under benämningen »Ostronpiraternas prins». Det är visserligen sant, att de som

icke hörde till min umgängeskrets — till exempel hederliga sjömän i viken och utmed kusten, yachtbesättningar och ostronens lagliga ägare — kallade mig både »bandit», »kanalje», »rövare» och »tjuvstryker» förutom åtskilligt annat, som alls icke var vackrare, vilket allt endast uppfattades som komplimanger och bidrog att göra den ställning jag intog ännu mera lysande. Jag hade då ännu icke läst »Det förlorade paradiset» — och när jag längre fram läste Miltons: »Hellre härskare i helvetet än träl i himmelriket», var jag fullt och fast övertygad om att stora andar alltid följa samma banor.

Det var vid den tiden som ett tillfälligt sammanträffande av omständigheter första gången förde mig ut i ett äventyr som vagabond. Det råkade nämligen falla sig så, att det just då egentligen icke var någonting att göra i fråga om ostron, att jag hade ett par filtar att hämta i Benicia, fyrtio mil från min stad, och att en stulen båt låg förankrad vid Port Costa, åtskilliga mil från Benicia, beslagtagen av polisen. Båten tillhörde en av mina vänner som hette Dinny Mc Crea. Och den hade blivit stulen och lämnad vid Port Costa av Whisky-Bob, som också var min vän. (Stackars Whisky-Bob! Förra vintern blev hans lik funnet vid kusten, genomborrat av en massa kulor — ingen visste vem som hade gjort det.) Nå, jag hade för någon tid sedan kommit tillbaka från ett ställe uppåt floden och talat om för Dinny Mc Crea var hans båt fanns, och så hade Dinny Mc Crea på fläcken bjudit mig tio dollars, om jag kunde skaffa båten ner till Oakland åt honom.

Jag hade ingenting att fördriva tiden med. Jag

satt nere vid dockan och talade om saken med Grek-Nicky, en annan tjuvfiskare som också gick och slog dank. »Vi ge oss av», sa' jag. Och Nicky var med om det. Han var alldeles pank. Jag hade femtio cents och en liten julle. De förstnämnda omsatte jag och stuvade in dem i den sistnämnda i form av skorpor, en burk konserverat kött och en tiocentsflaska fransk senap — vi voro alldeles vilda på fransk senap den tiden. Sent på eftermiddagen hissade vi vårt lilla sprisegel och startade. Vi seglade hela natten, och på morgonen kommo vi med frisk förlig vind och på det härligaste begynnande högvatten seglande uppåt Carquinezsundet till Port Costa. Där låg den stulna båten, knappa tjugufem fot från bryggan. Vi lade oss långsides med den och läto spriseglet gå. Så skickade jag Nicky föröver att lätta ankaret, medan jag började kasta av beslagssejsingarna.

Då kom en man springande ute på kajen och ropade till oss. Det var en poliskonstapel. Nu kom jag plötsligt ihåg att jag hade underlåtit att ta skriftligt bemyndigande av Dinny Mc Crea att få ta hans båt med mig därifrån. Jag visste också att konstapeln skulle fordra minst tjugufem dollars för att han tagit båten ifrån Whisky-Bob och sedan vakat över den. Och jag hade ju givit ut mina sista slantar för salt oxkött och fransk senap — och när allt kom omkring, var den överenskomna vedergällningen icke mer än tio dollars. Jag tittade hastigt bort till Nicky. Han stretade som bäst med ankaret. »Ombord med det!» viskade jag till honom och vände mig i detsamma och svarade på konstapelns tillrop. Resultatet var att han och jag talade på samma gång, så att våra utta-

lade tankar kolliderade halvvägs och rördes ihop till en obegriplig rotvälska.

Konstapelns ton blev emellertid mer och mer befallande, och jag blev tvungen att höra på. Nicky hävde på ankaret så att jag trodde något av hans blodkärl skulle springa. När konstapeln hade givit luft åt sina hotelser och varningar, frågade jag honom vem han var. Den tid han förspillde på att säga mig det satte Nicky i stånd att bli färdig med ankaret. Jag gjorde en hastig beräkning. Framför fötterna på konstapeln stod en stege, som nådde från kajen ner till vattnet, och bredvid stegen låg en julle förtöjd. Årorna lågo i båten, men den var fastlåst med hänglås. Det låset var mitt hopp. Jag kände vinden stryka över min kind, jag såg flodvattnet stiga, jag såg på de sejsingar, som ännu höllo seglet fast, jag lät blicken glida uppåt fallen till blocken — jag visste at allt var klart och uppgav all förställning.

»Pass på!» skrek jag till Nicky och sprang till beslagssejsingarna, kastade dem loss och tackade min lyckliga stjärna för att Whisky-Bob hade bundit dem med ordentliga knutar och inte med »käringknut».

Konstapeln hade emellertid kilat utför stegen och famlade med en nyckel på låset. Ankaret var ombord och den sista sejsingen lossad i samma ögonblick som konstapeln fick jullen klar och rusade till årorna.

»Pikfall!» kommenderade jag, medan jag samtidigt tog itu med klofallet. Upp kom seglet och det i en handvändning. Jag gjorde fast och sprang akterut till rodret.

»Hal ut!» ropade jag till Nicky. Konstapeln var nära vår akter. En vindpust fyllde i detsamma vårt

segel och vi susade i väg . . . Det var storartat. Om jag hade haft en svart flagga, vet jag att jag hade hissat den — så stolt var jag över min seger. Konstapeln reste sig upp i jullen och kom dagens strålande ljus att mattas i jämförelse med hans gnistrande utgjutelser. Han klagade även över att han ej hade någon bössa — det var också en fördel på vår sida.

Vi hade i alla fall inte stulit båten. Den tillhörde inte konstapeln. Vi hade bara stulit den vedergällning han hade väntat sig och som var hans speciella lilla biinkomst. Men vi hade inte stulit den för egen räkning, utan åt min vän Dinny Mc Crea.

Det dröjde icke många minuter förrän vi voro i Benicia, och mina filtar hade vi snart ombord. Jag lade båten längst ner vid ångbåtskajen, varifrån vi kunde hålla utkik och se om någon kom efter oss. Man kunde ju aldrig veta! Konstapeln vid Port Costa skulle kunna hitta på att telefonera till någon kamrat i Benicia. Nicky och jag höllo krigsråd. Vi lågo på däck i det varma solskenet. Friska vindar fläktade oss i ansiktet och högvattnet skummade susande förbi. Det var omöjligt att återvända till Oakland förrän på eftermiddagen, då det började bli ebb. Men vi föreställde oss, att konstapeln skulle kunna hålla utkik över Carquinezsundet sedan ebben hade inträtt, och att vi icke hade annat att göra än att vänta tills det nästa gång bleve ebb — det vill säga till klockan två på natten — om vi ville komma obemärkta förbi Cerberus.

Och där lågo vi nu på däcket, rökte cigarretter och gladde oss åt livet. Jag spottade över båtkanten och prövade hur stark strömmen var.

»Med den här vinden kunde vi komma ända till Rio Vista medan detta högvatten varar», sade jag.

»Och det är frukttid nu på floden», sade Nicky.

»Och lågvatten är där också», sade jag. »Den här tiden på året är den bästa att resa till Sacramento.»

Vi satte oss upp och sågo på varandra. Den härliga västanvinden strömmade över oss berusande som vin. Vi spottade bägge över båtkanten och mätte strömmens hastighet. Jag anser nu att det var strömmen och den härliga vinden som voro skuld till alltsammans. De tilltalade våra sjömansinstinkter. Hade de icke varit, skulle hela den kedja av tilldragelser, som drev mig in på luffarens stråt, ha brustit.

Vi sade icke ett ord, men vi kastade loss och hissade segel. Våra äventyr under färden uppåt Sacramentofloden höra icke till denna berättelse. Men omsider kommo vi till staden Sacramento och förtöjde båten vid kajen. Vädret var vackert, och vi tillbragte vår mesta tid med att simma. Vid sandrevet ovanför järnvägsbron kommo vi i sällskap med en flock andra simmare. Mellan simturerna lågo vi på sandbanken och pratade. Våra nya bekanta talade helt annorlunda än de jag dittills hade sällskapat med. Det var rent av ett nytt språk. De voro allesammans landstrykare, och för varje ord de yttrade greps jag oemotståndligare av lust till vandrarens fria liv.

»När jag en gång var nere i Alabama», kunde en av dem börja, och en annan sade: »När jag kom åkande med C. &. A. upp från K. C.», varpå en tredje föll in med ett: »På C. & A. finns det inga trappsteg upp till blindvagnarna.» Och jag låg där alldeles tyst och hörde på. Så började en annan: »Det var i en

liten stad i Ohio vid Lake Shore och Södra Michigan», och då ropade en: »Har du någonsin åkt med kanonkulan vid Wabash?» varpå en tredje inföll: »Nej, men jag har rest med det 'vita' posttåget från Chicago.» — »På tal om järnvägar — vänta tills ni ha prövat på dem i Pennsylvania! Fyra spår, inga vattencisterner, tar in vatten mitt under farten — ja, det är tåg som gå raskt.» — »Nord-Pacific har blivit en riktigt dålig linje.» — »Salinas ä' på upphällningen, för byglarna ä' så kitsliga.» — »Jag blev fast i El Paso, jag och Moke Kid.» — »Tigga mat vid köksdörrarna, ja — vänta tills vi kommer till de franska prissarna utanför Montreal! Inte ett ord engelska begriper dom. Man säger: *'Manger, madame, manger* — och gnider sej på magen och ser hungrig ut, då får man kanske en bit salt fläsk och en torr brödkant.»

Jag fortfor att ligga där i sanden och höra på. I jämförelse med dessa vandrares äventyr tog sig mitt ostronrövarliv eländigt futtigt ut. En ny värld öppnade sig för mina ögon — en värld där allt andades äventyr. Nåväl — jag ville också vara med. Jag gjorde tysta jämförelser mellan mig och de andra. Jag var lika stark som någon av dem, lika rask, lika oförskräckt — och lika godt huvud hade jag som de.

Då vi hade badat nog och det blev skumt, klädde de på sig och gingo uppåt staden. Jag gjorde detsamma. Och nu började de tigga pengar på den förnämsta gatan — »snobbgränden» som de kallade den. Jag hade aldrig i mitt liv prövat på att tigga, och det var vad jag hade svårast att gå med på under den första tiden, sedan jag blivit landstrykare. Jag hade rätt löjliga föreställningar om tiggeri. Dittills hade

jag filosoferat på det sättet, att det var finare att stjäla än att tigga — och att rövarliv var ändå bättre, därför att både risken och straffet voro proportionsvis större. Som ostronrövare hade jag redan förvärvat åsikter i fråga om rättvisan, vilka — om jag hade försökt leva efter dem — med säkerhet skulle ha skaffat mig tusen år i statsfängelse. Att stjäla var en bedrift som anstod en man, att tigga var lumpet och föraktligt. Men sedan utvecklade jag mig så småningom tills jag kom därhän att jag betraktade tiggeriet som ett lustigt skämt, en förståndsövning, ett sätt att uppöva sina nerver.

Men den första kvällen kunde jag icke förmå mig till det, och följden var att när de andra voro färdiga att gå till en restaurant, var jag det icke. Jag var alldeles pank. En av de andra gav mig pengar att betala med, och vi åto alla tillsammans. Men medan jag åt, funderade jag grundligt. Att ta emot stulet gods var ju lika illa som att stjäla själv, påstods det — och nu hade den andre tiggt ihop pengar som jag drog nytta av. Jag kom till det resultatet att jag var sämre än han och att sådant icke skulle få hända mig vidare. Det gjorde det icke heller. Dagen därpå var jag ute och »begärde» mat och pengar lika väl som de andra.

Grek-Nickys äregirighet gick icke i samma riktning som min. Han var inte lämplig till landstrykare, och en kväll smög han sig ombord på en flodbåt och följde med den ner till San Francisco. För en vecka sedan träffade jag honom vid en boxningskarneval. Han har haft framgång i världen. Han satt på en hedersplats i ringen. Han anordnar pristävlingar i

boxning och är stolt över det. Inom sportkretsarna där i orten är han faktiskt ett klart lysande ljus.

»Ingen grabb är luffaregrabb förrän han har varit över 'backen'», lydde en paragraf i vandringslagen som jag hörde i Sacramento. Nå, så fick jag väl då se till att komma över »backen», så att jag kunde bli intagen i matrikeln. Med »backen» menades Sierra Nevadabergen. Nu skulle hela vår tropp över »backen» på en liten lustfärd, och naturligtvis ville jag med. Det var »Franska grabbens» första bedrift som landstrykare. Han hade nyss rymt från sin familj i San Francisco. Både han och jag skulle nu visa vad vi dugde till. Jag vill i förbigående anmärka, att min prinstitel numera hörde till det förgångna. Jag hade fått ett annat namn. Jag kallades för »Sjömansgrabben» och blev sedermera känd som »Friscograbben», då jag hade Rocky Mountains mellan mig och min födelsestad.

Klockan 10.20 avgick det genomgående Central-Pacifictåget österut från Sacramentos station, och denna tågtid står outplånligt inristad i mitt minne. Vi voro ett tiotal inalles, och vi stodo i en lång rad i mörkret ett stycke i förväg för tåget för att »äntra» det. Alla stadens luffaregrabbar som kände oss hade gått ut för att se oss starta, och för att »vräka» oss, om de kunde. Det var nu deras uppfattning om vad ett godt skämt ville säga, och de voro bara fyrtio som skulle hjälpas åt. Deras anförare var en rask och hurtig pojke vid namn Bob. Sacramento var hans födelsestad, men han hade farit vida omkring och varit nästan överallt i hela landet. Han tog »Franska grabben» och mig avsides och gav oss goda

råd — ungefär så här: »Vi ska' försöka 'vräka' de andra, ser ni. Men ni bägge ä' ett par klena stackare. Dom andra kan klara sej själva. Men så snart ni bägge ha »huggit» en blindvagn, så kravlar ni er upp på taket, förstår ni. Och där stannar ni tills ni ha kommit förbi Roseville, för där ä' poliskonstaplarna ett argsint byke, som ryker på en så snart dom får syn på en.»

Lokomotivpipan ljöd och tåget sattes i gång. Det medförde tre blindvagnar — således fanns det rum för oss alla. Vi skulle nog ha föredragit att få gå ombord i all stillhet, men våra fyrtio vänner trängde sig omkring oss med den mest fräcka och häpnadsväckande offentlighet. Jag följde Bobs råd och klättrade upp på taket till en av postvagnarna. Där låg jag sedan, och mitt hjärta slog hastigare än vanligt medan jag lyssnade till det uppträde som följde. Hela tågbetjäningen var med i leken, och där »vräktes» med liv och lust. Sedan tåget hade gått en halv mil stannade det på nytt, och tågpersonalen gjorde åter en lyckad razzia. Jag var den ende som kom med.

Kvar vid stationen och omgiven av ett par tre kamrater, som hade bevittnat olyckshändelsen, låg »Franska grabben» med bägge benen avskurna. Franska grabben hade halkat eller snubblat, det var alltsammans, och så hade hjulen gjort resten. Detta var nu mitt inträde på luffarestråten. Först några år efteråt sammanträffade jag åter med Franska grabben och undersökte hans benstumpar. Jag gjorde det av artighet. Krymplingar tycka alltid om att få förevisa sina »stumpar». Det är verkligen underhållande att bevittna ett möte mellan två krymplingar. Deras

gemensamma lyte blir ett aldrig sinande ämne för samtalet med emellan. De beskriva hur olyckshändelsen har gått till och vad de veta om amputationen och kritisera både sin egen och den andres läkare. Till slut dra de sig en smula avsides, ta av sig bindslen och klutar av åtskilliga slag och jämföra sina stumpar.

Men det var först en tid efteråt, då de övriga hunno upp mig nere i Nevada, som jag fick veta något om den olycka som drabbat Franska grabben. Hela troppen var för övrigt i ett bedrövligt tillstånd. Den hade varit med vid en järnvägsolycka. Livade Joe hade fått bägge benen krossade och gick på kryckor, och alla de andra höllo på att plåstra om sina skråmor och skavanker.

Emellertid låg jag nu uppe på postvagnens tak och försökte komma ihåg, antingen Rosevilles sammanbindningsstation — den som Bob hade varnat mig för — var den första eller andra hållplatsen för tåget. För säkerhets skull lät jag bli att kravla mig ned på blindvagnens plattform förrän tåget höll för andra gången. Och jag steg icke av. Jag var ju ny i yrket, och jag kände mig säkrare där jag var. Men jag omtalade aldrig för de övriga att jag hela natten låg på vagnstaket under färden över Sierra Nevadabergen, i snöstorm och genom tunnlar ända ner till Truckee, dit jag kom klockan sju på morgonen. Det skulle ha varit nedsättande för mig, och jag hade utsatt mig för allmänt åtlöje. Detta är första gången jag bekänner hur jag gjorde min första tur »över backen».

Vad kamraterna beträffade, förklarade de mig vara »all right», och då jag kom samma väg tillbaka till Sacramento, ansågs jag för fullfjädrad luffaregrabb.

Jag hade emellertid mycket att lära. Bob var min mentor, och han förstod sig på den saken. Jag kommer ihåg en kväll — det var marknad i Sacramento, och vi drevo omkring och roade oss på mångahanda sätt — då jag miste min hatt under ett slagsmål. Där stod jag barhuvad på gatan, och det var återigen Bob som kom mig till hjälp. Han tog mig avsides från de övriga och sade mig vad jag skulle göra. Jag kände mig en smula ovillig att lyda hans råd. Jag hade alldeles nyss kommit ut efter tre dagars fängelse, och jag visste att om polisen knep mig på nytt, skulle jag råka värre ut. Å andra sidan kunde jag icke visa mig feg. Jag hade varit »över backen», jag följde landstrykartroppen som fullfjädrad, och jag måste nu visa vad jag dugde till. Jag tog således Bobs råd för godt, och han följde med mig för att se om jag skulle kunna klara mig.

Vi ställde oss i ett gathörn, som jag tror vid K-street och Femte gatan. Det var tidigt på kvällen och gatan var full med folk. Bob studerade uppmärksamt varenda huvudbonad som bars av förbigående kineser. Jag hade alltid undrat hur det kom sig, att alla landstrykare brukade vara klädda i femdollars Stetsonhattar med styva brätten, och nu fick jag veta det. De »höggo» dem från kineserna, på samma sätt som jag nu skulle skaffa mig en. Jag var nervös — där var ju så mycket folk — men Bob var kall som ett isberg. Flera gånger, när jag tog ett steg framåt mot en kines och var beredd till handling, drog Bob mig tillbaka. Han sade att jag måste ha en bra hatt och en som passade åt mig. Än kom där en hatt med den rätta storleken men som icke var ny, och efter ett

dussin omöjliga hattar kunde där komma en som var ny men icke hade den rätta storleken. Kom så en som både var ny och hade den rätta storleken, så var kanske brättet för stort eller icke tillräckligt stort. Bob var minsann kinkig, han! Jag var så nervös att jag skulle ha huggit vilket slags huvudbonad som helst.

Till sist kom emellertid den rätta hatten — den enda i hela Sacramento som dugde åt mig. Så snart jag fick se den visste jag att det var prima vara. Jag såg på Bob. Han kastade en forskande blick omkring sig efter polisen och nickade sedan. Jag tog hatten från kinesens huvud och satte den på mitt eget. Den passade så väl som om den blivit köpt åt mig. Så for jag i väg. Jag hörde ett utrop från Bob och såg en skymt av honom, då han satte krokben för den uppretade mongolen för att hindra honom från att springa efter mig. Och jag sprang. Jag vek av vid nästa hörn och vid det därnäst. Där var icke så fullt med folk som på K. street, och jag vandrade stillsamt framåt i det jag hämtade andan och lyckönskade mig till min hatt och min lyckade flykt.

Men plötsligt fick jag se den barhuvade kinesen svänga om ett hörn bakom mig. Han var åtföljd av ett par andra kineser, och i hälarna på dem kom ett halvt dussin pojkar och karlar. Jag satte av åt nästa hörn, sprang tvärsöver gatan och vek om ett hörn längre bort. Nu trodde jag mig alldeles säkert vara kinesen kvitt och saktade stegen. Men i detsamma hade jag den envise mongolen hack i häl efter mig igen. Det var den gamla historien om haren och sköldpaddan. Han kunde icke springa så fort som

jag, men han var ihärdig och lunkade illslugt framåt och ödslade mycket andedräkt på högljudda klagorop och förbannelser. Han kallade hela Sacramento till vittne på den skymf som blivit honom tillfogad, och en stor del av Sacramento hörde honom och samlades omkring honom. Jag sprang som haren, och den ihärdige mongolen och hans ständigt växande följe var ständigt tätt efter mig. Men till sist — sedan jag sett att en polis hade sällat sig till flocken — började jag sträcka ut av alla krafter. Jag gjorde krökar och vändningar, och jag kan svära på att jag sprang förbi minst tjugu kvarter rakt fram. Jag såg aldrig till kinesen vidare. Hatten var finfin, en splitter ny Stetson, nyss kommen från butiken, och hela ligan avundades mig min kupp. Den var också ett bevis på att jag klarat mig. Jag gick med den mer än ett år.

Luffaregrabbar äro riktigt trevliga pojkar — när man är ensam med dem och de få tala om »hur det gick till». Men nog är det bäst att se upp med dem, när de komma i flock. Då äro de som vargar och i stånd att stuka den starkaste karl. Vid sådana tillfällen äro de icke rädda av sig. De kasta sig över mannen och hålla honom fast med all den styrka som finns i deras sega pojkkroppar, tills han faller omkull och är alldeles hjälplös. Jag har mer än en gång sett dem göra det, så att jag vet vad jag talar om. Motivet är vanligen att de vilja plundra sitt offer, och man bör särskilt passa sig för »den starka armen». Varenda pojke i den liga jag tillhörde var expert i fråga om den saken, till och med Franska grabben innan han fick benen avskurna.

Jag kan, när jag vill, tydligt se framför mig ett

uppträde, som jag en gång bevittnade i en träddunge nära järnvägsstationen i Sacramento. Det är natt och svagt stjärnljust. Jag ser en stor och grov arbetare midt i en flock ligapojkar. Han är ursinnig och svär och gormar, men han är icke det minsta rädd, ty han litar på sin styrka. Han väger sina modiga åttiofem kilo och har muskler som järn. Men han vet föga vad han har att kämpa emot. Grabbarna morra, och det låter icke vackert. De rusa över honom från alla sidor, och han slår ifrån sig och snurrar rundt. »Barberargrabben» står bredvid mig, och när karlen snurrar rundt, rusar grabben fram, knuffar honom i ryggen med sitt knä och lägger bakifrån sin högra arm om hans hals, så att benet i handleden pressas mot halsådran, varpå grabben kastar sig bakåt med hela sin tyngd. Det är en väldig hävstångskraft, och för övrigt kan karlen ej dra andan. Det är detta knep som går under benämningen »den starka armen».

Karlen gör motstånd, men han är faktiskt redan hjälplös. Grabbarna äro över honom från alla håll, klänga sig fast vid hans armar, ben och kropp, och »Barberargrabben» släpper ej sitt tag, utan hänger fast vid offret, liksom vargen vid älgens hals, och drar bakåt. Mannen faller omkull, och hela svärmen störtar sig över honom. »Barberargrabben» byter om ställning, men släpper ej för ett ögonblick sitt tag. Somliga av grabbarna undersöka den fallnes fickor, medan andra hålla fast hans ben, så att han icke kan sparka, och de förbättra situationen för sig genom att dra av honom skorna. Nu har han givit tappt. Han är slagen. Och han har ju också svårt för att andas. Han uppger kanske ljud som om han vore nära att

kvävas och grabbarna skynda sig. De vilja alls inte döda honom. Nu är det färdigt. På kommando släppa allesammans sina tag på en gång och grabbarna skingras — en av dem »hugger» mannens skor, ty han vet, var han kan få en halv dollar för dem. Mannen sätter sig upp, vimmelkantig och hjälplös. Även om han hade lust att förfölja sina plågoandar vore det hopplöst att försöka det i mörkret och utan skodon. Jag stannar ett par ögonblick och ser på honom. Han känner på sin strupe, harklar och vrider på nacken, som om han ville förvissa sig om att icke halsen är ur led. Så skyndar jag mig efter kamraterna och ser honom aldrig mer — fastän jag alltid skall se honom framför mig så som han satt där vimmelkantig i stjärnljuset och gjorde små underliga knyckar med nacken.

Fulla karlar äro speciellt utsatta för angrepp av ligapojkar, och var grabbarna än befinna sig, äro de ständigt på utkik efter sådana. De druckna anse de för sitt lagliga byte, på samma sätt som flugan är spindelns. Det är ibland rätt lustigt att se dem handtera en drucken, i synnerhet om han är alldeles hjälplös och ingen kan komma och störa dem. Vid första angreppet ta de hans pengar och värdesaker. Sedan slå de sig ned omkring honom, som om de vore en flock indianer. Så får en av dem ett plötsligt begär efter den drucknes halsduk. Den går. En annan behöver underkläder. De gå också — och tröjärmar och kalsonger avkortas med kniv. Emellanåt tillkallas någon vänligt sinnad fullväxt landstrykare, som tar hand om rocken och byxorna, vilka alltid äro för stora åt grabbarna. Slutligen gå de sin väg efter att ha lagt sina kasserade paltor i hög bredvid den druckne.

Jag påminner mig också en annan tilldragelse. Det är en mörk kväll, och vår tropp kommer gående på trottoaren i en av stadens utkanter. Framför oss i skenet från en elektrisk gatlykta går en man som tydligen ämnar snedda över gatan. Det är någonting försiktigt och trevande i hans gång. Pojkarna vädra genast ett byte. Karlen är full. Han vacklar över till trottoaren på andra sidan och försvinner i mörkret, där han tar en genväg över en obebyggd tomt. Intet jaktrop uppstämmes, men hela flocken sätter i väg efter honom. Men vad är detta? En annan flock unga, spänstiga, småväxta och hotande gestalter stå plötsligt mellan ligan och dess byte. Det är också ligapojkar, och under det fientliga uppehållet få vi veta att den druckne hör dem till — att de ha följt efter honom förbi mer än ett dussin kvarter, och att vi inte ha någonting där att göra. Men bland oss råder urtidens lagar. Vargungar äro också vargar, ehuru jag knappast tror att en enda av våra antagonister var mer än tolv eller tretton år. Jag träffade några av dem efteråt och fick veta att de samma dag hade kommit över »backen» och att de hörde hemma i Denver och Salt Lake City. Vår flock störtar fram. Vargungarna tjuta och skrika och slåss som små avgrundsandar. Rundt omkring den druckne rasar striden om vem som skall ta honom i besittning. Han faller omkull midt i handgemänget och striden rasar över hans fallna kropp — alldeles som när greker och trojaner kämpade om en fallen hjältes döda kropp och rustning. Under skrik och gråt och klagan från vargungarnas sida drivas dessa bort från bytet, och det är mitt band som har segrat. Men alltid skall

jag minnas den stackars karlen och hans dimmiga förundran över det slagsmål, som så plötsligt bröt löst på den obebyggda tomten. Jag kan ännu se honom sitta där nästan dold av mörkret, gapande av undran och godmodigt försökande uppträda som fredsmäklare i det stora slagsmålet, vars betydelse han icke förstod. Jag glömmer icke heller det verkligt förolämpade uttrycket i hans ansikte, då han — den oskyldige — greps av en massa händer och drogs in midt i striden.

»Byltgyckar» höra också till luffaregrabbarnas mest omtyckta villebråd. En »byltgycke» är en landstrykare som arbetar. Namnet har han fått därav, att han alltid bär med sig ett par hoprullade filtar, ett s. k. bylte. Eftersom han arbetar, antar man att han måste ha några småslantar i fickan, och det är dessa som ligapojkarna vilja åt. De bästa jaktmarkerna när det gäller att finna »byltgyckar» äro skjul och lador, sågbackar och bangårdar i städernas utkanter m. m. Och den lämpligaste jakttiden är natten, sedan byltgycken har uppsökt dylika platser för att rulla in sig i sina filtar och sova.

Amatörer inom landstrykarfacket äro också utsatta för alla slags övergrepp från luffaregrabbarnas sida. Man betraktas som amatör, om man slår sig på yrket sedan man har kommit över pojk- och ynglingaåren, varemot en pojke, hur »grön» han än är, aldrig betraktas som amatör. Jag kom in på banan vid så unga år, att jag aldrig räknades för amatör, utan övergick från luffaregrabb direkt till de yrkesmässiga. Det var visserligen en kort tid — då jag utbytte mitt forna öknamn »Friscograbben» mot Sjömans-Jack — som jag emellanåt misstänktes för att vara

amatör. Men så snart de som hyste dylika misstankar gjorde närmare bekantskap med mig, ändrade de genast denna uppfattning, och jag vande mig mycket snart att uppträda med hela den yttre pondus, som är kännetecknet på en fullfjädrad yrkesluffare, *the professionals*. Och här vill jag anmärka, att det är de som utgöra aristokratien bland landsvägsriddarna. De äro de övrigas herrar och mästare, de givna angriparna, den borna adeln — de *blonda djuren*, som Nietzsche sätter så högt . . .

Då jag kom tillbaka »över backen» från Nevada, upptäckte jag att någon hade stulit Dinny Mc Creas båt. Löjligt nog kan jag icke ännu i denna dag påminna mig vad det blev av jullen som Nicky och jag seglade med från Oakland till Port Costa. Jag vet att konstapeln icke fick tag i den och att vi icke hade den med oss uppåt Sacramentofloden, men det är också allt vad jag vet om den saken.

Och därför att Dinny Mc Creas båt nu också hade gått förlorad, var jag ju rent av tvungen att sluta mig till luffarnas kår. Då jag tröttnade på Sacramento, sade jag farväl till ligan, som på sitt vänskapliga sätt sökte få mig »vräkt» från godståget då jag lämnade staden. Och så drog jag ut på en tur genom San Joaquindalen. Vandringslusten hade gripit mig och ville icke släppa taget. Och när jag sedan hade varit till sjöss och företagit mig åtskilligt annat, vände jag tillbaka till landsvägen för att göra längre turer, för att leva som »komet» och »professionell» och dyka ned i det sociologiens djup där jag blev genomvåt inpå bara kroppen.

VIII.

TVÅ TUSEN LANDSTRYKARE.

En gång var jag nog lycklig att få färdas ett par veckor tillsammans med en trupp landstrykare som räknade tvåtusen medlemmar. Den kallades för »Kellys armé». Tvärsöver den vilda och ohyfsade västern, ända från Californien, hade general Kelly och hans hjältar kunnat äntra tåg, men under färden över Missouri, då de törnade ihop med den förslappade östern, kunde de icke klara sig längre. Östern hade icke på minsta sätt för avsikt att transportera tvåtusen landstrykare gratis. »Kellys armé» låg en tid maktlös vid Council Bluffs. Den dag då jag stötte tillsammans med den, voro de tvåtusen alldeles ursinniga över att ha blivit fördröjda och marscherade ut för att lägga beslag på ett tåg.

Det var en ganska imponerande syn. General Kelly satt på en ståtlig svart gångare, och med vajande fanor, skrällande krigstrumpeter och dånande trumvirvlar tågade hans tvåtusen landstrykare — det ena kompaniet efter det andra — i två divisioner upp framför honom och styrde kurs nedåt körvägen till den lilla staden Weston, som låg sju mil därifrån. Eftersom jag var den siste av rekryterna, hade jag min plats i

andra divisionens sista regementes sista kompani. I Weston lägrade sig armén utmed järnvägsspåret — eller rättare sagt spåren, ty det var två linjer som gingo genom Weston, nämligen Chicago — Milwaukee och St. Paul — Rock Island.

Vi hade för avsikt att storma första tåg som skulle gå ut från stationen, men järnvägsstyrelsen förstörde våra planer och avgick med segern. Där kom intet »första tåg». De bägge linjerna stängdes, och man upphörde att skicka några tåg på dem. Men medan vi lågo där vid de öde spåren, började de goda invånarna i Omaha och Council Bluffs röra på sig. De förberedde sig att uppvigla pöbeln till att bemäktiga sig ett tåg i Council Bluffs, köra det ned till oss och ställa det till vårt förfogande. Men också den planen korsades. Man gav icke pöbeln tid att samla sig. Följande dag kom ett lokomotiv med en enda salongsvagn till stationen och körde in på ett sidospår. Vid detta tecken till att det åter skulle bli liv och rörelse på de döda linjerna ställde hela armén upp sig utmed spåren.

Men aldrig har det väl kommit ett så onaturligt liv i en död järnbana, som det nu blev på dessa bägge linjer. Vi hörde plötsligt ett lokomotiv signalera — det kom emot oss på väg österut. Vi beredde oss på att äntra. Visslan ljöd skarpt och ilsket, och tåget rusade förbi i vildaste fart. Den landstrykare är ännu inte född som skulle ha kunnat äntra det. En ny signal ljöd, och ett nytt tåg susade förbi med samma fart. Så kom ett till och ännu ett — tåg efter tåg, tåg efter tåg, tills de slutligen voro sammansatta av passagerarvagnar, postvagnar, »döda» lokomotiv, godsvagnar, ambulansvagnar, och allt det sammanrafsade skräp av utslitet

och obrukbart rullande materiel, som hopas på stora bangårdar. Då stationen vid Council Bluffs var fullständigt klar igen, körde den privata salongsvagnen med sitt lokomotiv österut, och nu voro linjerna döda på allvar.

Den dagen gick och likaså den nästa. Det hände fortfarande ingenting, och under hela denna tid lågo de tvåtusen landstrykarna invid banan i snöslask, regn och hagel. Men följande natt blevo järnvägsmännen i alla fall lurade av det goda folket i Council Bluffs. En pöbelhop samlades där och gick över floden till Omaha för att sammanträffa med ett annat uppbåd av meningsfränder, varefter de tillsammans gjorde ett angrepp mot Union Pacifics järnvägsstallar. Först bemäktigade de sig ett lokomotiv, sedan samlade de ihop vagnar till ett tåg, och därefter begav sig hela sällskapet ombord på detsamma, förde det över Missouri och nedåt Rock Island-linjen för att överlämna det åt oss. Järnvägsmännen försökte nog att också tillintetgöra det företaget, men deras plan misslyckades till dödlig förskräckelse för stationsförmannen och en annan järnvägstjänsteman i Weston. Dessa, som hade fått hemliga order per telegraf, försökte välta tåget med våra medlidsamma hjälpare genom att riva upp skenorna. Men nu förhöll det sig så, att vi hade haft misstankar mot dem och skickat ut patruller. Gripna på bar gärning under försök att ställa till en järnvägsolycka, och omgivna av tvåtusen ursinniga landstrykare, beredde sig de bägge männen på döden. Jag kommer nu icke ihåg vad det var som räddade dem — men det är möjligt att tåget kom just i detsamma.

Nu var det dock vår tur att bli lurade, och det blevo vi grundligt. I sin brådska hade de bägge pöbelhoparna icke tänkt på att skaffa ett tillräckligt långt tåg. Där fanns icke plats för tvåtusen luffare. Det hölls följaktligen en stor sammankomst, där man förbrödrade sig och sjöng sånger — och så skildes man åt. De båda pöbelhoparna vände om till Omaha med tåget som de hade lagt beslag på, och morgonen därpå startade landstrykarna den hundrafemtio mil långa marschen till Des Moines. Det var först sedan Kellys armé hade kommit över Missouri som den började marschera, och därefter åkte den icke mer på tåg. Det kostade järnvägen en orimlig massa pengar, men det var för principens skull den hindrade det — och segern stannade i alla fall i järnvägsbolagens händer.

Underwood, Leola, Menden, Avoca, Walnut, Marno, Atlantic, Wyoto, Anita, Adair, Adam, Casey, Stuart, Dexter, Carlham, De Soto, Van Meter, Bouneville, Commerce, Valley — hur livligt dessa städers namn stå för mitt minne, då jag studerar kartan och följer den väg vi togo genom det feta Iowa. Och de gästfria farmarna i Iowa! De kommo med sina vagnar och transporterade vårt bagage, de bjödo oss på varm frukost utmed vägen. Borgmästare i välmående småstäder höllo hälsningstal till oss och skyndade på oss att gå vidare, deputationer av små flickor och unga kvinnor kommo oss till mötes och de goda borgarna infunno sig i hundratal, togo oss under armarna och promenerade genom de förnämsta gatorna med oss. Det blev festdag så snart vi kommo till någon stad — och på det sättet hade vi festdagar alla dagar, ty där fanns fullt med städer.

På aftnarna vimlade vårt läger av folk. Varje kompani hade sin särskilda lägereld, och vid varje eld var det något slags aftonunderhållning. Kockarna vid mitt kompani voro riktiga konstnärer i fråga om sång och dans och ombesörjde till stor del underhållningen. På ett annat håll i lägret sjöng sångföreningen flerstämmiga sånger — en av de bästa rösterna tillhörde »tandläkaren», en man på vårt kompani, och vi voro oerhört stolta över honom. Han drog också ut tänder på hela armén, och efter som tandutdragningen i regel försiggick under måltiderna, stimulerades vår matsmältning genom växlande tilldragelser. Tandläkaren hade inga smärtdövande medel men alltid fanns det ett par tre av oss till hands som voro färdiga att gripa tag i patienten och hålla fast honom. Förutom kompaniernas och sångföreningens prestationer höllos där också regelmässiga gudstjänster — platsens predikanter uppträdde — och oupphörligt förekommo politiska tal. Allt detta försiggick emellanåt samtidigt. Man kan sikta ur en massa talanger bland tvåtusen landstrykare. Jag kommer ihåg att vi hade ett utvalt bollspelslag, och på söndagarna brukade vi kämpa mot platsens bollspelare. Ibland gjorde vi det två gånger på söndagen.

Då jag förra året var ute på en föredragsturné, kom jag till Des Moines åkande i Pullmanvagn — jag menar nu inte en »Pullman med sidodörrar», utan en ordentlig. Vid utkanten av staden fick jag syn på det gamla gjuteriet, och mitt hjärta klappade högt. Det var där vid gjuteriet som armén hade lagt sig på marken och svurit en väldig ed på att nu hade den skoskav och ville inte gå längre. Vi togo gjuteriet i

besittning och upplyste Des Moines om att vi hade kommit för att stanna där — vi hade gått dit till fots, men vi skulle så tusan heller inte gå därifrån. Des Moines var en gästfri stad, men detta var att fordra för mycket av det goda. Låt oss räkna efter! Tre måltider om dagen åt tvåtusen landstrykare gör sextusen måltider per dag, fyrtiotvåtusen måltider per vecka eller etthundrasextioåttatusen måltider per kortaste månad i kalenderåret. Ett ansenligt belopp. Och vi hade inga pengar. Det var Des Moines' tillgångar det gällde.

Staden var förtvivlad. Vi lågo där i läger, höllo politiska tal och andliga konserter, drogo ut tänder, spelade kort, idkade bollspel och åto våra tre mål om dagen. Des Moines betalade. Så bönföll Des Moines hos järnvägsstyrelserna, men där hjälpte inga böner. De hade sagt att vi icke skulle få åka, och därmed var den saken avgjord. Hade vi fått tillstånd till det, skulle detta ha varit att skapa ett prejudikat som de ej ville veta av. Så att vi fortsatte att äta. Det var detta som gjorde situationen så skrämmande. Vi skulle till Washington, och Des Moines hade fått lov att ta upp kommunala lån, om det skulle betala järnvägsbiljetter åt oss alla — även om man hade fått dem efter nedsatt taxa. Och stannade vi mycket längre, skulle staden under alla omständigheter bli tvungen att ta upp lån för att skaffa oss mat.

Men så fanns där ett lokalt geni som hittade på en lösning av problemet. Vi skulle inte gå till fots. Godt! Så skulle vi bli transporterade därifrån på annat sätt. Från Des Moines till Keokuk vid Mississippi gick en flod, Des Moines River, som var trehundra mil lång.

Den vägen kunde vi befordras, förklarade det lokala geniet, och när vi då en gång blivit försedda med flytande materiel, kunde vi själva transportera oss utför Mississippi till Ohio och därifrån vidare uppåt, tills vi slutligen efter en kort vandring över bergen kunde komma till Washington.

Des Moines satte i gång en subskription. Borgare som hade intresse för stadens allmänna väl bidrogo med tusentals dollars. Timmerplankor, tågverk, spik och bomull att dikta med köptes upp i stora partier, och vid Des Moines' stränder utvecklades ett nytt skede av skeppsbyggeriets historia. Des Moines River är ett litet eländigt vattendrag, som med orätt betecknas som »flod». I västern, där allt är så mycket omfångsrikare, skulle den på sin höjd kallas »bäck». Stadens äldsta invånare skakade på huvudet och sade att det aldrig skulle gå — där fanns icke tillräckligt med vatten för att vi skulle kunna flyta. Men Des Moines frågade tusan efter det, bara staden blev av med oss, och vi voro nu så välfödda och optimistiska, att vi inte heller brydde oss om det.

Onsdagen den 9 maj startade vi på vår kolossala lustfärd. Des Moines hade sluppit ifrån oss jämförelsevis billigt, och det lokala geniet, som hjälpte staden ur klämman, gjorde sig helt visst förtjänt av att få sin staty rest där i brons. Visserligen kostade vi Des Moines åtskilligt. Vi hade förtärt sextiosextusen måltider i gjuteriet, och tolvtusen togo vi med oss till vägkost. Vi måste ju försäkra oss mot hungersnöd i vildmarkerna. Men vad skulle det icke ha betydt för Des Moines, om vi hade stannat där elva månader i stället för elva dagar? Vid avfärden utlovade vi, att

om vi icke kunde flyta fram på floden, så skulle vi nog komma igen.

Det var naturligtvis mycket skönt att ha tolvtusen mål mat hos vår intendentur, och de som hörde till intendenturen hade det nog alldeles storartat, ty all utdelning upphörde mycket snart för oss andra, i alla händelser syntes den icke till vidare i min båt. Indelningen i kompanier gick alldeles sönder under denna färd nedåt floden. I varje läger finns det alltid vissa procent skolkare, oduglingar, medelmåttor och riktigt styva karlar. I min båt voro vi tio man, allesammans styva. Jag var av två skäl upptagen bland dem. För det första var jag så styv som någon, och för det andra var jag Sjömans-Jack. Jag visste besked om båtar och segling. Vi tio glömde snart de andra fyrtio som hade tillhört samma kompani som vi. Och så snart vi hade gått miste om ett mål, glömde vi genast intendenturen. Vi ansågo oss för oberoende. Vi seglade utför floden för egen del, skaffade oss själva mat, ströko förbi varenda båt i hela flottan och — det gör mig ondt att nödgas säga det — lade emellanåt beslag på förråd som farmarne hade samlat ihop åt hela armén.

Under hela den trehundra mil långa färden voro vi ständigt en halv till och med en hel dag före den övriga hären. Vi hade fått fatt i ett par amerikanska flaggor, och så snart vi nalkades någon liten stad eller sågo en flock farmare samlade vid flodstranden, hissade vi flagg och sade att vi utgjorde »förtruppen» samt begärde att få veta vilka livsmedel som samlats ihop åt hären. Vi representerade således armén, och förråden överlämnades åt oss. Men vi voro aldrig små-

aktiga. Vi togo inte mer än vad vi kunde föra med oss. Däremot togo vi alltid det bästa. Om till exempel någon filantropisk farmare hade skänkt tobak till flera dollars värde, så stannade den hos oss. Likaså lade vi beslag på smör, socker, kaffe och konserver. Men om förråden utgjordes av bönor och mjölsäckar eller ett par tre slaktade stutar, avstodo vi beslutsamt från alltsammans och avlägsnade oss efter att ha givit order att det skulle överlämnas åt intendenturens båtar, som hade sig ålagt att följa efter oss.

Bevare oss, vad vi levde högt under de dagarna! Länge bjöd general Kelly till att hejda vår framfart. Han skickade ut ett par roddare i en lätt, rundbottnig båt för att de skulle hinna upp oss och göra slut på våra strandhugg. Och de hunno visserligen upp oss — men de voro bara två och vi däremot tio. General Kelly hade givit dem fullmakt att ta oss till fånga, och det talade de också om för oss. Då vi förklarade oss vara mindre benägna att träda i fångenskap, skyndade de i förväg till närmaste stad för att påkalla myndigheternas hjälp. Vi begåvo oss genast i land, lagade till en tidig kvällsvard, och i skydd av mörkret färdades vi sedan förbi staden och dess myndigheter.

Under en del av turen förde jag dagbok, och när jag läser i den, ser jag ett uttryck som ofta kommer igen och det är »levde flott». Det gjorde vi verkligen. Vi nöjde oss icke ens med att koka kaffe med vatten, utan lagade det med mjölk, vilken utomordentliga dryck vi kallade för »Wienerkaffe».

Med oss i spetsen, som skummade grädden av det hela, och med intendenturen på långt håll efteråt, fick arméns huvudstyrka i midten så godt som svälta.

Det var svårt för dem, det medger jag gärna, men vi voro individualister. Vi voro företagsamma och energiska, och vi hyste en bergfast övertygelse att proviantén var till för den som kom först. En gång måste hären klara sig två hela dagar utan mat, och så kom den till en liten stad på trehundra invånare, som jag tror hette Red Rock. I den staden var — som överallt i städerna där vi drogo fram — en välfärdskommitté tillsatt. Om man i medeltal räknar fem individer på varje familj, skulle befolkningen i Red Rock utgöras av ungefär sextio hushåll. Deras välfärdskommitté blev slagen av skräck, då tvåtusen utsvultna landstrykare kommo farande och förtöjde sina båtar i två eller tre rader utmed flodstranden. General Kelly var en rättsinnig man. Det var icke hans mening att bereda staden förtretligheter. Han väntade icke att sextio hushåll skulle kunna leverera en måltid åt tvåtusen man. För övrigt hade ju armén också sitt kassaskrin.

Men välfärdskommittén tappade alldeles huvudet. »Ingen uppmuntran åt inkräktare», ljöd dess program, och när general Kelly ville köpa mat, blev hans begäran avslagen. Där fanns ingenting att sälja. General Kellys pengar »togos inte emot» där i staden. Men då samlade generalen sin här. Hornen skallade. Armén steg ur båtarna och ställde upp sig i stridsordning utmed stranden. Kommittén stod och såg på. General Kellys tal var helt kort.

»Kamrater!» sade han. »När var det ni sist hade något att äta?»

»I förgår», svarades det i korus.

»Ä' ni hungriga?»

Ett eftertryckligt ja från tvåtusen strupar skallade genom luften. Och nu vände sig general Kelly till välfärdskommittén.

»Nu se ni själva hurudan situationen är, mina herrar. Mitt folk har inte fått mat på fyrtioåtta timmar. Släpper jag dem lösa över er stad, så kan jag inte svara för vad som händer. De ä' bragta till förtvivlan. Jag har begärt att få köpa mat åt dem, men ni ha nekat att sälja. Nu tar jag tillbaka mitt anbud. Jag kommer i stället med en fordran att få mat. Jag ger er fem minuter att besinna er på. Antingen slaktas här sex nötkreatur åt mig och vi få fyratusen matportioner, eller också släpper jag hären lös. Fem minuter, mina herrar.»

Den förskrämda välfärdskommittén såg på de tvåtusen uthungrade landstrykarna och föll genast till föga. Det behövdes visst icke fem minuter till det. Här var ingenting att besinna sig på. Slakten och anskaffandet av allt som begärts vidtog genast — och armén fick sin middag.

Och fortfarande seglade vi tio fräcka individualister i förväg och lade beslag på allt vad vi kunde komma över. Men general Kelly lurade oss till sist. Han skickade ryttare nedåt bägge stränderna för att varna både lantbefolkning och stadsbor för oss. De gjorde sin sak grundligt, det måste jag medge. Farmarna, som förut visat sig så gästvänliga, bemötte oss nu med isande köld. De tillkallade till och med polis, när vi lade till vid kusten, och de hetsade hundar på oss. Det fick jag erfara. Två hundar togo fast mig, då jag hade ett taggtrådsstängel mellan mig och floden och bar på ett par spann med mjölk till vårt

wienerkaffe. Taggtrådsstängslet for inte illa alls — men vi måste nöja oss med tarvligt kaffe kokt i bara vatten, och jag nödgades fortast möjligt tigga mig till ett par andra byxor. Jag skulle just vilja veta, om mina läsare någonsin försökt att i hast kravla sig över ett taggtrådsstängel med ett spann mjölk i vardera handen. Ända sedan den stunden har jag hyst djup motvilja för taggtråd, och jag har samlat en del statistiska upplysningar i fråga om dess användande.

Eftersom vi omöjligt kunde förtjäna vårt bröd på hederligt sätt så länge de bägge ryttarna fortsatte att rida i förväg för oss, vände vi om till armén och ställde till revolution. Det var en helt liten affär, men den ödelade i alla fall kompaniet L i andra divisionen. Kaptenen vid detta kompani — vårt eget — vägrade att ta emot oss igen. Han sade att vi voro desertörer, förrädare och sluskar, och när han tog ut matransoner från intendenturen, vägrade han att ge oss någonting med. Den kaptenen förstod då alls inte att uppskatta oss, ty i annat fall skulle han aldrig ha nekat oss föda. Nu började vi intrigera med förste löjtnanten. Han övergick till oss med de tio han hade i sin båt, och till gengäld valde vi honom till kapten vid kompaniet M. Då rev kaptenen vid kompaniet L upp oväder. General Kelly, överste Speed och överste Baker kommo och läste lagen för oss. Men vi tjugo höllo fast vid vårt beslut och revolutionen godkändes.

Intendenturen besvärade vi icke vidare. Våra »styva karlar» skaffade oss bättre föda från farmarna. Men vår kapten hyste misstro till oss. Då vi väl hade givit oss av ut om mornarna, visste han aldrig när han skulle få se oss igen, och därför skickade han

efter en grovsmed som skulle fastslå hans kaptensvärdighet. I akterändan av vår båt blevo ett par grova järnmärlor indrivna, och i fören på hans fästes ett par väldiga hakar. Båtarna fördes tillsammans och hakarna drevos stadigt in i märlorna. Vi kunde icke bli av med kaptenen. Men vi voro oförbätterliga. Till och med våra bojor blevo ett medel till en ofelbar uppfinning, som satte oss i stånd att ta loven av varenda en av de andra båtarna i flottan.

Liksom alla stora uppfinningar föranleddes den vi gjorde av en tillfällighet. Vi gjorde upptäckten första gången då vi stötte på en uppstående trädstam i en liten fors. Den främsta båten fastnade och låg stilla, och den andra svängde rundt i forsen med den främsta, som låg på trädstammen, till vändtapp. Jag stod i aktern på den eftersta båten och styrde. Vi försökte förgäves komma loss. Då gav jag order att manskapet i den främsta båten skulle gå över i den andra. Då gick den främsta genast klar, och manskapet vände om till den. Efter den stunden behövde vi aldrig vara rädda för att stöta på trädstammar, rev eller grund. Det var bara att gå ur den ena båten i den andra när så behövdes.

De båtar som armén använde voro allesammans lika och gjorda efter samma mått. Det var flatbottniga rätvinkliga båtar, var och en sex fot bred, tio fot lång och halvannan fot djup. Då våra två båtar voro sammanhakade, satt jag således i aktern och styrde en farkost, som var tjugu fot lång och rymde tjugu stora, kraftiga landstrykare, som bytte ut varandra vid årorna. Den var dessutom lastad med filtar, kokkärl och våra egna privata munförråd.

Vi förorsakade general Kelly ännu en del besvär. Han hade dragit in sina ryttare och använde i deras ställe tre polisbåtar, som seglade i förväg och icke tillåto någon annan båt komma förbi. Den farkost som inrymde kompaniet M. pressade dem emellertid hårdt. Vi kunde med lätthet ha gått förbi dem, men det stred mot reglerna, och därför höllo vi oss på ett aktningsfullt avstånd akter om dem och väntade. Vi visste att framför oss låg en oberörd, obeskattad och gästvänlig landsbygd, men vi väntade. Vitskummande vatten var allt vad vi åstundade, och då vi vid en krök av floden fingo se en fors dyka fram, visste vi vad som skulle hända. Pang! Första polisbåten törnar emot ett klippblock och står fast. Bom! Andra polisbåten gör på samma sätt. Krasch! Numro tre delar samma öde. Naturligtvis går det oss sammaledes, men vi begagna oss av den nygjorda uppfinningen, klara oss och gå vidare. »Håll, edra förbaskade skojare!» ropas det från polisbåtarna. »Hur ska vi kunna göra det? Svär hellre över den förbaskade floden», ropa vi tillbaka i klagande ton, då vi susa förbi, indragna i den samvetslösa strömmen, som snart har drivit oss ur sikte för dem och i förväg till den gästvänliga bygd, där man fyller vår privata intendentur med det bästa av jordbrukets alster. Nu få vi återigen dricka wienerkaffe och säga till oss själva att provianten är till för den som är först på platsen.

Stackars general Kelly! Men så hittade han på ett nytt knep. Hela flottan satte sig i gång innan vi fingo starta. Kompaniet M vid andra divisionen skulle ha sin rätta plats, det vill säga sist. Men vi behövde bara en dag för att komma den fiffigt uttänkta planen på

skam. Det låg tjugufem mil »dåligt» vatten mellan oss och nästa segelbara stycke — idel små fall, grunda ställen, rev och klippblock. Det var den sträckan som hade kommit de äldsta invånarna i Des Moines att skaka på huvudet. Nära tvåhundra båtar kommo in på den sträckan före oss, och de klumpade ihop sig på ett märkvärdigt sätt. Vi gingo fram mellan de strandade båtarna så lätt som aldrig det. Man kunde icke undgå klippblocken, reven och trädstammarna, och det gjorde vi icke heller. Men vi begagnade oss av vår »upptäckt för klarerande av sammanhängande båtar» och klarade oss präktigt. Den natten slogo vi läger ensamma, och hela den följande dagen låg vår farkost och drev, medan de övriga lappade och lagade sina skamfilade båtar och så småningom hunno fram till oss.

Det var ingen ände på våra finter. Vi riggade en mast till, försågo den med segel — det vill säga ett par filtar — och gjorde helt korta dagsresor, medan armén slet och strävade både dag och natt för att kunna hålla ögonen på oss. Men så uppfann general Kelly en krigslist. Ingen av båtarna kunde segla i kapp med oss. Vi voro utan gensägelse det hetsigaste kompani, som någonsin färdats den vägen. Den bannlysning polisbåtarna utfärdat mot oss upphävdes. Överste Speed fördes ombord, och med denne högtstående officer hade vi så den äran att vara de första som anlände till Keokuk vid Mississippi. Och här vill jag bara säga att det var hjältemodigt och manligt handlat av både general Kelly och överste Speed. Och jag beklagar åtminstone tio procent av den förtret som kompaniet M:s främsta båt förorsakade dem.

Vid Keokuk blevo alla båtarna sammanfogade till en väldig flotte, och efter att ha legat stilla för blåst en dag, togs den på släp av en ångbåt utför Mississippi till Quincy i Illinois, där vi lägrade oss på Goose Island, på andra sidan floden. Här övergavs nu idén med timmerflotten, och i stället sammanfogades båtarna i grupper på fyra stycken och däckades. Jag fick höra att Quincy i förhållande till sin storlek skulle vara den rikaste staden i Förenta staterna — och jag kände genast ett oemotståndligt begär att pröva min lycka. Ingen äkta professionell landstrykare kunde lämna en så lovande plats obesökt. Jag satte över floden till Quincy i en liten kanot, men jag kom tillbaka i en stor flodbåt, som var fullpackad med resultatet av mitt besök. Naturligtvis behöll jag själv alla de pengar jag hade fått och betalade hyran för båten. Jag tog också allt vad jag behövde av underkläder, strumpor, avlagda kostymer, skjortor, skor och huvudbonader. Och när hela kompaniet M hade gjort sammaledes, återstod i alla fall en hel mängd som överlämnades åt kompaniet L. Ack, jag var ung och slösade med mina gåvor på den tiden! Jag berättade historier i tusental för de goda invånarna i Quincy — men sedan jag har börjat skriva för våra tidskrifter, har jag ofta med saknad tänkt på den rikedom av fantasialster som jag slösade med den dagen i Quincy i Illinois.

Det var i Hannibal i Missouri som »de tio oövervinneliga» skildes åt. Det var icke planerat på förhand — det blev bara så att var och en gick åt sitt håll. »Plåtslagaren» och jag deserterade i hemlighet. Samma dag försvann Scotty och Davy, och det lyckades

också för Mc Avoy och »Fisken» att komma obemärkta därifrån. Vad det blev av de övriga vet jag inte.

Som exempel på vagabondlivets växlingar vill jag meddela följande utdrag ur den dagbok jag förde under de närmaste dagarna efter min desertering.

»Fredagen den 25 maj. Plåtslagaren och jag lämnade lägret på ön. Vi foro med en roddbåt över till Illinois-sidan och vandrade sex mil på C. B. & Z.-banan till Fall Creek. Vi hade nu gjort en sex mils avstickare från vår rätta väg, men vi träffade på en dressin och åkte sex mil till Hull's vid Wabash. Medan vi voro där, träffade vi Mc Avoy, Fisken, Scotty och Davy, vilka också hade smitit från armén.

Lördagen den 26 maj. Klockan 2.11 f. m. äntrade vi 'Kanonkulan', då den långsamt gled in på föreningsstationen. Scotty och Davy blevo vräkta. Vi andra fyra blevo vräkta vid Bluffs, fyrtio mil längre bort. På eftermiddagen äntrade Fisken och Mc Avoy ett godståg, medan Plåtslagaren och jag voro borta för att skaffa litet att äta.

Söndagen den 27 maj. Klockan 3.21 f. m. höggo vi 'Kanonkulan' och träffade Scotty och Davy uppe på en godsvagn. I dagningen blevo vi allesammans vräkta i Jacksonville. C. & A.-tåget passerar där, och det ämna vi följa med. Plåtslagaren gav sig i väg, men kom inte tillbaka. Han fick förmodligen tag i ett godståg.

Måndagen den 28 maj. Plåtslagaren kom inte igen. Scotty och Davy gåvo sig ut för att sova någonstans och kommo ej tillbaka i tid för att hinna med persontåget 3.30 f. m. Jag äntrade det och kuskade med det till efter solnedgången, till Mason City, 25,000

invånare. Äntrade ett kreatursåg och åkte hela natten.

Tisdagen den 29 maj. Ankom till Chicago kl. 7 f. m. . . .»

Flera år efteråt, i Kina, gjorde jag den ledsamma upptäckten, att det knep vi använde för att lotsa oss fram över grund och klippstycken i floden Des Moines, alls inte var nytt. Kinesiska flodskeppare hade i tusentals år begagnat sig av det. En bra uppfinning är det i alla fall, om vi också inte kunna tillräkna oss äran att ha gjort den. Och den består det prov som doktor Jordan kallar »sanningsprovet», och som lyder så här: »Kan den användas? Kan man våga sitt liv på den?»

IX.

BYGLAR.

Om alla luffare plötsligt skulle försvinna från Förenta staterna, skulle det bli mycken nöd inom många familjer. Landstrykarna sätta tusentals män i stånd att förtjäna sitt bröd på hederligt sätt och uppfostra sina barn, så att de växa upp till gudfruktiga och arbetsamma medborgare. Jag vet det, jag. Ty det fanns en tid då min far var poliskonstapel och jagade lösdrivare för att förtjäna vårt uppehälle. Samhället betalade honom så och så mycket per styck för alla de landstrykare han kunde fånga, och jag tror att han också hade visst betalt per mil. Hos oss var det ett ständigt problem hur vi skulle få pengarna att räcka till. Om vi skulle kunna få köpa så och så mycket kött eller ett par nya skor eller göra en efterlängtad utflykt eller skaffa en lärobok som behövdes för skolan — allt detta berodde på hur stor tur min far hade under sin jakt. Jag kommer så väl ihåg den bekämpade iver och spänning varmed jag varje morgon väntade att få höra resultatet av nattens arbete — hur många lösdrivare han hade knipit och hur stora utsikter det fanns att få dem dömda. Och det var orsaken till att jag längre fram — sedan jag hade blivit land-

strykare och lyckades lura en eller annan rovgirig poliskonstapel — aldrig kunde låta bli att känna mig ledsen för de små gossarnas och flickornas skull som väntade på honom i hans hem. Det var som om jag på sätt och vis hade bedragit de små gossarna och flickorna på en del av livets goda.

Men sådan är livets gång. Landstrykaren trotsar samhället, och samhällets spårhundar leva på honom. Det finns landstrykare som sätta värde på att bli tagna av polisen — i synnerhet om vintern. Naturligtvis väljer den sortens landstrykare en ort där fängelset är »bra», d. v. s. där det icke skall arbetas, och där maten är närande. Vidare har det funnits — och finns troligen ännu — poliser som dela sitt arvode med den landstrykare de arrestera. En sådan konstapel har icke mycket besvär med sin jakt. Han visslar, och bytet infinner sig självmant. Det är förvånande så mycket pengar som förtjänas på utfattiga landstrykare. Åtminstone på min luffaretid fanns det överallt i södern stora fält och plantager som uteslutande bearbetades av dömda landstrykare. Det finns också sådana ställen som stenbrotten i Rutland, där landstrykare användas och där den livskraft de helt mekaniskt ha samlat genom att gå och tigga på gator och vid dörrar exploateras till förmån för den speciella orten.

Jag för min personliga del känner emellertid icke alls till något om stenbrotten vid Rutland i Vermont. Och jag är mycket glad över det, då jag besinnar hur nära det var att jag hade kommit dit. Landstrykare låta gärna upplysningar gå från mun till mun, och första gången jag hörde talas om de där stenbrotten

var i Indiana. Men då jag kom till New England, hörde jag oupphörligt detsamma. Det var ständiga varningar. »Dom behöver arbetare i stenbrotten därborta», sade luffarna, »och det händer aldrig att någon blir dömd till kortare tid än tre månader.» När jag kom in i New Hampshire, hade jag hunnit bli tillräckligt uppskrämd av allt vad jag hört och var därför mera försiktig än någonsin. Jag höll mig på lämpligt avstånd från allt vad poliskonstaplar hette, såväl på järnvägen som eljest.

En afton gick jag ner till stationen i Concord och träffade där på ett godståg som var färdigt att gå. Jag fick tag i en tom godsvagn, öppnade sidodörren och gick in. Jag hoppades kunna vara vid White River på morgonen — den stationen låg i Vermont och knappt tusen mil från Rutland. Men sedan skulle avståndet mellan mig och det farliga stället bli allt längre, ju mer jag strävade norrut. I vagnen träffade jag på en »amatör», som blev ytterligt förskräckt då jag kom in. Han trodde att det var en bromsare som kom, och när han fick veta att jag bara var en yrkeskamrat, började han tala om stenbrotten i Rutland och sade att det just var för deras skull han blivit så rädd för mig. Han var ung och från landsbygden och hade hittills bara färdats på vägar som han kände till.

Tåget sattes i gång och vi lade oss i ett hörn och somnade. Ett par timmar senare hade tåget stannat vid en station, och jag väcktes av att dörren på högra sidan av vagnen försiktigt öppnades. Amatören sov. Jag rörde mig icke, men låg med nästan slutna ögon och kikade genom en smal springa som skuggades av

ögonfransarna. En lykta stacks hastigt in genom dörröppningen, och bakom den syntes en bromsares huvud. Han upptäckte oss och betraktade oss. Jag var beredd på att få höra honom svära och ryta det sedvanliga: »Ut med er, förbannade drumlar!» men i stället drog han tillbaka lyktan och stängde dörren med ytterlig varsamhet. Det slog mig genast som någonting ovanligt och misstänkt. Jag lyssnade och hörde honom försiktigt lägga på haken utanför. Nu kunde dörren icke öppnas inifrån. Flykt åt den sidan var omöjlig. Det dugde inte. Jag väntade ett par sekunder innan jag smög mig till dörren på vänstra sidan och prövade den. Ännu var den icke stängd. Jag öppnade, hoppade ner på marken och stängde dörren efter mig, varpå jag gick över buffertarna till motsatta sidan av tåget, öppnade den dörren som bromsaren hade lagt haken på, gick in och stängde efter mig. Nu voro bägge utgångarna tillgängliga. Amatören sov.

Tåget sattes i gång och vi kommo till nästa hållplats. Jag hörde steg utanför och så öppnades dörren till vänster med buller och bång. Amatören vaknade, och jag låtsade också vakna just då. Vi satte oss upp och stirrade på bromsaren och hans lykta. Han förspillde ingen tid, utan började genast tala om affärer.

»Jag vill ha tre dollars», sade han.

Vi stego upp och gingo närmare för att tala om saken. Vi uttryckte vår absoluta och innerligt goda vilja att ge honom dessa tre dollars, men vi måste på samma gång beklaga att vårt utblottade tillstånd tvingade oss att lämna denna vår varma önskan ouppfylld. Bromsaren trodde oss inte. Han underhandlade. Han skulle

nöja sig med två dollars. Vi beklagade att vi voro alldeles utfattiga. Nu sade han oss obehagligheter, kallade oss en mängd fula saker och visade oss rakt ner i det rödglödgade helvetet. Sedan kom han med hotelser. Han förklarade att om vi inte ryckte fram med det begärda, skulle han låsa in oss och ta oss med sig till White River för att överlämna oss åt myndigheterna. Och så följde en noggrann beskrivning på stenbrotten vid Rutland.

Och nu trodde bromsaren att han var fullkomligt säker på oss. Höll han icke vakt vid den ena dörren — och hade han icke själv haspat till den andra för några minuter sedan? När han började tala om stenbrotten, gjorde den förskrämda amatören en rörelse för att smyga sig till den andra utgången. Bromsaren gapskrattade. »Inte så brådtom», sade han. »Jag stängde den där dörren utanför vid den förra hållplatsen.» Han trodde så fullt och fast på det han sade, att det lät fullkomligt övertygande. Amatören trodde och var förtvivlad.

Så kom bromsaren med sitt ultimatum. Antingen skulle vi punga ut med hans två dollars, eller också skulle han stänga in oss och överlämna oss till polisen i White River — vilket var detsamma som att bli dömd till tre månader i stenbrotten. Tänk nu om den andra dörren hade varit stängd! Så vanskligt kan det mänskliga livet vara. Därför att jag icke hade den begärda dollarn, skulle man ha skickat mig till stenbrotten, där jag sedan hade fått lov att arbeta i tre månader som straffånge. Detsamma skulle ha drabbat amatören. Besinna det! Efter de tre månaderna kunde han ju komma ut för att möjligen slå in på brottets

bana. Och längre fram i tiden kunde han krossa huvudet på dig, käre läsare, för att ta pengarna du har på dig, — och om icke just *ditt* huvud krossades, så kunde någon annan stackars oskyldig människa drabbas av hans tillhygge.

Men dörren var olåst och jag ensam visste det. Amatören och jag tiggde om förbarmande. Jag tiggde och jämrade också, egentligen för att lura bromsaren. Och jag gjorde mitt bästa. Jag berättade en historia som borde ha rört vem som helst, men den lumpne och girige bromsaren förhärdade sitt hjärta. Då han till sist hade övertygat sig om att vi icke hade några pengar slog han till dörren och lade på haspen, men stannade utanför några ögonblick — ifall vi ändå kunde ha narrat honom och nu skulle bjuda honom de två dollars han så ivrigt åstundade.

Men nu var det jag som tog vid. Jag kallade honom drummel och allt annat som han hade kallat mig för — och kanske ändå ett par saker till. Jag kom från västern, där man alltid var särskilt styv i att svära, och jag ville visst icke ha den skammen att en usel bromsare på en lumpen bibana i New England skulle ta loven av mig i fråga om kraftuttryck. I början försökte bromsaren slå bort alltsammans som ett skämt. Men så begick han det misstaget att bjuda till att svara. Då blev jag alldeles ursinnig — det storartade vredesutbrottet var icke heller bara komedi, ty jag var fruktansvärdt förbittrad på den uslingen som ville låta döma mig till tre månaders slaveri därför att jag icke hade en dollar att ge honom. För övrigt misstänkte jag honom också för att ta vissa procent av polisen för de kap han skaffade den.

Men jag gav honom ordentligt på huden. Han försökte skrämma mig med en hotelse, att han skulle komma in och sparka inkråmet ur mig, och jag förklarade till gengäld att jag skulle sparka honom i ansiktet så snart han öppnade dörren. Därför höll han dörren stängd och ropade till den övriga tågpersonalen att de skulle komma honom till hjälp. Jag hörde dem svara honom, och jag hörde gruset knastra under deras fötter då de kommo springande. Och under allt detta var den andra dörren alls icke stängd, men det visste de icke, och amatören var nära att dö av skräck.

Ja, visst var jag en hjälte — med min reservutgång så nära till hands. Jag fortfor att ösa ut ovett över bromsaren och hans kamrater, tills de ryckte upp dörren och jag såg deras förbittrade ansikten i lyktskenet. Hela saken var ju så enkel i deras ögon. De hade oss i fällan, och nu ville de in och ta oss om hand en stund. De klättrade upp. Jag sparkade ingen av dem i ansiktet. Jag stötte upp den motsatta dörren, och amatören och jag hoppade ut. Tågbetjäningen följde efter.

Om jag minns rätt, klättrade vi över en stenmur. Och var vi sedan hamnade minns jag mycket väl. Jag ramlade över en gravsten i mörkret. Amatören stupade över en annan. Och så sprungo vi som aldrig förr över kyrkogården. Spökena måste ha tyckt att det var folk som *kunde* springa. Och så tyckte nog också våra förföljare, ty då vi kommo ut från kyrkogården och rusade tvärsöver en väg in i en mörk skog, brydde de sig icke om att följa efter oss längre, utan vände om till sitt tåg. Litet längre fram på natten

kommo vi till en brunn vid en landtgård. Vi ville gärna ha litet vatten, men så lade vi märke till ett rep, som hängde ned på ena sidan om brunnen. Vi halade och drogo — och vid andra ändan av repet funno vi ett spann grädde. Detta är den närmaste beröring jag har haft med stenbrotten i Rutland.

När ens kamrater bland landstrykarna säga om en stad, att »där ä' byglarna svåra», bör man helst undvika den staden eller åtminstone gå igenom den så stilla som möjligt. Somliga städer måste alltid passeras på det sättet. Till exempel Cheyenne.

Det var känt över hela landet som »svårt», och det berodde helt och hållet på en viss Jeff Carr (om jag minns namnet rätt). Jeff Carr såg ögonblickligen om han hade en luffare framför sig. Han inlät sig aldrig i några diskussioner. I en blink tog han fast luffaren, och i nästa ögonblick slog han till med både knytnävarna eller med en batong eller vad som fanns till hands. Sedan han givit luffaren ett kok stryk, körde han ut honom ur staden och lovade att han skulle få mycket mera smörj om han någonsin visade sig där igen. Jeff Carr kunde sitt yrke. Åt alla väderstreck, ända till Förenta staternas yttersta gränser (Canada och Mexico inbegripna) spredo de misshandlade luffarna den underrättelsen att Cheyenne var »svårt». Lyckligtvis råkade jag aldrig ut för Jeff Carr. Jag passerade Cheyenne under en snöstorm — jag och åttiofyra kamrater. Vårt stora antal gjorde oss tämligen likgiltiga för allting utom för Jeff Carr. Hela truppen var dödligt orolig för att råka på honom.

Det lönar sig aldrig att försöka ingå i förklaringar gent emot en bygel, om han ser ut att vara »svår».

Det enda man kan göra är att springa. Det tog rätt lång tid för mig att lära det, men mina insikter i den saken fullkomnades en gång i Newyork. Ända sedan dess har det hos mig blivit en rent automatisk process att ta till fötterna så snart jag ser en polis sträcka klorna efter mig. Jag kan aldrig övervinna den känslan. Om jag också blir åttio år och måste linka genom gatorna på kryckor — så vet jag, att om en bygel styrde kurs mot mig, skulle jag slänga mina kryckor och springa som en antilop.

Denna fulländning i fråga om poliskännedom förvärvade jag en het sommarefterniddag, som inträffade under en olidligt varm vecka. Jag hade tagit för vana att gå omkring och begära på förmiddagarna och sedan tillbringa eftermiddagarna i den lilla parken som ligger nära Newspaper Row och City Hall. I grannskapet kunde man för ett par cents per styck få köpa nya böcker, som blivit skadade vid tryckningen eller inbindningen. Och midt i själva parken fanns det små kiosker, där det såldes härligt iskall, steriliserad mjölk och kärnmjölk till två cents per glas. Varje eftermiddag satt jag på bänkarna i parken och läste och hängav mig åt mjölkorgier. Jag drack fem à tio glas varje eftermiddag. Det var alldeles oerhört varmt.

Där satt jag då, en ödmjuk, kunskapstörstande och mjölkdrickande landstrykare — och nu skall jag tala om vad jag fick för det. En eftermiddag kom jag gående ut till parken med en ny bok, som jag nyss hade köpt, under armen, och en väldig kärnmjölkstörst inombords. Midt på gatan utanför City Hall var det folksamling. Just där skulle jag snedda över gatan för att

komma till mjölkförsäljningen, och jag stannade för att få se vad som hade förmått de nyfikna att samlas där. I början kunde jag icke se någonting alls. Men att döma av några ljud som jag hörde och av en glimt som jag uppfångade kunde jag förstå att det var en hop gatpojkar som lekte »pee-wee». Men den leken är icke tillåten på Newyorks gator. Det visste jag icke, men jag skulle snart få upplysning om det. Jag hade kanske stått där en halv minut, då jag hörde en gatpojke skrika: »Bygeln kommer!» Och pojkarna visste vad de gjorde. De sprungo av alla krafter. Men inte jag.

Folksamlingen skingrades genast och spred sig bort åt trottoarerna på ömse sidor om gatan. Jag styrde kurs åt den sidan där parken låg. Det var säkert femtio personer som från början hade varit med i folksamlingen, vilka nu gingo åt samma håll som jag, men spridda från varandra. Jag såg poliskonstapeln komma — en stor, stark karl i gråa kläder. Han gick midt på gatan och utan brådska. Händelsevis lade jag märke till, att han ändrade kurs och gick snedt över gatan till samma trottoar, dit jag var på väg. Han gick långsamt förbi den spridda skaran och jag såg att hans väg skulle korsa min. Jag var så oskyldig till något ofog i den stunden, att jag trots den kännedom jag hade om polisen och dess vanor icke anade det ringaste. Hade icke en tanke på att griphummern kunde vara på jakt efter mig. På grund av min aktning för lagen var jag faktiskt färdig att vika åt sidan för att han skulle få gå förbi mig. Jag blev i stället tvungen att stanna, och det skedde icke frivilligt. Utan någon varning hade konstapeln plötsligt slagit

mig för bröstet med bägge händerna. I samma ögonblick började han göra min härkomst till föremål för ondskefull kritik.

Jag var ju ändå en fri amerikan, och mitt blod började sjuda. Alla mina frihetsälskande förfäder ropade högt inom mig. »Vad menar ni?» Jag ville naturligtvis ha en förklaring. Och det fick jag. Pang! Hans batong träffade min hjässa, och jag raglade bakåt som en drucken. Åskådarnas nyfikna ansikten böljade upp och ned som havsvågor för mina ögon och min dyrbara bok föll i smutsen medan han höjde batongen till ett nytt slag. I detta virriga ögonblick fick jag en hallucination. Jag såg batongen träffa mitt huvud gång på gång — jag såg mig själv blödande, sönderslagen och trotsig inför polisdomstolen — jag hörde en anklagelse mot mig för förargelseväckande uppförande och otidigheter, för motstånd mot polis och så vidare, läsas upp av en skrivare — och jag såg mig överförd till Blackwells ö. Å, jag kände nog till deras finter. Jag förlorade allt intresse för vidare förklaringar. Jag tog icke upp min dyrbara, olästa bok. Jag bara vände mig om och sprang. Jag kände mig riktigt sjuk, men jag sprang. Och springa skall jag till min sista stund, så snart jag ser en poliskonstapel börja avge förklaringar med batongen.

Flera år efteråt, då jag hade upphört med luffarelivet och studerade vid Californias universitet, var jag en afton på cirkus. Efter föreställningen och konserten stannade jag kvar för att se hur de buro sig åt för att transportera hela det maskineri som hör till en stor cirkus. Den skulle nämligen resa vidare samma kväll. Vid en lusteld utanför träffade jag på en hop

småpojkar. Det var ungefär tjugu stycken, och av deras samtal kunde jag förstå att de tänkte rymma med cirkussällskapet. Men direktören hade icke lust att belamra sig med en hop gatpojkar, och ett telefonmeddelande till poliskontoret gjorde slag i saken. En avdelning på tio polisbetjänter skickades ned för att arrestera småpojkarna på den grund att de hade överträdt förordningen att alla lusteldar skulle vara släckta klockan nio. Polisbetjänterna omringade elden och närmade sig i mörkret. Vid given signal rusade de fram och höggo efter grabbarna som om de haft en korg slingrande ålar framför sig.

Jag visste ju ingenting om att polisen var tillkallad, och när jag så helt plötsligt fick se denna trupp uppenbara sig så nära med sina glittrande knappar och hjälmar och utsträckta händer, verkade det alldeles förlamande på den kraft och den fasthet jag eljest kan berömma mig av. Men den automatiska processen gjorde sig gällande, och jag sprang. Jag visste icke att jag gjorde det, jag visste ingenting. Det skedde, som sagt, automatiskt. Jag hade ingen orsak att springa. Jag var icke landstrykare. Jag var medborgare i detta samhälle. Det var den stad där jag hörde hemma. Jag hade icke gjort något ondt. Jag var studerande vid en högre undervisningsanstalt. Mitt namn hade just börjat nämnas i tidningarna, och jag hade snygga kläder som jag aldrig hade sovit i. Och ändå sprang jag — sprang blindt och vanvettigt som ett skrämt rådjur, förbi ett helt kvarter. Och när jag kom till mina sinnen, fann jag mig fortfarande springande. Det fordrades en riktig viljeansträngning för att förmå mina ben att vara stilla.

Nej, jag skall aldrig övervinna det. Jag kan icke hjälpa det. Så snart en bygel sträcker ut händerna, springer jag. För övrigt har jag en olycklig otur att få »åka in». Jag har varit i fängelse flera gånger sedan jag upphörde att vara landstykare, än medan jag var det. Jag startar en söndagsmorgon tillsammans med en ung dam för att göra en cykeltur. Innan vi hinna utom stadens gränser bli vi arresterade, därför att vi med för stark fart ha åkt förbi en fotgängare på trottoaren. Jag beslutar att vara försiktigare. Nästa gång jag sitter på en cykel är det natt, och min acetylenlykta krånglar. Jag vårdar omsorgsfullt den flämtande lågan, för förordningens skull. Jag har brådtom, men jag färdas med en snigels långsamhet för att lågan icke skall slockna. Jag kommer till stadsgränsen, jag är utanför det område där förordningen gäller, och jag börjar kila på för att ta igen tiden. En halv mil längre bort blir jag knipen av en polisbetjänt, och morgonen därpå måste jag ställa borgen för mig hos polisdomstolen. Staden har förrädiskt nog utsträckt gränsen en mil längre utåt landsbygden till, och det visste jag icke — det var hela saken. Så kommer jag att tänka på min okränkbara rättighet att tala fritt och i all fridsamhet samla åhörare omkring mig, och jag stiger upp på en packlåda för att ge luft åt mina tankar angående något särskilt ekonomiskt problem som ej lämnar min hjärna någon ro — men genast kommer en polis och drar ned mig från packlådan för att ledsaga mig till stadens fängelse, varifrån jag släppes ut mot borgen. Det tjänar ingenting till att försöka undgå det. I Korea brukade jag bli arresterad ungefär varannan dag. Och det var

på samma sätt i Mauschuriet. Sista gången jag var i Japan, kastades jag i fängelse under förevändning att jag var rysk spion. Det var icke jag som gav den förklaringen, men den bragte mig i fängelse lika bra för det. För mig finns intet hopp. Jag är av ödet utsedd att spela rollen av fången på Chillon. Detta är en profetia.

En gång hypnotiserade jag en bygel på Boston common. Det var över midnatt, och han hade mig fast, men innan jag var färdig med honom, hade han letat fram en tjugufemcentslant ur sin ficka och givit mig adress på en matservering, som var öppen hela natten. Så var det också en polis i Bristol, i New Jersey, som tog mig och lät mig gå igen, fastän himlen skall veta att han hade tillräcklig orsak att sätta mig i fängelse. Jag gav honom antagligen den värsta upptuktelse han fått i hela sitt liv. Så här gick det till. Vid midnattstiden »högg» jag ett godståg på bangården i Philadelphia. Bromsaren körde ut mig. Tåget gick ganska långsamt genom hela den labyrint av spår och sidospår, som slingrar sig på godsbangården. Jag äntrade tåget om igen och blev vräkt på nytt. Och den gången måste jag ha en plats utanpå, ty det var ett genomgående godståg och alla dörrar voro låsta och förseglade.

Andra gången jag blev vräkt, höll bromsaren ett litet föredrag för mig. Han upplyste mig om att jag satte mitt liv på spel, att detta godståg gick fort. Jag upplyste honom i min tur att jag var van vid att själv gå fort, men det tjänade ingenting till. Han sade att han alldeles icke kunde tillåta mig att begå självmord, och jag blev vräkt. Men jag högg tåget för

tredje gången och kom in mellan bufferterna. Det var de magraste jag någonsin sett — jag menar inte bufferterna, utan järnbalkarna som gå tvärsöver ändarna på godsvagnarna, alldeles ovanför bufferterna. När man åker på bufferterna, står man på dessa balkar med en fot på vardera, och man har bufferterna strax nedanför mellan sina fötter.

Men de balkar jag nu befann mig på voro icke av den breda och solida sort som på den tiden brukade finnas på godsvagnar. De voro tvärtom mycket smala — hade endast halvannan tums bredd. Icke ens halva fotsulan fick rum på dem. Och så fanns där ingenting att hålla sig fast i med händerna. Det enda jag kunde göra var att pressa flata händerna mot vagnarnas sidor för att få stöd. Men detta skulle ha varit tillräckligt, om bara balkarna under mina fötter hade varit någorlunda breda.

När godståget hunnit ut från Philadelphia, började det öka farten. Och nu förstod jag vad bromsaren menade med att varna för självmord. Godståget tog allt starkare och starkare fart. Det var ett genomgående godståg och det fanns ingenting som hejdade det. På den delen av Pennsylvaniabanan gå de fyra spåren sida vid sida, så att mitt östgående godståg aldrig behövde genera sig för mötande eller upphinnande tåg, utan hade spåret helt och hållet för sig självt. Och det använde det också. Jag var emellertid i en rätt prekär situation, där jag stod med kanten av fötterna på de smala balkarna och i förtvivlans mod pressade händerna mot de bägge vagnarnas flata, lodräta väggar,[1] under det att dessa vagnar rörde sig oberoende av varandra och på olika sätt, upp och ned

och fram och tillbaka. Har ni sett en cirkusryttare stå på två hästar, som äro i full fart — med en fot på vardera hästen? Ungefär så hade jag det, men med någon skillnad. Cirkusryttaren har tyglarna att hålla sig fast i, och jag hade ingenting — han står på hela fotsulan och jag stod på bara kanten av mina — han kan böja benen och hela sin kropp hur han vill för att hålla balansen, och jag måste stå upprätt och hålla benen raka — han rider vänd framåt och jag vänd åt sidan. Och om han faller, trillar han rundt i sågspån, då jag däremot skulle bli krossad under hjulen.

Och detta godståg gick sannerligen med en fart som förslog. Dundrande och gnisslande svängde och susade det omkring kurvor och broar, medan min ena vagn hoppade upp och den andra ned, eller den ena rycktes åt höger och den andra åt vänster. Och jag stod hela tiden och bad och hoppades, att tåget skulle stanna. Men det stannade ej. Det behövde icke göra det. För första, sista och enda gången under min landstrykartid fick jag så mycket jag tålde. Jag lämnade platsen på buffertarna och lyckades komma ut på en av järnstegarna utmed sidan av tåget. Det var ett riskabelt företag, ty jag har aldrig träffat på vagnar där det varit så sparsamt med handtag och plats för fötterna som på det tåget.

Så hörde jag lokomotivet signalera och jag kände att farten saktades. Jag visste att tåget icke skulle stanna men jag hade bestämt mig för att våga försöket, så snart farten saktades det ringaste. Här gick nu banan i en kurva, förde över en bro över en kanal och därefter genom staden Bristol. Det var dessa sammanstötande omständigheter som gjorde det nödvändigt

att sakta farten en smula. Jag klängde mig fast vid kramporna och väntade. Jag visste icke att det var staden Bristol vi närmade oss. Jag visste icke vad som var orsaken till att farten saktades. Allt vad jag visste var att jag ville av. Jag ansträngde mina sinnen till det yttersta för att trots mörkret kunna få syn på en gatkorsning, där jag kunde hoppa av. Jag var rätt långt nedåt tåget, och innan min vagn var inne i staden, hade lokomotivet passerat stationen och ökade farten på nytt.

Så kom gatan. Det var för mörkt att se hur bred den var eller vad som fanns på andra sidan. Jag visste att jag måste ha hela gatan till mitt förfogande, såvida jag skulle kunna hålla balansen sedan jag hade släppt mig ned. Jag släppte mig ned på den närmaste sidan. Det låter lätt och ledigt nog. Men det innebar åtskilligt mera. För det första böjde jag mig så långt fram jag kunde i den riktning tåget gick. Så svängde jag och svängde fram och tillbaka igen med hela min kraft — och släppte så taget, i det jag samtidigt kastade mig bakåt, som om jag hade för avsikt att köra nacken mot jorden. Allt detta gjorde jag för att så mycket som möjligt motverka den drivkraft framåt som tåget i första hand hade givit åt min lekamen. När mina fötter rörde vid marken, lutade jag mig bakåt i fyrtiofemgraders vinkel; jag föll icke genast framstupa. I stället reste sig min kropp lodrätt och började luta bakåt. Kroppen ägde ännu samma verkningskraft som förut, men fötterna tycktes ha mistat den, och jag måste återförvärva den genom att lyfta upp dem så raskt jag kunde och driva dem framåt. Resultatet blev, att mina fötter rörde sig så raskt

som trumpinnar över gatan. Jag vågade icke hejda dem. Hade jag gjort det, skulle jag ha ramlat på näsan och jag måste laga så att jag höll mig i rörelse.

Jag var som en projektil utan vilja, och hela tiden ängslade jag mig för vad som kunde finnas på andra sidan om gatan. Jag hoppades att det icke var en stenmur eller en telegrafstolpe. Och just då stötte jag emot någonting. O fasa! Jag såg det i samma ögonblick som olyckan skulle ske — det var en poliskonstapel som stod där i mörkret! Vi ramlade omkull tillsammans och rullade om den ena gången efter den andra. Ty den eländiga människan hade gripit tag i mig i samma stund som vi törnade ihop, och han klängde sig fast och ville icke släppa. Vi voro bägge vimmelkantiga, och det var en märkvärdigt from och beskedlig landstrykare han höll fast, då han hade hämtat sig igen.

Om den mannen haft någon fantasi, borde han ha trott att jag var en varelse från en annan planet — en invånare från Mars som nyss hade kommit hit — ty i mörkret kunde han icke ha sett mig hoppa av tåget. Hans första ord till mig lydde också: »Varifrån kommer ni?» Och hans nästa — innan jag ännu fått tid att svara — voro: »Jag har lust att ta er med till polisvaktkontoret.» Jag är övertygad om att det skedde rent mekaniskt. Han var i själva verket en godhjärtad man. Ty sedan jag hade berättat en historia för honom och hjälpt honom borsta dammet av sina kläder, gav han mig uppskov till nästa godståg — men då måste jag lova att ge mig av. Jag betingade mig likväl två saker. För det första skulle tåget vara ett som gick österut — och för det andra

skulle det icke vara ett genomgående snälltåg med alla dörrar förseglade och låsta. Det gick han in på — och på grund av »fredstraktaten i Bristol» slapp jag att bli fast.

Jag kommer ihåg ännu en natt i samma trakt, då jag var nära att törna ihop med en annan polis. Om jag gjort det, skulle han alldeles säkert ha blivit hoppressad som en kikare, ty jag kom farande genom luften utan något att hålla mig i, och med ett par andra griphumrar på språng efter mig, beredda att slå klorna i min värda person. Saken var den att jag en tid hade haft logis hos en hyrkusk i Washington, där jag hade en spilta och en massa hästfiltar till min disposition. Som vederlag för dessa storartade förmåner skötte jag varje morgon om ett antal hästar. Jag hade kanske varit där ännu, om icke polisen hade kommit emellan.

En kväll vid niotiden kom jag tillbaka till stallet för att gå till ro, och där fann jag en massa negrer i full fart med något hasardspel. Det hade varit marknad den dagen, och alla negrerna voro stadda vid kassa. Stallet hade ingång från två olika gator. Jag kom in genom stora ingången, gick igenom kontoret och nedåt den smala gången mellan de bägge spiltraderna, som sträckte sig utåt byggningens hela längd och hade utgång till den andra gatan. Midt i gången, under en tänd gaslåga och mellan de bägge hästraderna, hade ungefär fyrtio negrer slagit sig ned. Jag ställde mig hos dem och såg på. Jag var totalt utan pengar och kunde således icke deltaga i spelet. Den negern som höll bank satt och passade hela tiden, fastän han godt kunnat säga något och ta insatsen, men han frestade

oupphörligt lyckan, och varje gång han passade fördubblades insatsen. Det låg en massa pengar framför dem och spänningen var stor. För varje gång negern passade blev det allt mindre utsikt till att han skulle ha samma tur nästa gång. Spänningen var oerhörd — och i detsamma bultade det våldsamt på de stora dörrarna utåt den mindre trafikerade gatan.

Ett par av negrerna sprungo åt det motsatta hållet. Jag stannade ett ögonblick för att hugga pengarna som lågo på golvet. Detta var icke tjuveri. Det var helt enkelt vanligt skick och bruk. Alla som icke hade lagt benen på ryggen stodo där och rakade åt sig. Så sprungo dörrarna upp med ett brak, och in travade ett helt kompani poliser. Vi rusade mot den andra dörren. I kontoret var det mörkt, och dörren var så smal att vi icke kunde alla på en gång komma ut på gatan. Det blev en förskräcklig trängsel. En av negrerna kastade sig ut genom fönstret, tog ramen med sig i fallet och följdes av andra. Bakom oss sysslade polisen med att ta fångar. En storväxt neger och jag rusade samtidigt på dörren. Han var större än jag, och han snurrade mig rundt och kom ut först. I nästa ögonblick fick han ett våldsamt slag i huvudet av en polisbatong och föll som ett klubbat djur. Utanför väntades vi av en annan trupp polismän. De visste att de aldrig kunde hejda vår flykt med bara händerna, och därför svängde de sina batonger. Jag stapplade över den fallna negern, som hade trängt sig förbi mig i dörren, lyckades undvika ett batongslag, kröp mellan benen på en bygel och var fri. Vad jag sprang! En mager mulatt var strax framför mig, och jag följde efter honom. Han kände till staden

bättre än jag, och om jag ville vara säker, gjorde jag klokast i att springa åt samma håll som han. Men han trodde visst att jag var en av griphumrarna, som ville fånga honom. Han såg sig icke om en enda gång. Han bara sprang. Jag hade goda lungor, och jag fortfor att hålla mig tätt efter honom, tills jag så när hade jagat livet ur honom. Till sist snubblade han av utmattning, sjönk på knä och överlämnade sig åt mig. Och då han nu upptäckte att jag icke var polis, blev det min enda räddning att han var för andtruten att företaga sig någonting alls.

Detta var orsaken till att jag övergav Washington — icke för mulattens skull, utan för polisens. Jag gick till stationen och högg den första blindvagnen i ett expresståg på Pennsylvanialinjen. Sedan tåget väl hade kommit i gång och jag lade märke till farten, blev jag med ens betänksam. Det var en fyrspårig bana, och lokomotivet hämtade upp vatten under det att tåget var i gång. Jag hade ofta blivit varnad för att färdas med den första blindvagnen på tåg som hämtade upp vatten medan de voro i gång. Och nu vill jag förklara hur det går till. Mellan skenorna stå låga metallhoar. Då lokomotivet går över dem i full fart, faller ett slags dammlucka ned i dem. Och allt vattnet pressas då upp i luckan och fyller tendern.

Någonstädes mellan Washington och Baltimore hände sig att luften fylldes av ett fint duggregn där jag satt på platformen till den första blindvagnen. Det gjorde mig ingenting. Aha! tänkte jag, det är bara bluff det där, att så'na här tåg är obehagliga att åka på i första blindvagnen. Vad betyder det där lilla duggandet? Så började jag fundera över den

förträffliga uppfinningen. Det kunde man kalla järnvägar! Det var någonting helt annat än de primitiva banorna därborta i västern . . . Och i samma ögonblick var tendern full av vatten, innan den ännu hade nått andra ändan av hon. En väldig sjö sköljde in över den bakre delen av tendern och in över mig. Jag var genomblöt inpå bara kroppen — lika våt som om jag hade fallit i vattnet ur en båt.

Tåget rullade in i Baltimore. Som skick och bruk är i österns stora städer, gick banan lägre än gatan, på bottnen av en djup ränna. När tåget körde in på den upplysta stationen, gjorde jag mig så liten som möjligt på min blindvagn. Men där stod en polisbetjänt som fick se mig, och han tog sig för att förfölja mig. Ett par andra slöto sig till honom. Jag hade hunnit förbi stationen och sprang utmed spåret. Jag var som i en fälla. På bägge sidorna hade jag rännans branta väggar — och försökte jag komma uppför dem och det misslyckades, visste jag att jag skulle falla i händerna på polisen. Jag sprang och sprang, och hela tiden studerade jag de där väggarna för att möjligen få tag i ett ställe där jag kunde klättra upp. Till sist fann jag verkligen ett sådant. Jag hade nyss förut passerat en bro, där en gata gick över rännan. På händer och fötter kröp jag uppför den branta väggen, och de tre poliserna följde efter på samma sätt.

Då jag kom upp befann jag mig på en obebyggd tomt. På ena sidan var en låg mur som skilde den från gatan. Jag hade icke tid att anställa några undersökningar. De tre voro mig i hälarna. Jag rusade bort till muren och tog ett hopp över den. Och där möttes jag av den största överraskning jag haft i mitt

liv. Man antar vanligen att en mur skall vara lika hög på bägge sidor. Men så förhöll det sig icke med denna. Den obebyggda tomten låg mycket högre än gatan för övrigt. På min sida var muren helt låg, men på den andra — ja, då jag med full fart kom farande över muren, var det som om jag hade störtat ner i en avgrund. Och därnere under mig, på trottoaren i skenet från en gatlykta, gick en poliskonstapel. Jag antar att avståndet ner till trottoaren var omkring nio eller tio fot, men då jag under min luftresa tittade ner föreföll det mig i förskräckelsen dubbelt så långt.

Jag rätade ut mig och kom lyckligt ned. Först trodde jag att jag hade fallit rakt på konstapelns huvud, och mina kläder ströko tätt förbi honom, då mina fötter med en väldig duns slogo mot trottoaren. Det var ett underverk att han icke föll ned död, ty han hade icke hört mig komma. Det var återigen inbyggaren från planeten Mars som kom farande. Konstapeln hoppade till av förskräckelse. Han skyggade för mig, liksom en häst skyggar för en bil, men så ville han lägga vantarna på mig. Jag gav mig icke tid att komma med några förklaringar. Det överlät jag åt mina förföljare, som helt varligt kravlade sig utför muren. Men jag fick mig en ordentlig snabblöpning. Jag sprang gata upp och gata ned, vek om hörnet på en tredje och fjärde och kom slutligen lyckligt undan.

Sedan jag hade förbrukat en del av pengarna, som jag hade huggit från de hasardspelande negrerna, och fördrivit en timme med att göra ingenting, vände jag tillbaka till banrännan, ställde mig ett stycke bortom ljusskenet från stationen och väntade på tåg. Mitt blod var avkylt, och jag skakade av köld i mina våta

kläder. Slutligen kom ett tåg in på stationen. Jag höll mig undan så godt jag kunde och lyckades äntra tåget då det sattes i gång. Den gången aktade jag mig för blindvagnar. Ville inte ha mera dusch över mig under vägen. Tåget gick fyrtio mil innan det stannade första gången. Jag kom in på en upplyst station som föreföll mig så egendomligt bekant... Jag var tillbaka i Washington! Under all den uppståndelse som jag hade varit med om i Baltimore och under min besvärliga flykt av och an genom obekanta gator hade jag tagit fel om riktningen och stigit upp på orätt tåg. Jag hade gått miste om en natts sömn. Jag hade blivit genomvåt in på bara kroppen, jag hade fått springa som om det gällde livet — och trots allt detta befann jag mig fortfarande vid min utgångspunkt. Ack nej — landstrykarens liv är långt ifrån bara lek! Men jag gick inte tillbaka till hyrkusken. Jag hade gjort en ganska god kupp där i stallet, och jag hade ingen lust att göra upp någon räkning med negrerna. Därför lämnade jag staden med första tåg och frukosterade dagen därpå i Baltimore.

INNEHÅLL:

I.	EN BEKÄNNELSE	1
II.	HUR MAN TJUVÅKER	21
III.	VÄXLANDE BILDER	44
IV.	»FAST»	62
V.	FÄNGELSET	82
VI.	»KOMETER» OCH ANDRA VANDRARE	101
VII.	LUFFAREGRABBAR OCH AMATÖRER	126
VIII.	TVÅ TUSEN LANDSTRYKARE	145
IX.	BYGLAR	163